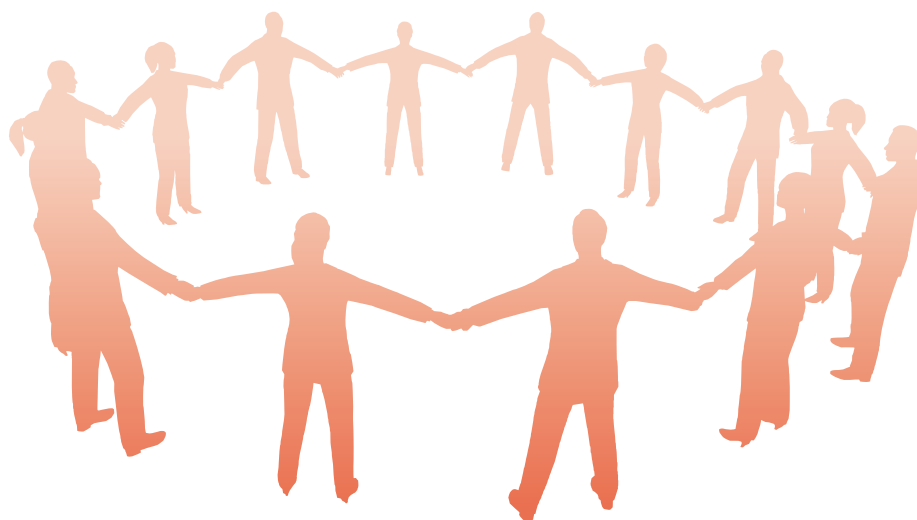

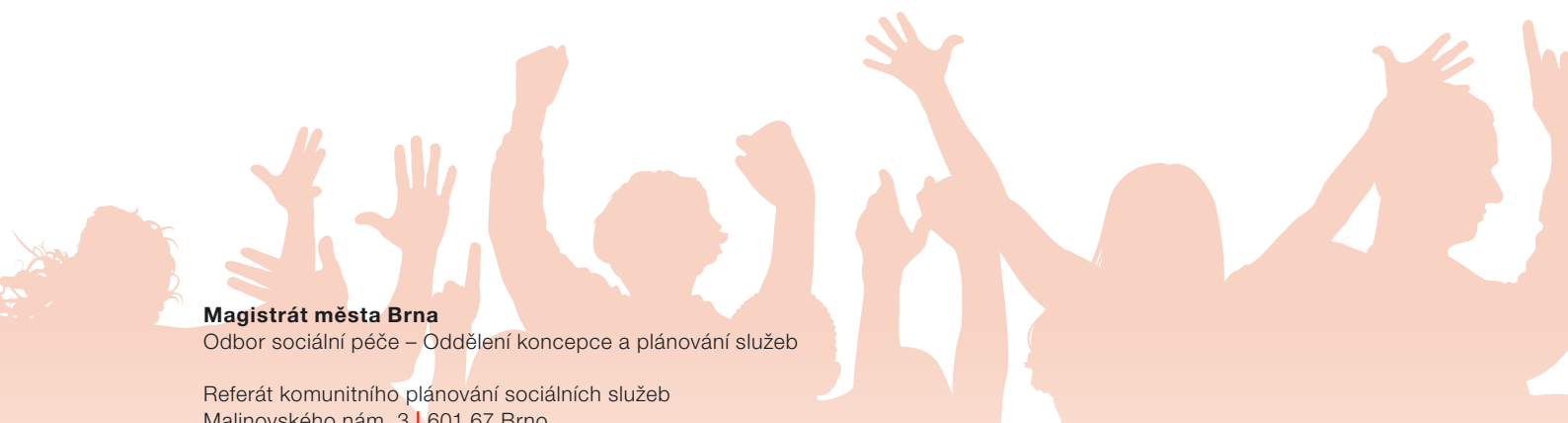
3. Komunitní plán

sociálních služeb města Brna
pro období 2013 – 2015

„Proces komunitního plánování je od počátku otevřen všem, kdo se chtějí aktivně zapojit“

Tento dokument vznikl v rámci projektu Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Brně CZ.1.04/3.1.03/78.00038, který je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

A decorative graphic at the bottom of the page consisting of several orange silhouettes of people's heads and raised hands, suggesting a crowd or a group of people participating in a meeting or event.

Magistrát města Brna

Odbor sociální péče – Oddělení koncepce a plánování služeb

Referát komunitního plánování sociálních služeb
Malinovského nám. 3 | 601 67 Brno

e-mail: kpss@brno.cz | www.socialnipece.brno.cz

Úvodní slovo	3
Usnesení zastupitelstva města Brna	4
Zpracovatelský tým	4
Proces komunitního plánování sociálních služeb	5
Komunitní plánování sociálních služeb	5
Plánování sociálních služeb na úrovni JMK	5
Plánování sociálních služeb ve městě Brně	5
Evaluační proces KPSS	7
Zdroje potřebné ke komunitnímu plánování	7
Studie, dokumenty, právní normy	7
Socio-demografická analýza	8
Analýza sociálních služeb a jejich poskytovatelů	11
Ekonomická analýza	13
Analýza potřeb uživatelů	16
Připomínkový řízení a jeho vypořádání	18
Časový harmonogram	19
Systémové priority	20
Senioři	23
Děti, mládež a rodiny	35
Osoby s duševním onemocněním	50
Osoby s mentálním postižením	59
Osoby se zdravotním postižením	67
Osoby se smyslovým postižením	77
Osoby ohrožené sociálním vyloučením	88
Romové a cizinci ohrožení sociálním vyloučením	98
Seznam použitých zkratek	112
Slovníček pojmů	114

členění kapitol:

- Popis pracovní skupiny
- Zhodnocení plnění 2. KP (rok 2010, 2011, 2012 a částečně 2013)
- Neřešené problémy a trendy
- Sociální služby poskytované pro cílové skupiny
- Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení
- Zdroje pro určení priorit a opatření
- Priority a opatření

Vážení spoluobčané města Brna,

obsáhlý dokument, který držíte právě v ruce, je výstupem společné práce mnoha lidí, jimž není lhostejná situace v sociálních službách v městě Brně. Proces tvorby tohoto v pořadí již třetího strategického plánu probíhal za použití metody komunitního plánování, tzn. za aktivní spolupráce všech zainteresovaných účastníků, jichž se sociální služby nějakým způsobem dotýkají.

Proces komunitního plánování sociálních služeb započal v městě Brně již v roce 2005 s cílem vytvořit síť dostupných a kvalitních sociálních služeb, které budou odpovídat potřebám obyvatel města i možnostem stávajících finančních a dalších zdrojů. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2013-2015 určuje, jakým směrem se sociální služby v našem městě budou ubírat, jaké jsou priority a skrze která opatření by měly být naplňovány a do kterých oblastí by měly být vynakládány finanční prostředky. Třetí komunitní plán je otevřeným dokumentem, který bude každoročně aktualizován ve formě tzv. akčních plánů na daný rok, a to v souladu s měnícími se potřebami a podmínkami v oblasti poskytování sociálních služeb i v oblasti jejich financování.

Chtěla bych na tomto místě poděkovat všem, kteří se na procesu komunitního plánování sociálních služeb v Brně aktivně podíleli a podílejí a kteří se snaží o vzájemnou dohodu o podobě sociálních služeb v našem městě. Věřím, že tento dokument bude jedním z důležitých nástrojů pro vytvoření systému kvalitních, dostupných a efektivních sociálních služeb pro občany města Brna.

Ing. Jana Bohuňovská
náměstkyně primátora

Úvodní slovo

Vážení přátelé,

3. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2013 – 2015, který se Vám dostává do rukou, je společným dílem všech, kteří mají zájem ovlivňovat a měnit podobu sociálních služeb v našem městě.

Jedná se již o třetí dokument vytvořený metodou komunitního plánování, tzn. za široké účasti všech poskytovatelů, uživatelů, zástupců města a odborníků. Plánování služeb umožňuje zaměřit se na skutečné potřeby lidí, kteří zde žijí a kteří potřebují pomoc a podporu při zvládání obtížných životních situací, jimž jsou nuceni čelit, ať už se jedná o seniory, rodiny s dětmi, lidi s různými typy postižení či občany ohrožené sociálním vyloučením.

Předkládaný 3. Komunitní plán je souhrnem zjištěných potřeb občanů města Brna v oblasti sociálních služeb a definuje priority a cíle, jichž by mělo být dosaženo do konce roku 2015. Hlavním mottem komunitního plánu je především zachování a případný další rozvoj stávající komplexní sítě sociálních služeb pro jednotlivé cílové skupiny a její financování.

Celý dokument je výsledkem práce osmi pracovních skupin, které se pravidelně scházely od září do prosince roku 2012. Skupiny se skládají ze zástupců poskytovatelů sociálních služeb, ať už z neziskových nebo příspěvkových organizací, uživatelů sociálních služeb a zástupců města Brna. I tentokrát se do procesu tvorby komunitního plánu aktivně zapojilo kolem 250 lidí. Pracovní skupiny při mapování potřeb a zpracování priorit a opatření čerpaly z odborných expertíz a studií, výzkumu potřeb uživatelů, socio-demografické analýzy a z dalších zdrojů včetně registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV ČR, Zpráv o sociální péči v městě Brně za léta 2010-2012 a Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 – 2014.

za Odbor sociální péče

Ing. Miroslav Foltýn
vedoucí Odboru sociální péče MMB

Byly zpracovány tzv. systémové priority, které v první řadě vyjadřují potřeby a požadavky společné pro většinu pracovních skupin, za druhé formulují podporu dalšího procesu komunitního plánování a zvýšení jeho efektivnosti, včetně systémových změn. Dokument také upozorňuje na případné trendy do budoucna a neřešené oblasti, které často přesahují sociální služby, přesto však s nimi úzce souvisí.

K 3. Komunitnímu plánu jsou také zpracovávány tzv. akční plány pro každý rok. Jde o prováděcí dokumenty, které konkretizují a rozpracovávají ta opatření, která se mají v daném roce úplně nebo částečně realizovat. Díky těmto akčním plánům je možné každoročně reagovat na případné změny a provádět aktualizace. Komunitní plán tak není na tři roky zakonzervovaný.

Proces komunitního plánování je od počátku otevřen všem, kdo se chtějí aktivně zapojit. Doufáme proto, že i výsledný komunitní plán pro období následujících tří let bude mít podporu široké veřejnosti i politické reprezentace našeho města.

Současně bychom rádi poděkovali všem, kteří se na vytváření dokumentu podíleli. Věříme, že se jej za aktivní spolupráce s poskytovateli služeb, zástupců města Brna a dalších partnerů podaří úspěšně naplnit.

za koordinační skupinu KPSS

Mgr. Radim Janík
koordinátor procesu komunitního plánování

Brno, duben 2013

Usnesení Zastupitelstva města Brna

Materiál byl postupně projednán v orgánech města:

Sociální a zdravotní komise města Brna
21. 3. 2013

Rada města Brna
7. 4. 2013

Zastupitelstvo města Brna
14. 5. 2013

Usnesení Z6/024:

Zastupitelstvo města Brna bere na vědomí 3. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2013 – 2015 a schvaluje jeho priority a opatření.

Zpracovatelský tým

Na zpracování podkladů pro komunitní plán sociálních služeb ve městě Brně se podílelo cca 250 osob, tj. především osm pracovních skupin složených ze zástupců poskytovatelů sociálních služeb, ať už nestátních neziskových nebo příspěvkových organizací, uživatelů sociálních služeb a zástupců města Brna.

Souhrnný dokument zpracovali a průběh celého procesu koordinovali:

Mgr. Radim Janík
koordinátor procesu Komunitní plánování sociálních služeb (KPSS) v Brně

PhDr. Zdenka Hašová
vedoucí referátu KPSS a manažerka projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně“

Bc. Monika Škorpíková, DiS
odborná konzultantka projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně“

Koordinační skupina KPSS

je tvořena 9 členy, tj. třemi zástupci z řad uživatelů, třemi zástupci z řad poskytovatelů a třemi zástupci zadavatele sociálních služeb.

Jejím úkolem je metodicky vést proces KPSS, definovat a schvalovat postup prací, řešit operativní problémy, řídit pracovní skupiny, projednávat podobu komunitního plánu a sledovat jeho naplňování. KS se schází pravidelně 1x za měsíc již od října roku 2005.

zástupci zadavatele:

PhDr. Zdenka Hašová
Referát komunitního plánování sociálních služeb Odboru sociální péče MMB

Mgr. Ladislav Ptáček
Oddělení sociální prevence a pomoci Odboru sociální péče MMB

JUDr. Jitka Tesařová
Oddělení koncepce a plánování služeb Odboru sociální péče MMB

zástupci poskytovatelů sociálních služeb:

Bc. Zuzana Bradová
Centrum sociálních služeb, p. o.

Mgr. et Ing. Vít Janků
Společně, o. p. s.

PaedDr. Blanka Veškrnová
Sdružení PRÁH, o. s.

zástupci uživatelů*:

Mgr. Eva Janáčková
RNDr. Bronislava Milinková

* v době tvorby plánu jeden ze zástupců uživatelů z časových důvodů z koordinační skupiny vystoupil, od března 2013 byl získán nový zástupce uživatelů, takže proporce zastoupení triády byly opět vyrovnány

Proces komunitního plánování sociálních služeb

I. Komunitní plánování sociálních služeb

Komunitní plánování je **metoda**, způsob zpracování rozvojových koncepcí, plánů či strategií, do jejichž tvorby se města či obce snaží vtáhnout co nejširší veřejnost, tedy komunitu dané obce, již se plánovaná strategie dotýká.

Posláním komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) je zajistit, aby sociální služby fungovaly a rozvíjely se podle potřeb těch, kdo je využívají a zajišťují. To znamená, že služby jsou dostupné, (časově, místně, kapacitně...), kvalitní, reagují na potřeby uživatelů, nabídka služeb je přehledná a srozumitelná a že peníze jsou vynakládány jen na ty služby, které jsou skutečně zapotřebí.

Princip komunitního plánování sociálních služeb předpokládá spolupráci zadavatelů s uživateli a poskytovateli sociálních služeb (tzv. triáda) při vytváření plánu a společné vyjednávání o budoucí podobě služeb a realizaci konkrétních kroků.

Komunitní plánování je provázáno s financováním sociálních služeb. Při plánování sociálních služeb se vychází zejména z porovnání existujících nabídek sociálních služeb se zjištěnými potřebami uživatelů. Výsledek provedeného srovnání a analýza finančních zdrojů, které jsou k dispozici, slouží jako jeden z klíčových podkladů pro zformulování priorit v oblasti sociálních služeb (co budeme řešit dříve a co později). Pro úspěšnost plánování je třeba podpora ze strany politické reprezentace, a to jak při zahájení plánování, tak i v jeho průběhu a uskutečňování. Pracovní skupiny se skládají ze zástupců všech zainteresovaných stran. Po vytvoření komunitního plánu na určité období se přechází od plánovací k realizační fázi, kdy dochází k faktickému naplňování priorit, resp. jednotlivých opatření. Součástí této etapy je také sledování postupu a míry plnění stanovených úkolů. Současně probíhá opět plánovací proces pro další období.

II. Plánování sociálních služeb na úrovni Jihomoravského kraje

S působností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách byly kraje postaveny před povinností zpracovávat střednědobé plány rozvoje sociálních služeb na svém území. Význam dokumentu spočívá především v přímé souvislosti se zajištěním financování sociálních služeb na dané období.

V Jihomoravském kraji byl první Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území JMK pro období 2009-2011 schválen Zastupitelstvem JMK v dubnu 2009.

V tomtéž období byl zahájen individuální projekt na podporu plánování sociálních služeb v JMK. Jeho cílem byla podpora procesů plánování sociálních služeb a tvorby střednědobých komunitních plánů v 21 obcích s rozšířenou působností včetně podpory partnerství na místní i regionální úrovni. Jedním z výstupů bylo zpracování Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2012 – 2014, sestaveného na základě komunitních plánů obcí.

V současnosti probíhá druhý individuální projekt na podporu plánovacích procesů v obcích JMK (samozřejmě včetně města Brna) s hlavním cílem sestavit metodiku síťování sociálních služeb na území kraje.

III. Plánování sociálních služeb ve městě Brně

Proces komunitního plánování je cyklický a vyvíjí se, tzn. nekončí samotným schválením dokumentu zastupitelstvem, ale pokračuje dále.

1. proces KPSS a 1. Komunitní plán sociálních služeb města Brna

První proces plánování byl v Brně zahájen v roce 2005 na základě projektu s názvem „Zavedení komunitního plánování sociálních služeb a posílení spolupráce nestátních neziskových organizací na území města Brna“, který byl předložen v rámci SROP, Grantového schématu Jihomoravského kraje, opatření 3.2 Rozvoj lidských zdrojů v regionech. Projekt byl finančně podpořen a město tak získalo zdroje na zahájení prvních fází procesu KPSS, jejichž realizátorem se stal Sociální nadační fond města Brna „Domovy potřebných“ (www.domovypotrebnych.cz), odborným garantem byl odbor sociální péče MMB.

Výstupem projektu bylo vytvoření organizačních struktur potřebných pro komunitní plánování, zejména koordinační skupiny celého procesu plánování, osmi pracovních skupin zaměřených na různé cílové skupiny uživatelů sociálních služeb a vytvoření sítě organizací poskytujících sociální služby v městě Brně. Dalším výstupem projektu byl Adresář organizací působících v sociální oblasti v městě Brně a zejména **1. Komunitní plán sociálních služeb města Brna do roku 2009** schválený Zastupitelstvem města Brna v říjnu roku 2007. Procesu plánování sociálních služeb se účastnilo cca 200 lidí.

2. proces KPSS a zpracování 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna

Garantem Komunitního plánování sociálních služeb ve městě Brně je Odbor sociální péče Magistrátu města Brna, který zprostředkovává tok informací mezi volenými orgány města, koordinační skupinou a dalšími subjekty procesu KPSS a současně poskytuje konzultace, data a připravuje materiály související s KPSS pro volené orgány.

Po skončení 1. procesu KPSS byla koordinace procesu komunitního plánování převedena na Odbor sociální péče Magistrátu města Brna, kde vznikl Referát komunitního plánování sociálních služeb jako nástupce dřívějšího Centra komunitního plánování vytvořeného při sociálním nadačním fondu, který i nadále figuruje jako partner při zajišťování procesu KPSS. Nadační fond byl také pověřen městem Brnem administrovat příspěvky NNO na zpracování projektových žádostí z fondů EU.

Referát komunitního plánování sociálních služeb pak koordinoval v rámci již vytvořené organizační struktury další proces komunitního plánování sociálních služeb, který vyústil ve zpracování **2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010 - 2013**. 2. KP byl schválen orgány města Brna v polovině roku 2009. Celý proces metodicky řídila a zajišťovala koordinační skupina rovnoměrně tvořená zástupci z řad uživatelů, zástupci z řad poskytovatelů a zástupci zadavatele sociálních služeb.

Zpracování 3. Komunitního plánu města Brna na období 2013-2015

Druhý Komunitní plán byl sice vytvořen pro období 2010 – 2013, ale vzhledem k měnícím se legislativním, společenským, ekonomickým i finančním podmínkám se ukázalo vhodnější zpracovat již od roku

2013 novou rámcovou střednědobou strategií rozvoje sociálních služeb v Brně, která bude detailněji rozpracována v konkrétní opatření obsažená v akčních plánech na jednotlivé roky 2013, 2014.

Toto uspořádání navazuje na potřebu plánování služeb v rozmezí jednoho roku vzhledem k rozpočtu města schvalovanému vždy na daný rok a na vzájemnou spolupráci a současně požadavek Jihomoravského kraje plánovat sociální služby a nastavovat dotační strategii na příslušný rok na základě akčních plánů 21 obcí s rozšířenou působností v Jihomoravském kraji.

Podobně jako pro první proces KPSS v Brně se i pro proces tvorby 3. KP podařilo získat finanční prostředky z evropských fondů (Evropský sociální fond), a to v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Realizátorem grantového projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně“ je opět Sociální nadační fond města Brna „Domovy potřebných“, který za odborné garance Odboru sociální péče MMB plní pro město Brno funkci organizátora i koordinátora všech aktivit projektu. Projekt byl zahájen v březnu 2012 a potrvá dva roky.

Cílem projektu je kontinuální podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně, hlavním výstupem je zpracování v pořadí již třetího Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013-2015 a Akční plány na jednotlivé roky 2013 a 2014, které budou předloženy ke schválení orgánům města. K realizaci tohoto stěžejního výstupu směřují klíčové aktivity projektu, k nimž patří vzdělávací aktivity, pravidelná setkávání koordinační skupiny i pracovních skupin, podpora navazování místních partnerství i zpracování všech dostupných dat potřebných k plánování sociálních služeb v Brně včetně ekonomických analýz dostupných zdrojů. Významnou aktivitou je

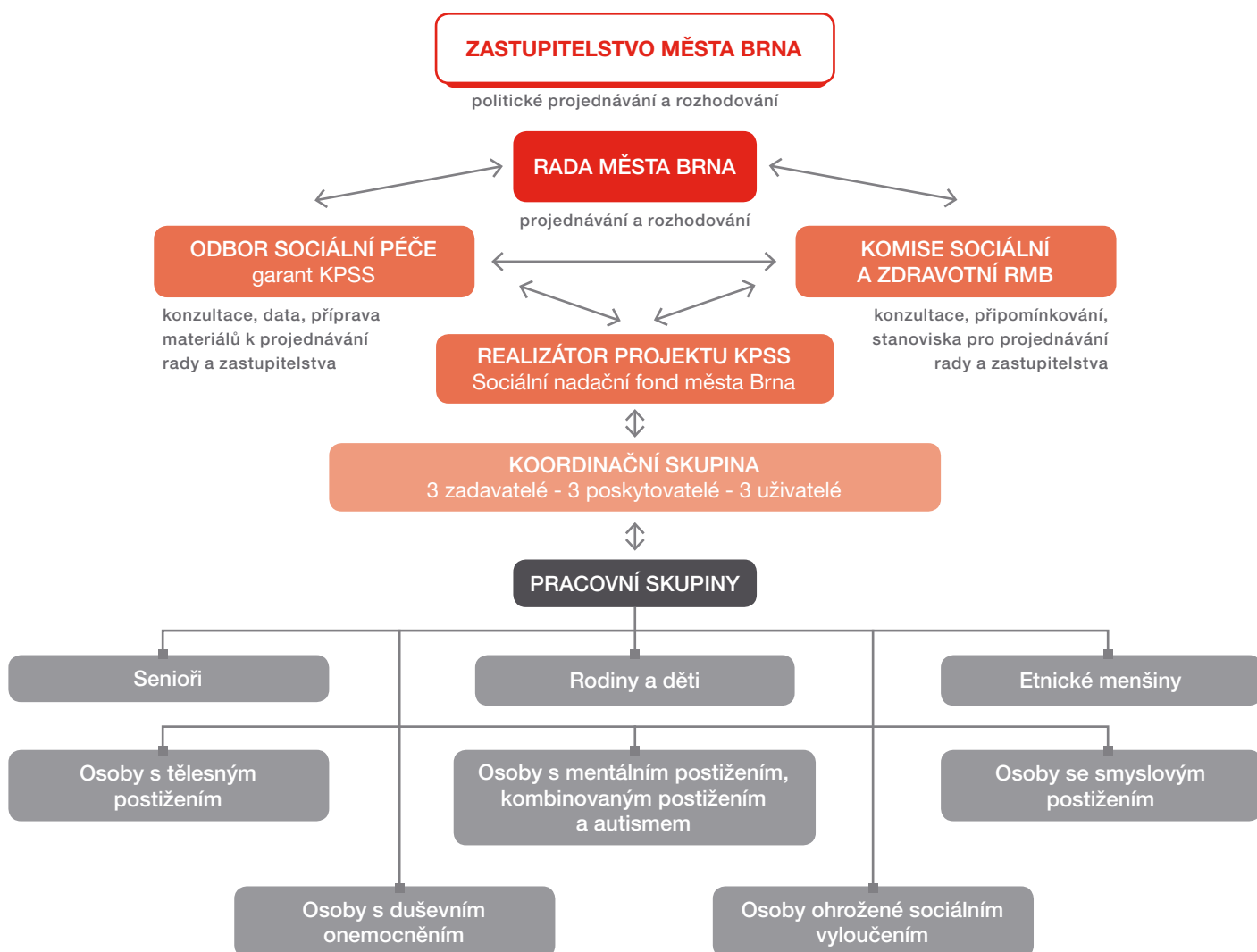
zpracování expertních studií zaměřených na možnosti řešení potřeb uživatelů i poskytovatelů formulovaných v současném plánu i analýza systému řízení sociálních služeb v městě Brně. Další důležitá aktivita směřuje k propojování plánování sociálních služeb a jejich financování v souladu s výstupy individuálních projektů Jihomoravského kraje i MPSV. Důležitou aktivitou je i vytvoření 3 nových tematických pracovních skupin, které budou po dobu projektu řešit problematiku některých systémových priorit.

Při přípravě 3. Komunitního plánu se členové 8 pracovních skupin, v nichž pracovalo celkem téměř 250 lidí, scházeli pravidelně od května do konce roku 2012. Vedením každé pracovní skupiny byl pověřen jeden ze členů koordinační skupiny. Obsahem jednání bylo především zhodnocení průběžného plnění 2. Komunitního plánu, analýza poskytovaných sociálních služeb vs. potřeby vs. zdroje, formulace priorit a opatření pro období let 2013 – 2015 a tvorba konkrétních aktivit pro rok 2013.

V prosinci 2012 dokončily pracovní skupiny konečný souhrn priorit a opatření, jenž tvořil základ návrhu 3. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013 – 2015. Každá pracovní skupina formulovala pro své cílové skupiny zhruba pět priorit a ke každé prioritě navrhla opatření obsahující způsob jeho realizace. Dokončena byla také formulace konkrétních opatření pro Akční plán kde byl ve skupinách kladen důraz na podrobný popis návrhu realizace jednotlivých opatření, aby byla jasně určená zodpovědnost, časový plán, zdroje, finanční náklady a případná rizika realizace.

K návrhu 3. Komunitního plánu proběhlo měsíční připomínkovací řízení.

Současná organizační struktura brněnského procesu KPSS

Evaluace 2. procesu KPSS

Jedním z důležitých podkladů pro tvorbu 3. KP pro období 2013-2015 bylo zhodnocení úrovně realizace priorit a opatření plánu předešlého, zhodnocení toho, co se podařilo, co se nepodařilo či co se zrealizovalo částečně (některá opatření se nezrealizovala vůbec či jen částečně proto, že bylo zkráceno původně plánované období o jeden rok). Hodnocení probíhalo v rámci koordinační skupiny i všech 8 pracovních skupin, naplňování jednotlivých opatření hodnotili sami realizátoři.

Na základě podkladů z pracovních skupin pak bylo provedeno komplexní vyhodnocení plánu nezávislým expertem. Výsledkem je Informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“, která bude rovněž předložena orgánům města a bude k dispozici na webové stránce Brna i sociálního nadačního fondu.

Vzhledem k tomu, že existuje komplexní zpráva o plnění předešlého komunitního plánu, omezíme se zde jen na velmi stručné zhodnocení.

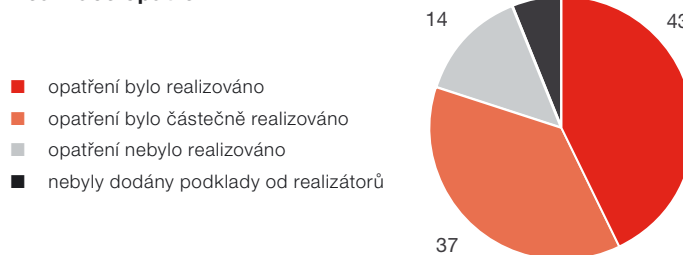
V rámci 2. Komunitního plánu bylo formulováno celkem šest **systémových priorit**, které se prolínají téměř všemi cílovými skupinami. Jedná se z velké části o priority, které přesahují i do jiných rezortů (problematika zaměstnanosti, bydlení, zdravotnictví), proto je jejich naplňování poměrně obtížné. Priority byly rozpracovány většinou do dvou až tří opatření. Podařilo se částečně realizovat 4 systémové priority (Podpora a další rozvoj stávající komplexní sítě sociálních služeb a její financování, Podpora zvyšování kvality sociálních služeb, Zajištění komplexní informovanosti a spolupráce v sociální oblasti, Inicie „sociálního bydlení“ úzce propojeného se sociálními službami), další 2 systémové priority se podařilo zcela realizovat (Podpora procesu plánování sociálních služeb

v Brně včetně spolupráce při vytváření krajského plánu a financování sociálních služeb a zviditelnění problematiky odstraňování bariér v Brně se zaměřením na oblasti komunikace, dopravy, přístupnosti staveb apod.).

Co se týká 8 pracovních skupin, každá z nich formulovala většinou 5 obecnějších priorit, které byly dále rozpracovány v konkrétní opatření. Jednotlivé priority a opatření plánu představují návrhy řešení problémů či nedostatků v oblasti sociálních služeb a slouží jako podklad pro sepsání projektů a jejich podání v grantových řízeních (dotace z rozpočtu města Brna, kraje, státu či fondů EU).

Celkem bylo zformulováno 108 opatření, z nichž 46 bylo realizováno, 40 opatření bylo částečně realizováno, 15 opatření realizováno nebylo a v 7 případech nebyly dodány podklady od realizátorů.

Realizace opatření 2. KP

- opatření bylo realizováno
- opatření bylo částečně realizováno
- opatření nebylo realizováno
- nebyly dodány podklady od realizátorů

Zdroje potřebné pro zpracování 3. Komunitního plánu

I. Studie, dokumenty, právní normy

Při plánování sociálních služeb a získávání potřebných podkladů pro 3. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2013-2015 jsme se opírali o následující zdroje:

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV
- Socio-demografická analýza města Brna (údaje ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů, březen 2011)
- Zprávy o sociální péči ve městě Brně za léta 2010, 2011, 2012
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012-2014
- Expertiza pro cílovou skupinu „Senioři“, autorka PhDr. Kateřina Kubalčíková (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity), 2007
- Plán aktivního stárnutí ve městě Brně, Kancelář Brno-Zdravé město, 2012
- Expertiza pro cílovou skupinu „Rodiny s dětmi“, autorka Mgr. Jitka Navrátilová (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity), 2007
- Expertiza pro cílovou skupinu „Osoby s duševním onemocněním“, autor Mgr. Jiří Šupa (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity), 2007
- Expertiza pro cílovou skupinu „Osoby s mentálním postižením“, 2007, autor PhDr. Jan Vančura, PhD. (Institut výzkumu dětí, mládeže a rodin při Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity), 2007
- Expertiza pro cílovou skupinu „Osoby s tělesným postižením“, autorka PhDr. Barbora Bazalová (PF MU), 2007
- Expertiza pro cílovou skupinu „Osoby se smyslovým postižením“, autorky PhDr. Petra Hamadová (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity) – problematika zrakového postižení a PhDr. Radka Horáková (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity) - problematika sluchového postižení, 2007
- Expertiza pro cílovou skupinu „Společensky nepřizpůsobení“, autor Mgr. Pavel Horák (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity), 2007
- Expertiza pro cílovou skupinu „Etnické menšiny“, autor PhDr. Imrich Vašečka (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity), rok 2007
- Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, Gabal Analysis @ Consulting, srpen 2006
- Příručka pro obce – Agentura pro sociální začleňování, 2012
- Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy v Brně, VeryVision s.r.o., listopad 2008
- Klíč k posílení integrační politiky obcí – Sociální vyloučení Romů a česká společnost, autoři Ivan Gabal, Karel Čada, Jan Snopek, 2008
- Expertní studie „Propojování sociální a zdravotní péče v městě Brně“ provedená v rámci projektu OPLZZ „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně“, autoři doc. PhDr. Jiří Winkler, PhD., Mgr. Iveta Zelenková, FSS MU Brno, 2012
- Expertní studie „Problematika bydlení s doprovodnou sociální službou“ provedená v rámci projektu OPLZZ „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně“, autorka Mgr. Zdeňka Dohnalová, FSS MU Brno, 2012
- Expertní studie „Zaměstňování osob se zdravotním postižením v městě Brně“ provedená v rámci projektu OPLZZ „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v městě Brně“, autor Mgr. Pavel Horňáček, FSS MU Brno, 2012
- Analýza potřeb uživatelů v oblasti poskytování sociálních služeb na území JMK - Zpráva pro Brno, Augur Consulting, s. r. o., 2010 (realizováno v rámci 1. IP JMK na podporu komunitního plánování sociálních služeb na území JMK)
- Zhodnocení situace po vypracování a naplňování Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013 – podklady z jednání jednotlivých PS
- Informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“.
- Ekonomická analýza (analýza zdrojů financování sociálních služeb v městě Brně)

II. Sociodemografická analýza města Brna

Na území města Brna žije téměř třetina obyvatel celého Jihomoravského kraje. Dle statutu je město Brno rozděleno do 29 městských částí.

Základní údaje o počtu obyvatel jsou získávány ze Sčítání lidu, domů a bytů (zhruba v desetiletých intervalech), na něž navazují roční statistické bilance dat o narození, sňatcích, rozvodech apod. Poslední SLDB bylo realizováno v březnu roku 2011.

V Brně-městě mělo ke dni sčítání, tedy k 26. březnu 2011, obvyklý pobyt 385 912 osob. Z 29 městských částí statutárního města Brna byla nejpočetnější městská část Brno-střed s 64 318 obyvateli, nejmeně obyvatel žilo v městské části Brno-Ořešín (577 obyvatel).

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 podle městských částí Statutárního města Brna – obyvatelstvo (definitivní výsledky podle obvyklého pobytu, stav k 26. 3. 2011)

	Obyvatelstvo celkem	v tom		z toho ve věku			Ekonomicky aktivní celkem	Z toho zaměstnaní
		muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let		
Brno-město	385912	185403	200509	49155	268655	66770	193620	175482
v tom městské části								
Brno-Bohunice	14681	7047	7634	1548	11080	2016	8061	7379
Brno-Bosonohy	2457	1195	1262	338	1666	446	1139	1054
Brno-Bystřec	24218	11426	12792	3250	17299	3600	13012	11869
Brno-Černovice	8024	3895	4129	1017	5572	1397	4004	3552
Brno-Chrlice	3723	1868	1855	519	2689	501	1935	1770
Brno-Ivanovice	1746	884	862	293	1223	225	896	835
Brno-Jehnice	1102	550	552	172	792	136	583	549
Brno-jih	9688	4942	4746	1091	7424	1143	4641	4161
Brno-Jundrov	4132	1968	2164	564	2653	906	1962	1828
Brno-Kníničky	1006	503	503	158	699	147	490	446
Brno-Kohoutovice	12620	5937	6683	1681	8830	2072	6580	6053
Brno-Komín	7457	3522	3935	979	4957	1500	3632	3375
Brno-Královo Pole	28674	13932	14742	3148	19710	5711	13499	12288
Brno-Líšeň	26781	13130	13651	3723	20279	2693	15217	13936
Brno-Maloměřice a Obřany	5621	2777	2844	785	3870	961	2739	2446
Brno-Medlánky	5898	2870	3028	1045	4183	651	3201	3000
Brno-Nový Lískovec	11349	5457	5892	1694	8599	1019	6288	5680
Brno-Ořešín	577	287	290	98	386	88	269	249
Brno-Řečkovice a Mokrá Hora	15487	7381	8106	2010	10089	3353	7415	6806
Brno-sever	47643	22340	25303	6227	30376	10880	22004	19815
Brno-Slatina	9359	4618	4741	1346	6860	1125	4962	4574
Brno-Starý Lískovec	12930	6056	6874	1572	9152	2170	6653	5995
Brno-střed	64318	31310	33008	7362	45411	11227	31403	27639
Brno-Tuřany	5674	2803	2871	782	3907	970	2767	2519
Brno-Útěchov	760	366	394	161	530	68	386	360

	Obyvatelstvo celkem	v tom		z toho ve věku			Ekonomicky aktivní celkem	Z toho zaměstnaní
		muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let		
Brno-Vinohrady	13362	6339	7023	1473	10402	1422	7932	7243
Brno-Žabovřesky	21048	9746	11302	2477	12953	5558	9683	8933
Brno-Žebětín	3577	1730	1847	660	2460	452	1840	1714
Brno-Židenice	22000	10524	11476	2982	14599	4333	10427	9314

Ve srovnání s průměrným stavem za Českou republiku je ve statutárním městě Brně trvale zaznamenáván vyšší podíl ženské složky obyvatelstva, což souvisí s výrazně vyšším podílem obyvatel v postproduktivním věku. Naopak podíl dětské složky obyvatelstva (0 - 14 let) se pohybuje pod celorepublikovým průměrem.

Pohyb obyvatelstva v městě Brně v letech 2009-2012 (absolutní údaje)

	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel města Brna	371 399	371 371	378 965	378 327
muži	178 429	178 567	182 733	172 418
ženy	192 970	192 804	196 232	195 909
Živě narození	4 578	4 511	4 401	4 365
Zemřelí	3 915	3 814	3 848	3 925
Sňatky	1 869	1 764	1 667	1 194
Rozvody	987	1 250	960	1 742
Přirozený přírůstek	663	697	553	440
Přistěhovalí	8 101	8 061	6 773	7 692
Vystěhovalí	7 957	8 786	8 232	8 770
Přírůstek stěhováním (migrační saldo)	144	- 725	- 1459	- 1 078
Celkový přírůstek	807	- 28	- 906	- 638

Pohyb obyvatelstva v městě Brně v letech 2009-2012 (relativní údaje)

	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel města Brna	100%	100%	100%	100%
muži (%)	48	48	48	47
ženy (%)	52	52	52	53

na 1000 obyvatel

Živě narození	12,3	12,2	11,6	*
Zemřelí	10,5	10,3	10,2	*
Sňatky	5,0	4,8	4,4	*
Rozvody	2,7	3,4	2,5	*
Přirozený přírůstek	1,8	1,8	1,9	1,2
Přistěhovalí	21,8	21,7	21,7	*

	2009	2010	2011	2012
Vystěhovalí	21,4	23,7	23,7	*
Přírůstek stěhováním (migrační saldo)	0,4	-0,2	- 3,8	- 2,9
Celkový přírůstek	2,2	-0,1	-2,4	- 1,7

Zdroj: statistické ročenky Jihomoravského kraje, ČSÚ, Brno, Krajská správa

Poznámka: * V době zpracování dokumentu nebyly tyto údaje ještě k dispozici

Další vybrané ukazatele za okres Brno-město v letech 2010 až 2012

Město Brno	jednotka	2010	2011	2012
Obyvatelé ve věku				
0 - 14	%	13,1	13,7	*
15 - 64	%	69,1	67,9	*
65 a více	%	17,9	18,4	*
Průměrný věk obyvatel	roky	42,2	42,2	*
muži		40,2	40,4	*
ženy		43,9	43,9	*
Index stárí (podíl osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0-14 let)	osoby		134,9	*
muži			106,3	*
ženy			164,7	*
Příjemci důchodů celkem	osoby	105 539	106 724	*
z toho starobních		64 840	66 884	*
Průměrný měsíční důchod	Kč	10 104	10 530	*
z toho starobní		10 370	10 810	*

Poznámka: * V době zpracování dokumentu nebyly tyto údaje ještě k dispozici

Co se týká celkového přírůstku obyvatelstva Brna, z tabulek je patrné, že po přechodném období let 2007-2009 kdy byl přírůstek kladný, dostává se v posledních třech letech opět do záporných hodnot.

Brněnská populace má, podobně jako populace evropských zemí, regresivní povahu, tzn. že skupina obyvatel v postreprodukčním věku (věk 50 a více) početně převažuje nad složkou dětskou (věk 0-14 let).

Situace na trhu práce v okrese Brno-město v letech 2010 až 2012

	2010	2011	2012
Průměrná míra nezaměstnanosti	8,6	8,15	8,93
Celkový počet uchazečů o zaměstnání	19 711	18 590	20 154
žen	9 765	9 432	10 231
muži	9 946	9 158	9 923
osoby zdravotně postižené	2 270	2 000	1 958

V případě nezaměstnaných mužů tvořili nejsilnější skupinu uchazeči o práci ve věku nad 50 let, u evidovaných žen převládala kategorie 30-39 let, a to z důvodu návratu žen z rodičovské dovolené na trh práce. K dlouhodobě obtížně umístitelným skupinám uchazečů o práci patří osoby nad 50 let věku, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou nebo žádnou kvalifikací, osoby zdravotně postižené, absolventi zejména středních škol a mladiství, při čemž se všechny skupiny navzájem prolínají.

Cizinci v městě Brně

K 31. říjnu 2012 mělo dle Ministerstva vnitra ČR na území města Brna trvalý pobyt 10 114 cizinců, což je 4,8 % z celkového počtu 210 520 osob s trvalým pobytem v ČR. S přechodným pobytem bylo v Brně hlášeno 12 134 cizinců, tj. 5,3 % z celkového počtu 228 703 těchto cizinců v rámci ČR.

Na trhu práce v Brně se legálně pohybuje odhadem cca 14 tis. zahraničních pracovníků. Z tohoto počtu pracuje v Brně cca 550 cizinců s pracovním povolením, převážně občanů Ukrajiny, ostatní jsou občany EU/EHP a cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.

III. Analýza sociálních služeb a jejich poskytovatelů

Posláním sociálních služeb je pomoci lidem udržet si nebo znovu získat své místo ve společnosti, v komunitě, kde žijí.

Sociální služby se snaží:

- podporovat rozvoj nebo alespoň zachovat stávající soběstačnost uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovit nebo zachovat jeho původní životní styl;
- rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho jsou schopni, vést samostatný život;
- snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem jejich života.

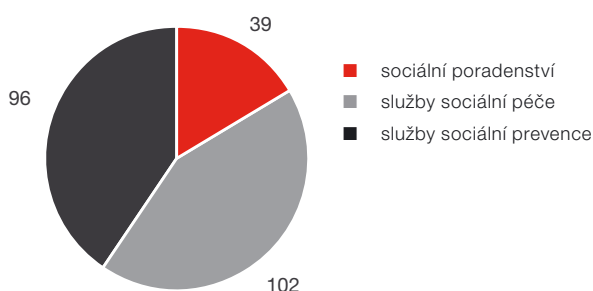
Typy sociálních služeb

- **pobytové** – služby spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb, kde člověk žije (příkladem mohou být domovy pro seniory, chráněné bydlení či azylové domy)
- **ambulantní** – služby, za kterými člověk dochází nebo je doprovázen či dopravován (např. poradny a denní centra)
- **terénní** – služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí tam, kde člověk žije, tj. v domácnosti, v místě, kde se vzdělává či pracuje (příkladem je pečovatelská služba či osobní asistence)

Sociální služby se dále člení na:

- **sociální poradenství** – v Brně registrováno 39 poskytovaných služeb (16%)
- **služby sociální péče** – v Brně registrováno 102 poskytovaných služeb (43%)
- **služby sociální prevence** – v Brně registrováno 96 poskytovaných služeb (41%)

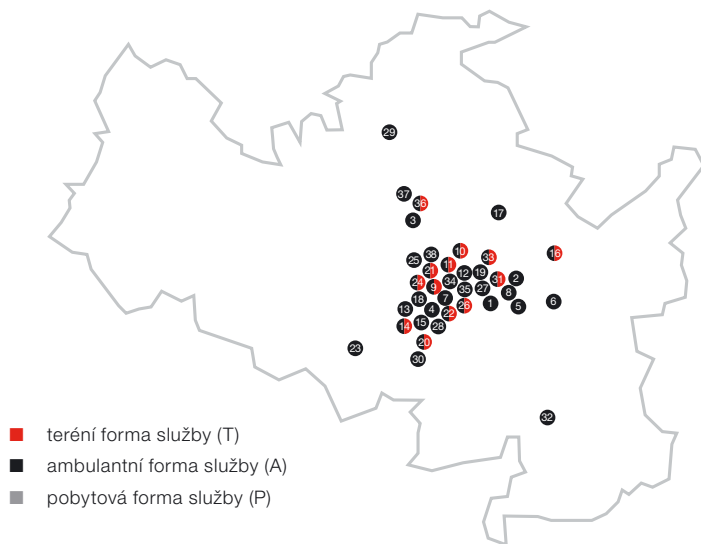
Dle údajů registru poskytovatelů MPSV ČR je v Brně celkem registrováno 237 sociálních služeb (situace na jaře 2013).

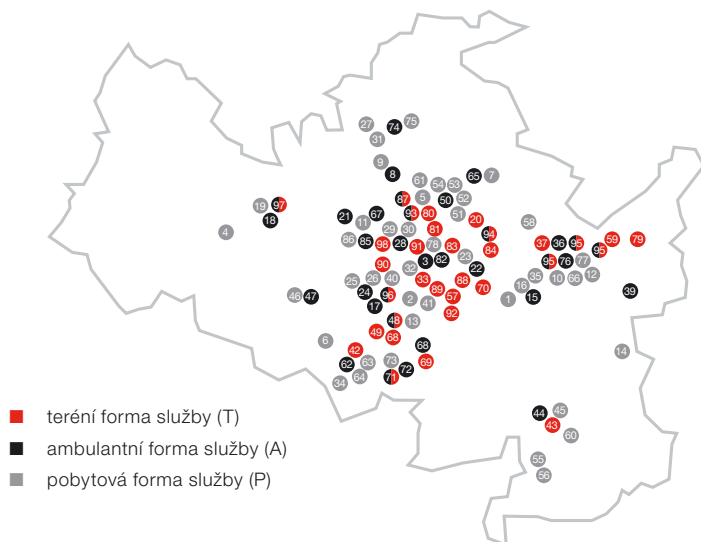
POČET REGISTROVANÝCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB v Brně dle zákona č. 108/2006 Sb.		
§ 37	sociální poradenství	39
Celkem sociální poradenství:		39
§ 39	osobní asistence	8
§ 40	pečovatelská služba	14
§ 41	tísňová péče	0
§ 42	průvodcovské a předčitatelské služby	1
§ 43	podpora samostatného bydlení	1
§ 44	odlehčovací služby	14
§ 45	centra denních služeb	12
§ 46	denní stacionáře	12
§ 47	týdenní stacionáře	3
§ 48	domovy pro osoby se zdravotním postižením	7
§ 49	domovy pro seniory	17
§ 50	domovy se zvláštním režimem	7
§ 51	chráněné bydlení	6
§ 52	služby poskytované ve zdrav. zařízeních ústavní péče	0
Celkem služby sociální péče:		102
§ 54	raná péče	5
§ 55	telefonická krizová pomoc	2
§ 56	tlumočnické služby	2
§ 57	azylové domy	12
§ 58	domy na půl cesty	3
§ 59	kontaktní centra	3
§ 60	krizová pomoc	2
§ 60a	intervenční centra	1
§ 61	nízkoprahová denní centra	2
§ 62	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	11
§ 63	noclehárny	4
§ 64	služby následné péče	3
§ 65	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	10
§ 66	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	10
§ 67	sociálně terapeutické dílny	4
§ 68	terapeutické komunity	1
§ 69	terénní programy	7
§ 70	sociální rehabilitace	14
Celkem služby sociální prevence:		96
CELKEM		237

Zdroj: registr poskytovatelů soc. služeb (MPSV ČR) na jaře 2013

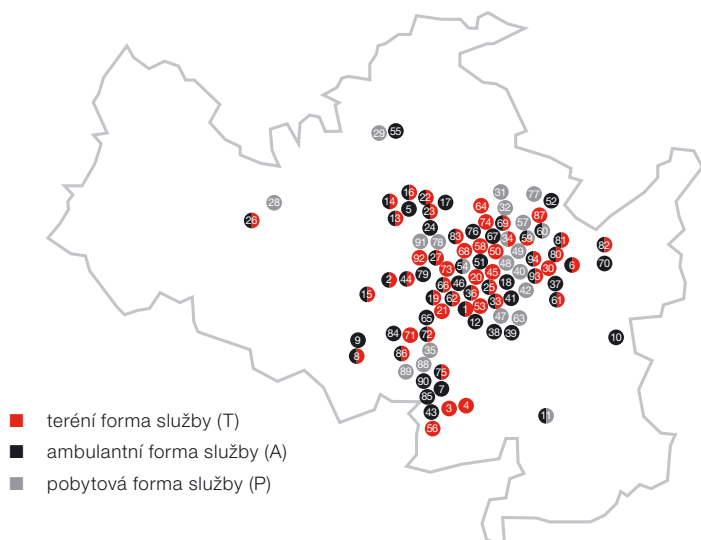
Rozložení služeb odborného sociálního poradenství v Brně (včetně formy poskytování)

Rozložení služeb sociální péče v Brně (včetně forem poskytování)

Rozložení služeb sociální prevence v Brně (včetně forem poskytování)

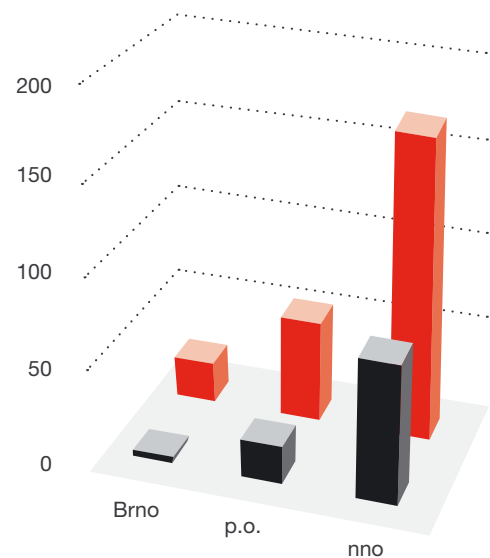
Poskytovatelé sociálních služeb v Brně

V Brně poskytují sociální služby tyto instituce a organizace:

- statutární město Brno – Odbor sociální péče Magistrátu města Brna a střediska pečovatelské služby při úřadech městských částí
- příspěvkové organizace (zřizované městem, krajem či státem)
- nestátní neziskové organizace (obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení, církevní organizace apod.)

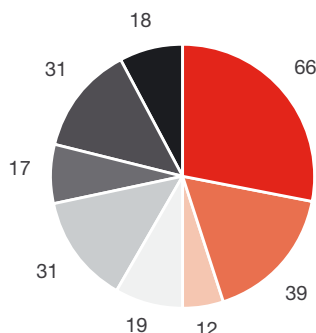
Sociální služby a jejich poskytovatelé v Brně:

	počet poskytovatelů	%	počet sociálních služeb	%
Statutární město Brno	1	1%	21	9%
příspěvkové organizace z toho 1 organizační složka státu	15	17%	51	21%
nestátní neziskové organizace	72	82%	165	70%
občanská sdružení	58			
církevní organizace	7			
obecně prospěšné společnosti	7			
celkem	88	100%	237	100%

Sociální služby poskytované jednotlivým cílovým skupinám

cílová skupina	počet	%
senioři	66	28%
děti, mládež a rodiny	39	17%
osoby s duševním onemocněním	12	5%
osoby s mentálním postižením	19	9%
osoby se zdravotním postižením	31	13%
osoby se smyslovým postižením	17	7%
osoby ohrožené sociálním vyloučením	31	13%
Romové a cizinci ohrožení sociálním vyloučením	18	8%
Celkem	233	100%

V tabulce nejsou zahrnuty 4 služby odborného sociálního poradenství, které je poskytováno všem cílovým skupinám.

IV. Ekonomická analýza

Odbor sociální péče magistrátu a sociální úseky 24 městských částí poskytovaly v uplynulém roce sociální pomoc občanům města Brna v nepříznivé sociální situaci formou sociálních služeb a formou sociální práce. Sociální reforma s účinností od 1. 1. 2012 změnila postavení obce v systému sociální péče. Zásadní změnou bylo převedení výplaty nepojistných sociálních dávek na Krajské pobočky Úřadu práce ČR a nová definice výkonu sociální práce na obcích, která spočívá především v poradenství, sociální depistáži, práci s klientem v jeho přirozeném prostředí, pomoci při řešení obtížných životních situací včetně zprostředkování kontaktu s příslušnými institucemi. Tuto činnost vykonává Odbor sociální péče magistrátu ve spolupráci se sociálními odbory 24 městských částí. **Je zaměřena na následující cílové skupiny:** rodiny s nezaopatřenými dětmi, senioři, zdravotně postižení občané a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Výdaje na sociální péči v Brně v roce 2012 (bez sociálních dávek) činily celkem **471 931 tis. Kč.**

Podíl výdajů na sociální služby k celkovému rozpočtu statutárního města je **3,4 %**. Průměr podílů výdajů na sociální služby obcí III. a II. typu v Jihomoravském kraji k jejich rozpočtům je 1,23 %.

Ze státního rozpočtu byly hrazeny výdaje na některé sociální služby, dotace na programy prevence kriminality a drogových závislostí i dotace na úhradu nákladů v oblasti sociálně právní ochrany dětí. Celkem bylo ze státního rozpočtu na oblast sociální péče v městě Brně vynaloženo téměř 100 mil. Kč.

Z rozpočtu města Brna bylo v roce 2012 na služby sociální péče (na provozní výdaje) prostřednictvím Odboru sociální péče vynaloženo více než 286 mil. Kč. Jednalo se o náklady na provoz v zařízeních Odboru sociální péče, příspěvky zřizovatele příspěvkovým organizacím města (Centrum sociálních služeb, 11 domovů pro seniory), dotace 63 nestátním neziskovým organizacím poskytujícím sociální služby, dotace 17 organizacím národnostních menšin, dotace na projekty prevence kriminality a na protidrogovou politiku. Městským částem byly postoupeny příjmy na provoz 6 středisek pečovatelské služby a příspěvkové organizace DROM, romské středisko, p.o. Investice do oblastí sociálních služeb v Brně z rozpočtu města činily 2 311 tis. Kč a to včetně průběžně realizovaných projektů v sociální oblasti zařazených do Integrovaného plánu rozvoje města ROP kofinancovaných z evropských fondů.

Poměr financí určených na činnost sociálních služeb poskytovaných příspěvkovými organizacemi k podílu dotačních prostředků určených na činnost NNO byl v roce 2011 88,4 % ku 11,6 %.

„Z rozpočtu města Brna bylo v roce 2012 na služby sociální péče prostřednictvím Odboru sociální péče vynaloženo více než 286 mil. Kč“

Celkové výdaje na sociální péči v Brně v letech 2010 - 2012:

Výdaje na sociální péči ve městě Brně (v tis. Kč)	2010	2011	2012
Provozní výdaje	1 443 574	1 447 831	469 620
1. Výdaje hrazené ze státního rozpočtu:	1 042 358	1 054 769	99 959
Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky zdravotně postiženým občanům (vyplácené Odborem sociální péče MMB a 24 ÚMČ)	230 010	286 307	0
Příspěvek na péči, který je poskytován osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby	706 514	663 830	0
a) Dotace na úhradu nákladů v oblasti sociálně právní ochrany dětí v městě Brně	31 421	32 215	30 020
b) Dotace na úhradu osobních a věcných výdajů pro výkon přenesené působnosti v oblasti sociálních služeb v městě Brně	7 838	7 856	0
c) Dotace na sociální služby příspěvkovým organizacím	59 322	56 503	58 559
d) Dotace na sociální služby pečovatelské služby při 6 MČ	6 425	6 258	8 561
e) Dotace na sociální služby OSP – nízkoprahové zařízení	350	0	74
f) Dotace na prevenci kriminality ze státního rozpočtu a JMK	310	597	345
g) Dotace na integraci azylantů	168	1 203	2 400
2. Výdaje hrazené z rozpočtu města (Odboru sociální péče MMB)	401 216	393 062	369 661
Služby sociální péče (provozní výdaje)	316 550	308 396	286 125
12 příspěvkových organizací (11 domovů pro seniory, Centrum sociálních služeb) – příspěvek zřizovatele	259 109	251 815	229 026
dotace nestátním neziskovým organizacím na sociální služby	46 300	44 200	44 200
mimořádné dotace NNO na sociální služby v souvislosti s krizovou situací v zimních měsících	0	180	120
dotace organizacím národnostních menšin	950	950	950
dotace na programy prevence kriminality	2 500	2416	2 500
náklady na provoz v zařízeních Odboru sociální péče MMB	2 293	1 887	2 479
dotace na projekty protidrogové prevence	5 398	6 948	6 850
Příjmy postoupené městským částem	84 666	84 666	83 536
6 středisek pečovatelské služby	79 016	79 016	79 016
DROM, romské středisko p.o., MČ Brno-sever	5 650	5 650	4 520
3. Investiční výdaje	7 929	24 352	2 311
Výdaje hrazené z rozpočtu města - investice do oblasti sociálních služeb ve městě	5 433	24 352	2 311
Výdaje hrazené ze státního rozpočtu - investice do oblasti sociálních služeb ve městě	2 496	0	0
Celkem výdaje na sociální péči v městě Brně	1 451 503	1 472 183	471 931

Zdroje příjmů všech registrovaných sociálních služeb na území města

Zdroje příjmů	Terénní	Ambulantní	Pobytové	Odborné sociální poradenství
Příjmy od klientů	28,3 %	8,9 %	48,2 %	2,6 %
MPSV	24,9 %	20,3 %	21,5 %	40,6 %
Příspěvek zřizovatele	15,5 %	11,5 %	16,0 %	19,2 %
Obec, magistrát	14,8 %	6,3 %	1,4 %	10,0 %
JMK	6,9 %	11,0 %	2,9 %	6,8 %
Strukturální fondy EU	4,7 %	28,1 %	3,1 %	6,2 %
Jiné zdroje	1,6 %	8,0 %	2,7 %	3,0 %
ÚP	1,0 %	1,4 %	0,6 %	0,4 %
Nadace	0,8 %	0,5 %	0,1 %	0,8 %
Ostatní resorty	0,8 %	1,9 %	0,1 %	5,9 %
Sponzorské dary	0,7 %	2,1 %	0,7 %	4,3 %
Fondy zdravotních pojišťoven	0 %	0 %	2,7 %	0,2 %

Financování nestátních neziskových organizací

Převážnou část nabídky sociálních služeb v Brně představují nestátní neziskové organizace, jimž město poskytuje každoročně finanční dotaci ze svého rozpočtu na jejich činnost. Kromě toho získávají NNO další finanční dotace na své aktivity i z jiných zdrojů a zvyšují tak objem

finančních prostředků vynakládaných v městě Brně na sociální služby. Poměr financí určených na činnost sociálních služeb poskytovaných příspěvkovými organizacemi k podílu dotačních prostředků určených na činnost NNO v roce 2011 byl 88,4 % : 11,6 %.

Dotace z rozpočtu OSP na sociální služby poskytované NNO:

2009	2010	2011	2012	2013
49 438 000 Kč	46 300 000 Kč	44 050 000 Kč *	44 010 000 Kč**	44 050 000 Kč

Zdroje příjmů NNO v roce 2012

OSP	44 010 000 Kč	17,17%
jiný odbor MMB	1 061 400 Kč	0,41%
ÚMČ	758 251 Kč	0,30%
JMK	25 986 460 Kč	10,12%
MPSV	67 114 003 Kč	26,13%
jiný resort státní správy	766 776 Kč	0,30%
ÚP	3 207 390 Kč	1,25%
EU	8 610 239 Kč	3,35%
příspěvek zřizovatele	2 019 698 Kč	0,79%
příjmy od klientů	81 704 045 Kč	31,82%
fondy zdrav.pojišťoven	1 338 965 Kč	0,52%
nadace	3 455 508 Kč	1,35%
sponzoring	6 199 357 Kč	2,41%
členské příspěvky	33 437 Kč	0,01%
jiné	10 458 263 Kč	4,07%
celkem	256 723 792 Kč	100,00%

* V roce 2011 byly z celkové částky 44 200 000 Kč poprvé poskytnuto 150 000 Kč na Program II. (služby doplňující nebo vhodně navazující na sociální služby)

** Začátkem roku 2012 byla zrušena registrace jedné sociální služby. Částka 40 000 Kč, schválená pro tuto službu, byla převedena do Programu II

Kapacita služeb NNO v roce 2012

denní kapacita	okamžitá kapacita	počet unicitních uživatelů za rok	počet lůžek	počet intervencí za rok	počet asistenčních hodin za rok	počet úkonů
2 294	1 138	27 931	417	350 364	147 082	221 221

Finanční náklady na zajištění služeb NNO v roce 2012

osobní náklady	provozní náklady	celkové náklady
190 825 635 Kč	69 563 236 Kč	260 388 871 Kč

Průměrné náklady na „jednotku“ v roce 2012

náklady na uživatele	náklady na lůžko	náklady na intervenci	náklady na kontakt	náklady na asistenční hodinu	náklady na úkon
9 323 Kč	624 434 Kč	743 Kč	877 Kč	1 770 Kč	1 177 Kč

Personální zajištění služeb NNO v roce 2012

přímá péče		nepřímá péče		celkem		náklady na 1 úvazek
počet osob	úvazky	počet osob	úvazky	počet osob	úvazky	
1 015	478,71	599	152,47	1 614	631,18	302 330 Kč

V. Analýza potřeb uživatelů

Sociologický průzkum potřeb uživatelů sociálních služeb v městě Brně byl realizován v období od června do prosince 2010 v rámci individuálního projektu Jihomoravského kraje „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji - Zjišťování potřeb uživatelů v oblasti poskytování sociálních služeb na území Jihomoravského kraje“. Analýzu provedla firma Augur Consulting, s. r. o., ve všech 21 obcích s rozšířenou působností v Jihomoravském kraji.

Analýza potřeb uživatelů v Brně se zaměřila na všech tradičních 8 cílových skupin brněnského procesu KPSS, celkový vzorek činil 600 respondentů. Při sociologickém šetření bylo použito kombinace kvalitativních i kvantitativních metodologických přístupů. Pro početnější skupiny uživatelů, k nimž patří zejména senioři a osoby s tělesným postižením, bylo použito dotazníkového šetření, pro další cílové skupiny bylo zjišťování dat doplněno individuálními rozhovory a skupinovými diskuzemi. V následujícím textu uvádíme jen nejpodstatnější zjištění, celý text výzkumu je k dispozici na webu sociální péče.

U cílové skupiny **seniorů** byli dotazováni jak senioři žijící v některém pobytovém zařízení (DPS, DS), tak senioři žijící ve svých domovech. Senioři žijící v pobytových zařízeních obecně projevovali zájem o rehabilitace, masáže a cvičení, které podle respondentů v zařízeních absentují nebo jsou nedostatečně personálně zajištěny. Chtěli by také využívat doprovod na cestě, při procházkách i dopravu do zdravotnických zařízení. Části respondentů žijících doma schází informace o dostupných sociálních službách, o tom, jaké služby se musí platit a které jsou poskytovány zdarma. Důvodem, proč senioři nevyužívají služby, které by využívat chtěli, je zejména jejich finanční náročnost a špatná dopravní dostupnost. Pokud senioři řeší nějaké potíže, jedná se většinou o finanční a zdravotní problémy.

I dotázané **osoby s tělesným postižením** uvedly jako nejčastější příčinu, proč nevyužívají sociální služby, které by potřebovaly, finanční důvody a špatný zdravotní stav. Byla zjištěna potřeba větší dostupnosti sociální služby osobní asistence, a to jak pro využití v domácím prostředí, tak např. u dětí ve škole, dále také potřeba širší škály volnočasových a edukačních aktivit. Často zmiňovaným problémem je nedostatečná kapacita bezbariérové městské dopravy. U této skupiny byla výrazně identifikována potřeba pracovat; téměř dvě třetiny respondentů odpověděly, že mají zájem být zaměstnaný. Největší překážkou pro přijetí do zaměstnání je podle jejich názorů neochota zaměstnavatelů přijímat osoby se zdravotním postižením, nedostatek chráněných pracovních míst a chráněných dílen.

Dotázány byly i osoby pečující o seniory a osoby s tělesným postižením. Více než třetina dotázaných pečovatelů jsou rodinní příslušníci, kteří uvádějí, že péči by jim usnadnily finance, kompenzační pomůcky a bezbariérové úpravy bytu. Jako nejobtížnější na své práci pečovatelé shledávají psychickou a fyzickou zátěž a psychické vyčerpání.

U **osob s mentálním kombinovaným postižením a autismem** byl zjištěn výrazný zájem o fungování kombinovaných zařízení, která by sloužila zdravotnické a sociální služby, a dále o zařízení typu domova pro seniory, do kterého by mohli jít rodiče společně se svými postiženými dětmi v době, kdy už budou mít sami problémy a budou také potřebovat péči. Dalším problémem je finanční nedostupnost některých sociálních služeb. Respondenti by také ocenili, pokud by byli o adekvátních sociálních službách informováni dětským lékařem co nejdříve po narození postiženého dítěte. Rodiče dětí s autismem uvádějí, že zcela chybí raná péče, dále je trápí absence respite a krizové péče, negativně hodnotili také přístup některých lékařů k osobám s autismem a také systém přiznávání příspěvku na péči. Nabídka chráněného bydlení pro osoby s autismem je dle respondentů v Brně a okolí také nedostatečná, kapacity jsou většinou naplněné nebo je tato služba finančně náročná.

„Jedním ze základních východisek plánování a tvorby strategií rozvoje sociálních služeb je zjišťování potřeb uživatelů sociálních služeb.“

Rovněž **osoby se smyslovým postižením** považují možnosti umístit se na trhu práce za velmi nedostatečné, velkou roli hrají předsudky a neochota zaměstnavatelů. Problémem jsou především komunikační bariéry. Respondenti z cílové skupiny **osob s duševním onemocněním** pokládají za zcela nedostačující služby chráněného bydlení pro osoby s psychotickým onemocněním, podle nich také zcela absen-tuje krizová péče a zařízení nízkoprahového typu pro tuto cílovou skupinu. Také u ní je problémem pracovní uplatnění.

Děti a mládež do 26 let žijící v sociálních zařízeních azylového typu by pro zlepšení své situace potřebovaly systematickou poradenskou sociální pomoc (hospodaření s financemi, pomoc při hledání zaměstnání apod.), která by jim umožnila navázat na bydlení v azylových domech. Za velký problém je považována nedostatečná nabídka ekonomicky dostupného bydlení (sociálních bytů). Souvisejícím problémem je také slabá nabídka pracovních míst a problém s uplatněním na trhu práce. Nízkoprahová centra jsou dětmi a mládeží především ze sociálně slabých rodin považována za dobrou alternativu pro trávení volného času. Byl zaznamenán zájem respondentů o prodloužení provozní doby nízkoprahových center do večerních hodin, případně otevření i o víkendech.

Sociálně slabé **rodiny s dětmi** a matky žijící v azylových domech by pro zlepšení své situace potřebovaly především možnost získat práci a zlepšit nabídku sociálně a ekonomicky dostupného bydlení, popří-padě prodloužit dobu pobytu v azylových zařízeních. Současně by uvítaly bezplatné právní a ekonomické poradenství, řešení tíživé finanční situace, chybí také levné hlídání nebo levné zájmové kroužky pro děti.

Matky navštěvující mateřská centra by uvítaly rozšíření počtu Family Pointů, zlepšení dopravní obslužnosti, odstraňování bariér, zlepšení kvality dětských hřišť a vznik nových volně přístupných hřišť a lepší informovanost o možnostech a aktivitách pro rodiče s dětmi.

Za hlavní problém naprostá většina dotázaných z cílové skupiny **osob ohrožených extrémním sociálním vyloučením** považuje nedosta-tečnou nabídku sociálně a ekonomicky dostupného bydlení stejně jako kapacity nocleháren (nočních krizových center, ubytoven) pře-devším v zimním období. Současně by většina respondentů ocenila delší otevírací dobu stávajících nocleháren. Jako zásadní problém je většinou respondentů vnímána malá nabídka práce, především té dlouhodobější. Osob ohrožených sociálním vyloučením, osob bez přístřeší a osob závislých na dávkách hmotné nouze v ORP Brno přibývá. Existující data a informace z terénu (viz Sčítání bezdomov-ců v městě Brně z roku 2010) jsou sice orientační, ale dokumentují trend postupného zvětšování skupiny osob, které jsou nebo v blízké budoucnosti budou závislé na sociální pomoci.

Připomínkový řízení a jeho vypořádání

V únoru 2013 byl na základě výstupů z koordinační skupiny a jednotlivých pracovních skupin vypracován materiál s názvem „**Návrh 3. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013 - 2015**“ a připravena informační strategie k plánovanému připomínkovacímu řízení.

Připomínkový řízení „Návrhu 3. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013 – 2015“ probíhalo v termínu od **25. února do 21. března 2013**.

Podat připomínku mohla široká veřejnost, která byla o možnosti připomínkovat materiál informována vyvěšením na webových stránkách o komunitním plánování sociálních služeb v městě Brně www.kpss.bрно.cz a na webových stránkách města Brna www.bрно.cz v sekci „Aktuality“, dále pak výzvou uveřejněnou v březnovém čísle měsíčníku města Brna Brněnský Metropolitán.

Připomínku bylo možno podat:

- **e-mailem** na kpss@brno.cz
- **poštou na adresu:**
Odbor sociální péče MMB
Referát komunitního plánování sociálních služeb
Malinovského nám. 3, 601 67 Brno
- **osobně** na tzv. sběrných místech na připomínkovacím formuláři

Podmínkou byla **písemná forma** připomínky a podání na formuláři k tomu určeném, na tzv. **připomínkovacím formuláři**.

Sběrná místa a konzultační místa:

Na všech sběrných a konzultačních místech byl k dispozici písemný tištěný Návrh komunitního plánu, pravidla připomínkovacího řízení a připomínkový formulář. Pro připomínky byly nachystány označené schránky.

Konzultační místo:

MMB Odbor sociální péče - Referát komunitního plánování sociálních služeb (úřední hodiny)

Malinovského nám. 3, 601 67 Brno
1. patro, kancelář č. 124 a 125
tel.: 542 173 125, 126, 116

kontaktní osoby:
Mgr. Radim Janík, PhDr. Zdenka Hašová

Sběrná místa:

MMB Odbor sociální péče
Koliště 19, 601 67 Brno

MMB Informační středisko
Malinovského nám. 3, 601 67 00 Brno

Způsob projednání a lhůta pro řešení připomínky

Usnesení koordinační skupiny, tj. orgán řešící připomínky:

- připomínky, které vyžadují obsahový zásah budou komplexně řešeny po skončení připomínkovacího řízení
- připomínky týkající se formální či jazykové korektury mohou být zapracovány průběžně

Po ukončení připomínkovacího řízení byly všechny připomínky zaevidovány ve vyhodnocovacím formuláři.

Celkem bylo zaevidováno 40 připomínek.

Na zasedání koordinační skupiny dne 3. 4. 2013 proběhlo **vypořádání připomínek**.

Z celkového počtu 40 zaevidovaných připomínek bylo:

- akceptováno celkem 28 připomínek a 8 částečně
- zamítnuty celkem 4 připomínky

Vypořádání bylo zveřejněno na webových stránkách města Brna www.bрно.cz a na Portále sociální péče ve městě Brně www.socialnipece.bрно.cz.

Celkem bylo zaevidováno

Časový harmonogram

Časový harmonogram zpracování a realizace 3. KP:

Aktivita	termín
koordinační skupina	pravidelně každý měsíc
pracovní skupiny	květen – prosinec 2012
analýzy zdrojů (sociální služby, poskytovatelé, ekonomika)	říjen – prosinec 2012
definování priorit a opatření pracovními skupinami a schválení materiálu v pracovních skupinách	říjen – prosinec 2012
sestavení návrhu 3. KP	leden - únor 2013
připomínkový řízení	25. února – 21. března 2013
projednání v Komisi sociální a zdravotní RMB	21. března 2013
vypořádání připomínek a finalizace 3. KP	konec března 2013
projednání v Radě města Brna	17. dubna 2013
projednání v Zastupitelstvu města Brna	14. května 2013
grafická úprava a tisk dokumentu	květen 2013
konference k 3. KP	29. května 2013
vyhlášení dotačního řízení na rok 2014	září – říjen 2013
akční plán na rok 2014 (prováděcí dokument k 3. KP)	září – říjen 2013
setkávání koordinační skupiny	pravidelně každý měsíc
setkávání pracovních skupin	4x ročně
vyhodnocování plnění priorit a opatření	průběžně v pracovních skupinách
akční plán na rok 2015 (prováděcí dokument k 3. KP)	září – říjen 2014
příprava na další plánovací období	polovina roku 2015

40 připomínek

Systemové priority

Systemové priority specifikují oblasti, požadavky a témata společná všem pracovním skupinám, jejichž řešení pokládají zadavatelé, poskytovatelé i uživatelé za nezbytná pro rozvoj a zkvalitňování systému sociálních služeb, pro zajištění efektivnosti procesu jejich plánování a pro zvýšení kvality života občanů města Brna, zejména těch, kteří jsou nějakým způsobem znevýhodněni nebo ohroženi sociálním vyloučením.

Základním cílem 3. Komunitního plánu, který prostupuje celým procesem KPSS a je podporován všemi jeho účastníky, je především zachování stávající komplexní sítě sociálních služeb a její financování. Další systemové priority jsou pak zaměřeny na podporu samotného procesu plánování sociálních služeb jak na úrovni města Brna, tak i na spolupráci při plánování služeb na úrovni Jihomoravského kraje. I nadále je v rámci procesu žádoucí další propojování procesu komunitního plánování s financováním sociálních služeb v Brně.

Kapitola následující za přehledem systemových priorit se zaměřuje na témata a problémy, které přesahují rámec sociálních služeb definovaných zákonem o soc. službách, ale se sociální oblastí úzce souvisejí. Těmito problémy je třeba se zabývat a trvale na ně upozorňovat a informovat o případných důsledcích jejich neřešení.

Jedná se o specifické oblasti, k nimž patří zajištění komplexní informovanosti o sociálních službách, ale i z navazujících oblastí (a jejich propojení), dále rozvoj spolupráce v oblasti zaměstnávání osob znevýhodněných na běžném trhu práce, včetně problematiky sociálního podnikání. Neméně důležité je pak řešení problematiky bydlení s doprovodnou sociální službou, řešení problematiky pečujících osob a problematika překonávání bariér. Velmi aktuálním a důležitým tématem jsou chybějící sociální služby pro specifické cílové skupiny.

SYSTEMOVÉ PRIORITY

Priorita A	Zachování stávající komplexní sítě sociálních služeb pro jednotlivé cílové skupiny a jejího udržitelného financování
Priorita B	Podpora procesu plánování sociálních služeb na úrovni města Brna
Priorita C	Spolupráce s JMK při plánování sociálních služeb
Priorita D	Propojení procesu plánování sociálních služeb a financování

Priorita A

Zachování stávající komplexní sítě sociálních služeb pro jednotlivé cílové skupiny a jejího udržitelného financování

Ve městě Brně je poskytováno celkem 237 sociálních služeb (Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV, březen 2013), ve smyslu zákona 108/2006 Sb., o soc. službách. Do úplného výčtu služeb dle zmíněného zákona (§36 až §70) v současnosti chybí pouze služba tísňové péče (ovšem i tato služba by měla být v brzké době na území města provozována). Sociální služby ve městě Brně jsou poskytovány všem cílovým skupinám – seniorům, osobám s různými typy zdravotního postižení, rodinám, dětem a mladistvým, osobám ohroženým sociálním vyloučením a osobám sociálně slabým, příslušníkům menšin a cizincům, jež jsou ohroženi soc. vyloučením.

Ve městě Brně je tedy dlouhodobě etablována základní síť sociálních služeb pro všechny cílové skupiny. Je žádoucí tuto síť i nadále rozvíjet (a to jak kvalitativně, tak i kvantitativně, záleží na konkrétní službě a cílové skupině). Takový rozvoj je závislý na ekonomické situaci, která tyto možnosti ovlivňuje. Dalším faktorem, který může mít vliv na podobu stávající sítě sociálních služeb, je aplikace chystané metodiky síťování sociálních služeb v JMK. Na udržení stávajícího rozsahu služeb sociální prevence bude mít vliv ukončení Individuálního projektu JMK „Zajištění vybraných sociálních služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji“. Tento projekt bude ukončen k 31. 12. 2014 a poté lze očekávat, že poskytovatelé dotčených služeb budou žádat o dotace z rozpočtu města Brna na rok 2015 (což významně navýší celkový požadavek na objem finančních prostředků určených na zajištění sociálních služeb ve městě Brně). Cílem priority pro období 2013 – 2015 je především zachování a udržení stávající sítě sociálních služeb tak, aby nedocházelo k omezování sociální péče a klienti služeb tak nepřicházeli o potřebnou podporu.

Priorita B

Podpora procesu plánování sociálních služeb na úrovni města Brna

Cílem priority je kontinuální podpora procesu KPSS v Brně. Proces KPSS je ve městě Brně dlouhodobě zakotvený a stal se základem pro plánování služeb, pro komunikaci města s poskytovateli služeb a také jejich uživateli. Proces slouží jako platforma pro diskuze, jakým směrem se mají sociální služby v Brně ubírat, na co je potřeba se zaměřit, kde jsou slabá místa sítě služeb, jaké jsou potřeby jejich uživatelů a zda se v čase nemění. Plánování sociálních služeb je nekončící proces hledání potřeb, které v dané oblasti vyvstávají, jejich porovnávání s dostupnými zdroji (finančními, personálními, materiálními apod.) a stanovování priorit, tedy toho, co budeme řešit dříve a co později. Proces KPSS je důležitý i z hlediska získávání financí z dalších zdrojů, především pak z fondů Evropské unie, kdy je vyžadován soulad daného projektového záměru s aktuálním komunitním plánem - tedy s prioritami daného města či obce v oblasti sociálních služeb.

Součástí aktivit v rámci plánovacích procesů a jejich podpory v Brně je nejen tvorba 3. KP a akčních (prováděcích) plánů na každý rok vytyčeného strategického období, ale také např. i vzdělávání koordinační skupiny procesu KPSS v Brně i pracovníků OSP MMB zabývajících se komunitním plánováním. K dalším aktivitám patří pravidelná setkávání koordinační skupiny i pracovních skupin, podpora navazování místních partnerství i zpracování všech dostupných dat potřebných k plánování sociálních služeb v Brně včetně ekonomických analýz dostupných zdrojů. Významnou aktivitou bude zpracování expertních studií zaměřených na možnosti řešení potřeb uživatelů i poskytovatelů, přesahujících rámec sociálních služeb i analýza systému řízení sociálních služeb v městě Brně. Neméně významnými aktivitami jsou pak aktivity informační, průběžně seznamující laickou i odbornou veřejnost s výstupy procesu plánování i s problematikou sociálních služeb v městě Brně obecně.

Priorita C

Spolupráce s JMK při plánování sociálních služeb

Logika plánování sociálních služeb je postavena na propojení tří systémů – komunitního plánování na úrovni obcí, povinností kraje zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a zpracování národního plánu rozvoje sociálních služeb z úrovně MPSV. Zákon ukládá kraji povinnost zpracovat plán na základě spolupráce s obcemi, se zástupci poskytovatelů a se zástupci uživatelů. Důležité je také v zákoně definované propojení mezi plánováním a financováním sociálních služeb, kdy se výše finančních prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu prostřednictvím rozpočtu krajů v rámci dotací na poskytování sociálních služeb odvíjí kromě jiného i od zpracovaných střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb.

Počet sociálních služeb poskytovaných na území města Brna tvoří téměř polovinu všech služeb poskytovaných v celém Jihomoravském kraji, vzájemná spolupráce mezi městem Brnem a Jihomoravským krajem je tedy nutná a žádoucí.

Cílem priority je úzká spolupráce mezi městem a krajem při celém procesu plánování sociálních služeb, přípravě dalšího střednědobého plánu a participace na realizaci individuálního projektu s názvem Podpora plánování sociálních služeb na území Jihomoravského kraje a případných dalších navazujících projektech v oblasti sociálních služeb. V rámci IP podporuje JMK město Brno v procesu plánování sociálních služeb formou smlouvy. Součástí projektu IP KPSS JMK II je nastavení metodiky tzv. síťování sociálních služeb na místní úrovni (souvise např. s rozhodováním o zařazení poskytovatelů sociálních služeb do regionální sítě sociálních služeb). Do této aktivity jsou aktivně zapojeny dotčené subjekty procesu KPSS včetně zástupců OSP MMB.

Priorita D

Propojení procesu plánování sociálních služeb a financování

Cílem této priority je provázání rozhodování o finančních prostředcích na zajištění sociálních služeb v městě Brně s procesy plánování dostupnosti těchto služeb. Aktivita k naplnění této priority navazuje na realizaci individuálního projektu Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji a na výstupy individuálního projektu MPSV ČR s názvem Podpora procesů v sociálních službách, konkrétně aktivitu Plánování dostupnosti sociálních služeb a efektivní distribuce finančních prostředků na jejich zajištění.

Sociální služby jsou financovány přímo od jejich uživatelů, dalšími zdroji financování jsou dotace ze státního rozpočtu, dotace kraje a dotace obce. Tyto finanční prostředky by měly být rozdělovány mezi jednotlivé poskytovatele sociálních služeb v souladu s deklarovanou a zjištěnou potřebností, v souladu s prioritami KP a v souladu s možnostmi finančního zajištění.

Město Brno financuje poskytování sociálních služeb prostřednictvím příspěvku pro příspěvkové organizace, jejichž je zřizovatelem, a prostřednictvím dotačního řízení pro nestátní neziskové organizace, tj. pro registrované poskytovatele sociálních služeb i pro organizace poskytující služby vhodně navazující nebo doplňující sociální služby.

V rámci priority je nezbytné nastavit podmínky a kritéria pro dotační řízení jako jsou srovnávací kritéria ceny služby, prokazatelná potřebnost služby a další kritéria, která mimo jiné vyplynou z výše zmíněných projektů. V rámci brněnského procesu KPSS proběhne aplikace výstupů Metodiky síťování sociálních služeb pro plánování finančních prostředků na sociální služby v rámci SPRSS na místní úrovni města Brna.

Specifické oblasti přesahující sociální služby

Proces KPSS řeší především systém sociálních služeb a jejich financování. V rámci plánování sociálních služeb narážejí však účastníci KPSS průřezově všemi cílovými skupinami na potřeby, jejichž uspokojení není předmětem sociálních služeb, ale daleko jejich rámec přesahuje. Jejich neřešení naopak může mít za následek vznik potřeby sociální služby. Jedná se o přesahy zejména do oblasti zdravotnictví, bytové politiky, politiky zaměstnanosti, oblasti dostatečných a adekvátních příjmů (nízkopříjmové skupiny obyvatelstva, závislost na sociálních dávkách atd.). Obecně zanedbaným problémem je postavení a potřeby pečujících osob. Součástí procesu plánování je na tyto problémy upozorňovat a také zvyšovat míru informovanosti nejen o sociálních službách, ale i o těchto neřešených problémech obecně.

K těmto oblastem patří:

- **Potřeba zvyšování komplexní informovanosti o sociálních službách včetně informovanosti z dalších oblastí, které se sociálními službami souvisí**

Zde by mělo zásadní roli hrát Socio-info centrum při MMB, ale pro zlepšení informovanosti je nutná i spolupráce dalších organizací ať už působících v sociální oblasti či v oblastech navazujících. Cílem je také pokračovat v informační funkci webového Portálu sociální péče ve městě Brně (www.socialnipecer.bno.cz) – ve spolupráci s dalšími organizacemi uveřejňovat důležité informace, propojovat informační kanály (např. odkazy na databáze kompenzačních pomůcek, odkazy na další informační webové stránky apod.), umísťování bannerů (s přímým prokliknutím na webový Portál sociální péče) na webové stránky neziskových organizací, městských částí či dalších institucí apod. Velmi důležité je také navázání spolupráce s praktickými lékaři v oblasti informování o sociálních a návazných službách (rovněž ve spolupráci s NNO). Spolupráce s NNO na rozšiřování informací na webovém portálu při tvorbě tzv. „životních situací“, tedy stručného popisu konkrétní problémové situace konkrétní cílové skupiny a postup řešení či informace na koho se obrátit. Velmi vhodné a potřebné se jeví rozšíření služeb Socio-info centra o právní a dluhové poradenství (alespoň v omezených hodinách). V neposlední řadě navazování spolupráce s institucemi a organizacemi, které se sociální oblastí souvisí či na ni přímo navazují, příjem informačních a propagačních materiálů od relevantních organizací a jejich další distribuce veřejnosti, zájemcům o služby – potenciálním uživatelům, lékařům a dalším vhodným institucím.

- **Zaměstnávání osob se zdravotním postižením a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně problematiky sociálního podnikání**

Zde je potřeba podpořit a rozvíjet spolupráci NNO, MMB, JMK i poboček Úřadu práce ČR v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením a osob ohrožených sociálním vyloučením. Orgány státní správy a samosprávy by měly spolu se zainteresovanými NNO participovat na zaměstnávání osob se zdravotním či sociálním znevýhodněním. Možností jak tuto problematiku řešit je podpora sociálního podnikání v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením. K řešení této problematiky se snaží přispět i pracovní skupina na úrovni MMB „Zaměstnávání osob se zdravotním postižením“, která toto téma diskutuje a vytváří podklady, jež mají problematiku popsat, definovat hlavní problémy a navrhnout možné způsoby řešení. Součástí aktivity skupiny je i zpracování expertní studie na toto téma.

- **Problematika chybějících sociálních služeb pro specifické cílové skupiny s tzv. kombinovanými diagnózami**

KPSS obsahuje popis stávajících poskytovatelů sociálních služeb na území města Brna. Vedle tohoto výčtu se však v rámci procesu komunitního plánování ve městě Brně jeho účastníci shodují, že zde i přes širokou stávající síť chybí některé specifické sociální služby pro určité specifické cílové skupiny. Jde o takové služby, které přesahují do dalších oblastí (především do zdravotnictví). V rámci procesu KPSS je tedy žádoucí co nejlépe takovéto chybějící služby definovat a popsat a rovněž navrhnout možné způsoby řešení této problematiky (např. částečná transformace některých stávajících zařízení apod.).

Chybí služba **azylového domu se zajištěnou ošetrovatelskou, zdravotní péčí** a dohledem pro klienty s duševním onemocněním a rovněž pro klienty s tzv. duální diagnózou, například klient bez přístřeší s duševním onemocněním nebo klient se zdravotním postižením (na vozíčku) a bez přístřeší.

Neexistuje také např. **speciální domov se zvláštním režimem pro lidi s vícečetnou sociální diagnózou**, tedy např. osoba bez přístřeší – vozíčkář, alkoholik – senior, zdravotně postižený senior bez nároku na starobní penzi či příspěvek na péči, klient bez stabilního bydlení nezvládající pobyt v běžných pobytových zařízeních apod. S ohledem na stávající síť sociálních služeb i závažnost jejich sociální situace neexistuje ve městě Brně adekvátní sociální služba, která by pomohla tyto složité situace řešit. Více jsou tyto chybějící specifické služby popsány v jednotlivých kapitolách dotčených cílových skupin tohoto komunitního plánu.

- **Řešení problematiky bydlení s doprovodnou sociální službou pro určité cílové skupiny**

Existují určité cílové skupiny, u kterých není nutná intenzivní sociální péče, ať už se jedná o mentálně postižené osoby, osoby s PAS nebo osoby s duševním onemocněním, případně ohrožené sociálním vyloučením apod. Jako ideální se v těchto případech jeví klasické bydlení s doprovodnou sociální službou – tedy byty v běžné zástavbě, kam za klienty dochází asistenti a vypomáhají pouze s tím, co klient potřebuje. Tento model má výhodu v tom, že je jednoznačně levnější než klasické chráněné bydlení v kombinaci např. s denním stacionářem nebo týdenní stacionář či jiné formy pobytových zařízení. Zároveň dává možnost klientovi žít v přirozeném prostředí.

K řešení této problematiky se snaží přispět i pracovní skupina „Bydlení s doprovodnou sociální službou“ vytvořená v rámci grantového projektu, která toto téma diskutuje a vytváří podklady, jež mají problematiku popsat, definovat hlavní problémy a navrhnout možné způsoby řešení. Součástí aktivity pracovní skupiny je i zpracování expertní studie na toto téma.

- **Stárnutí klientů zařízení, která pečují o lidi s mentálním postižením či autismem**

Lidé s tímto hendikepem se dostávají do seniorského věku dříve než běžná populace a s procesem stárnutí přichází i další zdravotní komplikace, které vyžadují čím dál více zdravotnickou péči. Stávající zařízení často nejsou schopna na měnící se potřeby svých klientů

adekvátně reagovat. Sociální služby tomuto nejsou přizpůsobeny ani vybavením ani personálně. **Chybí tedy sociálně zdravotnická zařízení.**

- **Řešení problematiky pečujících osob**

Toto téma souvisí s výše uvedenou problematikou. Mnoho lidí např. s mentálním či duševním onemocněním je v péči svých rodinných příslušníků či jiných blízkých osob. Tito pečující stárnou a postupem času nejsou schopni péči zvládat (příčemž časem sami péči potřebují). Dalším problémem lidí, kteří pečují o své blízké (nejen o postižené, ale také o seniory, případně seniory trpící Alzheimerovou či Parkinsonovou nemocí, atd.), je jejich vyčerpanost, izolovanost od společnosti i syndrom vyhoření. Toto je do jisté míry možné řešit různými formami odlehčovacích služeb, které však už ze své podstaty jsou pro poskytovatele velmi drahé a tudíž nerentabilní. Proto je nabídka odlehčovacích služeb v Brně nedostatečná.

V rámci opatření bude v průběhu roku 2013 zpracována expertní studie na toto téma a její výsledky budou sloužit jako podklad pro možnosti řešení postavení pečujících osob.

- **Potřeba propojování sociálních a zdravotních služeb**

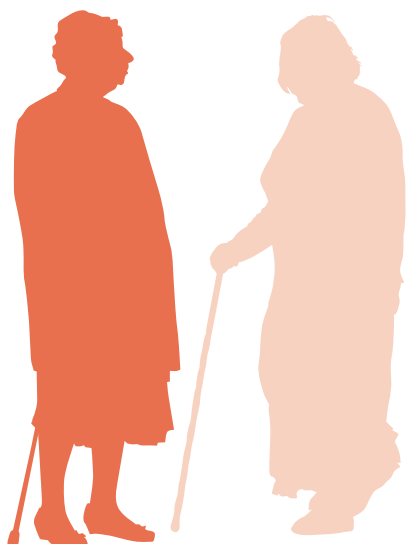
V rámci grantového projektu se proto schází k tomuto účelu vytvořená pracovní skupina „Propojování sociálních a zdravotních služeb“, která toto téma diskutuje a vytváří podklady, které mají problematiku popsat, definovat hlavní problémy a navrhnout možné způsoby řešení. Součástí je zpracování expertní studie na toto téma.

- **Řešení problematiky překonávání bariér**

Problematika překonávání bariér je jednou ze základních podmínek běžného života nejen pro občany s pohybovými či smyslovými omezeními, ale také například pro rodiče s kočárky, seniory, malé děti a v neposlední řadě i zdravého člověka s vyvrtnutým kotníkem. Přístupnost je tedy klíčovým předpokladem pro možnost skutečné integrace a současně i standardním požadavkem v ostatních zemích Evropské unie.

Je žádoucí na výše zmíněné specifické problémové oblasti průběžně upozorňovat a předávat příslušné informace na vyšší úroveň, tedy na úroveň Jihomoravského kraje, ale i na úroveň národní. Řešení řady výše zmíněných problémů je totiž velmi obtížné, neboť naráží především na legislativní překážky.

Brno ve srovnání
s ostatní republikou
„stárne“ rychleji

Cílová skupina „Senioři“

Popis cílové skupiny

Pracovní skupina „Senioři“ se zabývá cílovou skupinou seniorů, u nichž dochází v důsledku stárnutí k takovému úbytku funkčního potenciálu, že jsou při uspokojování svých potřeb, tedy sociálním fungování, částečně nebo trvale závislí na pomoci druhé osoby. Poskytování pomoci, přesněji řečeno stupeň intenzity této pomoci, není určováno věkovou hranicí, ale právě závislostí na pomoci druhé osoby při zajišťování základních potřeb.

Ze socio-demografické analýzy vyplývá, že Brno ve srovnání s ostatní republikou „stárne“ rychleji, přibývá seniorů a věk, jehož se lidé v průměru dožívají, narůstá. Tím vzrůstají nároky na nabídku kvalitních sociálních služeb pro seniory a také na nutnost zabezpečit průměrnou kvalitu života ve stáří.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Součástí priority zaměřené na větší informovanost a poradenství pro seniory bylo opatření zaměřené na vytvoření databáze služeb pro celiakiky, diabetiky včetně zdravotně postižených seniorů. Tato priorita byla vyhodnocena v rámci skupiny osob se zdravotním postižením, realizována byla jen částečně.

V rámci naplňování priority podporující setrvání seniorů v přirozeném prostředí došlo k rozvoji pečovatelské služby zvýšením personální kapacity a rozšířením služby do večerních hodin a dnů pracovního volna, podařilo se navýšit plánované počty úvazků pečovatelek i počty klientů PS. Částečně byly rozšířeny kapacity terénní odlehčovací služby, byl realizován záměr podporovaného bydlení pro seniory. Došlo rovněž k rozšíření center denních služeb.

Co se týče plánované postupné realizace projektu „Zavedení služby tísňové péče pro seniory a zdravotně postižené v Brně“ - služba byla technicky připravena, byl vypracován harmonogram a podklady pro její vznik, služba k plánovanému datu zprovozněna nebyla, její zavedení se přesouvá do dalšího období.

Jedním z opatření třetí priority bylo „Zajištění kapacity domovů pro seniory a jejich další zkvalitňování“. Celkově lze toto opatření hodnotit jako naplněné. V rámci zkvalitňování došlo k výraznému posunu v poskytovaných službách směrem k vyššímu komfortu a úrovni kvality (koupelny, zateplení budov, výtahy...), Domov pro seniory Kociánka naplnil přípravnou fázi pro rozšíření kapacity služby o 100 lůžek, Domov pro seniory Foltýnova naplnil přípravnou fázi pro rozšíření o 11 lůžek. Organizaci Betanie – křesťanská pomoc se podařilo dle plánu otevřít Domov se zvláštním režimem v Hrušovanech u Brna. Rovněž Oblastní charita Brno se podařilo realizovat rozšíření kapacity domova se zvláštním režimem o 20 lůžek. V neposlední řadě pak došlo i k rozšíření kapacity pobytové odlehčovací služby. K rozšíření došlo v pobytových zařízeních - Dům důstojného stáří a Villa Martha (v každém zařízení zřízeno jedno lůžko pro účely odlehčovací služby).

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“.

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

Dostupnost služeb pro seniory (nedostatek financí), snižování a odebrání příspěvku na péči, neřešení žádosti o příspěvek na péči (všechny služby), chybí kontrola využívání PnP

V poslední době jsou časté situace, kdy mnoho žadatelů o terénní sociální službu nemá na to, aby si ji zaplatili. Příspěvek na péči buď nemají, nebo jim byl snížen, popř. odebrán. Opačně zase dochází k tomu, že někteří uživatelé mají příspěvek na péči vyšší, avšak službu neodebírají. Poskytovatelé upozorňují na fakt, že kontrola využívání příspěvku je minimální. Dále, v souvislosti s přechodem veškeré agendy z MSSZ na Úřady práce, se neúnosně zpožďuje vyřizování žádosti o příspěvek na péči, dochází také ke zpoždění zaslání těchto příspěvků (někdy i s měsíčním zpožděním). Tato

skutečnost má negativní důsledky jak pro klienty, kteří jsou na hranici životního minima a péči opravdu potřebují, tak pro poskytovatele, pro něž příspěvek na péči představuje jeden z důležitých zdrojů financování dané služby.

Informovanost, propagace služeb (např. zpravodaje ÚMČ, lékaři atd.)

V současné době se ještě stále málo lidí orientuje v nabídce sociálních služeb a to zejména v nabídce terénních služeb. Dobrá orientace v nabídce terénních a ambulantních služeb pro seniory je prevencí předčasněho umístění seniorů v nákladnějších a dražších pobytových zařízeních.

Vhodným by bylo rozšíření spolupráce v oblasti informovanosti o nabídce služeb mezi MMB a poskytovateli. Tato spolupráce sice průběžně probíhá (Socio-info centrum), nicméně by mohla být rozšířena tvorbou článků informujících o poskytovatelích terénních sociálních služeb v místních periodících. Další možností je zpracování informačního letáku informujícího o nabídce terénních služeb v Brně a jeho distribuce na místech, ve kterých se potencionální zájemci často vyskytují (zdravnická zařízení, kluby seniorů, ordinace praktických lékařů, dopravní prostředky, stanice MHD atd.).

Bydlení seniorů

K dalším nedostatečně řešeným oblastem patří problémy s bydlením. Tuto situaci by mohlo do jisté míry pomoci řešit nízkonákladové a malometrážní bydlení pro seniory, kterého se však nedostává. Nedostatečná je kapacita odlehčovacích lůžek (např. při domovech pro seniory či odlehčovacích službách pro imobilní seniory nebo seniory trpící demencí). Na pracovních setkáních pracovních skupin rovněž zazněl problém absence návazné péče o osoby po cévní mozkové příhodě (zde se ovšem jedná o problém na pomezí sociálních a zdravotních služeb).

V zahraničí se rozvíjí nový fenomén tzv. „společného bydlení“, které je alternativou skupinového bydlení v domovech. Jedná se o prostorný bezbariérový byt nebo několik bytů v běžné zástavbě, podlahová výměra je přiměřená počtu obyvatel. Každý obyvatel má tedy k dispozici 1 samostatný pokoj (obytná ložnice), který je vybaven vlastním nábytkem. Společně pak sdílejí sociální zařízení, kuchyň a společenské místnosti. Obyvatelé si mohou vzájemně vypomáhat, mohou si poptávat různé druhy terénních sociálních služeb včetně např. tísňové péče. Bydlení je pro obyvatele levnější, na nájem se podílejí všichni ubytovaní. Ne pro všechny seniory je však tento typ ubytování vhodný. Tento model již dlouhodobě a úspěšně funguje např. ve Vídni.

Plán aktivního stárnutí ve městě Brně

Kancelář Brno – Zdravé město společně s Kanceláří strategie města Magistrátu města Brna v roce 2012 dokončila Plán aktivního stárnutí ve městě Brně, který je součástí projektu Rozvojové dokumenty Strategie pro Brno. Cílem plánu je snaha o zlepšení podmínek pro zdravé a aktivní stárnutí ve městě Brně. Ke spolupráci na jeho tvorbě byla přizvána řada organizací, aktivně se zapojili rovněž členové PS Senioři. Dokument není zaměřen pouze na problematiku zdravotních a sociálních služeb, ale nahlíží na potřeby seniorů z komplexního hlediska.

Vybraná opatření Plánu aktivního stárnutí ve městě Brně

- rozšiřovat poskytování zdravotně sociálních služeb, tj. provázání zdravotní péče
- s následnou (sociální) péčí o seniory - rekonvalescenty,
- rozšiřovat nabídku a kapacitu sociálních služeb, zejména ambulantních (především center denních služeb), analyzovat situaci seniorů bez domova,

- vyhledávat a vytvářet efektivnější možnosti adresné podpory rodin pečujících o seniory, zavádět vhodné formy domácí péče vč. organizování kurzů zaměřených na péči o nesoběstačné seniory, realizovat a propagovat odlehčovací programy pro rodiny se seniory,
- realizovat preventivní aktivity zaměřené na bezpečnost seniorů, aktivity vedoucí ke zvýšení pocitu bezpečí seniorů (v jejich domovech i mimo něj) a k předcházení neetickému jednání se seniory či jejich týrání,
- komplexně a cíleně propagovat aktivity všech poskytovatelů, určené pro seniory i ostatní skupiny obyvatel; volit takové formy propagace, které jsou seniory sledovány – zejména zpravodaje městských částí a Brna, regionální tisk, rozhlas, informační letáky v MHD, nástěnky, informační panely atd.,
- usilovat o pozitivní prezentaci seniorů a jejich aktivit v médiích.

Více informací je k dispozici v samotném dokumentu:

Elektronicky:

www.zdravemesto.brno.cz

- Plán aktivního stárnutí
 - Finální verze dokumentů
- (přímý odkaz: <http://zdravemesto.brno.cz/index.php?nav01=3086&nav02=19244&nav03=20526>)

Fyzicky:

Kancelář Brno - Zdravé město, MMB Malinovského nám. 3.
Kontaktní osoba: Mgr. Ivana Draholová, e-mail: zdrave-mesto@brno.cz

Poznámka: někteří členové pracovní skupiny Senioři se do tvorby Plánu aktivního stárnutí zapojili, nicméně opatření, která plán obsahuje, nevzešla z procesu komunitního plánování sociálních služeb.

Kancelář Brno-Zdravé město bude rovněž distribuovat brožuru na téma demystifikace mýtů o stárnutí a taktéž informační brožuru zaměřenou na prevenci úrazů v seniorském věku.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
BETÁNIE - křesťanská pomoc	Dům důstojného stáří, Brno Maloměřice	domovy pro seniory
	Villa Martha	domovy se zvláštním režimem
	Pečovatelská služba Betánie	pečovatelská služba
Brigancia, o.s.	Pečovatelská služba Brigancia	pečovatelská služba
Centrum pro rodinu a sociální péči		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Concordia Bonum	Domov sv. Ludmily	domovy pro seniory
Česká katolická charita	Česká katolická charita - Charitní domov Brno	domovy pro seniory
Český klub nedoslýchavých HELP	Poradenské středisko	odborné sociální poradenství
		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Diakonie ČCE - středisko v Brně	Pečovatelská služba	pečovatelská služba
	Centrum denních služeb Brno	centra denních služeb
Diecézní charita Brno - Oblastní charita Brno	CHPS Brno - charitní pečovatelská služba	pečovatelská služba
	Denní a přechodný pobyt	odlehčovací služby
	Domov pokojného stáří Kamenná	domovy pro seniory
	Chráněné bydlení sv. Anežky	chráněné bydlení
Domov pro seniory Foltýnova, p.o.		domovy pro seniory
Domov pro seniory Holásecká, p.o.		domovy pro seniory

organizace	zařízení	sociální služba
Domov pro seniory Kociánka, p.o.	Pracoviště Kociánka	domovy pro seniory
		domovy se zvláštním režimem
	Pracoviště Štefánikova	domovy pro seniory
		domovy se zvláštním režimem
Domov pro seniory Koniklecová, p.o.		domovy pro seniory
Domov pro seniory Kosmonautů, p.o.		domovy se zvláštním režimem
Domov pro seniory Mikuláškovo náměstí, p.o.		domovy pro seniory
		domovy se zvláštním režimem
		centra denních služeb
Domov pro seniory Nopova, p.o.		domov se zvláštním režimem
Domov pro seniory Okružní, p.o.		domovy pro seniory
		centra denních služeb
Domov pro seniory Podpěrova, p.o.		domovy pro seniory
		centra denních služeb
Domov pro seniory Věstonická, p.o.		domovy pro seniory
		domovy se zvláštním režimem
Domov pro seniory Vychodilova, p.o.	Budova Vychodilova	domovy pro seniory
		centra denních služeb
	Budova Tábor	domovy pro seniory
Gabriela o.s.	Hospic sv. Alžběty	odborné sociální poradenství
		odlehčovací služby
Hewer o.s., středisko Brno	Terénní osobní asistence	osobní asistence
Maltézská pomoc, o.p.s	Centrum Brno	osobní asistence
		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
NADĚJE o.s.	Dům Naděje Brno – Bohunice	domovy pro seniory
		pečovatelská služba
		denní stacionáře
	Dům pokojného stáří Brno – Královo Pole	domovy pro seniory
	Dům Naděje Brno – Řečkovice	domovy pro seniory
		denní stacionáře
	Dům Naděje Brno – Vinohrady	domovy se zvláštním režimem
		denní stacionáře
Nazaria	Pečovatelská služba Nazaria	Pečovatelská služba
Oblastní spolek Českého červeného kříže Brno - město	Odlehčovací pobytové služby pro seniory	odlehčovací služby

organizace	zařízení	sociální služba
o.s. LOGO	Centrum sociálních služeb pro osoby postižené poruchami komunikace a hybnosti	odborné sociální poradenství
		centra denních služeb
		sociální rehabilitace
Rada seniorů České republiky, o.s. - regionální pracoviště Brno	Poradenství v oblasti sociálního, občanského, rodinného a bytového práva	odborné sociální poradenství
Sanus Brno		pečovatelská služba
		odlehčovací služby
Statutární město Brno	Brno Bystrc – Odbor pečovatelské služby	pečovatelská služba
		odlehčovací služby
		centra denních služeb
	Brno Královo Pole – Odbor sociálních služeb	pečovatelská služba
		odlehčovací služby
		denní stacionáře
	Brno sever – Pečovatelská služba	pečovatelská služba
		odlehčovací služby
	Brno střed – Pečovatelská služba	pečovatelská služba
		centra denních služeb
	Brno Židenice – Pečovatelská služba	pečovatelská služba
		odlehčovací služby
		centra denních služeb
	Brno Žabovřesky – Odbor pečovatelské služby	pečovatelská služba
		odlehčovací služby
		centra denních služeb
Židovská obec Brno	Agentura JAS	pečovatelská služba

bez registrace

Generace Brno	soukromá služba pro seniory
PARKINSON KLUB BRNO	Podpora lidí s Parkinsonovou chorobou

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu seniorů (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastnily proces komunitního plánování ve městě Brně.

Priority a opatření

SENIORŮ	
Priorita 1	Rozvoj odborného sociálního poradenství pro specifické cílové skupiny
Opatření 1.1	Navýšení personální kapacity pro poskytování odborného sociálního poradenství v rámci hospicové péče
Opatření 1.2	Vznik odborného sociálního poradenství pro celiatiku
Priorita 2	Podpora setrvání seniorů v přirozeném prostředí
Opatření 2.1	Zvýšení personální kapacity pečovatelské služby vedoucí k pokrytí poptávky po službě poskytované po celých 24 hodin
Opatření 2.2	Další rozvoj osobní asistence pro seniory navýšením personální kapacity služby
Opatření 2.3	Další rozšíření terénní odlehčovací služby
Opatření 2.4	Realizace služby tísňové péče
Opatření 2.5	Rozvoj sociálně aktivizačních programů pro seniory a rozšíření center denních služeb
Priorita 3	Zkvalitňování, humanizace a rozvoj pobytových zařízení pro seniory
Opatření 3.1	Rozšíření kapacity domovů pro seniory
Opatření 3.2	Rozšíření kapacity domovů se zvláštním režimem
Opatření 3.3	Rozšíření kapacity pobytové odlehčovací služby
Opatření 3.4	Rozšíření chráněného bydlení a jeho další zkvalitňování

V zahraničí se rozvíjí nový fenomén tzv. „společného bydlení“.

Obecné poradenství o sociálních službách je na území města Brna více méně dostatečné. Je však žádoucí posílit poradenství pro specifické cílové skupiny. Tato priorita se konkrétně zabývá posílením poradenství v rámci hospicové péče, které je velmi potřebné a důležité. Dále tato priorita reaguje na potřebu vzniku poradenství pro celiatiky, jakožto specifické cílovou skupinu, která potřebuje k řešení své nepříznivé situace specifické informace a poradenství.

Opatření 1.1	Navýšení personální kapacity pro poskytování odborného sociálního poradenství v rámci hospicové péče
Popis opatření	Rozšíření služby odborného sociálního poradenství pro cílovou skupinu lidí, kteří pečují o osobu blízkou v konečné fázi nevyléčitelného onemocnění i pro samotné nevyléčitelně nemocné (lidé s dobou dožití odhadovanou ve dnech a týdnech). Cílem je poskytnutí kvalitního sociálně právního poradenství, ošetrovatelské edukace a edukace v komunikaci samotným nemocným a osobám pečujícím o umírající osobu blízkou. Dalším cílem je skrze poradenství pro pozůstalé doprovázet pozůstalé obdobím truchlení.
Stav ke konci roku 2012	Odborné sociální poradenství poskytují 3 sociální pracovníce (2,3 úvazku), jedna psychologka (jako odborný pracovník poskytující odborné sociální poradenství na 0,4 úvazku) a jedna pracovníce v sociálních službách (0,4 úvazku). Denně komunikují průměrně s 30 uživateli služby, zaznamenávají vzrůstající zájem o poradenství a kapacita služby není dostačující. Nedostatečná kapacita služby se pak promítá především do kvality služby, kdy není možné se věnovat příchozímu klientovi potřebnou dobu, případně nejsou schopni některé dny obsloužit telefonní linku poradny.
Cílový stav ke konci roku 2015	Cílem je navýšit kapacitu služby o 1 úvazek sociální pracovníce.
Realizátoři	Gabriela o.s.
Partneři	

Opatření 1.2	Vznik odborného sociálního poradenství pro celiatiky
Popis opatření	Odborné poradenství zaměřené konkrétně na cílovou skupinu celiatiků chybí. Pro vlastní poradenství zpočátku postačí provoz 1- 2x týdně. Cílová skupina má svoje specifické problémy, vznikem služby odborného poradenství najde konkrétní poradenství zaměřené na svoje postižení.
Stav ke konci roku 2012	V současné době neexistuje odborné poradenství zaměřené na tuto konkrétní cílovou skupinu. Funguje pouze Klub celiakie, nejedná se ale o sociální službu, poskytování informací zde probíhá formou výměny zkušeností mezi jednotlivci.
Cílový stav ke konci roku 2015	Kapacita služby by zpočátku měla být cca kolem 50 klientů za rok. Personální obsazení: 1 sociální pracovník s úvazkem 0,25 – 0,5. Kvantitativní kritéria hodnocení: • počet klientů, • počet intervencí, • délka 1 rozhovoru, • počet prvotních rozhovorů, • počet opakovaných rozhovorů u jednotlivců.
Realizátoři	Brigancia, o.s.
Partneři	Klub celiakie

Setrvání seniorů v jejich přirozeném prostředí lze podpořit několika způsoby – pečovatelskou službou, asistenční službou, linkou tísňové péče či např. nabídkou pobytu seniorů v centrech denních služeb. Tyto služby spadají do skupiny terénních (případně ambulancních) služeb a poptávka po nich je v některých případech vyšší než současné možnosti poskytovatelů. Velmi žádoucí je rozšíření odlehčovací služeb. Osobám pečujícím o seniory (rodinní příslušníci či jiní blízcí) tato služba umožní odpočinek od náročné péče, případně umožní péči o jejich blízké (např. v době jejich hospitalizace, dovolených nebo v případě nepředvídaných situací).

Opatření 2.1	Zvýšení personální kapacity pečovatelské služby vedoucí k pokrytí poptávky po službě poskytované po celých 24 hodin
Popis opatření	Navýšení kapacity pečovatelské služby umožní pokrývat poptávku po této službě. Seniori mohou zůstat ve svém přirozeném prostředí a nemusí do pobytových zařízení, která kladou velké nároky na veřejné finance. Jedná se o navýšení personální kapacity služby v zájmu střídání pracovníků při večerních a víkendových službách a zároveň posílení personální kapacity v těchto velmi žádaných časech.
Stav ke konci roku 2012	BETÁNIE - křesťanská pomoc: Pro službu o dnech volna a noční služby jsou vyčleněny 1 – 2 pracovníci domácí pečovatelské služby. Brigancia, o.s.: K dnešnímu dni službu poskytují 3 pečovatelky na HPP (úvazky celkem 2,75) a 3 na DPP. Večerní a víkendové služby zajišťuje vždy 1 pečovatelka, vzhledem k poptávce by bylo třeba navýšit personál o víkendech o cca 0,5 úvazku. Využívání pracovníků na DPP je nevyhovující, neboť ti pracovníci se často střídají a to má negativní dopad na kvalitu služby. Diakonie ČCE – středisko v Brně: V roce 2012 zajišťovalo službu v pečovatelské službě brněnského střediska 7 pečovatelek pod vedením jedné sociální pracovníce (tj. službu zajišťovalo celkem 7,875 úvazku prac. v přímé péči). Kapacita služby byla 45 klientů (maximální počet nasmlouvaných klientů v jednu dobu), okamžitá kapacita služby pak 7 klientů. Charitní pečovatelská služba Brno: Kapacita služby je 95 klientů. Poskytují péči ve dnech pracovního klidu a večer jednou pečovatelkou. Personální kapacita je 13 pečovatelek (12,5 úvazku), sociální pracovníce 0,5 úvazku, vedoucí 0,5 úvazku. Sanus Brno: Pečovatelská služba je poskytovaná nepřetržitě – 24 hodin denně. Večerní služby a víkendy jsou v omezené kapacitě - večer 3 uživatelé, víkend 5 uživatelů. Momentálně na celou pečovatelskou službu je 7 úvazků, 8 pracovníků v přímé obslužné péči.
Cílový stav ke konci roku 2015	BETÁNIE - křesťanská pomoc: Personální navýšení o 1 pracovníci. Finančně je nárůst závislý na navýšení dotace mzdových prostředků. Kritérii hodnocení jsou: počet obslužených klientů a počet odpracovaných hodin v přímé péči. Brigancia, o.s.: Cílem je stabilizace personálu na počtu minimálně 5 pečovatelek s úvazky minimálně 4,0 a snížit počet pracovníků na DPP. Kritéria hodnocení: Rozšíření pracovního týmu pečovatelské služby až o 3,0 úvazku a rozšíření kapacity ze stávajících 45 až na 64 klientů. Diakonie ČCE – středisko v Brně: Pečovatelská služba je organizačně schopna pojmout ve stávající organizační formě až tři další pečovatelky, čímž by se její provoz zefektivnil a zoptimalizoval. Dojde tím k navýšení kapacity služby a organizace tak bude schopna více uspokojit poptávku po pečovatelské službě. Poskytování služby bude v případě zájmu rozšířeno do pozdních večerních hodin a o víkendy. Kritéria hodnocení: - rozšíření pracovního týmu pečovatelské služby až o 3,0 úvazku, - rozšíření kapacity ze stávajících 45 až na 64 klientů, - uspokojení poptávky po pečovatelské službě u většího počtu seniorů, resp. poptávky po možnosti intenzivněji a ve vyhovující dobu využívat pečovatelskou službu, - poskytování kvalitní, efektivní a profesionální služby. Charitní pečovatelská služba Brno: V průběhu let 2013 – 2015 zvýšit personální obsazení pečovatelek o 2 úvazky a úvazek sociální pracovníce zvýšit na 1 celý. Kritéria hodnocení – počet klientů, počet návštěv a počet hodin přímé péče. Sanus Brno: Rozšířit personální úvazky a kapacitu uživatelů na večerní hodiny + dny pracovního klidu o 4 uživatele, celkové rozšíření pečovatelské služby o 10 uživatelů. Personální rozšíření o 2 úvazky.
Realizátoři	BETÁNIE – křesťanská pomoc, Brigancia, o.s., Diakonie ČCE – středisko v Brně, DCHB-OCH Brno, Charitní pečovatelská služba Brno, Sanus Brno
Partneři	

Opatření 2.2	Další rozvoj osobní asistence pro seniory navýšením personální kapacity služby
Popis opatření	Podstatou osobní asistence je nepřetržitá (24h.) pomoc klientovi na místě a v čase, který si on sám vybere. Asistent činnosti přizpůsobuje věku a zdravotnímu stavu klienta. Dopad na cílovou skupinu je především v umožnění „zůstat v přirozeném domácím prostředí bez nutnosti zpretrhání sociálních a rodinných kontaktů“.
Stav ke konci roku 2012	Na území města Brna poskytují služby osobní asistence např. klientům s Parkinsonovou a Alzheimerovou chorobou, infarktem, demencí apod., také u imobilních klientů po mrtvici. Kapacita terénní služby ke konci roku 2012 je cca 58 uživatelů (celkem 80 uživatelů ve všech cílových skupinách) na území města Brna v celkovém rozsahu 16 560 asistenčních hodin/rok (celkem 23 058 hodin ve všech cílových skupinách). Úvazky pracovníků: 12 přepočtených úvazků.
Cílový stav ke konci roku 2015	Cílem je umožnit i nadále potřebným občanům soběstačnost a kvalitu života v jejich domácím prostředí v rozsahu 24 hodin denně, včetně víkendů a svátků. Kapacitou služby pro léta 2013-2015 je zajištění terénních služeb ročně pro 65-72 uživatelů na území města Brna v rozsahu 18 000 – 19 000 asistenčních hodin/rok (celkem 25 000 až 26 500 asistenčních hodin/rok ve všech cílových skupinách). Personální zabezpečení: přepočtené úvazky pracovníků celkem: 13 – 14 úvazků. Kritéria hodnocení: archivované výkazy asistence, řízení agendy s využíváním počítačové databáze kontaktů, pracovníků a obsluhovaných klientů, metodika řešení stížností atd.
Realizátoři	Hewer o.s., středisko Brno
Partneři	

Opatření 2.3	Další rozšíření terénní odlehčovací služby
Popis opatření	Jako vhodné doplnění při péči o osoby se syndromem demence je zřízení terénní odlehčovací služby, která by umožnila celodenní dohled o osobu trpící demencí, nevyčleptelným onemocněním v konečné fázi apod. u ní doma, v různou časovou dobu a umožnila by tak pečujícím osobám potřebnou úlevu.
Stav ke konci roku 2012	Diakonie ČCE: Středisko v Brně momentálně neprovozuje terénní odlehčovací službu. Gabriela o.s.: V současné době poskytují péči 3 pečovatelé na hlavní pracovní poměr, jedna pečovatelská na 0,25 úvazku, jedna pečovatelská na DPČ a 5 pečovatelek na DPP a dále sociální pracovník – koordinátor projektu 0,5 úvazku. Během roku 2012 pečovali o 57 uživatelů (poskytlí jsme cca 3.300 hodin přímé péče). Sanus Brno: Odlehčovací služba je poskytovaná nepřetržitě – 24 hodin denně. Momentálně na celou odlehčovací službu je 1,5 úvazků, 3 pracovníci v přímé obslužné péči.
Cílový stav ke konci roku 2015	Diakonie ČCE: Středisko v Brně bude registrovat a posléze provozovat terénní odlehčovací službu, jejíž cílovou skupinou budou senioři, resp. pečující o seniory (především seniory se syndromem demence). Kritéria hodnocení: registrovaná a provozovaná sociální služba, zřízení pracovního týmu služby se 3,0 úvazky, poskytování služby 20-30 klientům ročně. Gabriela o.s.: Po dosažení cílového stavu zaměstnávat na hlavní pracovní poměr 3,5 pracovníků jako pečovatelů, 8 pečovatelů na DPP a 0,5 úvazku sociální pracovnice. Sanus Brno: Rozšířit personální úvazky a kapacitu uživatelů – celkové rozšíření odlehčovací služby o 2 uživatele. Personální rozšíření o 0,5 úvazku.
Realizátoři	Diakonie ČCE – středisko v Brně, Gabriela o.s., Sanus Brno
Partneři	

Opatření 2.4	Realizace služby tísňové péče
Popis opatření	Tísňová péče: prostřednictvím distanční hlasové komunikace s uživatelem služby bude zajištěna pomoc při náhle vzniklých situacích, kdy dojde ke zhoršení zdravotního stavu, ohrožení života. Klient může pobývat ve svém přirozeném prostředí bez obavy, že se mu včas nedostane pomoci. Dojde tímto k oddálení jeho případného umístění v pobytovém zařízení soc. služeb a setrvání klienta v jeho přirozeném prostředí.

Opatření 2.4	Realizace služby tísňové péče
Stav ke konci roku 2012	V lednu 2012 rozhodla RMB o zastavení výběrového řízení na dodavatele technologie pro zahájení provozu nové sociální služby Tísňová péče a o změně koncepce poskytování této služby: spolupráce s Městskou policií Brno. V současné době zpracovává Investiční odbor MMB nové zadávací podmínky pro opětovné vypisování výběrového řízení. Zahájení provozu nové služby se přesouvá na rok 2013.
Cílový stav ke konci roku 2015	Funkční služba tísňové péče zajišťovaná nepřetržitým dispečinkem (6 pracovníků) a propojená s Městskou policií Brno. Ke konci roku 2015 se předpokládá dosažení plné kapacity služby – 500 klientů. Kritéria hodnocení jsou využití kapacity služby a procento finanční soběstačnosti.
Realizátoři	Domov pro seniory Vychodilova, příspěvková organizace
Partneři	OSP MMB, Městská policie Brno

Opatření 2.5	Rozvoj sociálně aktivizačních programů pro seniory a rozšíření center denních služeb
Popis opatření	BETÁNIE - křesťanská pomoc: Organizace má připravenou rekonstrukci vlastního objektu v Lelekovicích u Brna, který by s přílehlou zahradou sloužil jako středisko denních služeb. Kromě celodenní péče včetně stravování, osobní hygieny a pedikúry, by zde byla zajištěna rehabilitace a řada aktivizačních programů. V případě potřeby by zajistili i dopravu. Předpokladem je však získání investičních prostředků na rekonstrukci. Centrum pro rodinu a sociální péči: Rozšířená forma terénních sociálně aktivizačních služeb zprostředkovává aktivity a činnosti těm seniorům, u kterých došlo ke zhoršení jejich zdravotního stavu. Služba je zaměřena na individuální setkávání se seniorem v jeho domácím prostředí nebo jeho blízkém okolí a na jeho individuální potřeby týkající se sociálně terapeutických, zájmových, vzdělávacích či volnočasových aktivit, včetně poskytování základního sociálního poradenství. o.s. LOGO: Cílem opatření je zajistit aktivizační programy potřebné pro seniory postižené závažnými poruchami řeči a hybnosti (afatiky) a vytvoření krátkého manuálu pro tréninky komunikační dovedností a pohybových cvičení.
Stav ke konci roku 2012	BETÁNIE - křesťanská pomoc: Je vydáno územní rozhodnutí pro rekonstrukci objektu v Lelekovicích. Zařizovací předměty byly již zakoupeny z výnosu Adventních koncertů PARKINSON klubem Brno. Organizace je schopna zajistit denně dopravu i klientů imobilních, neboť vlastní vozidlo MERCEDES Viano s úpravou pro vozíčkáře. Poskytované služby pedikúry, rehabilitace a terapie zajistí stávající pracovníci. Centrum pro rodinu a sociální péči: Ke konci roku 2012 je v převážné míře poskytována ambulantní forma sociálně aktivizačních služeb pro seniory v rámci programu Senior Klub, který je určen pro 25 klientů. Terénní forma služby byla poskytována v rámci Poradny pro seniory a v rámci doprovodu do Senior Klubu. Personální zabezpečení služby je sociální pracovník 0,6 HPP a pracovník v sociálních službách 0,525 HPP. o.s. LOGO: Službu denního centra zajišťují zkušení odborníci na práci s dospělými osobami trpícími poruchami komunikace: speciální pedagogové, sociální pracovník, koordinátor/psycholog, nutriční terapeut. V současné době zajišťuje provoz CDS tým 6 pracovníků (5 v přímé péči, z toho 4 na HPP v celkovém úvazku 0,8 a 1 pracovník na DPP). Momentální kapacita CDS je 15 klientů.
Cílový stav ke konci roku 2015	BETÁNIE - křesťanská pomoc: Zřídí 3 nová pracovní místa pro pracovníky v přímé péči. Kapacita nového denního centra předpokládá pravidelnou návštěvu 10 – 15 uživatelů. Centrum pro rodinu a sociální péči: Vznik portfolia aktivizačních činností práce se seniory terénní formou, zpracovaná závěrečná písemná i ústní hodnocení. Pracovník v sociálních službách 0,875; další pracovníci v přímé péči 3 x 300 hod. DPP Terénní forma služby předpokládá pravidelnou návštěvu 10 klientů. o.s. LOGO: Vybudování rehabilitačního bazénu pro těžce mobilní a imobilní pacienty ev. i s poruchou řeči, dále pro pacienty s funkční poruchou hybnosti a revmatologické a ortopedické pacienty. Součástí provozu centra denních služeb je rehabilitační pracovník, ergoterapeut, logoped – speciální pedagog, psycholog, sociální pracovník s úvazkem celkem 4,0.
Realizátoři	BETÁNIE – křesťanská pomoc, Centrum pro rodinu a sociální péči, o.s. LOGO
Partneři	PARKINSON klub Brno, Soukromá klinika LOGO

První dvě priority cílové skupiny seniorů se dotýkají buď poradenství anebo terénních (případně ambulantních služeb). Neméně důležitá je však i oblast služeb pobytových, které ve městě Brně fungují, ale je žádoucí jejich neustálé zkvalitňování, humanizace a další rozvoj některých z nich. V situaci, kdy se senior stává nesoběstačným a volí raději pobytové zařízení, je nutné posouzení jeho zdravotního stavu a tomu také přizpůsobit typ zařízení - tedy domov pro seniory nebo domov se zvláštním režimem. V případě, že rodinní příslušníci či blízké osoby jsou stále schopny a ochotny o seniora pečovat, je velice potřebná pobytová odlehčovací služba, která jim umožní odpočinek od náročné péče, případně umožní péči o jejich blízké (např. v době jejich hospitalizace, dovolených nebo v případě nepředvídaných situací). V posledních letech se v rámci pobytových zařízení pro seniory obrací pozornost k dalšímu typu zařízení - Chráněnému bydlení, které umožňuje seniorům žít v soukromí v rámci běžné zástavby, přičemž využívá potřebné doplňující služby.

Opatření 3.1 Rozšíření kapacity domovů pro seniory	
Popis opatření	Zájem o poskytování služeb v pobytových zařízeních značně převyšuje nabídku. Proto všechny organizace hledají možnosti, jak uspokojit větší počet žadatelů, aby však nebyla snížena úroveň poskytovaných služeb.
Stav ke konci roku 2012	BETÁNIE – křesťanská pomoc: Při otevření Domu důstojného stáří v roce 2004 byla celková kapacita domova 64 klientů, z toho 16 imobilních na ošetřovatelské jednotce. Ke konci tohoto roku se počet lůžek na ošetřovatelské jednotce zvýšil na 35 míst, částečně změnou původních jednolůžkových bytových jednotek na dvoulůžkové. Celková kapacita domova činí nyní 70 míst, při personálním zajištění 35ti pracovníky /z toho 22 přímé péče/. Domov pro seniory Kociánka: Organizace vypracovala zjednodušenou objemovou studii pro 100 nových lůžek, řeší novou várnu a jídelnu. Nová várna nahradí kapacitně nevyhovující várnu v současném objektu, která po dokončení bude sloužit jako výdejna stravy pro stávající objekt. Personální zabezpečení pro přímou péči o 100 nových klientů bude řešeno náborem nových zaměstnanců, stravovací provoz bude zajištěn stávajícím počtem zaměstnanců.
Cílový stav ke konci roku 2015	BETÁNIE – křesťanská pomoc: Přestavba uvolněného kadeřnictví a ordinace internistky na jedno a dvoulůžkové pokoje. Tím dojde k navýšení kapacity Domu důstojného stáří o 5 míst pro imobilní seniory na celkový počet 75 uživatelů. Stav pracovníků se nezmění. V domově zůstanou zachovány i výše uvedené služby, neboť v obou případech se jedná o externí spolupracovníky, kterým byly nabídnuty jiné prostory. Domov pro seniory Kociánka: Organizace chce dosáhnout schválení záměru, zajištění zpracování TEZ odpovědnými orgány MMB a zařazení do plánu investiční výstavby MMB. Personální zabezpečení bude řešeno v návaznosti na průběh schvalování a realizaci této plánované investice. Kriteria hodnocení je schválení a zařazení této nové stavby do plánu MMB do roku 2015, její realizace a její dokončení v termínu, který vzejde ze schvalovacího procesu orgánů MMB.
Realizátoři	BETÁNIE – křesťanská pomoc Domov pro seniory Kociánka, příspěvková organizace
Partneři	ŽOB BRNO, NFOH PRAHA MMB, MMB - odbor sociální, MMB – odbor investiční

Opatření 3.2 Rozšíření kapacity domovů se zvláštním režimem	
Popis opatření	BETÁNIE – křesťanská pomoc: V souladu s 2. KP byla z prostředků EU rekonstruována bývalá fara ČČSH na Domov se zvláštním režimem VILLA MARTHA s kapacitou 17 uživatelů. Domov pro seniory Foltýnova: Zřízení jedenácti lůžek pro osoby postižené Alzheimerovou chorobou. Oddělení bude vybudováno v rámci rekonstrukce 1. poschodí budovy bývalého stravovacího provozu DS Foltýnova z finančních prostředků ESF a města Brna. Zdůvodnění potřebnosti: Počty osob postižených Alzheimerovou chorobou se stále zvyšují. Je třeba vytvořit prostředí, které prostorově, vybavením a kvalifikovaným personálem zajistí důstojný a kvalitní život takto postižených osob.
Stav ke konci roku 2012	BETÁNIE – křesťanská pomoc: Nepřetržitou péči ubytovaných 17 klientů zajišťuje 15 zaměstnanců, což je finančně značně náročné, zejména když podpora ze strany státu je minimální (dotace nekryje ani 15 % nákladů). Domov pro seniory Foltýnova: V současné době v DS nejsou vytvořené podmínky (prostorové, vybavením ani personální) k péči o osoby postižené Alzheimerovou chorobou. Počty zájemců o takto poskytovanou péči se stále zvyšují.

Opatření 3.2 Rozšíření kapacity domovů se zvláštním režimem	
Cílový stav ke konci roku 2015	BETÁNIE – křesťanská pomoc: Organizace plánuje rozšíření stávající kapacity o 10 míst vybudováním samostatného pavilonu v přilehlé zahradě při stávajícím stavu zaměstnanců. Tím se i podstatně zlepši ekonomické ukazatelé provozu. Domov pro seniory Foltýnova: Bude vybudováno oddělení s kapacitou jedenácti lůžek pro osoby postižené Alzheimerovou chorobou. Předpokládané personální zajištění: 6 pracovníků v sociálních službách (přímá obslužná péče), 0,25 pracovník v sociálních službách (základní výchovná nepedagogická činnost), 1 zdravotní sestra, 0,5 uklízečka, 0,25 prادلena. Celkem 8 zaměstnanců. Kriteria hodnocení: na Krajském úřadu bude v souladu s platnou legislativou zaregistrována a uvedena do provozu nová sociální služba s nepřetržitým celoročním provozem: Domov se zvláštním režimem Foltýnova.
Realizátoři	BETÁNIE – křesťanská pomoc Statutární město Brno, Domov pro seniory Foltýnova
Partneři	ŽOB BRNO, NFOH PRAHA

Opatření 3.3 Rozšíření kapacity pobytové odlehčovací služby	
Popis opatření	Cílem služby je umožnit pečující osobě nezbytný odpočinek či úpravu domácnosti a ulehčit situaci rodinám, které se momentálně nemohou o svého nesoběstačného seniora postarat nebo tuto péči nezvládají. Vedle terénních služeb je to další z možností, jak umožnit seniorům setrvat co nejdéle v přirozeném prostředí a u pečujících posílit motivaci pokračovat v péči o svého blízkého. Ročně je evidováno kolem 100 žádostí, z nichž většina se týká právě seniorů silně závislých na pomoci. V současné době není možno uspokojit všechny žádosti z důvodu nedostatečné kapacity zařízení, zvýšený počet neuspokojených žádostí je hlavně v období letních měsíců (červen – září) a v zimním období v měsících únor – březen.
Stav ke konci roku 2012	Denní a přechodný pobyt Oblastní charity Brno je jediným poskytovatelem služeb tohoto typu pro plně závislé seniory. Kapacita zařízení je 15 lůžek. Provoz zařízení je personálně zajištěn pracovníky v přímé péči – 5 zdravotních sester, které zajišťují nepřetržitou 24 hodinovou péči z důvodu stavu přijímaných uživatelů, 3 pracovníci v sociálních službách – pečovatelé, 1 sociální pracovník. Práci týmu koordinuje vedoucí, dále je zde na částečný úvazek účetní a uklízečky.
Cílový stav ke konci roku 2015	Cílem je zvýšení kapacity o 5 lůžek na celkovou kapacitu 20 lůžek. Personální zabezpečení – stávající tým bude rozšířen o 1 pracovníka v sociálních službách – pečovatele a 1 pracovníka v sociálních službách pro aktivizaci uživatelů. Kritéria hodnocení: • procentuální navýšení uspokojených žadatelů, • procentuální snížení počtu odmítnutých žadatelů, • procentuální využití kapacity zařízení, • kvalita služby v souladu se SQSS.
Realizátoři	Diecézní charita Brno - Oblastní charita Brno – Denní a přechodný pobyt
Partneři	

Opatření 3.4 Rozšíření chráněného bydlení a jeho další zkvalitňování	
Popis opatření	Chráněné bydlení je pobytová sociální služba, která podporuje setrvávání seniorů v jejich přirozeném prostředí a zachovává jejich plnou autonomii při nepřetržité podpoře a asistenci kvalifikovaných pracovníků v přímé péči. Tato služba je určena osobám, které již nejsou schopny si zajistit své potřeby bez pomoci jiné fyzické osoby, ale stále si chtějí zachovat původní styl života. Seniori mají možnost samostatně bydlet v bytech v běžné zástavbě města Brna a zachovat si nebo i rozvíjet sebeobslužné činnosti. Tato pobytová sociální služba vyplňuje prostor mezi terénní sociální (pečovatelskou) službou a pobytovou sociální službou. O nabízenou službu je velký zájem a hlásí se do pořadníku stále více zájemců.

Opatření 3.4 Rozšíření chráněného bydlení a jeho další zkvalitňování	
Stav ke konci roku 2012	Nyní je v Chráněném bydlení sv. Anežky kapacita 15 bytů 1+1. V roce 2011 se zvýšila kapacita o 3 byty, oproti roku 2011 se počet úkonů péče zvýšil o 38 % a příjmy od klientů o 32 %. Pro setkávání klientů se vybudovala společenská místnost a zprovoznila kaple. V roce 2012 rekonstruovali 2 byty pro klienty tak, aby vyhovovaly jejich potřebám. Zvýšenou kapacitu pokrývají stávajícím personálem v počtu 3 asistentek, 0,75 úvazkem sociální pracovnice a 0,2 úvazku vedoucí. V pořadníku žadatelů mají 49 žádostí o umístění do chráněného bydlení.
Cílový stav ke konci roku 2015	Koncem roku 2015 bude kapacita Chráněného bydlení sv. Anežky rozšířena na 20 bytů a bude poskytovat nepřetržitou přímou obslužnou péči. V zařízení bude společenská místnost, nová kaple a místnost pro aktivizaci (popř. rehabilitaci) klientů. Zahrada bude podle možností rozšířena a upravena pro setkávání klientů v letních měsících na akcích i pro volnočasové aktivity. Personální kapacita bude rozšířena o 2 pracovnice v přímé péči a úvazek vedoucí na 0,5. Kritérium hodnocení: spokojenost klientů měřená dotazníkovou metodou, statistické údaje (počet klientů, počet úkonů péče, počet hodin přímé péče).
Realizátoři	DCHB – OCHB, Chráněné bydlení sv. Anežky
Partneři	

V oblasti služeb pro ohrožené děti a mládež se podařilo zvýšit kapacitu zařízení i preventivních a terénních programů.

Cílová skupina

„Děti, mládež a rodiny“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „děti, mládež a rodiny“ se přes svoji různorodost spojuje v jednom, a to ve snaze podpořit celý rodinný systém ve prospěch nejslabšího člena rodiny, totiž dítěte. Cílová skupina je rozdělena do čtyř podskupin, kterým odpovídají i jednotlivé priority a jejich opatření.

První jsou **děti a mládež**, které často z důvodu nefunkčnosti rodiny, jindy z důvodů osobnostních, mohou inklinovat k patologickým formám chování. Do této cílové skupiny ale patří také děti a mladiství, kteří zažívají osobní krize nebo těžkosti vlivem nepochopení okolí, problémů mezi rodiči, osamělostí, šikany nebo tlaku na splnění životních úkolů či rozhodnutí, které přesahují jejich možnosti.

Druhou cílovou skupinou jsou **sociálně slabé či nefunkční rodiny**, které z různých důvodů nezvládají plnit všechny svoje funkce, zejména pak péči a výchovu dětí. Často se jedná také o rodiny v krizi, v rozvodovém či porozvodovém stádiu. Pomoc je zde opět zaměřena na zmenšení důsledků těchto jevů na dítě.

Třetí a stále nejméně viditelnou skupinou jsou **osoby ohrožené fyzickým nebo psychickým násilím** včetně násilí sexuálního. V této cílové skupině se pomoc zaměřuje na oběti násilí. Zcela novým je pak změření některých poskytovatelů na agresory, původce násilí s nabídkou pomoci ke zvládnutí osobnostních či jiných důvodů opakování agrese.

Poslední skupinou jsou **děti v náhradní rodinné péči v různých formách a pěstounské rodiny** pro krátkodobou, ale hlavně dlouhodobou pěstounskou péči.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Celkově se naprostá většina opatření naplnila zcela nebo částečně, což dokumentuje dobré fungování pracovní skupiny, která jednotlivá opatření schválila až v situaci, kdy bylo jasné financování, lidské zdroje a zdůvodněná poptávka po dané službě. Tím, že se pracovní skupina scházela i po schválení KP, nastartovalo spolupráci mezi poskytovateli a tím i větší pravděpodobnost splnění. Rozhodujícím faktorem však bylo zařazení většiny nových služeb do Individuálního projektu JM kraje. Nové služby, které nebyly do tohoto projektu zahrnuty, většinou skončily v kolonce nesplněno. Ale i zde poskytovatelé činili přípravné kroky, aby bylo možné službu v budoucnu zprovoznit.

V oblasti služeb pro ohrožené děti a mládež se podařilo zvýšit kapacitu zařízení i preventivních a terénních programů, na splnění čeká otevření dalších NZDM v potřebných lokalitách a dlouho odkládaný nonstop provoz Modré linky.

Díky nasazení poskytovatelů v oblasti sanace nefunkčních rodin se podařilo nejen nastartovat asistované styky o víkendech, ale hlavně zkvalitnění služeb skrze vzájemné stáže a výměny informací mezi poskytovateli, které snad v příštím KP vyústí ve společnou metodiku práce s touto cílovou skupinou. Co se v této oblasti nepodařilo a práci organizací by jistě pomohlo, je navýšení psychologů ve stávajících městských poradnách a podpora poradenství v oblasti náhradní rodinné péče. Nesplněná a do budoucna nezbytná je koncepce podporovaného bydlení pro rodiny s dětmi. Jejich absencí se zbytečně rozpadají rodinné systémy.

V oblasti pomoci obětem domácího násilí stojí za pozornost otevření nového zařízení s utajovanou adresou a také stále se zlepšující odborné poradenství. Na finanční podporu čeká zřízení krizových lůžek ve stávajících zařízeních a udržení azylového domu Zvonek.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013.“

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

Podpora funkční rodiny

Podpora funkční rodiny se stále jeví jako aktuální problematika, která by neměla být opomíjena. Rodina je vystavena mnoha vnějším i vnitřním vlivům, které působí jak na jednotlivé členy, tak na rodinu jako celek. Rodina je ohrožena především závažnými sociálními situacemi, jako je zdravotní postižení, odchod jednoho z partnerů - rozvod, finanční problémy, bytové problémy, odsunutí na okraj společnosti díky příslušnosti k etnické minoritě, psychiatrickému onemocnění apod., které lze shrnout do pojmu „sociální vyloučení“.

Zdravá funkční rodina se však může cítit sociálně vyloučena i z důvodů, které přináší běžný život.

Na rodinu, jako společenskou a sociální jednotku, jsou v současné době kladeny velké nároky. I přes to, že některá výše zmíněná rizika mohou být dočasná, mohou rodinu významně ochromit a snížit její sociální status a stabilitu. Je proto nezbytné rodinu podporovat.

Problematika matek usilujících o znovuzískání dítěte do své péče

Sociální pracovníce DMD se v čím dál větší míře setkávají s problémy matek, které důsledkem předběžného opatření nebo nařízením ústavní výchovy dítěte nemají dítě ve své péči. Při usilování o znovuzískání dítěte do péče jsou matky ve velmi obtížné situaci. Nemají vhodné bytové podmínky, často bydlí na ubytovnách, což je nevhodné pro výchovu dítěte, bez možnosti kontroly péče matky o dítě. Domovy pro matky s dětmi tyto žadatelky nepřijmou z důvodu cílové skupiny. Matky tak nemají možnost OSPODu, případně soudu prokázat kvalitní péči o dítě, a ztrácí perspektivu návratu dítěte do vlastní péče.

Řešení představuje vznik sociální služby nebo rozšíření stávajících zařízení, která by matkám umožnila pobyt před získáním dítěte zpět do péče. Matky by měly vhodné zázemí, případnou pomoc s péčí o dítě, kterou by zajistili pracovníci azylových domů.

Nová služba zajišťuje dlouhodobější styk matky s dítětem, možnost prokázání zájmu matky o dítě a doložení této snahy OSPODu či soudem. Zároveň dochází k prohloubení vztahu matky s dítětem a postupnému upouštění od ústavní výchovy. V případě nedostatečné péče matky je k dispozici odborná pomoc pracovníků azylového domu v kooperaci s pracovníky OSPOD.

Problematika zřízení startovacích (tréninkových) bytů

Startovacími byty je v tomto případě myšleno zajištění samostatného bydlení pro rodinu úplnou či neúplnou, která prošla sociální službou azylového bydlení, byla jí věnována (většinou několikaměsíční) podpora sociálních pracovníků a terapeutů ve smyslu rozvinutí správných návyků v oblasti hledání (udržení) zaměstnání, péče o děti, domácnost, vztahy, zdraví, finance atd. Přechod z azylového domu do podnájemního bydlení (výjimečně do obecního bytu) bez podpory sociálního pracovníka je proto velmi rizikový.

Po odchodu z azylového bydlení se znovu objevují problémy, které se během pobytu v azylovém domě zdály vyřešené, a rodiny se v otevřeném trhu s bydlením často neudrží a vracejí se do azylových domů. Na přidělení obecního bytu čekají většinou několik let a z důvodu špatné finanční situace si nemůžou dovolit podnájem u soukromé osoby nebo zakoupení vlastní nemovitosti.

Řešením je tedy získání a provozování tréninkových (startovacích) bytů pro absolventy azylového domu s podporou terénní sociální práce s cílem zvýšit šanci na úspěšný přechod do reality samostatného života včetně bydlení. Zahraniční i naše zkušenosti ukazují, že je to levnější varianta, která umožňuje skutečné začlenění rodin do běžného života a společnosti.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
A Kluby ČR, o.p.s.	A Poradna - poradna při potížích s alkoholem, hazardními hrami a léky	odborné sociální poradenství
Armáda spásy v ČR	Komunitní centrum Dživipen	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Nízkoprahové centrum pro mládež Jonáš	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Sbor a komunitní centrum Staňkova 6	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Centrum sociálních služeb Josefa Korbela – azylový dům Staňkova 4 - určený pro celé rodiny	azylové domy
Bílý kruh bezpečí, o.s.	Poradna Bílého kruhu bezpečí	odborné sociální poradenství
Centrum naděje a pomoci CENAP o.s.	Poradna pro ženy a dívky	odborné sociální poradenství
	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Centrum pro rodinu a sociální péči	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Centrum sociálních služeb, p.o.	Manželské a rodinné poradny – Bratislavská	odborné sociální poradenství
	Manželské a rodinné poradny – Starobrněnská	odborné sociální poradenství
	Manželské a rodinné poradny – Buzkova	odborné sociální poradenství
	Manželské a rodinné poradny – Tábořská	odborné sociální poradenství
	Domov pro matky s dětmi – SPOLEČNÁ CESTA	azylové domy
	Domov pro matky s dětmi – ZVONEK	azylové domy
Diecézní charita Brno	CELSUZ – odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
	CELSUZ – sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Diecézní charita Brno – Oblastní charita Brno	Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísni	azylové domy
DROM, romské středisko, p.o.	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - klubovna a klub Brána	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
Fond ohrožených dětí	Pobočka FOD Brno	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
	Zařízení FOD Klokánek v Brně Líšni	sociální rehabilitace
HoSt Home Start ČR	HoSt - Podpora rodiny v Brně	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
IQ Roma servis o.s.	Centrum motivace a stimulace	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

organizace	zařízení	sociální služba
Občanská poradna Brno	Odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
Občanské sdružení Anabell	Kontaktní centrum Anabell Brno	odborné sociální poradenství
	Linka Anabell	telefonická krizová pomoc
Občanské sdružení Magdalenium	Zařízení Helena s utajenou adresou	azylové domy
	Zařízení Magdalenium s utajenou adresou	azylové domy
Modrá linka, o.s.	Linka důvěry	telefonická krizová pomoc
Na počátku, o.s.	Poradna Na počátku	odborné sociální poradenství
	Domov pro dětský život	azylové domy
	Pobyťová následná péče Domova pro dětský život - byty na půl cesty	domy na půl cesty
	Poradenství a telefonická krizová pomoc	odborné sociální poradenství
Persefona, o.s.	Dětský dům Zábrdovice	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Petrov – občanské sdružení pro práci s dětmi a mládeží brněnské diecéze		nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
Právní občanská poradna Dialog, o.s.	Odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
RATOLEST BRNO, o.s.	Nízkoprahový klub Likusák	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Nízkoprahový klub Pavlač	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Sociálně aktivizační program pro děti a mládež	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Sdružení pěstounských rodin	Poradna náhradní rodinné péče	odborné sociální poradenství
		odlehčovací služby
	Pestrá klubovna	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Dům na půli cesty – Pohořelice, Velký dvůr	domy na půl cesty
Sdružení Podané ruce, o.s.	Speciální prevence	odborné sociální poradenství
	Poradenské centrum Pasáž	odborné sociální poradenství
SPONDEA, o.p.s.	Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím a nebezpečným pronásledováním	intervenční centra
	Krizové centrum pro děti, dospívající a rodinu	krizová pomoc sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

organizace	zařízení	sociální služba
Statutární město Brno	OSP MMB: Nízkoprahové zařízení pro mládež a mladé dospělé - Klub Kumbál, Vídeňská 78	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	OSP MMB: Azylový dům pro mladé dospělé, Vídeňská 78	azylové domy
	OSP MMB: Dům na půl cesty Vídeňská, 78	domy na půl cesty
	OSP MMB: Azylový dům pro mládež (AD I), Celní 3	azylové domy
	ÚMČ Brno - Královo Pole, odbor sociálních služeb: Dům na půl cesty, Kabátníkova 8	domy na půl cesty
Teen Challenge International ČR, účelové zařízení církve	Dětské centrum Teen Challenge International ČR	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
		sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
TRIADA – Poradenské centrum, o.s.	Občanská poradna	odborné sociální poradenství
	Psychosociální služby pro rodiny se specifickými potřebami	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

bez registrace

Klíč pro rodinu	Pomoc rodinám, u kterých došlo k závažnému narušení jejich fungování. Pomáhá řešit nepříznivé životní situace. Vytváří pozitivní podmínky, které svým preventivním zaměřením snižují rizika narušení soudržnosti rodiny
Centrum sociálních služeb, p.o.	Krizové centrum pro děti a dospívající

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu dětí, mládeže a rodin (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastnily procesu Komunitního plánování ve městě Brně.

DĚTI, MLÁDEŽ A RODINY S DĚTMI

Priorita 1	Zkvalitňování a další rozvoj nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v Brně
Opatření 1.1	Vznik nového nízkoprahového zařízení pro děti a mládež (Brno - Nový Lískovec)
Opatření 1.2	Rozšíření kapacity nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „NZDM Pestrá klubovna“
Opatření 1.3	Zkvalitnění a další rozvoj terénní práce při nízkoprahových zařízení pro děti a mládež
Priorita 2	Rozvoj preventivních programů a krizové pomoci pro děti, mládež a rodiny
Opatření 2.1	Další rozvoj programů pro práci s delikventními dětmi a mládeží
Opatření 2.2	Rozšíření telefonické krizové pomoci s nonstop provozem
Priorita 3	Obnova narušených funkcí rodiny
Opatření 3.1	Podpora rozvoje a zkvalitnění Sociálně aktivizačních a dalších služeb pro rodiny s dětmi prostřednictvím metody „case management“
Opatření 3.2	Rozšíření asistovaných kontaktů a předávání v přirozeném prostředí klientů
Priorita 4	Rozvoj služeb komplexní péče pro osoby dotčené násilím
Opatření 4.1	Práce s osobou násilnou v kontextu blízkých vztahů
Opatření 4.2	Rozšíření služeb odborného poradenství osobám ohroženým domácím násilím, sexuálním zneužíváním a znásilněním o práci v terénu
Opatření 4.3	Zajištění krizových lůžek včetně utajovaného bydlení pro osoby ohrožené domácím násilím
Priorita 5	Náhradní péče o ohrožené děti
Opatření 5.1	Rozšíření kapacity pro ohrožené děti v zařízení vyžadující okamžitou pomoc Klokánek Brno a v rodinách poskytujících pěstounskou péči na území města Brna

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM) jsou základním kontaktním a pomáhajícím místem pro ohrožené děti a mládež. Musí však být místně i časově dostupná. Z tohoto důvodu je prioritou vybudovat NZDM ve všech problémových lokalitách v Brně a pro uživatele, kteří nechtějí navštěvovat tato zařízení, nabízet terénní formu práce. Znamená to shromáždit dosavadní zkušenosti a skrze společnou práci všech poskytovatelů zlepšit metodiku a nabídku terénní služby v návaznosti na potřeby a situaci dětí a mládeže v dané lokalitě.

Opatření 1.1	Vznik nového nízkoprahového zařízení pro děti a mládež (Brno - Nový Lískovec)
Popis opatření	V Brně funguje několik NZDM, které ale nepokrývají dostatečně místní poptávku. Na základě monitoringu potřebnosti nízkoprahových služeb pro děti a mládež, který proběhl v září 2011, byl doporučen vznik NZDM v lokalitě Nový Lískovec nebo alespoň zavedení terénní formy práce. Cílem předpokládaného opatření je vytvoření a otevření ambulantní formy služby v Novém Lískovci, také zvýšení pracovních úvazků o 1.0 úvazku na 3.0. Registrace nízkoprahového klubu jako samostatné sociální služby dopomůže k: • snížení sociálních rizik vyplývajících z konfliktních společenských situací, životního stylu a rizikového chování cílové skupiny, • řešení nepříznivé životní situace, • smysluplnému trávení času. Rizikem může být nedostatečné finanční zajištění a zajištění vhodných prostor.
Stav ke konci roku 2012	Od začátku roku 2012 vznikla po vzájemné dohodě mezi RATOLESTÍ BRNO, o.s. a městskou částí Brno – Nový Lískovec, pobočka nízkoprahového klubu Likusák. Pobočka funguje formou terénní sociální práce a probíhají jednání s Teplárnami Brno o pronájmu prostor pro vytvoření klubu. Městská část poskytuje pronájem kancelářských prostor pro terénní pracovníky.
Cílový stav ke konci roku 2015	Ke konci roku 2015 bude otevřen nízkoprahový klub v Novém Lískovci. V pravidelném čase bude také fungovat terénní forma jako prodloužená ruka klubu. Kritéria: • vytvořená ambulantní část pobočky, • pravidelně fungující terénní forma jako prodloužená ruka klubu, • počet vytvořených pracovních míst, • navýšení počtu klientů.
Realizátoři	RATOLEST BRNO, o.s.
Partneři	MČ Nový Lískovec

Opatření 1.2	Rozšíření kapacity nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „NZDM Pestrá klubovna“
Popis opatření	V MČ Brno střed a v lokalitě Staré Brno dochází k úbytku služeb NZDM, neboť některé se stěhují do jiných lokalit. Z tohoto důvodu dochází k navýšení zájemců o službu NZDM Pestré klubovny, kteří do této chvíle měli možnost navštěvovat a využívat sociální služby u partnerských NZDM. Na základě nárůstu klientely a různorodosti její věkové kategorie je nutné rozšířit ambulantní formu NZDM Pestré klubovny, navýšit pracovní úvazky o 1.0 na 2.0 a zároveň zkvalitnit metodiky práce se staršími zájemci o službu (starší 15 let), kteří doposud služby „NZDM Pestrá klubovna“ nevyhledávali. Cílem opatření je četnější a dostupnější nabídka základního sociálního poradenství, preventivních a vzdělávacích programů, směřujících k přípravě na další povolání a smysluplnému trávení volného času v bezpečném prostředí. Cílem je omezení vzniku sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, pomoc a podpora v řešení nepříznivých životních situací dané cílové skupiny a snížení sociálních rizik vznikajících na základě konfliktního chování a životního stylu cílové skupiny. Rizika: nedostatečné finanční zajištění služby, stavební sanace Starého Brna v místech, kde klubovna poskytuje svoje služby.

Opatření 1.2	Rozšíření kapacity nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „NZDM Pestrá klubovna“
Stav ke konci roku 2012	NZDM Pestrá klubovna poskytuje ambulantní službu, která se orientuje na nabídku poskytování základního sociálního poradenství, preventivní programy, individuální doučování v rámci podpory ke vzdělávání a přípravě na povolání a nabídce smysluplného trávení volného času. Stanovená kapacita uživatelů služby NZDM za rok 2012 bylo 73 uživatelů a 65 zájemců o službu, kterých neustále narůstá. Za rok 2012 činil počet intervencí 1 541 a kontaktů 6 714. Personální zajištění NZDM Pestré klubovny je 1 sociální pracovník 1,0 úvazku HPP; 3 sociální pracovníci na DPP (po 300h/rok) a 1 pracovník v sociálních službách na DPP (po 300 h/rok). Práce na DPP vykonávají studenti magisterských oborů Masarykovy univerzity.
Cílový stav ke konci roku 2015	Ke konci roku 2015 bude rozšířena provozní doba NZDM Pestré klubovny. Budou vytvořeny metodiky práce zaměřující se na cílovou skupinu uživatelů nad 15 let a metodiky práce se studenty Masarykovy univerzity zajišťující pracovní pozici na DPP, dobrovolnictví nebo odbornou praxi. Navýšení počtu uživatelů NZDM Pestré klubovny a tím navýšení počtu kontaktů a intervencí. Za období 2013 – 2015 odhad provedených intervencí: 6 000 a kontaktů: 15 000. Navýšení personálního zajištění NZDM Pestré klubovny o 1,0 úvazku HPP (celkem 2,0).
Realizátoři	Sdružení pěstounských rodin (NZDM Pestrá klubovna)
Partneři	Masarykova univerzita (MU)

Opatření 1.3	Zkvalitnění a další rozvoj terénní práce při nízkoprahových zařízení pro děti a mládež
Popis opatření	Cílovou skupinu rizikových dětí a mládeže je možné podchytit dvojím způsobem: realizací ambulantní služby nízkoprahového klubu pro děti a mládež anebo realizací terénní práce v jejich přirozeném prostředí na ulici. Brno jako druhé největší město v ČR nemá na svém území registrovanou sociální službu, která by se věnovala čistě terénní práci s touto cílovou skupinou. Realizují ji pouze NZDM, jako doplňkovou formu.
Stav ke konci roku 2012	Armáda spásy v ČR (NZDM Jonáš): V NZDM JONÁŠ se v roce 2012 terénní práce při NZDM realizovala v menší míře, než v předchozích letech (2010 – 2011 běžel naplno). Důvodem byla nečekaná fluktuace personálu. V současné době probíhá terénní práce 1x za 14 dní v udržovacím módu. TSP realizuje 0.5 úvazku. RATOLEST BRNO, o.s. (NK Likusák): Terénní práce probíhá denně v 7 lokalitách Brna (Vinohrady, oba Lískovce, Líšeň, Stará Osada a další 2 menší lokality). Práci v terénu realizují denně 4 pracovníci. Pracujeme i metodou streetwork online. TSP realizuje 4.0 úvazky. Sdružení pěstounských rodin (NZDM Pestrá klubovna): Dosud v zařízení neexistuje terénní práce. V roce 2012 probíhala terénní práce experimentálně, a to na zakázku uživatelů, kdy pracovníci za nimi vyrazili do přirozeného prostředí. TSP se nerealizuje.
Cílový stav ke konci roku 2015	Společnou konzultací vzniknou 3 metodiky terénní formy služby. Poté bude průběžně uvedena metodika do praxe (všechny 3 subjekty). Spolu s tím bude realizována samotná terénní práce, která bude rozšířena o monitoring sousedních lokalit pro terénní práci. Bude zmonitorováno alespoň 6 lokalit. Na uvedených aktivitách budou spolupracovat všechny 3 výše uvedené služby. Personální zabezpečení: na konci období se bude TSP s touto CS věnovat alespoň: 6 TSP na 6.0 úvazku. Ročně bude takto pracováno minimálně s 300 klienty.
Realizátoři	Armáda spásy v ČR (NZDM Jonáš), Sdružení pěstounských rodin (NZDM Pestrá klubovna), RATOLEST BRNO, o.s. (NK Likusák)
Partneři	PF MU Brno

Priorita je zaměřena na rozšíření stávajícího a odzkoušeného systému preventivních programů, které jsou kombinací skupinové a individuální práce na osobnostní změně uživatele. Dalším obsahem této priority je několik let uživateli požadované rozšíření linky důvěry na non-stop provoz. Tomu odpovídají nejen místní, ale i celostátní statistiky. Včasná pomoc během noci má za úkol zabránit především případnému sebepoškození uživatele.

Opatření 2.1	Další rozvoj programů pro práci s delikventními dětmi a mládeží
Popis opatření	Socioterapeutické programy jsou různé způsoby práce, které významně pomáhají při snížení recidivy trestné činnosti dětí a mladistvých. Kombinace těchto typů práce jsou v Brně unikátně spojené v rámci 3 realizovaných programů: Změnit směr, Křižovatka, Aristoteles. Individuální práce umožňuje zmapovat životní situaci klienta a následně tak intervenovat do problémových oblastí. Cílem je klientovi nabídnout bezpečné prostředí ke sdílení obtížných témat. Skupinová práce v uzavřené skupině využívá skupinovou dynamiku a interakce jednotlivých členů k osobnostnímu růstu. Cílem je především rozvoj sociálních a komunikačních dovedností. Outdoorový výjezd navazuje na práci ve skupině. Umožňuje intenzivní prožitek skupinové dynamiky a posiluje rozvoj vzájemných interakcí. Práce s rodinou klienta je důležitá součást prevence směřující k sanaci rodinného prostředí, které bývá často zdrojem klientových obtíží. Diagnostické metody umožňují lepší pochopení osobnosti klienta a rozšiřují témata pro další práci s klientem.
Stav ke konci roku 2012	V současné době je kapacita programů zaměřujících se na práci s delikventními dětmi a mládeží cca 60 klientů za rok. Pracují zde 3 lidé na celkem 2,5 úvazku, což je podhodnocený stav. Realizace 2 běhů programu Změnit směr (jarní, podzimní). Program je určený pro klienty ve věku 15 – 18 let. V každém běhu může být zařazeno 8 – 15 klientů. V rámci programu absolvuje každý klient (8 individuálních setkání, 8 skupinových setkání, 1 třídní závěrečný výjezd). Program Aristoteles se zaměřuje na snížení rizika opakování nezákonné činnosti u dětí do 15 let, které se však již dopustily činu jinak trestného, díky kterému se dostaly do kontaktu s pracovníky PMS ČR. S dětmi pracuje zkušený lektor atraktivní formou dramatického ztvárnění. Je realizován jednou ročně (podzim). Program je určený pro 8 – 12 klientů ve věku do 15 let. V rámci programu klienti absolvují 9 skupinových setkání. Program Křižovatka běží kontinuálně po celý rok. Cílová skupina jsou mladiství a mladí dospělí ve věku 15 – 24 let. V rámci programu absolvují klienti alespoň 30 hodin práce. Ta je volena dle potřeb klienta (individuální setkání, práce s rodinou, užití diagnostických metod apod.).
Cílový stav ke konci roku 2015	Ke konci roku 2015 bychom chtěli nabídnout naše programy pro minimálně 70 klientů ročně. Personální zabezpečení by mělo být posíleno alespoň o půl úvazku na celkem 3,0 úvazků. Chtěli bychom zachovat všechny realizované programy (Změnit směr, Aristoteles, Křižovatka) ve stávajících počtech běhů.
Realizátoři	RATOLEST BRNO, o.s.
Partneři	PMS ČR – středisko Brno, kurátoři pro mládež (vytipovávání vhodných klientů a následná průběžná spolupráce)

Opatření 2.2 Rozšíření telefonické krizové pomoci s nonstop provozem	
Popis opatření	Modrá linka jako linka důvěry pro děti a mládež zahájila svůj provoz před 18 lety. Od roku 2011 poskytuje své služby i dospělým osobám v krizi. Počet kontaktů k 30. 6. 2012 bylo meziročně o 500 více než v roce 2011. Již delší dobu je vnímána potřeba klientů obrátit se na linku důvěry i mimo její stávající provozní dobu 9 – 21 hod. V roce 2011 bylo 136 pokusů o kontakt mezi 21. a 9. hod, k 30. 11. 2012 je počet pokusů o kontakt 239. Na posledním výsledku je patrné navýšení, z čehož vyplývá, že klienti službu Modré linky vyhledávají i v nočních hodinách (zmeškaná volání na mobil, pevnou linku). Množství e-mailů přichází právě v noční dobu. Rozšíření provozu na nonstop tak vyjde vstříc reálným potřebám klientů a zaručí jim možnost obrátit se na linku důvěry v době, ve kterou pomoc linky potřebují. Z důvodů respektování požadavků klientů, byla v dubnu 2012 zavedena pro klienty nová služba – chatové poradenství. Tato služba je zatím klientům k dispozici 3x týdně. Nonstop provoz by umožnil otevření chatroomu pro klienty i v nočních hodinách.
Stav ke konci roku 2012	Linka důvěry je klientům k dispozici prostřednictvím telefonického (pevná linka i mobil), VoiP Skype audiochatového a internetového poradenství. V dubnu 2012 rozšířila své služby o chatové poradenství. Přínosem linky důvěry je její pevné navázání na psychosociální síť poskytovatelů v Brně a celém Jihomoravském kraji. Modrá linka má kvalifikovaný tým pracovníků, který je složen s pedagogů, sociálních pracovníků a psychologů s odpovídajícím vzděláním a odborným výcvikem. Se zavedením nonstop služby bude třeba posílit tým o 7 nových pracovníků.
Cílový stav ke konci roku 2015	Děti a mladí lidé, jejich rodiče, pedagogičtí pracovníci a všechny osoby v krizi budou mít služby linky důvěry k dispozici v časově neomezené době, řešení akutní krize nebo problému nebudou muset odkládat, ani vyhledávat jiné služby - touto cestou je možné řešit krizi v optimální dobu a předejít zkratovému nebo neuváženému jednání. V řešení dlouhodobější krize si klienti budou moci volit dobu, kdy pro ně bude kontakt s linkou důvěry nejvhodnější, na linku důvěry se tak budou moci obrátit i klienti, kterým stávající doba nevyhovuje a její služby tak nevyužijí. Kritéria hodnocení: • předpokládaný počet klientů - nárůst o 1 000 kontaktů/rok předpokládané postupné zvyšování kontaktů, • spokojenost klientů se službami linky důvěry.
Realizátoři	Modrá linka, o.s.
Partneři	

Klíčová priorita pro cílovou skupinu dysfunkčních rodin směřuje svými opatřeními k zvládnutí krizové situace ve prospěch dítěte. Přednost se dává práci s celou rodinou nebo oběma rodiči včetně spolupráce všech zainteresovaných poskytovatelů a institucí. Poskytovatelé se rozhodli pro spolupráci formou metody „case management“. Cílem priority je zmenšit důsledky nefunkčnosti rodiny a zvýšení kompetencí rodičů. Rodinám v rozvodové situaci nebo po rozvodu jsou nabízeny asistované kontakty a to v místě, které je vhodné pro všechny zúčastněné, zejména pro dítě.

Opatření 3.1	Podpora rozvoje a zkvalitnění Sociálně aktivizačních a dalších služeb pro rodiny s dětmi prostřednictvím metody „case management“
Popis opatření	Zavádění metody „<i>case managementu</i>“ je žádoucí pro nastavení koordinované péče o klienty v rámci poskytování sociálně aktivizačních služeb. Cílem zavedení metody „<i>case managementu</i>“ je: • efektivní nastavení intenzity a kvality služeb, posilování a znovunavrácení kompetencí rodiny a aktivizace vlastních zdrojů uvnitř rodiny i v jejím okolí, a to prostřednictvím koordinované péče více odborníků zainteresovaných na řešení případu klienta, • minimalizace chybných rozhodnutí při práci s klienty, z důvodu nepřesných informací či jednostranného řešení problému, • předejít tomu, aby jednání různých poskytovatelů služeb bylo v protikladu, • poskytovat komplexní, účelnou a přesně cílenou podporu. V rámci naplňování opatření vznikne řešitelská skupina, která reaguje na potřebu poskytovatelů služeb spolupracovat v síti a koordinovat aktivity ve prospěch rodiny. Práce řešitelské skupiny povede k rychlejší a komplexní pomoci klientovi.
Stav ke konci roku 2012	Poskytovatelé sociálně aktivizačních služeb v Brně nemají ucelené zkušenosti se zaváděním metody „<i>case managementu</i>“ v rámci poskytování sociální služby. Byla vytvořena pracovní řešitelská skupina: zástupci organizací přihlášených jako realizátoři a partneři (1-2 lidé za organizaci). Proběhla první schůzka pracovní řešitelské skupiny: byla navázána vzájemné spolupráce mezi organizací realizátora a partnery opatření, nastavena pravidla fungování skupiny a uzavřena dohoda na obsahu a účelu setkávání pracovní skupiny.
Cílový stav ke konci roku 2015	Existují sjednocené standardy zavádění a fungování metody „<i>case managementu</i>“ v rámci poskytování služeb (SAS) vytvořené na základě znalostí a zkušeností členů řešitelské skupiny vycházející z absolvovaných stáží v zařízeních, kde je metoda „<i>case managementu</i>“ již zavedena a funguje, ze vzdělávacích kurzů na téma „<i>case managementu</i>“, z vlastních zkušeností vycházejících z práce s klienty v organizaci, sdílených v rámci řešitelské skupiny a vyplývajících ze spolupráce organizací poskytujících soc. služby pro rodiny s dětmi, s OSPOD či dalších služeb (SVP, ZŠ, PMS atd.).
Realizátoři	RATOLEST BRNO, o.s.
Partneři	TRIADA – Poradenské centrum, o.s., HoSt Home Start, FOD Klokánek Brno, FOD Pobočka Brno, Centrum pro rodinu a sociální péči, Spondea, o.p.s., Persefona, o.s.

Opatření 3.2	Rozšíření asistovaných kontaktů a předávání v přirozeném prostředí klientů
Popis opatření	Opatření směřuje k podpoře práv dítěte na oba rodiče, zejména v době rozchodu nebo rozvodu rodičů. Také podporuje možnost styku dítěte s biologickým rodičem nebo osobou blízkou v případě, že je svěřeno do péče opatrovníka nebo je dlouhodobě umístěno v některém ze zařízení pro děti a mládež. Cílem opatření je upevnit vztah dětí s rodiči, sourozenci nebo jinými blízkými osobami, se kterými nebydlí ve společné domácnosti, a mají proto s nimi omezený kontakt. Prostřednictvím poskytnuté mediace ze strany realizátorů je možnost napravit nebo zlepšit komunikaci mezi zúčastněnými stranami tak, aby byli schopni spolupracovat v zájmu dítěte. Asistovaný kontakt nebo předávání probíhá na základě soudního rozhodnutí, domluvy rodičů (opatrovníků) s OSPOD nebo na základě dohody zúčastněných stran s organizací, která službu poskytuje. Dopad na cílovou skupinu: • aktivizace rodičů k řešení obtížných životních situací, • posilování rodičovských kompetencí a sociálních dovedností, • zajištění pravidelných kontaktů dítěte s oběma rodiči, • zajištění bezpečného prostředí pro dítě při kontaktu s rodičem, sourozencem, nebo jinou jemu blízkou osobou, • zlepšení komunikace mezi zúčastněnými stranami. Rizika: • nemotivovanost uživatelů, • neinformovanost uživatelů, • nerespektování soudního rozhodnutí jedním z rodičů, • nedostatečné finanční prostředky na realizaci projektu.
Stav ke konci roku 2012	Spondea o.p.s.: V současnosti probíhají asistované kontakty a předávání v prostorách organizace Spondea, ve vybavené herně. U kontaktů bývá ve většině případů přítomen psycholog, popřípadě sociální pracovníce. Kapacita: 10 podpořených rodin. Personální zabezpečení: sociální pracovníce, psycholog. Home-Start ČR pobočka Brno: Realizace služby doprovodem dobrovolníka nebo koordinátorkou projektu a to jednoho rodiče při předávání dítěte druhému rodiči, nebo doprovod rodiče do zařízení, kde je dítě dlouhodobě umístěno. Doprovod je realizován na základě žádosti rodiče dítěte a po sepsání smlouvy o poskytované službě. V roce 2012 tato služba byla poskytnuta 2 rodinám v rámci širší spolupráce s rodičem, kterému bylo dítě dlouhodobě svěřeno do péče.
Cílový stav ke konci roku 2015	Spondea o.p.s.: Předpokládáme, že většina vytipovaných asistovaných kontaktů a předávání realizovaných v prostorách organizace Spondea, bude přecházet do terénu. Vyjíždět bude vždy jeden odborný pracovník, který bude rodině přidělen jako klíčový pracovník (1 psycholog, 1 sociální pracovníce – u obou v rámci aktivity úvazek cca 0,2). Předpokládaný počet podpořených rodin: 2013 – 15 rodin, 2014- 20 rodin, 2015 – 25 rodin. Kritéria hodnocení: postupné zvyšování počtu podpořených rodin, rozšíření odborné péče poskytované rodině o rodinnou a párovou terapii a rodinou mediaci (v ambulanci), výstupy z revizních setkání s rodinou, zpětná vazba od klientů. Home-Start ČR pobočka Brno: Rozšíření služby asistovaných kontaktů pod vedením odborníka pověřeného k výkonu sociálně právní ochrany dětí. Služba bude poskytována vyškoleným dobrovolníkem, který pracuje pod supervizí odborného pracovníka organizace, nebo samotným pracovníkem organizace, pokud budou problémy rodiny závažného charakteru, nevhodné pro dobrovolnickou práci. O poskytnutí služby dobrovolníkem nebo pracovníkem bude rozhodováno individuálně, na základě posouzení závažnosti situace v rodině klienta. Jedním z kritérií pro posouzení bude, zda se v rodině klienta jedná o soudní rozhodnutí, žádost ze strany OSPOD, nebo vlastní žádost rodičů (opatrovníků) dítěte. Předpokládaná kapacita: 2 pracovníci organizace, 15 vyškolených dobrovolníků. Předpokládaný počet podpořených rodin: 2013 – 2015 – ročně 3 rodiny. Kritéria hodnocení: • počet realizovaných řízených kontaktů, • zpětná vazba od uživatelů služby, • spolupráce s OSPOD.
Realizátoři	Spondea, o.p.s., HoSt Home-Start ČR pobočka Brno
Partneři	

Téma násilí v rodinách je bohužel stále aktuální téma, které je poskytovateli v Brně zvládáno na vysoké úrovni. Služby pro oběti i svědky násilí byly rozvíjeny v minulých KP a nyní jde o to, zvládnout potřebnou kapacitu a rozvinout terénní formu poradenství ohroženým osobám ve specifických podmínkách. V tomto KP se pozornost organizací obrací také k původcům násilí a možnostem pomoci změnit toto patologické chování, aby rodinný systém mohl nadále fungovat. Posledním opatřením s dlouho očekávanou realizací je nabídka krizových lůžek s utajovanou adresou. Tato služba se bude muset nejen formálně etablovat, ale také najít prostředky mimo IP projekt k jejímu tolik potřebnému fungování.

Opatření 4.1	Práce s osobou násilnou v kontextu blízkých vztahů
Popis opatření	V opatření se jedná o terapii násilných osob, které se dopouští tzv. „situačního násilí“ a zahájení souběžné terapeutické práce se všemi členy domácnosti dotčené násilím. Nové trendy v práci s rodinou, kde se vyskytuje násilí, ukazují, že je třeba se zaměřit na osobu ohroženou, děti, které v rodině vyrůstají i osobu násilnou. Pozitivní dopad komplexního přístupu spočívá v detekci indikovaných rodin, pro které je komplexní péče vhodná – tj. rodin, kde si aktéři přejí zůstat spolu a podpořit jejich možnost v budoucnu žít společně bez násilí. Komplexní přístup má pozitivní dopad také na děti, které v rodinách s výskytem násilí vyrůstají v tom, že mohou během péče přijmout korektivní zkušenost a nepřebírat do budoucna vzory chování svých rodičů. Cílem opatření je komplexní ošetření případů domácího a sexuálního násilí. Stávající systém řešení domácího/sexuálního násilí se zaměřuje na ochranu osoby ohrožené a potrestání osoby násilné. Ovšem aplikování pouze represivních metod často nepřináší potřebné porozumění agresora tomu, proč se chová násilně, a ani jeho přijetí zodpovědnosti a přerušení tohoto patologického jednání. Dopad na cílovou skupinu: • zapojení násilné osoby do aktivního a konstruktivního řešení situace násilí, • porozumění osobě násilné, proč životní situace řeší násilím a jaké to má důsledky pro vztahy/osoby, rozvíjení zvládání těchto situací a oslabení agresivních projevů, atd. • přerušování „bludného kruhu“, kdy dochází k opakování násilí v dalších nových vztazích a jejich následnému rozpadu, anebo zachování rodiny/vztahu.
Stav ke konci roku 2012	Persefona o.s.: Dosud probíhající projekt „Bezpečné soužití“, který se zabývá prací s osobami, které mají problémy se zvládáním vlastní agrese. Persefona potvrzuje potřebnost sociální služby, která nabídne těmto osobám pomoc. Nové opatření by mělo navázat na pilotní terapeutický program Persefony, zaměřený na zvládání agrese v blízkých vztazích. Službu organizačně zajišťuje pracovník Persefony a terapeuticky ji zajišťují externí terapeuti sdružení Podané ruce. Stávající podmínky (tzn. organizace nemá vlastní tým pro tento program, nejsou stabilizované zdroje financování programu a služba není zatím registrovaná) nedovolují nastavit optimální podmínky pro propagaci služby a pružně reagovat na potřeby cílové skupiny. Kapacita služby zatím nebyla stanovená, služba je poskytována s ohledem na možnosti externích terapeutů a finanční možnosti Persefony. Spondeo o.p.s.: Od ledna 2013 začíná Spondeo o.p.s. realizovat projekt zaměřený na komplexní péči o osoby dotčené násilím.

Opatření 4.1 Práce s osobou násilnou v kontextu blízkých vztahů	
Cílový stav ke konci roku 2015	Persefona o.s.: Program bude zajišťován jako registrovaná sociální služba, budou zpracované standardy kvality sociální služby pro poskytování nové služby a dopracovaná metodika Programu terapie násilných osob. Budou využívané různé formy práce s násilným jednáním, dle potřebnosti a účelnosti: individuální terapie, skupinová terapie, práce s rodinným systémem, která bude zahrnovat v případě souhlasu zainteresovaných stran párovou nebo rodinnou terapii. Stabilní skladba týmu pro tuto službu: sociální pracovník – úvazek 1,0, samostatný psycholog – úvazek 1,0, síť externích terapeutů. Kapacita služby: okamžitá kapacita služby – 1 klient, denní kapacita služby – 5 klientů, počet intervencí/rok – 500. Kritéria hodnocení: počty uživatelů služeb, absolvujících program; celkový počet absolvovaných hodin terapie/jeden klient; rozpočet služby, počet pracovníků zajišťujících program. Spondea o.p.s.: Kritéria hodnocení: v rámci působnosti realizátora Spondea o.p.s. je měřitelným kritériem klesající počet ohrožených osob, které se opakovaně vrací do násilného vztahu a opakovaně využívají služeb určených pro osoby ohrožené. Cílovým stavem bude schopnost detekce rodin, kde je sanace v případě násilí možná, dále snížení počtu ohrožených osob a snížení eskalace násilí v rodinách. Personální zajištění komplexních služeb ke konci roku 2015 – 2 psychologové, 2 sociální pracovníce, 1 mediátor.
	Realizátoři
	Partneři

Opatření 4.2 Rozšíření služeb odborného poradenství osobám ohrožením domácím násilím, sexuálním zneužíváním a znásilněním o práci v terénu	
Popis opatření	Terénní forma poradenství směřuje k naplnění komplexní péče o osoby ohrožené domácím násilím, sexuálním zneužíváním a znásilněním a zvýšení dostupnosti služeb těmto cílovým skupinám. Cílem je poskytovat poradenství obětem se specifickými potřebami a omezenými možnostmi vyhledat podporu samostatně a následně za ní cestovat. Jedná se zejména o seniory, rodiče na rodičovské a osoby v tíživé ekonomické situaci, o osoby se zdravotním či mentálním handicapem. Terénní poradenství bude probíhat především formou asistencí při jednáních na úřadech a institucích a poradenství v rámci bydliště. Dopad na cílovou skupinu: • posilování kompetencí osob ohrožených násilím v rámci řešení vlastní životní situace, • zefektivnění realizovaných kroků k vyřešení důsledků násilí, • rozvoj spolupráce příslušné sociální sítě (institute, organizace, rodina) v přirozeném sociálním prostředí klientů), • zvýšená dostupnost služby, tzn. zkrácení čekací lhůty a větší kapacita pro jednotlivce.
Stav ke konci roku 2012	Zavádění terénní formy pomoci probíhá od roku 2009 s různými omezeními. Potřebnost je ověřena. Nyní terénní formu odborného soc. poradenství zajišťuje sociální pracovníce na úvazek 0,4. Další odborné poradkyně ambulanti služby (právníčka, psycholožka) poskytují terénní poradenství jen v případech pokud na to mají kapacity. Tento model se ukazuje jako nedostačující ze tří důvodů. Jednak obtížně uspokojuje poptávku, dále se potýká s častou potřebou kontaktu dalšího odborného pracovníka (efektivní řešení) a není adekvátně vyřešena bezpečnost terénního pracovníka. Zvláště v případech prvkontaktního je nutné, aby na poradenské místo vyjžděli dva pracovníci, což v současné době není realizováno. Okamžitá kapacita služby je 1 klient, denní kapacita jsou 2 klienti.
Cílový stav ke konci roku 2015	Terénní forma poradenství ve vztahu k osobám ohroženým domácím a sexuálním násilím bude probíhat v souladu s potřebou zajištění rychlé a efektivní odborné pomoci klientovi a zajištění bezpečnosti pracovníků. U prvkontaktní by měli být dva pracovníci – sociální pracovníce a právníčka/psycholožka. Personální zabezpečení: 2x sociální pracovníce, úvazky 0,5; odborná poradkyně/právníčka – úvazek 0,2; odborná poradkyně/psycholožka – úvazek 0,2. Kapacity služby: okamžitá kapacita – 2, denní kapacita – 4; počet intervencí – 600. Kritéria hodnocení: počty klientů a intervencí; počty pracovníků, poskytujících terénní formu poradenství; rozpočet služby.
Realizátoři	Persefona o. s.
Partneři	

Opatření 4.3 Zajištění krizových lůžek včetně utajovaného bydlení pro osoby ohrožené domácím násilím	
Popis opatření	Zajištění utajovaného bydlení pro osoby ohrožené domácím násilím mimo sídlo organizace Spondea o.p.s., včetně zajištění krizového lůžka. Dopadem na cílovou skupinu je možnost ubytování na utajené adrese v situaci akutního ohrožení domácím násilím nebo následným pronásledováním. Ubytovaní ohrožených osoby by přímo navazovalo na pobyt na krizovém lůžku. Osoba ohrožená tak může získat pocit bezpečí v situaci, kdy osoba násilná nerespektuje nařízení policie nebo soudu týkající se zákazu kontaktování.
Stav ke konci roku 2012	V současné době je v Brně možnost ubytování na krizovém lůžku pouze v organizaci Spondea o.p.s. Jedná se o jedno krizové lůžko pro Brno i celý Jihomoravský kraj. Na konci roku 2012 je krizové lůžko v organizaci Spondea zajištěno v nepřetržitém provozu: personální zajištění 6 osob. Azylové domy pobytu na krizovém lůžku neumožňují, osoby ohrožené domácím násilím a nebezpečným pronásledováním nemají dostatečnou možnost využití krizového pobytu v situaci akutního ohrožení.
Cílový stav ke konci roku 2015	Cílový stav v roce 2015 je možnost pobytu na krizovém lůžku, které je personálně zajištěno v nepřetržitém provozu mimo sídlo organizace Spondea s možností setrvání v utajeném bydlení po dobu akutního ohrožení domácím násilím nebo následným pronásledováním. Personální zajištění: 4 osoby.
Realizátoři	Spondea o.p.s.
Partneři	

Priorita 5

Náhradní péče o ohrožené děti

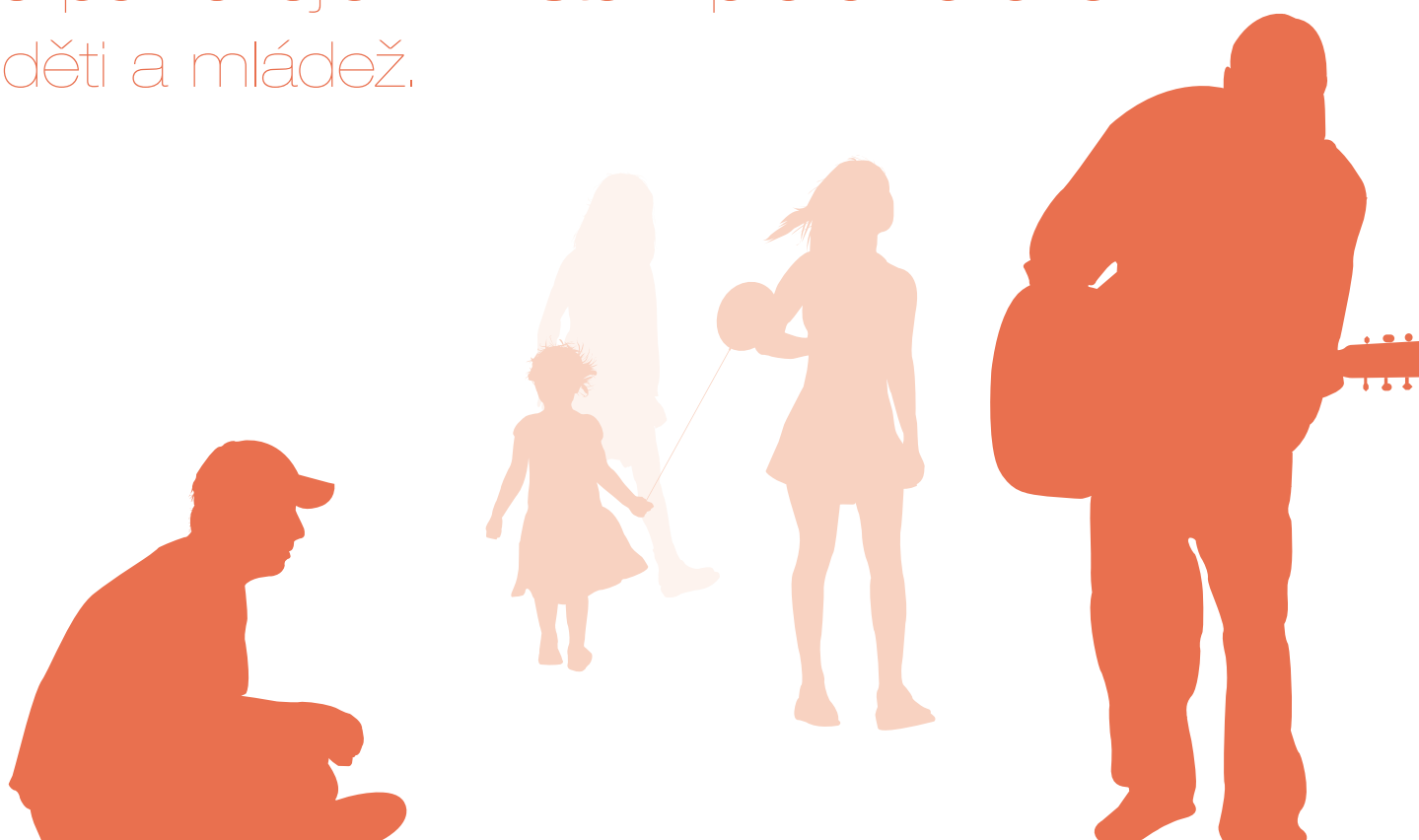
Priorita a její opatření reaguje na zvýšenou potřebu umístění dětí do takové formy náhradní péče, která je pro jejich vývoj nejpříznivější. V tomto opatření se k této myšlence hlásí dva poskytovatelé. Jedná se o spolupráci zařízení Klokánek FOD poskytující krizovou pomoc a rodinný model péče a Sdružení pěstounských rodin vyhledávající rodiny pro dlouhodobou pěstounskou péči.

Opatření 5.1 Rozšíření kapacity pro ohrožené děti v zařízení vyžadující okamžitou pomoc Klokánek Brno a v rodinách poskytujících pěstounskou péči na území města Brna	
Popis opatření	Klokánek FOD Brno odmítne každý rok cca 50 dětí z důvodu zaplněné kapacity. Navýšení kapacity o 8 lůžek zvýší o 20 % současnou kapacitu zařízení a bude mít pozitivní dopad do cílové skupiny ohrožených dětí, zvýší jejich naději zůstat v zařízení, poskytujících rodinný model péče a tedy může lépe uspokojit jejich citové a sociální potřeby, nežli je tomu v zařízení ústavní péče, kde jsou děti v případě nedostupnosti péče v Klokánku nebo v zařízení náhradní rodinné péče (pěstounské rodiny na přechodnou dobu) umístovány. Rozšíření sítě pěstounských rodin na území města Brna a s tím spojené sociální služby (vyhledávání vhodných zájemců, poradenství rodinám).
Stav ke konci roku 2012	Služba „sociální rehabilitace“ je poskytována ohroženým dětem (0-18 let) v prostorách zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc FOD Klokánek. Budova je od prosince 2006 pronajata od Městské části Brno - Líšeň. V objektu je klientům k dispozici 11 bytů 1. kategorie, herna, návštěvní místnost, technické a kancelářské místnosti (vedení, sociální pracovnice, sponzoring). Služba je zajišťována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Za rok 2012 bylo odmítnuto 53 dětí pro naplněnou kapacitu Klokánku. Celková kapacita služby je 43 lůžek. Na území města Brna je zároveň asi 200 rodin poskytujících NRP s celkovou kapacitou asi 600 lůžek. Potřeby na umístění dětí do NRP značně převyšuje volnou kapacitu v pěstounských rodinách, zcela chybí rodiny, které by poskytovaly NRP na přechodnou dobu.

Opatření 5.1	Rozšíření kapacity pro ohrožené děti v zařízení vyžadující okamžitou pomoc Klokánek Brno a v rodinách poskytujících pěstounskou péči na území města Brna
Cílový stav ke konci roku 2015	Zvýšení kapacity zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek Brno: navýšení lůžkové kapacity o 8 lůžek. Celková kapacita zařízení Klokánek FOD Brno vzroste o cca 20 % ze 43 lůžek v roce 2012 na 51 lůžek v r. 2013. Personální zabezpečení: 4 pracovníce přímé obslužné péče (FOD, Klokánek Brno). Navýšení počtu pěstounských rodin na území města Brna, umožňující navýšení kapacity pro umístění ohrožených dětí v náhradní rodinné péči (NRP) o 20 lůžek na celkovou kapacitu 620. Personální zabezpečení: půl úvazku pro sociálního pracovníka (Sdružení pěstounských rodin). Kritéria hodnocení: • počet lůžek za rok, • počet nových zájemců NRP, • počet rodin poskytujících NRP celkem, • počet intervencí (poradenství náhradním rodinám).
Realizátoři	FOD, Klokánek Brno
Partneři	Sdružení pěstounských rodin

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou základním kontaktním a pomáhajícím místem pro ohrožené děti a mládež.

Cílová skupina

„Osoby s duševním onemocněním“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „Osoby s duševním onemocněním“ byla zastoupena poskytovateli sociálních služeb, uživateli služeb, příbuznými uživatelů služeb, lidmi s duševním onemocněním a zastoupení měl i zadavatel.

Jde o skupinu, jež je vymezena prostřednictvím diagnostických kategorií vytvořených v kontextu zdravotnictví a jejich léčení tedy spadá částečně také do resortu zdravotnictví.

- **osoby s duševním onemocněním** (s DO), ke kterým patří schizofrenie, schizofrenické poruchy, poruchy s bludy, afektivní poruchy (bipolární afektivní porucha, periodická depresivní porucha) a behaviorální syndromy.
- Podle % výskytu nemoci v populaci (0,6 až 1%) se jedná v Brně přibližně o **3 677 osob** s duševním onemocněním.
- **osoby s poruchami příjmu potravy**, konkrétně se jedná o onemocnění mentální anorexie, mentální bulimie a záchvatové přejídání.
- U poruch příjmu potravy se jedná až o **6 % osob** v rizikové věkové kategorii 13 až 25 let.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Pracovní skupina vyhodnotila naplňování 2. KP, který byl schválen na období 2010 - 2013. V rámci uplynulého období bylo realizováno 5 priorit a 10 opatření.

Podařilo se podporovat pacienty v PL Černovice prostřednictvím pacientských důvěrníků o.s. Kolumbus a byla zachována podpora pro další období.

Byla zcela naplněna priorita Rozvoj sociální rehabilitace se zaměřením na mladistvé od 15 let i priorita Zajištění služeb pro osoby s poruchami příjmu potravy.

Priorita, která se týkala rozvoje chráněného bydlení byla naplněna částečně. Pro vybudování skupinového bydlení s vyšší mírou podpory byl získán Sdružením Práh dům, který čeká rekonstrukce a Diakonie ČCE navýšila kapacitu pro další chráněné bydlení o jedno lůžko.

Priorita Podpora a rozvoj sociální rehabilitace se zaměřením na práci byla také zrealizována částečně. Projekty OPLZZ, které tuto problematiku řeší, jsou realizovány. Došlo k navýšení počtu nácvikových pracovních míst pro osoby s duševním onemocněním.

Kapacitu služby Centra denních služeb Sdružení Práh se z důvodu malého množství finančních prostředků nepodařilo udržet.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“.

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

V pracovní skupině bylo znovu konstatováno, že služby pro osoby s duševním onemocněním patří z hlediska finanční podpory od města Brna k těm, jež jsou podporovány dlouhodobě méně ve srovnání s podporou osob s jiným postižením (smyslové, tělesné, mentální) i dalších cílových skupin, jako jsou např. osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Problematiku služeb pro osoby s duševním onemocněním ještě zvýrazňuje fakt, že zákon 108/2006 Sb. jejich problematiku nevnímá jako specifickou a z toho důvodu většina osob s duševním onemocněním nedosáhne na příspěvek na péči, kterým by si služby, ze zákona hrazené, uhradily. Poskytovatelé jsou pak v těžké situaci, poněvadž stát jen minimálně dotuje služby, které si ze zákona hradí uživatel. Uživatel s duševním onemocněním, který nezíská příspěvek na péči, pak nemá z čeho službu hradit – konkrétně centrum denních služeb, chráněné bydlení, podporu samostatného bydlení.

Domov pro osoby se zvláštním režimem

Tato sociální služba v městě Brně pro cílovou skupinu osob s duševním onemocněním dlouhodobě chybí. Měla by být určena pro ty osoby s duševním onemocněním, které v důsledku svého onemocnění nemohou využívat služby s nižší mírou podpory a potřebují 24 hodiny odbornou péči.

Odlehčovací služby

Jedná se o potřebnou krátkodobou pobytovou službu, která znamená odlehčení pro pečující fyzické osoby. Odborná péče je poskytována 24 hodin denně.

Asertivní komunitní tým

Asertivní komunitní tým je tým zahrnující pracovníky ze sociální a zdravotnické oblasti a je zaměřený na poskytování péče a podpory v terénu. Součástí týmu je psychiatr, psychiatrická sestra, psycholog i sociální pracovník. Cílem je udržení lidí s duševním onemocněním co nejdéle v přirozeném prostředí. Dostupnost týmu je 7 dní v týdnu, 24 hodin denně.

Azylový dům s ošetrovatelskou péčí

V Brně chybí bezbariérový Azylový dům se zajištěnou zdravotní péčí pro klienty s duševním onemocněním a duální diagnózou. V nemocnicích, léčebnách dlouhodobě nemocných a v psychiatrické léčebně je délka hospitalizace pacientů závislá na úhradách od zdravotních pojišťoven. Sociální lůžka jsou z ekonomického hlediska pro nemocní nevýhodná. Po propuštění z hospitalizace se tyto klienti stávají „neumístitelnými“. Bývají z hospitalizace propuštěni, protože dle vyjádření ošetřujícího lékaře již nevyžadují akutní zdravotní péči. V domovech se zvláštním režimem není dostatek volných míst. V léčebně dlouhodobě nemocných může být pacient hospitalizován maximálně 3 měsíce (podmínka zdravotní pojišťovny). Chybí zde návaznost v zajištění péče pro tyto klienty.

Služby pro osoby s duševním onemocněním bez domova

V současnosti je pro lidi s duševním onemocněním bez přístřeší v Brně málo ubytovacích kapacit. Zvláště v zimním období jsou na tom lidé zle. Situaci by řešilo zřízení domova se zvláštním režimem v městě Brně, který by mohl sloužit pro osoby s DO z Brna a okolí.

Změna přiznávání příspěvku na bydlení

Nárok na příspěvek na bydlení (dále PnB) má dle zákona o státní sociální podpoře (dále SSP) vlastník nebo nájemce bytu, který je

v bytě hlášen k trvalému pobytu, jestliže jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (Praha 0,35). Ze zákona o SSP tak vypadávají osoby, které žijí v pobytových zařízeních sociálních služeb, kde je s nimi uzavřena smlouva o poskytnutí sociální služby, nikoliv smlouva nájemní (pozn. dávka PnB není vyplácena ani v případě, kdy mají klienti pobytových služeb trvalý pobyt v těchto zařízeních). Ze systému SSP tak vypadávají i klienti chráněných bydlení (dále CHB), jejichž nejvyšší výdaje jsou každý měsíc spojeny právě se zaplacením ubytování v CHB. Přestože náklady na bydlení většiny klientů CHB prokazatelně převyšují částku 30 % z jejich příjmů a řada z nich má v CHB trvalý pobyt, nemají nárok na PnB z důvodu špatně nastaveného systému přiznávání dávky. Jako možné řešení se jeví úprava zákona o SSP, konkrétně podmínky nároku na PnB (§24), kdy by byly do systému zařazeny i osoby, které trvale pobývají v pobytových zařízeních sociálních služeb.

Změna přiznávání příspěvku na péči pro osoby s duševním onemocněním

Přestože je v zákoně přesně popsán postup pro přiznání příspěvku na péči, organizace a blízké osoby lidí s duševním onemocněním se shodují, že právě těmto osobám často nebývá příspěvek přiznán. Je to především z toho důvodu, že systém je nastavený zejména pro lidi s tělesným a mentálním postižením. Tím pádem se stává, že služby pro lidi s duševním onemocněním nemají být z čeho hrazeny.

Doporučení:

- Upravení formuláře přímo pro lidi s duševním onemocněním.
- Změna způsobu šetření s přihlédnutím k cílové skupině.
- Posudkoví lékaři by měli být z oboru (tzn. především psychiatrie), nebo by se měli orientovat problematice osob s DO.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
AGAPO	Agentura podporovaného zaměstnávání	sociální rehabilitace
Diakonie ČCE - středisko v Brně	Chráněné bydlení Ovečka	chráněné bydlení
Diecézní charita Brno	CELSUZ – sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
	CELSUZ – odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
Dotyk II o.p.s.	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Liga vozíčkářů	Centrum denních služeb	centra denních služeb
	Poradna pro život s postižením	odborné sociální poradenství
	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Sdružení Podané ruce o.s., – projekt Osa	Osobní asistence	osobní asistence
Sdružení FILIA o.s.	Sociálně terapeutická dílna Kamenka	sociálně terapeutické dílny
Sdružení Práh	Sociální centrum	odborné sociální poradenství
		sociální rehabilitace
	Centrum denních služeb	centra denních služeb
	Sociálně terapeutické dílny a Café Práh	sociálně terapeutické dílny
	Bydlení	chráněné bydlení
Občanské sdružení Anabell		podpora samostatného bydlení
	Kontaktní centrum Anabell Brno	odborné sociální poradenství
	Linka Anabell	telefonická krizová pomoc
VIDA centrum	VIDA centrum Brno	odborné sociální poradenství

bez registrace

AMICUS Brno, o.s.	sdružení rodičů a přátel duševně nemocných
KOLUMBUS, o.s.	pacientští důvěrníci a advokáti

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu osob s duševním onemocněním (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastnily procesu komunitního plánování ve městě Brně.

OSOBY S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM

Priorita 1	Zajištění specifických služeb pro osoby s duševním nemocním
Opatření 1.1	Podpora a zachování činnosti svépomocných sdružení a patientských důvěníků
Opatření 1.2	Rozvoj motivačních, vzdělávacích a dalších služeb pro osoby s poruchami příjmu potravy
Priorita 2	Podpora a rozvoj chráněného a podporovaného bydlení
Opatření 2.1	Rozšíření kapacity chráněného bydlení v prostorách sídla Diakonie ČCE – střediska v Brně
Opatření 2.2	Vybudování chráněného bydlení skupinového typu s vyšší mírou podpory
Opatření 2.3	Rozvoj služby podpora samostatného bydlení
Priorita 3	Rozvoj sociální rehabilitace
Opatření 3.1	Zaměstnávání osob s duševním onemocněním a sociální rehabilitace
Opatření 3.2	Vznik služby sociální rehabilitace pro osoby s duální diagnózou
Opatření 3.3	Podpora a rozvoj terénní sociální rehabilitace
Priorita 4	Rozvoj a zpřístupnění CDS pro osoby s duševním onemocněním
Opatření 4.1	Rozšíření kapacity CDS
Opatření 4.2	Změna CDS na Nízkoprahové denní centrum

Priorita Rozvoj sociální rehabilitace byla zcela naplněna.

Cílem priority je především podpora stávajících činností občanských sdružení uživatelů a ex-uživatelů služeb psychiatrické péče a podpora služeb pro osoby s poruchami příjmu potravy. Tato sdružení působí především v oblasti ochrany práv duševně nemocných, zkvalitňování jejich života a dosažení sociální spravedlnosti. Vzhledem k nezastupitelnému významu činnosti těchto sdružení je jejich podpora velmi důležitá.

Opatření 1.1	Podpora a zachování činnosti svépomocných sdružení a patientských důvěrníků
Popis opatření	Služba patientských důvěrníků o.s. Kolumbus (tzn. lidí s vlastní zkušeností s nemocí) spočívá v poskytování informační a emoční podpory duševně nemocným hospitalizovaným v PL Brno-Černovice, a to několikrát týdně. Součástí je i podpora volnočasových aktivit pacientů v léčebně a informování o právech pacientů a právní podpora (např. detence, omezení či zbavení způsobilosti k právním úkonům, dluhy, rodinné spory apod.). Ukázalo se, že jde o službu žádanou a potřebnou. O. s. KOLUMBUS podporuje občanská sdružení a vznik svépomocných skupin, které mají vliv na podporu osob s duševním onemocněním. Pacientští důvěrníci navštěvují PL Černovice, PK Bohunice a pacienty ve Slavkově u Brna.
Stav ke konci roku 2012	Kromě služby patientských důvěrníků o.s. Kolumbus realizuje projekt BUŇKA, v rámci kterého jsou klienti po propuštění navštěvováni v domácnostech. Jsou jim také poskytovány doprovody 1x až 2x týdně až do samého osamostatnění.
Cílový stav ke konci roku 2015	Prognóza nárůstu lidí s duševním onemocněním vede k názoru, že i poptávka po službách pro tyto osoby bude růst. Problémem bude sehnat dostatek lidí na zabezpečování služby patientských důvěrníků. Předpokládáme navýšení o jednoho zaměstnance o.s. KOLUMBUS.
Realizátoři	o.s. KOLUMBUS
Partneři	

Opatření 1.2	Rozvoj motivačních, vzdělávacích a dalších služeb pro osoby s poruchami příjmu potravy
Popis opatření	Podstatou opatření je realizace sebezrozvojové a motivační skupiny POŘEŠÁRNA. Cílem je zamezit osobám nemocným a ohroženým poruchami příjmu potravy od 15 let v jejich vyčlenění ze sociálních kontaktů a nabídnout možnost sebezrovoje. Ten bude zaměřen na oblasti sebevědomí, sebeuvědomění, komunikace, nácviku strategií pro zvládání životních krizí, vyjadřování pocitů verbální i neverbální formou aj. K tomuto účelu bude využíváno prvků převážně uměleckých terapií (arte-, drama-, muzikoterapie, tanečně pohybová terapie aj.). POŘEŠÁRNA bude cílové skupině k dispozici minimálně dvakrát měsíčně v rozsahu 2 až 3 hodiny/skupinové setkání.
Stav ke konci roku 2012	POŘEŠÁRNA je plynulý nástupce tzv. Klubu Anabell, který je v Občanském sdružení Anabell realizován a postupně inovován již od roku 2002 (od svépomocné skupiny až po strukturovaný socioterapeutický program). V roce 2012 byla POŘEŠÁRNA klientům k dispozici v pilotním provozu. Byla vyvíjena metodika a probíhaly práce na odborné přípravě programu. Na vývoji programu POŘEŠÁRNA se aktivně podílely dvě pracovnice/terapeutky. Kapacita skupiny je minim. 3, max. 6 klientů. Frekvence setkávání: minimálně 1x 14 dnů.
Cílový stav ke konci roku 2015	V roce 2015 bude plně funkční socioterapeutická skupina pro osoby s poruchami příjmu potravy. Kvalitativní a kvantitativní kritéria hodnocení: 1. Skupina bude nabízet programy z oblasti rozvoje sebevědomí, motivace pro změnu, edukace o výživě a problematice poruch příjmu potravy. 2. Minimálně 70 % klientů bude hodnotit účast na skupině jako prostředek k porozumění sobě sama a potřebě změny (aktivní přístup k léčbě). 3. Minimálně 70 % klientů bude současně docházet na individuální terapii či jinak léčit své problémy s poruchou příjmu potravy. 4. Ročně bude zrealizováno minim. 20, max. 35 skupinových setkání. 5. Roční rozpočet bude dosahovat cca 50 až 60 tisíc Kč. 6. Skupinu povede jedna až dvě terapeutky.
Realizátoři	Občanské sdružení Anabell
Partneři	

Cílem chráněného bydlení je integrace duševně nemocných osob do společnosti. Chráněné bydlení skupinové je služba, která poskytuje skupinové bydlení na omezenou dobu pro uživatele, kteří s intenzivní pomocí asistenta trénují dovednosti potřebné pro zvládnutí samostatného bydlení. Z výzkumu poskytovatelů, uživatelů i z jednání pracovní skupiny vyplynulo, že je potřeba rozšířit počet míst v chráněném bydlení skupinového typu. Na chráněné bydlení by měla navazovat služba podpory samostatného bydlení, která podporuje uživatele v jeho přirozeném prostředí. Poskytování této služby je v současné době ve městě Brně nedostačující.

Opatření 2.1	Rozšíření kapacity chráněného bydlení v prostorách sídla Diakonie ČCE – střediska v Brně
Popis opatření	Diakonie ČCE – středisko v Brně poskytuje službu chráněného bydlení (dále jen CHB) 5 klientům s duševním onemocněním. Služba CHB je momentálně poskytována ve 2 bytech. Vzhledem k vysoké poptávce po CHB ze strany osob s duševním onemocněním (zejména se jedná o osoby dlouhodobě hospitalizované v Psychiatrické léčebně Brno) se Diakonie ČCE – středisko v Brně rozhodla reagovat na tuto poptávku navýšením kapacity CHB o dalších 6 lůžek (buď 2 bytové jednotky o velikosti 3+1 nebo jedna velká bytová jednotka o velikosti 6+2). Tyto bytové jednotky se nachází ve stávajících prostorách střediska ve 2. patře domu na ulici Hrnčířská 27 v Brně. U obou bytových jednotek je nutná jejich rekonstrukce a dovybavení nábytkem. Byty budou určeny pro 6 klientů, kteří potřebují při naplňování svých přání a potřeb pomoc a podporu pracovníků, ale nevyžadují nepřetržitou asistenci 24 hodin denně. Byty budou koncipovány jako CHB skupinové. Klienti budou mít v bytech každý svůj pokoj, kde jim bude zaručeno dostatečné soukromí.
Stav ke konci roku 2012	V roce 2012 zajišťovaly službu CHB Ovečka 2 sociální pracovníce (úvazky 1,0 a 0,25). Kapacita CHB je momentálně 5 klientů a je zcela naplněna. V pořadníku je evidováno 20 žadatelů o službu CHB.
Cílový stav ke konci roku 2015	V prostorách Diakonie – střediska v Brně bude poskytováno CHB celkově 11 klientům, a to ve 3-4 bytových jednotkách. Službu CHB budou zajišťovat 2 sociální pracovníce (úvazky 2x 1,0). Kritéria hodnocení: Rozšíření stávající kapacity CHB z 5 na 11 klientů, uspokojení poptávky zájemců o CHB. Rozšíření personálního zajištění služby o 1 sociální pracovníci na plný úvazek. Poskytování kvalitní a efektivní sociální služby.
Realizátoři	Diakonie ČCE – středisko v Brně
Partneři	

Opatření 2.2	Vybudování chráněného bydlení skupinového typu s vyšší mírou podpory
Popis opatření	Pro cílovou skupinu osob s duševním onemocněním je v Brně k dispozici nedostatečné množství chráněného bydlení. Po praktické stránce se ukazuje, že je nutný vznik mezičlánku mezi psychiatrickou léčebnou a skupinovým bydlením, které provozuje Sdružení Práh a Diakonie ČCE. Je potřebné vytvořit skupinové bydlení s větší mírou podpory. Za dostatečně chráněné prostředí lze považovat 12 hodinovou asistenční službu včetně všech svátků, sobot a nedělí. Taková služba v současné době v městě Brně neexistuje.
Stav ke konci roku 2012	Pro vytvoření takové služby má Sdružení Práh k dispozici obytný dům, kde by po jeho rekonstrukci mohlo vzniknout chráněné bydlení pro 9 osob s duševním onemocněním, místo pro jejich pracovní uplatnění a místnost pro tým pracovníků poskytující podporu. Je vytvořen projekt rekonstrukce domu a stavební povolení k rekonstrukci.
Cílový stav ke konci roku 2015	Bude vytvořeno chráněné bydlení pro 9 osob s duševním onemocněním. Vznikne možnost pracovního uplatnění pro tyto osoby s duševním onemocněním. Bude rozšířen stávající tým pracovníků chráněného bydlení o 2 sociální pracovníky a 1 psychiatrickou sestru. (3,0 úvazku)
Realizátoři	Sdružení Práh
Partneři	Psychiatrická léčebna

Opatření 2.3 Podpora samostatného bydlení	
Popis opatření	Diakonie ČCE – středisko v Brně poskytuje v současné době službu chráněného bydlení (dále jen CHB) osobám s duševním onemocněním. Kapacita CHB je 5 klientů, kterým je služba zajišťována ve 2 bytech (byt velikosti 4+1 a 1+1). Sdružení Práh poskytuje v současné době službu CHB skupinově v bytě pro 5 osob a individuální bydlení s kapacitou pro 4 osoby. Služba CHB si klade za svůj cíl připravovat klienty na samostatný život v přirozeném prostředí, a to nácvikem jednotlivých praktických dovedností, které klient potřebuje pro své osamostatnění. V praxi se ovšem ukazuje, že pro klienty, kteří absolvovali pobyt v CHB je přechod do samostatného života velice obtížný. Jednak z důvodu finanční situace, kdy jim výše důchodu neumožňuje pronajmout si komerčně byt, a dále z důvodu chybějící podpory a pomoci při přechodu do samostatného bydlení. Jako možné řešení se jeví získání bytů v běžné bytové zástavbě ve městě Brně, popř. získání bytů od MMB. Tyto byty by byly pronajímány osobám, které mají zájem žít samostatně a potřebují získat jistotu, že samostatný život zvládnou.
Stav ke konci roku 2012	Diakonie ČCE: Středisko v Brně momentálně nedisponuje žádnými byty ve městě Brně, které by byly využívány pro službu podpora samostatného bydlení. Sdružení Práh: Poskytuje službu samostatného bydlení v domácnostech osob s duševním onemocněním s kapacitou 15 osob při úvazku 1,3.
Cílový stav ke konci roku 2015	Diakonie ČCE: Středisko v Brně bude disponovat byty ve městě Brně v běžné bytové zástavbě, popř. bude o možnosti takového bydlení jednat s městem Brnem. Tyto byty budou sloužit jako služba podpora samostatného bydlení. Za klienty těchto bytů budou docházet pracovníci, kteří jim budou poskytovat podporu a pomoc při zvládnání péče o domácnost dle jejich individuálních potřeb. Zřízení pracovního týmu služby podpora samostatného bydlení. Sdružení Práh: Rozšíří poskytování této služby ve více domácnostech osob s duševním onemocněním. Kritéria hodnocení: Získání bytů pro službu podpora samostatného bydlení, poskytování kvalitní a efektivní sociální služby . Rozšíří službu o 10 osob s duševním onemocněním při celkovém úvazku 2,5 pracovníka.
Realizátoři	Diakonie ČCE, Sdružení Práh
Partneři	Psychiatrická léčebna, psychiatrická klinika, ambulantní psychiatři

Lidé s těžkým duševním onemocněním potřebují podporu většinou v několika životních oblastech. Jsou velmi stigmatizováni svou nemocí. Podpora a rozvoj sociální rehabilitace v terénu povede k podpoře lidí s dlouhodobým duševním onemocněním, kteří v důsledku jeho závažnosti nejsou schopni využívat ambulantní sociální služby kvůli ztrátě sociálního fungování.

Lidé s duševním onemocněním jsou při hledání pracovních míst na otevřeném trhu práce znevýhodněni nejvíce ze všech cílových skupin. Jejich pracovní výkonnost kolísá, nemohou pracovat v dlouhodobě stresujícím prostředí, potřebují dlouhotrvající opakovanou přípravu, podporu, nácvik a pomoc případně i na budoucím pracovišti. Podpora lidí s duální diagnózou – s duševním onemocněním a závislostí není v Brně dosud řešena.

Opatření 3.1	Zaměstnávání osob s duševním onemocněním a sociální rehabilitace
Popis opatření	Cílem opatření je posílení poskytování služby sociální rehabilitace v oblasti zaměstnávání osobám s duševním onemocněním. Tato skupina je nejhůře zaměstnatelná skupina občanů s hendikepem. Zkušenosti duševně nemocných schizofrenií říkají, že ztrácí u zaměstnavatelů šanci získat zaměstnání v okamžiku, kdy se při pohovoru zmíní o faktu, že jsou duševně nemocní, i když před tím, než byla tato skutečnost sdělena, zaměstnavatel zájem projevil. Pokud se nemoc v první fázi ucházení se o zaměstnání podaří „utajit“, pak s tím většinou bývá spojen pro uchazeče nepříjemný zážitek po odhalení této skutečnosti. Při žádosti podané zaměstnavateli o poskytnutí některých individuálních pracovních podmínek cílové skupině vzniká potíže u zaměstnavatele i u spoluzaměstnanců. Potom se také nepodaří pracovní poměr duševně nemocnému dále udržet. Pracovní výkonnost osob s duševním onemocněním velmi kolísá. Z toho důvodu je potřeba podpora služby sociální rehabilitace.
Stav ke konci roku 2012	Podpora v sociální rehabilitaci v oblasti zaměstnávání osob s duševním onemocněním je v Brně nedostačující. Sdružení Práh: Realizuje projekt OPLZZ CZ.1.04/3.3.05/75.00266, který umožňuje pracovní diagnostiku osob s duševním onemocněním, vytváří chráněná pracovní místa (84), na kterých za podpory služby sociální rehabilitace zaměstnává osoby s handicapem a za podpory sociálních pracovníků umožňuje uživatelům pracovní uplatnění na otevřeném trhu práce. 3,0 pracovních úvazků sociálních pracovníků. Dotyk II o.p.s.: V současnosti zaměstnává v pracovním poměru na zkrácený úvazek 3 osoby se stabilizovanou duševní nemocí jako pracovníky v sociálních službách.
Cílový stav ke konci roku 2015	Sdružení Práh: Dva pracovníci z týmu sociálních pracovníků ve službě sociální rehabilitace se budou specializovat na oblast podpory zaměstnávání. Dotyk II o.p.s.: Zvýší zaměstnávání osob s duševním onemocněním ve stabilizovaném stavu o 1,5 úvazku. Ten rozdělí mezi šest zájemců o pracovní pozici pracovníka v sociálních službách.
Realizátoři	Dotyk II o.p.s., Sdružení Práh
Partneři	

Opatření 3.2 Vznik služby sociální rehabilitace pro osoby s duální diagnózou	
Popis opatření	Část spektra lidí s duševní nemocí má kombinaci s nějakým druhem závislosti (alkohol, nealkoholové drogy, gambling). Obě diagnózy významně zhoršují sociální fungování uživatele, jedna diagnóza negativně ovlivňuje druhou a potencuje její dopady a znemožňuje jejich začlenění do společnosti. V důsledku kombinace obou diagnóz mají tito lidé nakumulované potíže v sociální oblasti (dluhy, sociální izolace, nedostatečné sociální dovednosti, schopnosti a návyky, rizikový životní styl, snížená motivace) i zdravotní oblasti (syndrom závislosti, přestávání užívání medikace, relaps – další ataka, období zhoršeného zdravotního stavu, fyziologické obtíže), které jsou kvalitně řešitelné pouze týmově ve spolupráci sociálních a často i zdravotnických pracovníků tzv. integrovaně. Jinak se spolupráce nedaří a lidé dále zůstávají sociálně nezačlenění (nezvládají docházet do práce, neudrží si bydlení atp.)
Stav ke konci roku 2012	Dosavadní podpora osob s duální diagnózou je rozdrobená mezi několik neziskových organizací a zdravotních středisek, přičemž zcela chybí role terénní psychiatrické sestry. Sdružení Práh se snaží spolupracovat s adiktologickými službami. Naráží však na náročné koordinování společného poskytování podpory. V Brně neexistuje tým, který by zahrnoval kvalifikované pracovníky z obou potřebných oblastí (oblasti duševního onemocnění a oblasti závislosti).
Cílový stav ke konci roku 2015	Tým, který zahrnuje jak odborníky z oblasti duševního zdraví, tak adiktologie, a který poskytuje integrovanou multidisciplinární péči lidem s duální diagnózou. Personální zabezpečení: 2 sociální pracovníci (2,0 úvazky), adiktolog (1,0 úvazek), terénní psychiatrická sestra (1,0 celý úvazek), psychiatr (1,0 úvazek). Počet podpořených osob s duální diagnózou: 40 osob/rok.
Realizátoři	Sdružení Práh
Partneři	Psychiatrická léčebna, psychiatrická klinika, ambulantní psychiatrii, Sdružení Podané ruce

Opatření 3.3 Podpora a rozvoj terénní sociální rehabilitace	
Popis opatření	Lidé s těžkým duševním onemocněním potřebují podporu většinou v několika životních oblastech. Podpora a rozvoj sociální rehabilitace v terénu povede k podpoře lidí s dlouhodobým duševním onemocněním, kteří v důsledku jeho závažnosti nejsou schopni využívat ambulantní sociální služby kvůli ztrátě sociálního fungování a potřebují navázat první kontakt v terénu a dlouhodoběji takovou formu podpory využívat. Sociální rehabilitace v terénu se zaměřuje na vyhledávání tzv. budoucích zájemců prostřednictvím kontaktů na ambulantní psychiatry, jiné zdravotnické instituce, příbuzné a další členy jeho blízkého okolí. Část spektra lidí s duševním onemocněním v důsledku ztráty schopnosti sociálního fungování a negativních symptomů setrvává v sociální izolaci a potřebuje podporu sociálních pracovníků v terénu, aby byli schopni zlepšit svoje sociální dovednosti a další potřebné schopnosti a návyky (plánování činností, cílené stanovování aktivit, využívání veřejných prostor atp.).
Stav ke konci roku 2012	Dotyk II o.p.s.: Aktuální kapacita 10 klientů a 1,25 pracovního úvazku (sociální pracovník a pracovníci v sociálních službách). Sdružení Práh: Aktuálně je část služby sociální rehabilitace poskytována v terénu (registrovaná služba). Chybí však systematická forma vyhledávání tzv. budoucích zájemců a poskytování služby lidem s výrazně nižším sociálním fungováním a zaměřením na společné soužití osob s dlouhodobým duševním onemocněním a jejich blízkých. Personální obsazení: 4,65 úvazku (sociálních pracovníků). Terénní sociální rehabilitace pro duševně nemocné není dostatek.
Cílový stav ke konci roku 2015	Zvýšení počtu osob s duševním onemocněním, kterým bude poskytnuta podpora. Dotyk II o.p.s.: Kapacita minimálně 30 uživatelů a zvýšení počtu úvazků pracovníků v přímé péči na 3,25. Sdružení Práh: Rozšíření kapacity služby sociální rehabilitace tak, aby bylo možné rozšířit poskytování služby v terénu. Navýšení kapacity služby o 24 uživatelů za rok a navýšení počtu úvazků pracovníků služby o 2,0.
Realizátoři	Dotyk II,o.p.s. , Sdružení Práh
Partneři	Psychiatrická léčebna, psychiatrická klinika, ambulantní psychiatrii

Centrum denních služeb je služba podle Zákona 108/2006 Sb. hrazená od uživatelů. Z toho důvodu MPSV ČR předpokládá, že služba musí být dostatečně financovaná pomocí přidělených příspěvků na péči. Systém hodnocení úkonů, které vedou k přidělování příspěvků na péči, však není přizpůsoben specifikům cílové skupiny osob s duševním onemocněním, z toho důvodu osoby s duševním onemocněním nedosáhnou na tento příspěvek a nemají z čeho službu zaplatit. Služba pak není financována ani ze strany státu a kraje, ani ze strany osob, kterým slouží.

Sociální služba centra denních služeb nenaplnuje potřeby osob s duševním onemocněním. Jedná se o službu, jejíž činnosti dané Zákonem 108/2006 Sb. a vyhláškou 505 odpovídají potřebám jiných cílových skupin.

Vhodnější pro lidi s duševním onemocněním je služba nízkoprahového denního centra. Stávající Zákon 108/2006 však registraci služby pro tuto cílovou skupinu dosud neumožňuje.

Opatření 4.1	Rozšíření kapacity CDS
Popis opatření	Centrum denních služeb (dále jen CDS) je ambulantní sociální služba, která nabízí denní program osobám v nepříznivé sociální situaci se zdravotním postižením a duševním onemocněním. Pomáhá klientům zapojit se do kolektivu a aktivně trávit svůj čas. Zároveň může ulevit i rodinným příslušníkům, kterým péče o člena rodiny znemožňuje chodit do práce. Právě rozšíření provozní doby jim může umožnit návrat do pracovního procesu. Navýšení počtu zaměstnanců umožní především individuálnější přístup ke klientům, díky kterému budou moci rychleji a lépe naplňovat svoje potřeby/cíle, se kterými do CDS přicházejí. Účelem opatření je rozšířit provozní dobu CDS a nabídnout klientům kvalitnější služby. K naplnění těchto cílů má přispět rekonstrukce stávajících prostor CDS a vytvoření další místnosti pro klienty. Ta by měla sloužit jako odpočinková a relaxační místnost, kde by měli klienti možnost být mimo větší kolektiv a pracovat chvíli samostatně, popřípadě se uvolnit.
Stav ke konci roku 2012	V současné době provoz denního centra zajišťují dvě sociální pracovnice. CDS má k dispozici jednu místnost. Celkový přepočtený stav pracovníků v přímé péči je 2,0 úvazku. Provoz denního centra je každý všední den od 8:00 do 13:00 hod. Centrum má k dispozici jednu místnost, která je vybavena kuchyňskou linkou, pracovními stoly, sedací soupravou a PC pracovištěm pro klienty. Je uzavřeno 9 smluv s klienty CDS. Denní kapacita CDS je 10 klientů.
Cílový stav ke konci roku 2015	Službu by měli zajišťovat 3 pracovníci v přímé péči, a to dva sociální pracovníci a jeden pracovník v sociálních službách na celkový počet úvazků 3,0. Rozšíření provozní doby služby bude vycházet z potřeb klientů a finančního zabezpečení služby. Provoz CDS by měl být od 8:00 do 15:00 a měl by probíhat ve dvou místnostech. Maximální denní kapacita CDS by měla být 12 klientů. Kritériem hodnocení služby bude: - Počet uzavřených smluv s klienty, - naplněná kapacita CDS, - počet zájemců o službu odmítnutých z kapacitních důvodů, - spokojenost klientů se službou ověřená dotazníky.
Realizátoři	Liga vozíčkářů
Partneři	

Opatření 4.2	Změna CDS na nízkoprahové denní centrum
Popis opatření	Sociální služba centra denních služeb nenaplnuje potřeby osob s duševním onemocněním. Jedná se o službu, jejíž činnosti dané Zákonem 108/2006 Sb. a vyhláškou 505 odpovídají potřebám jiných cílových skupin. Služba centra denních služeb je služba hrazená uživateli služeb z příspěvků na péči. Podmínky získání příspěvku na péči však nezohledňují specifika této cílové skupiny.
Stav ke konci roku 2012	Centrum denních služeb naplňuje potřeby osob s duševním onemocněním pouze částečně. Daleko vhodnější by pro tuto cílovou skupinu byla sociální služba nízkoprahového denního centra, kterou však vzhledem k současné legislativě není možné registrovat jako službu pro osoby s duševním onemocněním.
Cílový stav ke konci roku 2015	Sdružení Práh provozuje službu nízkoprahového denního centra s kapacitou 40 osob pro osoby s duševním onemocněním. Personální obsazení: 2,6 pracovních úvazků přejdou ze stávajícího centra denních služeb na službu nízkoprahového denního centra.
Realizátoři	Sdružení Práh
Partneři	

Cílová skupina

„Osoby s mentálním postižením“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „Osoby s mentálním postižením“ (dále OMP) se zaměřuje na řešení problematiky skupiny osob s mentálním postižením, osob s kombinovaným postižením a osob s postižením autistického spektra (PAS).

Jednotliví zástupci pracovní skupiny OMP řeší zejména zajištění dostupné a kvalitní pomoci a podpory pro danou cílovou skupinu s ohledem na míru postižení a podporu přirozeného způsobu života osob s handicapem ve všech fázích života.

Velký důraz je proto v rámci pracovní skupiny kladen právě na komplexní podporu rodiny jako celku. Pečující rodiny potřebují stabilní a silný systém sociální podpory. Jde o zajištění komplexních a návazných služeb pro osoby s různým stupněm postižení od raného věku, přes dospívání, dospělost až po seniory a podporu pečujících rodin s ohledem na posun potřeb. Důležitým prvkem v přístupu k osobám s postižením a jejich rodinám je rovněž odstranění bariér a předsudků ze strany většinové společnosti.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Pracovní skupina OMP vyhodnocovala 2. Komunitní plán v období říjen – listopad 2012.

U opatření 2. Komunitního plánu pro období 2010 – 2013 nutno vyvednout fakt, že veškeré oblasti priorit 2. Komunitního plánu týkající se „Zajištění osobní asistence a odlehčovací služeb, rozvoj rané péče“, „Podpora rozvoje a zkvalitnění denních služeb“ a „Transformace a rozšíření pobytových služeb a chráněného bydlení“ a jednotlivá opatření v těchto prioritách byla z velké části realizována, popř. došlo alespoň k částečnému naplnění aktivit. V ojedinělých případech došlo k upuštění realizace ze strany organizace. Jako velmi zásadní vnímala pracovní skupina OMP nenaplněnou realizaci opatření „Zvýšení kapacity pobytové odlehčovací služby pro děti a dospělé“.

Obecně lze shrnout, že v uplynulém období došlo k významnému navýšení kapacity osobní asistence, rozvoji rané péče s navýšením kapacity a rozvoji služeb sociální rehabilitace v návaznosti na získání bydlení a zaměstnání. Dále došlo ke zvýšení kvality a rozvoji TS a DOZP, k navýšení a registraci služby DOZP s kapacitou 8 míst u realizátora opatření Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace. Nutno také zmínit, že se realizátoru DCHB – OCHB podařilo získat dvojdomky v obci Vranov s celkovou kapacitou 8 míst související s opatřením rozšíření kapacity chráněného bydlení.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“.

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

Specifické chráněné bydlení pro děti i rodiče

Chybí organizace, jež by poskytovala chráněné bydlení pro specifickou cílovou skupinu, a to pro stárnoucí a postupně nemohoucí rodiče dětí s mentálním postižením. V důsledku demografické struktury některých rodin s dětmi s mentálním postižením je zapotřebí reagovat na fakt zvyšujícího se věku rodičů (popř. příbuzných) a na skutečnost, že jejich dítě s mentálním postižením chce vlivem všech individuálních okolností dožít se svými rodiči v pospolitosti.

Potřeba vzniku nových nízkokapacitních zařízení pro osoby s mentálním postižením

Domovů pro osoby se zdravotním postižením či chráněného bydlení je ve městě Brně málo. Ta, která existují (většinou zařízení Centra sociálních služeb p.o.) mají menší kapacitu. Vzhledem k nedostatečné kapacitě jsou zájemci o tyto sociální služby odkazováni k podání žádosti o přijetí do velkokapacitních zařízení v oblasti Brno – venkov, ale i celého Jihomoravského kraje. Tato zařízení sociálních služeb určená cílové skupině lidí s mentálním postižením procházejí řadou vítaných změn směřujících k humanizaci a transformaci těchto zařízení, v ojedinělých případech se uživatelé z těchto zařízení stěhují do malých domácností v běžné zástavbě. Potřeba zařízení s menší kapacitou přetrvává.

V některých zařízeních s vyšší kapacitou jsou oddělení i pro uživatele s psychiatrickým onemocněním, pro něž není nikde jinde místo. Ve městě Brně chybí zařízení, které by bylo profesionálně zaměřeno na skupinu osob s mentálním postižením v kombinaci s psychiatrickým onemocněním.

Podpora zapojení uživatelů do KPSS a hodnocení služeb

Lidé s mentálním postižením nejsou systematicky zapojováni do aktivit komunitního plánování sociálních služeb, přestože se tyto služby plánují pro ně. Většinou jsou zastupováni svými pečujícími, což může vést k záměně potřeb pečujících osob za potřeby osob s mentálním postižením. Vzhledem ke specifickým, které tato skupina má, by bylo vhodnější je zapojit do KPSS formou samostatných schůzek a re-produkovat jejich formulované potřeby dále. K realizaci této aktivity se hlásí Sdružení pro podporu lidí s mentálním postižením, které má zkušenosti se zpracováváním složitých informací do snadno srozumitelné formy a s komunikací a pořádáním kurzů pro lidi s mentálním postižením.

Chybějící speciální APZ (agentura podporovaného zaměstnávání) pro cílovou skupinu osoby s mentálním postižením (s důrazem na středně těžký stupeň postižení)

Zaměstnávání osob s mentálním postižením na otevřeném či chráněném trhu práce je jednou z priorit v rámci podpory sociálního začleňování těchto osob. Realizátoři služby sociální rehabilitace disponují zkušenostmi z oblasti řešení problematiky zaměstnávání osob s mentálním postižením a to v rámci, kde využívají pro podporu pracovního uplatnění uživatelů metodu podporovaného zaměstnávání. Vzhledem k nejasnosti ve financování agentur pro podporované zaměstnávání by se metoda podporovaného zaměstnávání dala uplatnit v rámci služby sociální rehabilitace. Vhodná forma řešení této problematiky

(sociální podnikání, chráněné dílny, sociální rehabilitace apod.) by měla být předmětem dalšího jednání, důležitá je ovšem možnost finanční podpory rozvoje sociální služby nebo služby zaměstnanosti.

Nedostatek odlehčovacích pobytů a dalších služeb pro mentálně postižené s širokou škálou specifických projevů cílové skupiny OMP (problém věkového omezení)

Ve městě Brně jsou nedostačující pobytové odlehčovací služby, jejichž cílem je poskytnout pečující osobě odpočinek. Služba je finančně dosti nákladná, a to zejména v souvislosti s nevyzpytatelností

poptávky po této službě (největší zájem může mít nárazový charakter – o prázdninách, dobách dovolených, apod.). O pobytovou odlehčovací službu pro lidi s MP bez věkového omezení je ale ze strany pečujících rodin eminentní zájem.

U jedinců s mentálním, kombinovaným postižením a autismem se potýkáme se širokou škálou specifických projevů. Nemałym problémem je stárnoucí klientela lidí s mentálním postižením žijících v pobytových zařízeních ve městě Brně nebo v přirozeném rodinném prostředí. Vlivem stárnutí těchto osob dochází k celé škále zdravotních problémů. S ohledem na stále se zvyšující věk lidí s MP v rodinném prostředí a v pobytových zařízeních bude zájem o typ služby poskytující seniorům s mentálním handicapem výrazně narůstat.

Přehled organizací a jimi poskytovaných služeb

organizace	zařízení	sociální služba
AGAPO	Agentura podporovaného zaměstnávání	sociální rehabilitace
Asociace pomáhající lidem s autismem APLA - JM o.s.		osobní asistence
		raná péče
Centrum Kociánka		odlehčovací služby
		denní stacionáře
		týdenní stacionáře
		domovy pro osoby se zdravotním postižením
		chráněné bydlení
		sociálně terapeutické dílny
Centrum sociálních služeb, p.o.	Denní stacionář DOMINO	denní stacionáře
	Denní stacionář GAUDIUM	domovy pro osoby se zdravotním postižením
	Domov pro osoby se zdravotním postižením NOJMÁNEK	denní stacionáře
		týdenní stacionáře
		domovy pro osoby se zdravotním postižením
	Domov pro osoby se zdravotním postižením SRDÍČKO	denní stacionáře
		týdenní stacionáře
		domovy pro osoby se zdravotním postižením
	Domov pro osoby se zdravotním postižením TEREZA	odlehčovací služby
Diecézní charita Brno - Oblastní charita Brno	Asistenční služba sv. Rafaela	osobní asistence
	EFFETA denní stacionář	denní stacionáře
	Chráněné bydlení sv. Michaela	chráněné bydlení
	Kavárna Anděl	sociální rehabilitace
Domov pro mne, o.s.	Osobní asistence	osobní asistence

organizace	zařízení	sociální služba
Dotyk II., o.p.s.	Raná péče - děti s poruchami autistického spektra	raná péče
Hewer, o.s.	Středisko osobní asistence Brno	osobní asistence
Liga vozíčkářů	Centrum denních služeb	centrum denních služeb
	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
	Poradna pro život s postižením	odborné sociální poradenství
	Osobní asistence	osobní asistence
Maltézská pomoc, o.p.s	Centrum Brno	osobní asistence
		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, o.s.	Poradna NZRP ČR pro Jihomoravský kraj	odborné sociální poradenství
Nazaria	Pečovatelská služba Nazaria	pečovatelská služba
o.s. LOGO	Centrum sociálních služeb pro osoby postižené poruchami komunikace a hybnosti	odborné sociální poradenství
		raná péče
		sociální rehabilitace
		centra denních služeb
Sdružení Podané ruce o.s., – projekt OsA	Osobní asistence Brno	osobní asistence
Ruka pro život, o.s.	Denní stacionář Božetěchova	denní stacionáře
Sdružení Veleta, o.s.	Stacionář VELETA	domovy pro osoby se zdravotním postižením
		denní stacionáře
Slezská diakonie	Středisko Eliada	odlehčovací služby
		osobní asistence
	Poradna rané péče DOREA	raná péče

bez registrace

MŠ speciální, ZŠ speciální a Praktická škola, Brno, Ibsenova	speciálně pedagogické centrum služby sociálně-právního poradenství
Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, o.s. městská organizace Brno	informační servis sociálně aktivizační služby pro mentálně postižené a jejich rodiny
Úsměvy o.s. pro pomoc lidem s Downovým syndromem a jejich rodinám	svépomocné rodičovské sdružení

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu osob s mentálním postižením (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastní procesu komunitního plánování ve městě Brně.

OSOBY S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

Priorita 1	Další rozvoj terénních služeb osobní asistence, odlehčovacích služeb, rané péče, sociální rehabilitace, DS a DOZP
Opatření 1.1	Další rozvoj terénních služeb v denních i večerních hodinách, o víkendech a prázdninách navýšením počtu zaměstnanců
Opatření 1.2	Podpora rozšíření nabídky výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností
Opatření 1.3	Další rozvoj a zkvalitnění služby rané péče pro děti s mentálním, tělesným a kombinovaným postižením a PAS včetně její propagace
Priorita 2	Zajištění a rozvoj ambulantních a pobytových služeb
Opatření 2.1	Zachování kapacity a úrovně kvality stávajícího zařízení DS Effeta přesunem do nových prostor
Opatření 2.2	Materiální a personální zajištění chráněného bydlení a navýšení kapacity formou hledání nových prostor

Kvalitně a profesionálně poskytované služby výrazně přispívají ke zlepšení kvality života jak uživatelů, tak celých rodin.

Uvedené sociální služby osobní asistence, odlehčovací služby, služby rané péče, sociální rehabilitace a služby DS a DOZP zůstávají stále v popředí zájmu uživatelů služeb i jejich rodin.

Kvalitně a profesionálně poskytované služby výrazně přispívají ke zlepšení kvality života jak uživatelů, tak celých rodin. Umožňují všem prožít plnohodnotný a důstojný život. Bez těchto služeb je pro ně téměř nemožné začlenit se do majoritní společnosti, uplatnit se společensky nebo na trhu práce, vzdělávat se. Služby umožňují jak rozvoj a aktivizaci uživatelů v přirozeném domácím prostředí, tak jim pomáhají zprostředkovat kontakt s okolním světem a žít způsobem života, který je považován za běžný. Nedílné služby zajišťují soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob s mentálním, kombinovaným postižením a autismem. Díky těmto službám se daří vracet do společenského i pracovního života nejen osoby s handicapem, ale i ostatní členy jejich rodiny.

Jednotlivá opatření jsou zaměřena zejména na rozvoj a rozšíření nabídky u těchto služeb, na jejich neustálé zkvalitňování, neboť uživatelé jsou na kvalitu a dostupnost služeb zaměřeni a kladou velký důraz na provázanost sociálních služeb a jejich zajištění ve všech fázích života.

Opatření 1.1	
Další rozvoj terénních služeb v denních i večerních hodinách, o víkendech a prázdninách navýšením počtu zaměstnanců	
Popis opatření	Osobní asistence umožňuje osobám s postižením za pomoci asistenta aktivně zvládat běžné činnosti, které by sám nebyl schopen v důsledku handicapu uskutečňovat. Odlehčovací služba je určena pro osoby pečující o handicapované. Asistent zastupuje tyto pečující osoby a umožňuje jim nezbytný odpočinek. Na území města Brna poskytuje službu osobní asistence a odlehčovací službu relativně ustálená skladba poskytovatelů. Poptávka po daných službách se stále zvyšuje a převyšuje nabídku. Pro každou cílovou skupinu je nutné mít speciálně vyškolené osobní asistenty a rozšířit počet osob v pracovním poměru, což je jediný způsob zajištění dlouhodobé, pravidelné a profesionální služby.
Stav ke konci roku 2012	DCHB OCHB - Asistenční služba sv. Rafaela: Osobní asistence pro dospělé osoby s mentálním postižením poskytla v roce 2012 služby celkem 16 uživatelům. Služba poskytla přes 900 asistenčních hodin a 400 intervencí. Služba je zajištěna 0,9 úvazku a 8 asistenty na DPP a je poskytována osobám s lehčím i těžším postižením v pracovních dnech od ranních až do večerních hodin, požadavků na víkendy a svátky není mnoho. V době prázdnin zájem mírně klesá, ale služba je vytížená. Domov pro mne, o.s.: Současný stav klientů Domova pro mne je 56, celkový stav asistentů je 34 (počet klientů a asistentů je celkový pro skupinu osob s mentálním postižením a skupinu osob se zdravotním postižením). Zájem o službu je stálý, nelze vyhovovat uživatelům v plném rozsahu jejich požadavků. Slezská diakonie – Středisko Eliada: Aktuální personální kapacita (celkem 7,2 úvazků pracovníků na HPP + 3xDPP + 2xDPČ) umožňuje zajištění 1 932 hodin odlehčovacích služeb a 2 070 hodin osobní asistence. Jsou evidováni další zájemci o poskytování služeb. APLA - JM o.s.: Ve službě dochází k odmítání žadatelů (11 odmítnutých žadatelů) z důvodu naplnění kapacity 55 klientů. Nárazové asistence (tzv. 24 hodinová víkendová a večerní služba ve všední dny od 18 do 7 hodin) jsou zajišťovány dle volné kapacity stávajících asistentů.
Cílový stav ke konci roku 2015	DCHB OCHB - Asistenční služba sv. Rafaela: Cílem organizace je poskytnout osobní asistenci uživatelům ve všech stupních postižení, disponovat dostatečným počtem kvalifikovaných zaměstnanců na HPP a DPP či DPČ tak, aby byl v případě potřeby zajištěn skutečně nepřetržitý provoz: 6 úvazků a 20 pracovníků na DPP či DPČ. Cílem je zajistit službu 30 uživatelům v nočních hodinách, o víkendech a svátcích, i v čase prázdnin s počtem asistenčních hodin 2 500. Domov pro mne, o.s.: Domov pro mne má za cíl rozšířit personální kapacitu zhruba o 5 pracovních úvazků na hlavní pracovní poměr a jeden úvazek na dohodu o provedení práce. Předpokládaný cílový stav: kapacita klientů bude 65 klientů, personální zabezpečení bude 40 úvazků (HPP, VPP, DPP). Slezská diakonie – Středisko Eliada: Cílovým stavem organizace je poskytnutí celkem 2 500 hodin odlehčovací služby a 2 600 hodin osobní asistence. Personální zabezpečení: zvýšení počtu pracovníků o 2 DPČ. APLA - JM o.s.: Cílem organizace je zvýšení kapacity služby z 55 klientů na 60, tj. vytvoření 5 míst osobních asistentů na DPP.
Realizátoři	DCHB OCHB - Asistenční služba sv. Rafaela, Domov pro mne, o.s., Slezská Diakonie – Středisko Eliada, APLA – JM o.s.
Partneři	

Opatření 1.2	Podpora rozšíření nabídky výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností
Popis opatření	Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti rozvíjejí specifické schopnosti a dovednosti jednotlivých osob s postižením, které jsou nezbytné pro jejich začleňování do běžné společnosti. Nemaou měrou rovněž přispívají k uspokojování jejich specifických či vyšších potřeb. Organizace považují za důležité navýšit nabídku těchto činností v různých oblastech pro posílení rovnosti příležitostí a prožití kvalitnějšího způsobu života lidí s mentálním postižením, kombinovaným postižením a autismem. V neposlední řadě zvýšením nabídky výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností přispějí organizace k posílení kompetence rodičů a pečujících osob o lidi s postižením.
Stav ke konci roku 2012	Sdružení Veleta, o.s.: Organizace v roce 2010 realizovala 17 interních aktivit, v roce 2011 a v roce 2012 18 aktivit. Na realizaci těchto aktivit se podílelo 5 pracovníků denního stacionáře + další externí subjekty. DCHB OCHB – Kavárna Anděl: Poskytuje vzdělávání v oblastech psaní životopisů, práce s PC, práce s internetem se zaměřením na vyhledávání nabídek práce, a to s kapacitou projektu 8 intervencí/měsíc a personálním zajištěním - 0,05 úvazek instruktor+ dobrovolníci. CSS, p.o. - DOZP Nojmánek: V organizaci je uživatelům k dispozici dřevařská dílna, která je v letním období situována do zahradního domku před hlavním vstupem areálu zařízení. Realizace dílny v období chladného počasí pak probíhá v podmínkách prostorově a kapacitně pro zájem uživatelů nevyhovujících: ve výklenku suterénu budovy nezaopatřeným dveřmi. K práci v dřevařské dílně je vyčleněn pracovník ve funkci PSS, výchovná činnost. Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR: Každoročně připravuje vzdělávací aktivity pro pečující osoby. Jedná se o krátké semináře, konference i delší kurzy. V poslední době se intenzivně věnuje zejména legislativním změnám a posilování kompetencí rodičů lidí s mentálním postižením ve vztahu k sociálním službám. Pro lidi s MP v roce 2012 pořádala kurzy. Přípravou a koordinací těchto aktivit se zabývá pracovník na cca 0,1 pracovního úvazku. APLA – JM o.s.: Poskytuje služby individuálně, nejsou realizovány skupinové aktivity. Volnočasové aktivity jsou poskytovány samostatně mimo režim sociální služby. o.s. LOGO: Nabízí v oblasti nabídky výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností pro uživatele: zavádění alternativní a augmentativní komunikace, ukázky práce s dítětem – speciálně-pedagogické techniky, konzultační činnost – inkluzivní vzdělávání, výběr vhodného vzdělávacího zařízení, půjčování speciálních pomůcek a odborné literatury.
Cílový stav ke konci roku 2015	Sdružení Veleta, o.s.: Cílovým stavem Velety je navýšení nabídky interních výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností pro klienty denního stacionáře o 40% (tj. o 7) v roce 2014 a o dalších min. 40% (tj. o 7) v roce 2015. Celkově tedy ke konci roku 2015 navýšení o 80% (tj. o 14). Na realizaci těchto aktivit se bude i nadále podílet 5 pracovníků denního stacionáře + další externí subjekty. DCHB OCHB – Kavárna Anděl: Cílem je vytvořit komplexní program zahrnující workshopy, přednášky a diskuze zvyšující informovanost lidí s mentálním postižením, které by jim usnadnilo samostatnost při vstupu na trh práce. To vše s kapacitou 16 intervencí/měsíc a personálním zajištěním: 0,1 instruktor + externí lektori a odborníci na daná témata + dobrovolníci. CSS, p.o. - DOZP Nojmánek: Cílem je rekonstrukce zahradního domku a tím dosáhnout celoročního optimálního poskytování aktivizační činnosti v dřevařské dílně, vše v součinnosti se zachováním pracovníka ve funkci PSS – výchovná činnost. Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR: Organizace chce nabízet každoroční pravidelnou nabídku vzdělávacích aktivit pro pečující o osoby s mentálním postižením (3 semináře v rozsahu 3 hodiny v každém kalendářním roce) a pro osoby s MP (2 osmihodinové kurzy ve snadno srozumitelné formě). APLA – JM o.s.: Snahou je rozšíření nabídky o fakultativní službu, po dobu školního roku realizování 2 zájmových kroužků v odpoledních hodinách s personálním zajištěním: 2 pedagogické pracovnice. o.s. LOGO: Cílem je nabízet: depistáž vhodných klientů, rekondiční speciálně-pedagogické pobyty (primární PAS), školení osobních asistentů (PAS, kombinované vady), školení poradců rané péče v oblastech AAK, případně další speciálně pedagogické a logopedické techniky, výroba strukturovaných úkolů, pravidelná setkání klientských rodičů na témata dle jejich zájmu, nutriční poradenství, vytvoření informačního blogu na webu, poradna. Snahou organizace je vývoj vlastních softwarových produktů pro dotyková zařízení a jejich specializovaná školení pro rodiče a odbornou veřejnost – SPC, MC, MŠ, ZŠ. Činnosti lze nabízet v součinnosti s rozšířením personálního zajištění o koordinátora aktivizačních programů a vývoje e-learningových aplikací úvazek 1,0 a externí vývojáře.
Realizátoři	Sdružení Veleta, o.s., DCHB OCHB - Kavárna Anděl, Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace - Domov pro osoby se zdravotním postižením Nojmánek, Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, o.s. Městská organizace Brno, APLA-JM o.s., o.s. LOGO
Partneři	Soukromá klinika Logo

Opatření 1.3	Další rozvoj a zkvalitnění služby rané péče pro děti s mentálním, tělesným a kombinovaným postižením a PAS včetně její propagace
Popis opatření	Cílem poskytovaných služeb rané péče je pomoc a podpora rozvoje komunikačních dovedností rodin s dětmi s mentálním, tělesným a kombinovaným postižením a PAS. Nedílnou součástí podpory je rovněž pomoc rodině zvládnout péči o dítě v domácím prostředí rodiny. Snahou je zajistit včasnou pomoc u cílové skupiny uživatelů tak, aby se podařilo zvládnout nejkritičtější fáze vývoje dětí a bylo možno rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti. Nezvážnutí této fáze pak dále značně komplikuje integraci dítěte do vzdělávacího systému a ve většině případů pak ekonomicky a psychicky zatěžuje celou rodinu. Další rozvoj a zkvalitnění poskytovaných služeb rané péče souvisí se vzrůstajícími požadavky na obsluhu stále většího počtu klientů. Rovněž dle vývoje porodnosti v letech 2008 – 2012 je v Jihomoravském kraji odhadován nárůst dětí s PAS o dalších cca 20 klientů ročně k současné kapacitě, a to pouze pro město Brno. Jako velmi významné je vnímána podpora prevence a rozšiřování povědomí o poskytované službě rané péče a jejím včasné využívání ze strany rodičů a propojování jednotlivých poskytovatelů této sociální služby s navazujícími institucemi.
Stav ke konci roku 2012	APLA – JM o.s.: Poskytuje terénní konzultace v rodinách 1x měsíčně, setkávání rodičovské skupiny probíhá 5x do roka. Slezská diakonie - Poradna rané péče DOREA: V péči je 43 rodin při úvazku poradce rané péče 2,7 (3 osoby: úvazky 1,1 a 0,7). Průběžně probíhá jednání s dalšími zájemci o službu. Prostory k poskytování služby rané péče jsou nedostačující z hlediska prostorového a materiálního zázemí. o.s. LOGO: poskytuje ranou péči s 1,3 úvazku poradce rané péče, kapacita je 35 klientů- terénní a ambulantní forma. Dotyk II, o.p.s.: Ve službě není pro činnost v zájmových kroužcích dětí s PAS vyčleněna kapacita a ani personální zabezpečení.
Cílový stav ke konci roku 2015	APLA – JM o.s.: Cílem je poskytování terénních konzultací v rodinách 1x měsíčně, ambulantních návštěv ve středisku (návštěv funkční komunikace, alternativní komunikace, trénink herních dovedností, práce u stolečku, sebeobslužné dovednosti), setkávání rodičovské skupiny 1x za měsíc. Slezská diakonie - Poradna rané péče DOREA: Cílem je přestěhování do nových prostor, nové zázemí poradny. Pro poskytování služby je počítáno s udržení současné kapacity poradny, včetně odpovídajících úvazků poradců rané péče. o.s. LOGO: Cílem je navýšit počet poradců rané péče na 8 zaměstnanců s celkovým úvazkem 5,0 s kapacitou 130 rodin – až 3 000 návštěv, což odpovídá až 12 000 intervencím (půlhodin) za rok. S navýšením pracovníků je pak snahou rovněž zajišťování nových forem financování, rozšiřování spolupráce s mateřskými centry a školkami, zvyšování intenzity prevence pomocí přednáškové činnosti, rozšiřování možností mobility terénních pracovníků: pořízení automobilu, nákup a výroba nových pomůcek a literatury; zavádění elektronické evidence knih, vytvoření internetové poradny pro řízenou diskusi mezi rodiči a odborníky. DOTYK II, o.p.s.: Cílovým stavem organizace je zavést kapacitu 10 uživatelů – dětí s PAS, kterým se organizace vynasnaží aktivně a smysluplně strávit jejich volný čas prostřednictvím připravovaných aktivit. Se zaváděním kapacity je třeba personálního zabezpečení sociálního pracovníka na 0,5 úvazku.
Realizátoři	APLA-JM o.s., Slezská Diakonie – Poradna rané péče DOREA, o.s. LOGO, DOTYK II, o.p.s.
Partneři	Soukromá klinika Logo

Priorita 2

Zajištění a rozvoj ambulantních a pobytových služeb

Jedním z hlavních cílů priority je zachovat kapacitu a úroveň kvality stávající služby denního stacionáře Effeta, který zabezpečuje v průběhu pracovního dne komplexní péči a podporu s ohledem na jednotlivé potřeby osob s mentálním, kombinovaným postižením a autismem.

Cílem priority je rovněž stále přibližování se podmínkám běžnému životu v přirozeném prostředí a snižování závislosti na péči, samozřejmě s důrazem na individuální přístup k osobám s mentálním, kombinovaným postižením a autismem. Ideou pobytových služeb pro tyto osoby je poskytování služeb chráněného bydlení v malých bytových jednotkách v běžné zástavbě, kdy poskytovatel bude zajišťovat celou škálu dalších služeb, jež povedou ke komplexnímu zabezpečení potřeb uživatelů.

Shrnutím výše uvedeného lze konstatovat, že cílem priority je neustálé zdokonalování a zvyšování kvality s důrazem na posílení rovnosti příležitostí pro prožití kvalitního života lidí s MP.

Opatření 2.1	Zachování kapacity a úrovně kvality stávajícího zařízení DS Effeta přesunem do nových prostor
Popis opatření	Organizace chce vybudovat nstavbu na denním pobytu na ulici Strnadova 14 a rozšířit tak kapacitu na 42 uživatelů přesunem klientů z pracovní terapie na ulici Holzova 7, kde má v budoucnu dojít k postupnému ukončení služby. Pro zbývajících uživatelů plánuje hledání vhodných prostor pro další poskytování denního pobytu. Budova na ulici Holzova 7 je v majetku města Brna a městské části Brno - Líšeň, tyto prostory potřebují pro jiné využití. Effeta denní stacionář hledá vhodné řešení jak zachovat maximální kapacitu a dále poskytovat kvalitní sociální službu denního stacionáře s rozvinutím a doplněním nabídky výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností.
Stav ke konci roku 2012	Denní stacionář poskytuje sociální služby ve dvou budovách v městské části Brno Líšeň. Budova na Strnadově 14 je v majetku Diecézní charity Brno a budova na Holzové 7 v majetku městské části Brno – Líšeň. Budovy potřebují okamžitou rekonstrukci, proto jsou hledány finanční prostředky pro její realizování. Představitelé MČ Líšeň počítají s ukončením poskytování sociální služby na ulici Holzova 7 a vrácení budovy do jejich správy. Effeta musí zajistit službu pro 25 klientů z pracovní terapie a 10 pracovních míst. V současné době má Effeta denní stacionář celkem 53 uživatelů a 22 pracovníků v přímé péči.
Cílový stav ke konci roku 2015	Cílem organizace je vytvořit nstavbu a zateplit budovu denního pobytu na ulici Strnadova 14, vybudovat zdvihací plošinu pro zajištění bezbariérovosti v zařízení. Kapacitu zvýšit na 42 uživatelů. Další snahou je zajistit nový objekt pro dalších 11 klientů v blízkém okolí, kdy celkový stav uživatelů Effety by byl 53.
Realizátoři	DCHB OCHB - Effeta denní stacionář
Partneři	

Opatření 2.2	Materiální a personální zajištění chráněného bydlení a navýšení kapacity formou hledání nových prostor
Popis opatření	Smyslem chráněného bydlení je poskytování služby lidem s mentálním postižením a autismem, podpora v integraci a sociální inkluzi do běžné (majoritní) společnosti a pomoc lidem v cílové skupině důstojně bydlet v běžném prostředí, blízko rodiny a přátel. Poptávka po vytvoření bydlení pro jedince, kteří odchází po dosažení plnoletosti z pečujícího rodinného prostředí a preferují bydlení v přirozeném prostředí s doprovodnou sociální službou, naprosto přesahuje současnou kapacitu, která je zcela nedostatečná. Vytvoření podmínek bydlení v prostředí přizpůsobeném potřebám všech cílových skupin lidí s MP a autismem povede k podpoře co nejvíce samostatného způsobu života v důstojném a přirozeném prostředí a k sociálnímu začleňování. Dále pak také ke stabilizaci emoční situace v rodině.
Stav ke konci roku 2012	DCHB OCHB – Chráněné bydlení sv. Michaela: Současná kapacita je 30 lůžek se stálou a 5 lůžek s občasnou asistencí. Služba je zajištěna 25ti pracovními úvazky. Cílovou skupinu tvoří dospělí lidé s lehkým až hlubokým mentálním postižením. Současná podoba poskytované služby s každodenním navštěvováním stacionáře nebo chráněné dílny některým uživatelům se zhoršenou mobilitou plně nevyhovuje. Ne všechny byty jsou bezbariérové, na dopravu do stacionáře je k dispozici běžné devítimístné osobní auto, které není uzpůsobené pro přepravu lidí s kombinovaným postižením. Někteří uživatelé, kteří v současnosti bydlí v bytech s celodenní asistencí, se připravují na přechod do samostatného bydlení s občasnou asistencí. Slezská diakonie: V současné době projednává a konkretizuje představy o poskytování služeb chráněného bydlení v návaznosti na požadavky cílové skupiny. Uskutečňují se osobní schůzky s kompetentními osobami na úrovni města a kraje. Pro metodické a organizační plánování služby využívá organizace svých mnohaletých zkušeností s realizací služby chráněného bydlení v Moravskoslezském kraji.
Cílový stav ke konci roku 2015	DCHB OCHB – Chráněné bydlení sv. Michaela: Cílem je zajistit kapacitu 37 lůžek se stálou a 7 s občasnou asistencí, v součinnosti s využitím nově zrekonstruovaného objektu chráněného bydlení v obci Vranov se sedmi bezbariérovými lůžky. Péči chce organizace zajišťovat 33 pracovními úvazky. Pro uživatele chce disponovat s bezbariérovým automobilem. Slezská diakonie: Organizace by ráda vytvořila 2-3 bytové jednotky pro osoby s mentálním postižením (skupinové i individuální domácnosti) a zajistila dostatek personálu pro poskytnutí nutné míry podpory v chráněném bydlení.
Realizátoři	DCHB OCHB - Chráněné bydlení sv. Michaela, Slezská diakonie, Úsek Brno DCHB OCHB
Partneři	DCHB OCHB - Effeta denní stacionář

Cílová skupina

„Osoby se zdravotním postižením“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „Osoby se zdravotním postižením“ (dále PS OZP) zahrnuje jednak osoby s tělesným postižením, jednak osoby s jiným typem zdravotního postižení. Problematika, kterou řeší, pokrývá problémy lidí se zdravotním postižením prakticky jakéhokoli věku, mnoha odlišných diagnóz ať již dočasných nebo trvalých s různorodou prognózou, různého stupně závislosti, různých sociálních poměrů. Z toho je vidět, že v řadě oblastí dochází k překrývání s jinými pracovními skupinami (např. se seniory, osobami s mentálním nebo kombinovaným postižením a dalšími).

Mezi osoby s tělesným postižením se řadí zejména lidé s omezením hybnosti vlivem úrazu nebo onemocnění, kteří používají řadu kompenzačních pomůcek – vozíky, chodítka, hole a mnoho dalších, potřebných nejen pro mobilitu, ale i pro běžný život. Věkové složení začíná u novorozenců resp. kojenců a malých dětí s diagnózami dětská mozková obrna, kombinovaná postižení, rozštěp páteře, svalová dystrofie a dalších a pokračuje až po seniory, kde se mobilita zhoršuje i z důvodu věku. Problémy seniorů se zabývá samostatná pracovní skupina. Závažným problémem je také zaměstnávání lidí se zdravotním postižením a zajištění bydlení a péče v situaci, kdy již rodina péči o svého člena s postižením nezvládá.

Velkou a bohužel rozrůstající se skupinou jsou i lidé po úrazech se závažným postižením hybnosti.

Osoby s jiným typem zdravotního postižení jsou např. lidé s celoživotně nevyléčitelnými onemocněními (EB – „nemoci motýlích křídel“, lidé s celiakií) či lidé v terminálním stádiu nevyléčitelných chorob.

Pracovní skupina má stabilní složení se zastoupením poskytovatelů, zadavatelů i uživatelů sociálních služeb. Zájmy uživatelů zastupují v pracovní skupině hlavně pečující osoby případně zákonní zástupci osob, kterým je služba přímo poskytována, takže jsou kompetentní zastupovat ty, kteří se z důvodu svého zdravotního stavu nemohou na činnosti pracovní skupiny přímo podílet.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Realizace první priority týkající se podpory větší informovanosti a poradenství v oblasti služeb a pomůcek byla u většiny realizátorů vyhodnocena jako částečně zrealizovaná. Všichni realizátoři vytvořili nebo aktualizovali svoje databáze alespoň částečně. Bylo konstatováno, že vytvoření aktuální databáze předpokládá větší zainteresovanost dodavatelů a vypůjčitelů pomůcek.

Co se týče podpory odlehčovacích služeb, osobní asistence a rané péče, i v tomto případě se realizátoři shodli na její částečné realizaci. Občanské sdružení Gabriela zahájilo provoz terénní odlehčovací služby. Občanské sdružení Sanus Brno však z důvodu nedostatku financí bylo nuceno přerušit pobytovou odlehčovací službu. Občanské sdružení Domov pro mne zrušilo registraci odlehčovací služby a sloužilo všem svým klientům do služby osobní asistence.

V rámci problematiky chráněného bydlení se opět podařila realizace vytyčených opatření pouze částečně. Občanské sdružení Domov pro mne zrealizovalo pilotní projekt tzv. „Nezávislého bydlení“, tedy bydlení pro osoby se zdravotním postižením, které využívají pouze potřebné podpory osobních asistentů. Druhý záměr tzv. „Pobytové centrum ParaCENTRUM Fenix“ realizován nebyl, jelikož se nepodařilo získat objekt pro realizaci projektu do vlastnictví realizátora.

Opatření priority řešící problematiku integrace a aktivizace osob se zdravotním postižením byla zcela realizována. Byl zajištěn rozvoj sociálně-aktivizačních činností, došlo k tvorbě a distribuci propagačních materiálů, k nábídku dovedností potřebných k získání a udržení zaměstnání, k rozvoji vzdělávacích aktivit, podpory potřebné pro zprostředkování kontaktu se zaměstnavatelem, doprovázení do zaměstnání včetně pomoci při zapracování.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“.

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

Problematika osob se zdravotním postižením, které se ocitly bez přístřeší a bez finančních prostředků, problematika rodin, které z finančních důvodů (ztráta zaměstnání, zhoršení zdravotního stavu, nemocné dítě...) přicházejí o bydlení a jsou ohroženy sociálním vyloučením.

V praxi Poradny pro život s postižením Ligy vozíčkářů se objevují případy, kdy se osoby ocitnou bez finančních prostředků, hrozí jim vystěhování z bytu či jsou již bez střechy nad hlavou, a zároveň se potýkají se svým zdravotním postižením, které jim mnohdy neumožňuje využít ubytovny či podobných zařízení. Pro tyto klienty neexistují vhodné sociální služby, které by jim dlouhodobě umožnily důstojně žít a bydlet. Provizorně se tyto případy řeší umístěním osoby na sociální lůžko ve zdravotnickém zařízení, nicméně toto není dlouhodobě udržitelná alternativa řešení problému. Do budoucna lze předpokládat zvyšující se počet osob, které nebudou schopny platit nájem (s tím souvisí riziko ztráty bydlení).

Provázanost sociální a zdravotní péče, iniciace změny zákona o soc. službách ve věci sociálního šetření – tzn. ihned po stanovení diagnózy, ale s dočasnou platností, ÚP nestíhá sociální šetření.

Péči zdravotnických pracovníků využívají prakticky všichni příslušníci cílové skupiny. Pokud by z jejich strany docházelo alespoň k minimálnímu přesahu do sociální oblasti (základní informace o tom, které služby či organizace v dané oblasti působí, předání kontaktu nebo propagačního materiálu), znamenalo by to významnou prevenci sociálně nežádoucích jevů u osob se zdravotním postižením (sociální izolace, nezaměstnanost, závislost a nesamostatnost aj.). Pomohla by tedy osvěta v širším záběru.

Není systematicky řešena individuální bezbariérová doprava osob s hendikepem (doprovod k lékaři na rehabilitaci, do lázní apod.).

Neexistuje systémové řešení bezbariérové dopravy osob se zdravotním postižením. V Brně je minimum dopravců schopných přepravit mechanický a elektrický vozík. Největší problém je v přepravě do zdravotnických či rehabilitačních zařízení, kdy má osoba se ZP nárok na přepravu sanitním vozem, ale ty nejsou bezbariérové, nepřeváží často mechanický a nikdy elektrický vozík. Doprava neziskové organizace (např. Liga vozíčkářů) tak supluje veřejnou službu garantovanou zdravotním pojištěním všem občanům, a to za velkých finančních ztrát na pokrajích udržitelnosti. Pojišťovny nechtějí uzavírat smlouvy s nezdravotnickými subjekty a zároveň jim proplácají jen malou část nákladů, ačkoli samy službu nedokáží/nechtějí poskytnout. Pomohla by podpora města/kraje na tuto službu veřejnosti, a to jak finanční, tak vyjednání podmínek s pojišťovnami (zakázka města u pojišťovny realizována za rozumných podmínek pro občany Brna).

Zlepšení spolupráce a informovanosti mezi bytovým odborem a sociálními službami, nedostatečný počet bezbariérových bytů, bezbariérové byty často využívají osoby, kterým nejsou určeny a nepotřebují je.

Problematika nedostatečného počtu bezbariérových bytů je vnímána jako naléhavé téma. Systém přidělování těchto bytů v městě Brně je vnímán jako neprůhledný a zdoluhavý, dle informací existuje oficiální a neoficiální seznam těchto bytů. Klienti mnohdy vědí o volných bytech zvláštního určení, nicméně bytový odbor Magistrátu města Brna volné byty podle svého vyjádření nemá. Velmi obtížná je především situace osob těsně po úraze či např. amputaci končetin, kdy rodina musí mnohdy ze dne na den řešit to, jak osobu dostat do bytu či domu, který je zcela bariérový. Vyřízení příspěvku na zvláštní pomůcku (dříve příspěvek na úpravu bytu) je v těchto případech velmi zdoluhavé a mnohdy situaci neřeší, jelikož po legislativních změnách jsou ÚP propláceny pouze stavební práce spojené s uzpůsobením koupelny a WC a stavební práce spojené s rozšířením dveří v bytě (přičemž dříve obce s rozšířenou působností proplácely přestavbu např. koupelny včetně sanity, obkladů, podlahové krytiny apod., a to až do 70% vynaložených nákladů). Bylo by vhodné problematiku nedostatečného počtu bezbariérových bytů sloučit s problémem obývání bezbariérových bytů osobami bez závažných zdravotních obtíží (např. pouze rodinnými příslušníky zdravotně postižených osob). Město dlouhodobě systematicky neřeší transparentní systém přidělování a využívání bytů s bezbariérovou úpravou (v běžné zástavbě) nebo v domech se zajištěnou sociální službou (Mikulovská 9, Kosmonautů 17, 19). Byty jsou dlouhodobě využívány zdravotně postiženými osobami např. po úmrtí osoby se zdravotním postižením, i když mají zájem byt uvolnit potřebnějším. Byty na ul. Mikulovská 9 jsou nelogicky a netransparentně přidělovány i osobám, které nepotřebují bezbariérovou úpravu a 24hodinovou dopomoc pečovatelské služby, která je v domě k dispozici. Mikulovská 9 má cca ¼ bytů obydlenou zdravými občany a cca ½ bytů vůbec nepotřebuje pečovatelskou službu. Pomohla by funkční spolupráce bytového a sociálního odboru a spolupráce s poskytovateli služeb.

Nevhodné nastavení kritérií zdravotních pojišťoven v oblasti kompenzačních pomůcek (dlouhá doba vyřízení, zdoluhavý a složitý byrokratický proces, který je administrativně náročný), komplikovaný způsob získávání kompenzačních pomůcek.

Bude nutné zlepšit informovanost a spolupráci odborných (především neurologů), praktických a revizních lékařů zdravotních pojišťoven při předepisování kompenzačních pomůcek - ani odborní lékaři často neznají postup. Byla by vítaná vyšší spoluúčast úřadů všech stupňů na koupi nových nebo opravu a revizi stávajících kompenzačních pomůcek. Stále dochází k vydávání nevyhovujících kompenzačních pomůcek, což představuje zátěž pro pacienta, rodinu, administrativní zátěž pro všechny zúčastněné, vyšší náklady, prodloužení doby rehabilitace. Námitky jsou i k přidělování repasovaných mechanických vozíků jiných rozměrů a nedostatečné kvality.

Nedostatek míst pro pobytové odlehčovací služby pro osoby se zdravotním postižením.

Pobytové odlehčovací služby jsou kapacitně nedostatečné. Jejich potřeba se během roku mění, největší je v době čerpání dovolených u pečujících osob. Naléhavě se ale může objevit kdykoli (onemocnění či hospitalizace pečující osoby, nutná úprava bytu atd.). Nelze proto tyto služby spolehlivě předem plánovat, nicméně poptávka po nich neustále existuje. Bylo by třeba provést průzkum poptávky ze strany uživatelů a zajistit odpovídající kapacitu lůžek i personálu.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
AGAPO		sociální rehabilitace
BETÁNIE - křesťanská pomoc		pečovatelská služba
Brigancia, o.s.	Pečovatelská služba Brigancia	pečovatelská služba
Centrum Kociánka		odlehčovací služby
		denní stacionář
		domov pro osoby se zdravotním postižením
		týdenní stacionář
		chráněné bydlení
		sociálně terapeutické dílny
DebRA ČR o.s.		odborné sociální poradenství
Diakonie ČCE - středisko v Brně		pečovatelská služba
Diecézní charita Brno	CELSUZ sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Diecézní charita Brno - Oblastní charita Brno	CHPS Brno – charitní pečovatelská služba	pečovatelská služba
Domov pro mne, o.s.		osobní asistence
Gabriela o.s.	Hospic sv. Alžběty	odborné sociální poradenství
		odlehčovací služby

organizace	zařízení	sociální služba
Hewer o.s., středisko Brno	Terénní osobní asistence	osobní asistence
KONTAKT bB - občanské sdružení pro studium, rehabilitaci a sport bez bariér	středisko Brno - studium, rehabilitace a sport bez bariér	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Liga vozíčkářů	Centrum denních služeb	centra denních služeb
	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
	Poradna pro život s postižením	odborné sociální poradenství
	Osobní asistence	osobní asistence
Maltéžská pomoc, o.p.s	Centrum Brno	osobní asistence
		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, o.s.	Poradna NZRP ČR pro Jihomoravský kraj	odborné sociální poradenství
Nazaria	Pečovatelská služba Nazaria	pečovatelská služba
o.s. LOGO	Centrum sociálních služeb pro osoby postižené poruchami komunikace a hybnosti	odborné sociální poradenství
		centra denních služeb
		sociální rehabilitace
		raná péče
ParaCENTRUM Fenix		odborné sociální poradenství
		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
		sociální rehabilitace
		osobní asistence
Sdružení Podané ruce o.s., – projekt OsA	Osobní asistence Brno	osobní asistence
Sanus Brno		odlehčovací služby
		pečovatelská služba
Sdružení VELETA, o.s.	Stacionář Veleta	domov pro osoby se zdravotním postižením
		denní stacionář
Slezská diakonie	Středisko Eliada	odlehčovací služby
		osobní asistence
	Poradna rané péče DOREA	raná péče
Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno		odborné sociální poradenství
		sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Roska Brno – město, region. org. Unie Roska v ČR	Podpora lidí s roztroušenou sklerózou - sociální a právní poradenství, psychologická pomoc, rehabilitační cvičení a plavání, ergoterapie, rekondiční pobyty
PARKINSON KLUB BRNO	Podpora lidí s Parkinsonovou chorobou
KLUB CELIAKIE BRNO	Podpora lidí s celiakií
NIPI bezbariérové prostředí, o.p.s.	Krajské konzultační středisko Kraj Jihomoravský
Gaudia proti rakovině, o.s.	Konzultační centrum Gaudia

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu osob se zdravotním postižením (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastní procesu komunitního plánování ve městě Brně.

Priority a opatření

Osoby se zdravotním postižením

Priorita 1	Podpora informovanosti v oblasti kompenzačních pomůcek včetně servisu
Opatření 1.1	Průběžná aktualizace databáze rehabilitačních a zdravotních pomůcek a zkvalitnění spolupráce v oblasti informovanosti lékařů
Priorita 2	Podpora a další rozvoj terénních služeb
Opatření 2.1	Další rozvoj terénních odlehčovacích služeb
Opatření 2.2	Další rozvoj osobní asistence
Opatření 2.3	Rozvoj rané péče pro děti s mentálním, kombinovaným a tělesným postižením a její propagace (zařazeno v kapitole PS OMP)
Priorita 3	Rozvoj pobytových služeb
Opatření 3.1	Nezávislé bydlení pro lidi s tělesným postižením s podporou osobní asistence a dalších navazujících služeb
Opatření 3.2	Výstavba pobytového centra ParaCENTRUM Fenix
Priorita 4	Integrace a aktivizace osob se zdravotním postižením
Opatření 4.1	Udržení a další rozvoj aktivizačních služeb pro zdravotně postižené (včetně zdravotně postižených seniorů)
Opatření 4.2	Rozvoj sociální rehabilitace osob se zdravotním postižením především v pracovní oblasti

Kvalitní a funkční kompenzační pomůcky představují pro osoby se zdravotním postižením velkou pomoc v každodenním životě. Kompenzační pomůcky umožňují osobám s tělesným postižením zvýšit soběstačnost a mobilitu, což přináší změnu kvality života, u osob s jiným zdravotním postižením rovněž zlepšují kvalitu života. V neposlední řadě tyto pomůcky podstatně usnadňují práci pečujících osob. Pro mnohé to znamená možnost žít v domácím prostředí. Je proto nezbytné, aby bylo zajištěno fungující a dostupné získávání pomůcek a jejich rychlý servis bez zbytečné administrativy. K tomu patří také kvalitní informovanost jak lékařů, tak uživatelů pomůcek o jejich sortimentu, vhodnosti a dostupnosti.

Opatření 1.1	Průběžná aktualizace databáze rehabilitačních a zdravotních pomůcek a zkvalitnění spolupráce v oblasti informovanosti lékařů
Popis opatření	Cílem opatření je pravidelná aktualizace a průběžné rozšiřování databází rehabilitačních, kompenzačních a zdravotnických pomůcek, získávání kontaktů na další dodavatele a zlepšení informovanosti lékařů o pomůckách, aktualizace seznamů rehabilitačních a zdravotnických pomůcek pro cílovou skupinu lidí se závažným nevyléčitelným onemocněním, dále v rámci opatření bude probíhat edukace uživatelů služby o možnostech předepsání pomůcek přes veřejné zdravotní pojištění a také edukace lékařů (praktických i odborných, zejména neurologů, ortopedů a rehabilitačních lékařů) o možnostech předpisu pomůcek.
Stav ke konci roku 2012	Gabriela o.s.: V současné době poskytují odborné sociální poradenství v Hospicové poradně 3 sociální pracovníce (2,3 úvazku), jedna psychologka (0,4 úvazku) a jedna pracovníce v sociálních službách (0,4 úvazku). Kapacita služby většinou zcela obsazena. Sanus Brno: Databáze v současnosti obsahuje pouze 6 kontaktů. Sdružení Veleta, o.s.: Na www.infoposel.cz je databáze vytvořena, není aktualizována. Roska Brno-město: Organizace vlastní řadu rehabilitačních pomůcek, seznam na www.roska-bm.cz Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno: Poradenství v orientaci v sociální oblasti, poskytování informací praktickým lékařům, spolupráce s odbornými lékaři v situacích, kdy je vydána jiná pomůcka než na kterou má pacient poukaz, komunikace se zdravotními pojišťovnami a dodavateli pomůcek. ParaCENTRUM Fenix: Zcela nedostatečná informovanost cílové skupiny často pramení z nedostatečné informovanosti odborných lékařů. Klient potřebuje informace hlavně bezprostředně po vzniku postižení, kdy si pořizuje pomůcky.
Cílový stav ke konci roku 2015	Gabriela o.s.: Navýšení kapacity služby o 1 úvazek sociální pracovníce. Cílem je mít průběžně aktualizovaný seznam pomůcek na trhu s kódy pro předpis pomůcek lékařem a povědomí uživatelů služby o možnostech získání pomůcek. Kritérium hodnocení: počet klientů, kteří na základě informací z poradny a edukace dostanou pomůcku na předpis lékaře. Sanus Brno: Zmapování půjčoven a prodejen v rámci Brna včetně internetových obchodů. Vytvoření databáze 15 kontaktů. Sdružení Veleta, o.s.: Pravidelná aktualizace databáze na www.infoposel.cz, rozšíření počtu kontaktů o min. 60. Roska Brno-město: Průběžné doplňování rehabilitačních pomůcek, průběžné informování lékařů pomocí letáků, osobních kontaktů a účasti lékařů na akcích sdružení. Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno: Zvýšení informovanosti rehabilitačních lékařů, neurologů, internistů, chirurgů a praktických lékařů v oblasti kompenzačních pomůcek v Brně a okolí. Personální zabezpečení: 1 pracovník. Kritéria hodnocení: počet vyhotovených doporučení/vyjádření, počet kontaktů ze strany lékařů, ze strany organizace. ParaCENTRUM Fenix: Aktualizace databáze a její uveřejnění na webových stránkách organizace, sběr kontaktů na odborné lékaře, kterým bude průběžně zasílán newsletter. Kritéria hodnocení: aktuálnost databáze, počet odběratelů novinek, počet návštěv webové databáze. Personální zajištění: v rámci existujících služeb bude i nadále provádět zaměstnanec: specialista na vytváření a správu sítí.
Realizátoři	ParaCENTRUM Fenix, Sdružení Veleta, o.s., Svaz tělesně postižených v České republice o.s. městská organizace Brno, Sanus Brno, Roska Brno - město, Gabriela o.s.
Partneři	Socio-info centrum, Liga vozíčkářů

Mezi hlavní terénní služby pro osoby se zdravotním postižením patří osobní asistence, odlehčovací služby a raná péče. Osobní asistence je moderní sociální službou, která umožňuje lidem i s těžkým zdravotním postižením žít v domácím prostředí a zapojit se do běžného života. Jde o levnější a efektivnější alternativu ústavní péče. Osobní asistenti pomáhají uživatelům s činnostmi, které sami nezvládnou a podporují je v tom, co dokáží. Odlehčovací služba je primárně zaměřena na to, aby poskytla nezbytný odpočinek pečujícím osobám tím, že za ně převeze v této době péči o rodinného příslušníka s postižením a ten tak mohl zůstat v domácím prostředí. Raná péče je poskytována rodinám s dětmi s mentálním, kombinovaným a tělesným postižením a s opožděným psychomotorickým vývojem do 7 let věku. Terénní služby jsou uživateli vyhledávány, využívány a zvyšuje se po nich poptávka zejména v odpoledních hodinách, přes noc a o víkendech.

Opatření 2.1	Další rozšíření terénní odlehčovací služby
Popis opatření	Zvýšení celkové kapacity odlehčovací služby - klientům umožní setrvání v domácím prostředí za pomoci rodinných příslušníků, kteří potřebují čas na nezbytný odpočinek. Zajištění péče v době, kdy nemůže pečovat rodina, ale uživatel chce zůstat v domácím prostředí. Služba je poskytována i lidem, kteří trpí nevyléčitelným onemocněním v konečné fázi, a umožňuje jim dožít doma. Odlehčí pečujícím osobám v jejich často vyčerpávající službě.
Stav ke konci roku 2012	Gabriela o.s.: Během roku 2012 pečovali o 57 uživatelů (cca 3.300 hodin přímé péče), personálně 3 pečovatelé na HPP, 1x na 0.25 úvazku, 1x na DPČ a 5x na DPP, 1 sociální pracovník-koordinátor na 0.5 úvazku. Sanus Brno: Službu poskytuje 24 hodin denně, 3 pracovníci v přímé péči na 1,5 úvazku. Slezská diakonie, středisko Eliada: Organizace má neuspokojené zájemce o službu, personální zajištění: 3,6 úvazku na HPP, 3x DPP, 2x DPČ, zajišťují 1 932 hodin.
Cílový stav ke konci roku 2015	Sanus Brno: Celkové rozšíření odlehčovací služby o 2 uživatele. Personální rozšíření o 0,5 úvazku. Gabriela o.s.: Pokrytí požadavků uživatelů na služby ve večerních a nočních hodinách a o víkendu. Kritériem bude počet uspokojených uživatelů a počet hodin péče poskytnuté jednomu uživateli. Personální obsazení – 3,5 pečovatelé na HPP, 8 pečovatelů na DPP a 0,5 úvazku sociální pracovníce. Slezská diakonie, středisko Eliada: Poskytnutí celkem 2 500 hod. odlehčovacích služeb, zvýšení počtu pracovníků o 2 DPČ.
Realizátoři	Sanus Brno, Gabriela o.s., Slezská diakonie, středisko Eliada
Partneři	

Opatření 2.2	Další rozvoj osobní asistence
Popis opatření	Domov pro mne, o.s.: Cílem je rozšíření personální kapacity o 5 úvazků (celkem pro skupinu osob s mentálním postižením a skupinu osob se zdravotním postižením) - více asistence o víkendech a ve večerních hodinách a zkvalitnění poskytované péče. Další rozvoj osobní asistence souvisí i s novým programem Nezávislého bydlení, kde z důvodu přijetí nových klientů došlo k navýšení počtu pracovních úvazků na HPP a DPP. Liga vozíčkářů, ParaCENTRUM Fenix, Slezská diakonie, středisko Eliada, Hewer, o.s., středisko Brno: Služba se individuálně přizpůsobuje potřebám každého uživatele, a to jak v míře podpory, tak i v časovém harmonogramu: výkyvy v požadavcích klientů, rychlé navýšení služby podle skutečné potřeby a udržení relativně stálého týmu osobních asistentů.
Stav ke konci roku 2012	Domov pro mne, o.s.: Současný stav klientů je 56, asistentů 34. Kapacita je téměř obsazená. Liga vozíčkářů: V roce 2012 služba poskytnuta 41 uživatelům, 6 zájemců odmítnuto. 80 % klientů ve IV. stupni závislosti, celkem odasistováno 25 000 hodin, personální zajištění 31 osobních asistentů a 3 sociální pracovníci. ParaCENTRUM Fenix: Pracovníci v přímé péči 19 (celkem 4,1 úvazku), pracovníci v nepřímé péči 5 (celkem 0,65 úvazku). Asistence poskytnuta celkem 25 klientům v rozsahu 5 444 hodin. Slezská diakonie, středisko Eliada: 3,6 úvazku na HPP, 3x DPP, 2x DPČ, 2 070 hodin asistence. Má neuspokojené zájemce o službu. Hewer o.s., středisko Brno: 22 uživatelů (celkem 80 uživatelů ve všech cílových skupinách) s různými diagnózami v rozsahu 6 440 hodin (celkem 23 058 hodin ve všech cílových skupinách), personálně 5 přepočtených úvazků.

Opatření 2.2 Další rozvoj osobní asistence	
Cílový stav ke konci roku 2015	Domov pro mne, o.s.: Rozšíření personální kapacity cca o 5 pracovních úvazků na HPP a 1 úvazek na DPP. Stav v roce 2015: kapacita 65 klientů, personální zabezpečení 40 úvazků. (HPP, VPP, DPP). Liga vozíčkářů: Stabilizovaná služba, 30-40 osobních asistentů, 50 podpořených uživatelů za rok, minimálně 25 000 odasistovaných hodin, 3 sociální pracovníci (3x 1.0). ParaCENTRUM Fenix: Pracovníci v přímé péči kombinace PS, DPP, DPČ (celkem 5,5 úvazku), pracovníci v nepřímé péči (celkem 1 úvazek). Asistence poskytnuta 30 klientům v rozsahu cca 8 500 hodin. Slezská diakonie, středisko Eliada: Zvýšení počtu pracovníků o 2 DPČ, poskytnutí celkem 2 600 hodin osobní asistence. Hewer o.s., středisko Brno: terénní služby cca 25-30 klientů/rok (celkem 90 až 103 uživatelů/rok ve všech cílových skupinách), 7 000-7 500 asistenčních hodin/rok (celkem 25 000 až 26 500 asistenčních hodin/rok ve všech cílových skupinách), 6-7 přepočtených úvazků. Kriteria hodnocení: archivované výkazy asistence podepsované klientem.
Realizátoři	Domov pro mne, o. s., Liga vozíčkářů, ParaCENTRUM Fenix, Slezská diakonie, středisko Eliada, Hewer o.s., středisko Brno
Partneři	Liga vozíčkářů, A plus, FSS Masarykova univerzita

Opatření 2.3	Rozvoj rané péče pro děti s mentálním, kombinovaným a tělesným postižením a její propagace (zařazeno v kapitole PS OMP)
--------------	---

Priorita 3 Rozvoj pobytových služeb

Lidé se závažným tělesným postižením, kteří jsou celodenně závislí na pomoci, se chtějí zapojit do běžného života i pokud jde o bydlení. Dospělí, kteří již nemohou nebo nechtějí využívat pomoci svých stárnoucích rodičů, hledají jinou alternativu než pobyt v ústavech. Pro tuto cílovou skupinu v Brně nejsou vytvořeny podmínky pro bydlení, hledají a zkoušejí se proto nové způsoby, jak by mohli bydlet v běžné zástavbě a přitom mít k dispozici časově i finančně dostupné potřebné služby. Pro osoby ochrnuté po poškození míchy je snaha vybudovat přechodné krátkodobé ubytování s doprovodnými službami.

Opatření 3.1 Nezávislé bydlení pro lidi s tělesným postižením s podporou osobní asistence a dalších navazujících služeb	
Popis opatření	ParaCENTRUM Fenix: Řada osob s nově vzniklým postižením se po úrazu a následném léčení vrací do svého původního bytu, který ještě není bezbariérově upraven. Často pak klient po návratu domů musí nějakou dobu žít v nedůstojných podmínkách, případně má omezený pohyb po bytě i do venkovního prostředí. Podobný problém řeší v situaci, kdy je již dosavadní bydliště nevyhovující. Proto by bylo výhodné mít k dispozici několik bezbariérových bytů, které by mohli využívat do doby, než si zajistí vlastní vyhovující stálé bydlení a umožnit jim přístup k ostatním námi poskytovaným službám, což by mohlo urychlit a zintenzivnit řešení vzniklé nepříznivé životní situace a návrat k aktivnímu životu. Domov pro mne, o.s.: Cílem je umožnit lidem s těžkým tělesným postižením žít běžným způsobem života v bezbariérových bytech v běžné zástavbě za pomoci osobních asistentů – chodit do školy/zaměstnání/stacionáře, navazovat sociální kontakty, účastnit se dění ve městě.
Stav ke konci roku 2012	ParaCENTRUM Fenix: Žádná podobná služba není naší organizací v současné době zajišťována. Probíhá jednání s MMB o možnosti a podmínkách poskytnutí nájemních bytů. Klienti, kteří by tuto službu potenciálně využívali, musí v současnosti buď žádat o prodloužení pobytu ve zdravotnických zařízeních dokud se situace s bydlením nevyřeší (což je neúměrně nákladné a neefektivní), nebo jsou nuceni žít v původním bydlišti často ve zcela neadekvátních podmínkách. Jsou omezováni ve svých právech, možnosti pohybu a dostupnosti sociálních služeb. Domov pro mne, o.s.: Program Nezávislé bydlení je na začátku své existence, řeší řadu problémů a usiluje o stabilizaci stavu. Došlo k rozšíření personální kapacity a počtu klientů Domova pro mne. Toto opatření je naplňováno prostřednictvím poskytování služby osobní asistence (viz. Opatření 2.2). Jedná se o poskytování osobní asistence v bezbariérových bytech, které Domov pro mne pronajímá uživatelům.

Opatření 3.1	Nezávislé bydlení pro lidi s tělesným postižením s podporou osobní asistence a dalších navazujících služeb
Cílový stav ke konci roku 2015	ParaCENTRUM Fenix: Cílem je získat 1 – 2 byty v dispozici 2+1, nebo 3+1 a zajistit minimálně 60% obsazenost (kritéria hodnocení). Informovat o této možnosti místní poskytovatele OSP i dalších sociálních služeb. Nabídnout službu prioritně cílové skupině osob s tělesným postižením z důvodu míšní léze, v případě volné kapacity i uživatelům z jiných cílových skupin. Personálně: sociální pracovník na 0,1 úvazek, pracovník v sociálních službách na 0,2 úvazek, pracovník v sociálních službách na 0,5 úvazek. Domov pro mne, o.s.: Udržet a stále zkvalitňovat osobní asistenci v Nezávislém bydlení.
Realizátoři	Domov pro mne, o.s., ParaCENTRUM Fenix
Partneři	Liga vozíčkářů

Opatření 3.2	Výstavba pobytového centra ParaCENTRUM Fenix
Popis opatření	Po dokončení převodu budovy Netroufalky 787/3 na občanské sdružení: připravit a podat projekt na přestavbu této budovy s využitím prostředků Evropských fondů. V současné době je pro naši cílovou skupinu v ČR k dispozici pouze pražské centrum Paraple, kde se má šanci na pobytových službách ročně vystřídat cca 450 lidí z naší cílové skupiny. V ČR je minimálně 10 000 lidí s touto diagnózou. Pro potřeby klientské skupiny z Jihomoravského kraje je proto potřeba vybudovat obdobné zařízení - vybudovat kapacitu přechodného krátkodobého ubytování pro 20 lidí, kterým by byla poskytována odlehčovací služba, rekondiční pobyty a kde by také probíhaly rekvalifikační kurzy.
Stav ke konci roku 2012	Pouze část objektu je v pronájmu. 27. 11. 2012 byl doručen rozsudek o tom, že se pozemek pod objektem nevydává restituentům, čímž se otevřela cesta k dokončení převodu objektu na naše sdružení ve veřejném zájmu. V centru jsou nyní poskytovány pouze ambulantní služby, nejsou ubytovací kapacity. Aktivizační služby, sociální rehabilitace, osobní asistence a odborné sociální poradenství poskytováno klientům v domácím prostředí i terénu. Počet klientů trvale přes 170 ve čtyřech registrovaných sociálních službách a cca 250 klientů se obrátí o jednorázovou pomoc. Personálně: 50 pracovníků s celkovým přepočteným úvazkem 14,7, z toho 10,2 úvazku na PS, 1,5 úvazku na DPČ a 2,9 úvazku na DPP.
Cílový stav ke konci roku 2015	V roce 2013 dokončení převodu objektu, 2014 podání projektu na přestavbu, v průběhu roku 2015 realizace přestavby. Na konci roku by mělo přestavěné centrum vedle rozšíření ambulantní služeb poskytovat ambulantní služby i mimobrněnským klientům naší cílové skupiny, kteří budou přechodně v centru ubytováni. Vždy v turnusech po 20 klientech. Již nyní připravujeme podklady pro podání žádosti na JmK k získání statutu nestátního zdravotnického zařízení. Dalším krokem bude jednání se zdravotními pojišťovnami o uzavření smlouvy na poskytování zdravotní péče v našem sociálním zařízení. Při splnění všech těchto kritérií předpokládáme, že centrum bude zaměstnávat 20 – 25 plných úvazků. Služby tohoto centra bude využívat ročně 300 klientů při pobytových aktivitách a dalších 220 v rámci ambulantních aktivit.
Realizátoři	ParaCENTRUM Fenix
Partneři	

Priorita 4

Integrace a aktivizace osob se zdravotním postižením

Cílem této priority je zejména dosáhnout zlepšení aktivizace klientů, podpory jejich soběstačnosti a začlenění do majoritní společnosti, posílení dovedností a schopností uplatnit se na trhu práce a tím i zkvalitnění jejich života.

Osoby z této cílové skupiny mají často velmi omezené sociální kontakty, a to jako důsledek mnoha bariér - jak stavebních, tak i lidských. Dlouhodobě neřešeným problémem je také otázka zaměstnanosti. Cílem tedy je klienty učit dovednostem potřebným pro hledání a udržení si zaměstnání, nabízet přednáškové a vzdělávací aktivity i možnosti sportování a pohybových aktivit.

Opatření 4.1	Udržení a další rozvoj aktivizačních služeb pro zdravotně postižené (včetně zdravotně postižených seniorů)
Popis opatření	ParaCENTRUM Fenix: Dosažení maximálního stupně soběstačnosti klientů a nácvik života na vozíku pomocí: aktivizačního cvičení s terapeutem, cvičení za použití speciálních přístrojů, sportu a pohybové aktivity, společenských a sportovních akcí, přednáškových a vzdělávacích aktivit, bezbariérové přepravy, rekondičních pobytů. Základní myšlenkou služby je aktivizace klientů, podpora samostatnosti a navazování rovnocenných sociálních vazeb. Největším rizikem je nedostatečné finanční zajištění. Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno: Podpora a udržení rozsahu, kvality a kapacity aktivizačních služeb, zajistit komplexní službu včetně bezbariérové dopravy, rozšíření informovanosti veřejnosti o možnostech i potřebách OZP, rozšíření nabídky aktivizačních činností. Rizika: bez možnosti dopravy klesá možnost účasti klientů na aktivizačních službách.
Stav ke konci roku 2012	ParaCENTRUM Fenix: Služba se ukazuje jako velmi potřebná. Do služby se aktivně zapojí přibližně 230 osob ročně, 50 z nich se zapojuje pravidelně, minimálně 2x měsíčně. Personálně: sociální pracovník – 0,5 úvazku na PS, pracovníci v sociálních službách: 1,25 úvazku na PS, pracovníci v sociálních službách: 45 hodin/týden na DPP. Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno: Snaha o komplexní služby včetně dopravy, klienti preferují nabídku zájezdů a relaxačních aktivit. Mírně vzrůstající poptávka je pokryta stávající kapacitou organizace.
Cílový stav ke konci roku 2015	ParaCENTRUM Fenix: Úspěšná transformace v jedinou službu: sociální rehabilitaci. Kritérii hodnocení: Zachování všech aktivit obou služeb, zvýšení počtu klientů na 270 ročně, zvýšení počtu klientů, kteří se zapojují pravidelně na 70, dostatečné finanční zajištění pro dlouhodobé udržení služby ve stávajícím stavu. Personálně (v přímé péči): sociální pracovník – 0,5 úvazku na PS, pracovníci v sociálních službách: 3 úvazky na PS, pracovníci v sociálních službách: 60 hodin/týden na DPP (nebo ekvivalent DPČ, či PS). Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno: Zvýšení počtu uživatelů služby, rozšíření nabídky aktivizačních služeb, rozšíření okruhu uživatelů služby, zabezpečené prostory pro aktivizační služby.
Realizátoři	ParaCENTRUM Fenix, Svaz tělesně postižených v České republice o.s., městská organizace Brno
Partneři	

Opatření 4.2	Rozvoj sociální rehabilitace osob se zdravotním postižením především v pracovní oblasti
Popis opatření	Liga vozíčkářů: Posílit poskytování služby sociální rehabilitace cílové skupině osob se zdravotním postižením. Obsahem poskytované služby jsou aktivity vedoucí k posílení dovedností a schopností potřebných pro uplatnění na trhu práce: nácvik a posilování dovedností potřebných k běžnému životu (formální/neformální komunikace, používání komunikačních prostředků, schopnost plánovat čas a pracovní postup, využívání dopravních prostředků, vyhledávání a zpracování informací), dále pracovní diagnostika, podpora při volbě vhodného pracovního místa, nácvik dovedností potřebných k získání a udržení zaměstnání, pomoc při vyjednávání pracovních podmínek, podpora zaměstnance přímo na pracovišti, posílení jeho pracovních návyků a rozšíření zájmu o profesní rozvoj. Uživatelé budou dále podporováni v integraci do společnosti účastí na vzdělávacích aktivitách a zapojením do sociálně aktivizačních činností.
Popis opatření	ParaCENTRUM Fenix: Služba sociální rehabilitace se zaměřuje na osoby se získaným poškozením míchy z Brna a okolí a na osoby pečující o ně. Cílem služby je integrace osob s disabilitou a pečujících mezi ekonomicky činné obyvatelstvo a dosažení stabilní zaměstnanosti klientů projektu. Při poškození míchy často dochází k porušení hybnosti rukou, vážné, či není přítomna jemná motorika. V důsledku ochrnutí není klient ve většině případů schopen vykonávat stejnou práci, jako předtím. Služba nabízí ucelený soubor aktivit s cílem naučit klienty co největší soběstačnosti, která jim umožní získat nezávislost na pečující osobě a zvýšit šanci svého uplatnění na trhu práce. Pro pečující jsou připraveny aktivity k posílení a rozvoji jejich profesních a osobních kompetencí. Cílem těchto aktivit je vedle prevence syndromu vyhoření i setkávání se s lidmi, kteří mají stejnou životní zkušenost a kteří mohou svým příkladem motivovat k opětovnému začleňování do společnosti a na pracovní trh.

Opatření 4.2	Rozvoj sociální rehabilitace osob se zdravotním postižením především v pracovní oblasti
Stav ke konci roku 2012	Liga vozíčkářů: Služba byla poskytována lidem s duševním onemocněním, mentálním postižením a chronickým onemocněním z Brna a okolí. Byly realizovány činnosti zaměřené na zvýšení možností pracovního uplatnění osob z cílové skupiny (návčik dovedností potřebných k získání a udržení zaměstnání, vzdělávací aktivity, sociálně aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se zaměstnavatelem, návčik dovedností potřebných k úředním úkonům). • Pracovníci v přímé péči – 3,25 úvazku, • realizováno 2 350 intervencí. ParaCENTRUM Fenix: Obsah a cíle této služby se částečně překrývají se sociálně aktivizačními službami. Sociální rehabilitace je předmětem projektu podporovaného EU, který končí v 2. Q 2014, poté budou obě služby transformovány v jednu – sociální rehabilitaci. Cílem je zachování všech aktivit z obou služeb, optimalizace nákladů i přínosu pro uživatele služby. Součástí sociální rehabilitace je: • poradenství pro návrat na pracovní trh, • sdílení osobních a pracovních zkušeností, • zacvičení v problematice pro pečující osoby, • ergoterapie, • výtvarná dílna, • rekondiční pobyt, • bezbariérová přeprava. Personální zabezpečení (přímá péče): • sociální pracovník – 0,3 úvazku na PS, • pracovník v sociálních službách – kombinace PS a dohod v součtu 1,7 úvazku, • další odborní pracovníci – 30 h měsíčně formou DPP.
Cílový stav ke konci roku 2015	Liga vozíčkářů: Služba se více zaměří na spolupráci s přirozenými zdroji klienta (rodina, přátelé, navazující služby, partnerské služby), důraz bude kladen na postupy charakteristické pro case management, s cílem dosažení komplexního řešení situace klienta. U klientů budou také rozvíjeny sociální dovednosti (tzv. „soft-skills“). Pracovníci v přímé péči – 4,25 úvazku. Za období 2013-2015 bude poskytnuto 7600 intervencí pro 135 unikátních klientů. ParaCENTRUM Fenix: Cílovým stavem je úspěšná transformace v jedinou službu – sociální rehabilitaci. Kritérii hodnocení: • Zachování všech aktivit obou služeb, • zvýšení počtu klientů na 270 ročně, • zvýšení počtu klientů, kteří se zapojují pravidelně na 70, • dostatečné finanční zajištění pro dlouhodobé udržení služby ve stávajícím stavu. Personální zajištění (v přímé péči): • sociální pracovník – 0,5 úvazku na PS, • pracovníci v sociálních službách – 3 úvazku na PS • pracovníci v sociálních službách dle §116 b) zák. 108/2006 Sb. – 60 hodin/týden na DPP (nebo ekvivalent DPČ, či PS).
Realizátoři	Liga vozíčkářů ParaCENTRUM Fenix
Partneři	

Cílová skupina

„Osoby se smyslovým postižením“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „Osob se smyslovým postižením“ (dále PS OSP) se rozpadá do dvou značně odlišných podskupin: osoby se zrakovým postižením a osoby se sluchovým postižením. Další podskupinu tvoří osoby s kombinovaným postižením (spadají většinou do jiné cílové skupiny) a osoby postižené oběma handicapy (sluchovým i zrakovým postižením).

Zrakově postižené osoby

Podskupina osob se zrakovým postižením zahrnuje osoby s různým typem a intenzitou postižení. Časový faktor (období vzniku postižení) i různý typ postižení určují potřeby jednotlivců a tím i obsah a formu nabízených služeb. Zrakové postižení postihuje osoby v každém věku, nicméně seriózní odhady předpokládají, že až 60 % všech těžce zrakově postižených občanů má seniorský věk. S prodlužující se délkou života narůstá tedy v populaci i počet osob se zrakovým postižením.

Sluchově postižené osoby

Odborné expertizy zabývající se osobami se sluchovým postižením hovoří o základních kategoriích osob: neslyšící, nedoslýchaví, ohluchlí. Také zde je nutno brát v úvahu stoupající počet seniorů s postupnou ztrátou sluchu. Každá z těchto kategorií vyžaduje odlišnou péči i přístup k jedincům se sluchovou vadou. Sami sluchově postižení se často za postižené nepovažují, cítí se být příslušníky jazykové a kulturní menšiny, která užívá svůj vlastní (znakový) jazyk, proto také sami sebe často označují za svébytnou skupinu Neslyšící s velkým písmenem. Nejvýznamnějším důsledkem sluchového postižení je komunikační bariéra.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Pracovní skupina zhodnotila na svých setkáních v září až listopadu 2012 plnění priorit 2. KP za rok 2010-2012. Některá hodnocení nebyla zcela úplná, neboť se počítalo pro realizaci opatření ještě s celým rokem 2013.

První priorita byla zaměřena na informování veřejnosti o problematice osob se smyslovým postižením. Opatření spadající pod tuto prioritu byla z větší části zrealizována; byly vytvořeny interaktivní multimediální učebnice respektující veškerá specifika výuky osob se sluchovým postižením, do Socio-info centra Magistrátu města Brna byly zavedeny 2 indukční smyčky pro osoby se SP. Nepodařilo se vytvořit komplexní databázi kompenzačních pomůcek, existují pouze databáze jednotlivých organizací zabývajících se SP.

V rámci další priority zaměřené na zabezpečení tlumočnických služeb pro neslyšící se podařilo zřídit Telekomunikační centrum neslyšících, byla vytvořena databáze tlumočnicků znakového jazyka, která obsahuje 56 osob a začala být poskytována pohotovostní tlumočnická služba i v odpoledních a večerních hodinách i o víkendech. Vzhledem k tomu, že tlumočnick kromě českého znakového jazyka musí znát kulturu neslyšících, ev. anglický jazyk, umět tlumočit různým věkovým skupinám i s rozdílnými nářečími českého znakového jazyka, je problém pozici tlumočnicka obsadit.

Další priorita se zabývala integrací SP do společnosti, v jejím rámci se podařilo zkvalitnit poradenství pro tyto občany, i když u sociálně aktivizačních služeb se nepodařilo kvůli nedostatku financí navýšit počet pracovníků.

V rámci priority podporující život těžce zrakově postižených občanů v přirozeném prostředí byla zrealizována velká propagační akce pro veřejnost, která byla hodnocena jako úspěšná. Celkově lze říci, že se priority 2. komunitního plánu podařilo až na menší nedostatky zrealizovat.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010-2013“.

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

Chybí specifické pobytové služby pro seniory se sluchovým postižením

Osoby se sluchovým postižením bývají často odmítány k přijetí do domova pro seniory. DS tuto situaci odůvodňují tím, že nemohou zajistit kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením a také problémy s komunikací s touto skupinou osob. O tom, že osoby se sluchovým postižením nepřijímají, informují některé domovy pro seniory přímo na svých webových stránkách.

Jako řešení nabízí poradenství pro DS Unie neslyšících Brno, o.s., která v rámci zaregistrované služby odborného sociálního poradenství provozuje Poradnu a půjčovnu kompenzačních pomůcek a Poradnu pro nedoslýchavé. Poskytuje informace o přehledu pomůcek, jejich využití, používání a seznamuje uživatele s informacemi o získání příspěvku na ně. Rovněž doporučuje vhodnou kompenzační pomůcku s ohledem na aktuální stav vnímaného zvuku a mluvené řeči uživatele.

Také poradenští pracovníci Centra denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova) nabízejí poradenství o tom, jak komunikovat s touto skupinou osob a také možnost využití kompenzačních pomůcek pro osoby používající český znakový jazyk, např. světelné bytové zvonky. Tuto možnost nabízí i Český klub nedoslýchavých HELP.

Podpora místních firem a služeb, které zaměstnávají osoby se specifickými potřebami

Bylo by žádoucí, aby se v případě zakázek pro organizace, které se zabývají problematikou sluchově postižených, využívaly služby firem zaměstnávajících osoby se sluchovým postižením (např. výroba propagačních materiálů, vybavení organizace, aj.) Rovněž v případě potřeby objednání tlumočnicků, by bylo žádoucí, aby byli přednostně kontaktováni místní tlumočníci, nikoliv tlumočníci z jiných krajů.

Problematika neřešených majetko-právních vztahů bývalé Zemské ústřední jednoty hluchoněmých pro Moravu a Slezsko

Problematika zmíněné budovy, která je v současnosti ve vlastnictví SNN v ČR Praha, se diskutuje již delší dobu. Využití budovy je plně v kompetenci zainteresovaných organizací, poskytujících služby pro osoby se sluchovým postižením. Plánována je rekonstrukce tohoto objektu.

Potřeby uživatelů sociálních služeb určené osobám se smyslovým postižením

Dle výzkumu potřeb uživatelů služeb v městě Brně, který v průběhu roku 2010 provedla firma Augur Consulting s.r.o. v rámci individuálního projektu JMK, se většina dotázaných uživatelů domnívá, že je nedostatečná nabídka vzdělávání pro osoby se smyslovým postiže-

ním. Za klíčovou pokládají také problematiku zaměstnávání (viz systémová priorita), kde hlavní bariéru představuje vzájemná komunikace. K tomu, aby se zlepšilo pracovní uplatnění osoby se smyslovým postižením, by podle respondentů bylo potřeba zlepšit přístup zaměstnavatelů a spolupracovníků k lidem s postižením, zkvalitnit informovanost osob se smyslovým postižením o možnostech uplatnění a jejich právech a v neposlední řadě upravit legislativní rámec.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích		odlehčovací služby domovy pro osoby se zdravotním postižením
Česká unie neslyšících -oblastní organizace Brno	Centrum sociálních služeb České unie neslyšících Brno	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením tlumočnické služby
Český klub nedoslýchavých HELP	Poradenské středisko pro sluchově postižené ČKNH Brno	odborné sociální poradenství sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Federace rodičů a přátel sluchově postižených o.s.	Středisko rané péče Tamtam Olomouc	raná péče
Liga vozíčkářů	Poradna pro život s postižením	odborné sociální poradenství
Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, o.s.	Poradna NZRP ČR pro Jihomoravský kraj	odborné sociální poradenství
o.s. LORM - Společnost pro hluchoslepy	Poradenské centrum Brno	odborné sociální poradenství tlumočnické služby sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením sociální rehabilitace
Středisko rané péče SPRP Brno	středisko rané péče pro zrakově a kombinovaně postižené	raná péče
Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR	Specifické poradenství pro sluchově postižené, Zastávka u Brna	odborné sociální poradenství
SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené	Centrum denních služeb pro sluchově postižené	tlumočnické služby sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
TyfloCentrum Brno, o.p.s.	Dům sociálních služeb Josefa Chaloupky pro nevidomé	odborné sociální poradenství průvodcovské a předčitatelské služby sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením sociální rehabilitace
	Dům sociálních služeb Josefa Chaloupky pro nevidomé - HapAteliér	sociálně terapeutické dílny
Tyfloservis o.p.s.	Krajské ambulantní středisko Brno	sociální rehabilitace
Unie neslyšících Brno, o.s.		odborné sociální poradenství tlumočnické služby
VODICÍ PES, o.s.	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace

Cantes o.s. canisterapeutická jednotka Brno	canisterapie
Evropské centrum pantomimy neslyšících o.s.	Organizuje festivaly, přehlídky, dětské tábory, kurzy znakového jazyka a vzdělávací výměnné akce související s integrací zdravotně postižených a kulturou Neslyšících a vzděláváním neslyšících. Přispívá k rozvoji schopností a dovedností sluchově postižených, rozšiřuje jejich kulturní obzor.
Trojrozměr – Brněnské centrum českého znakového jazyka, o.s.	Cílem sdružení je pořádat kurzy českého znakového jazyka a šířit osvětu o jazyce a kultuře Neslyšících.

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu osob se smyslovým postižením (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastnily procesu komunitního plánování ve městě Brně.

Priority a opatření

OSOBY SE SMYSLOVÝM POSTIŽENÍM	
Priorita 1	Zkvalitnění informovanosti veřejnosti o dostupnosti komunikačních prostředků a nabídce služeb pro osoby se sluchovým postižením
Opatření 1.1.	Zvyšování informovanosti o nabídce služeb pro osoby se sluchovým postižením
Opatření 1.2.	Zabezpečení a zpřístupnění komunikačních prostředků pro nedoslýchavé
Priorita 2	Rozvoj tlumočnických služeb
Opatření 2.1.	Rozvoj tlumočnických služeb prostřednictvím nových technologií
Opatření 2.2.	Specializace tlumočnických služeb
Priorita 3	Specifické poradenství a aktivizace osob se sluchovým postižením
Opatření 3.1.	Rozšíření a zkvalitnění poradenství v sociální oblasti prostřednictvím nových technologií
Opatření 3.2.	Podpora a rozvoj sociálně aktivizačních a rehabilitačních aktivit pro seniory a osoby se sluchovým postižením
Opatření 3.3.	Zvyšování motivace firem zaměstnávat osoby se sluchovým postižením a aktivizace osob se sluchovým postižením uplatnit se na trhu práce
Opatření 3.4.	Podpora terénních služeb pro osoby se sluchovým postižením ve vyšším věku
Priorita 4	Podpora samostatného života osob se zrakovým postižením
Opatření 4.1.	Podpora začleňování osob s těžkým postižením zraku do společnosti zvyšováním informovanosti veřejnosti
Opatření 4.2.	Efektivní propojení terénní a pobytové formy sociální rehabilitace osob se zrakovým postižením
Opatření 4.3.	Sociálně aktivizační služby pro náhradní rodiny s dětmi se zrakovým postižením

Pro cílovou skupinu smyslově postižených je nezbytná vhodná a včasná informovanost uživatelů, potenciálních uživatelů i veřejnosti o různých sociálních službách a pomůckách určených této skupině. Důležité jsou zejména informace o nabídce tlumočnických služeb a kompenzačních pomůckách pro osoby se sluchovým postižením. Důležité je také informování veřejnosti, zaměstnanců veřejných institucí, zdravotnického personálu či sociálních pracovníků o možnostech a potřebách sluchově nebo zrakově postižených osob a informování o vhodném způsobu komunikace s takto postiženými osobami, například o možnosti instalovat ve veřejných prostorech indukční smyčky ke zlepšení komunikace. Nezbytným předpokladem je rovněž odstraňování komunikačních bariér, které se díky smyslovému postižení vytvářejí.

Opatření 1.1	Zvyšování informovanosti o nabídce služeb pro osoby se sluchovým postižením
Popis opatření a zdůvodnění	Sluchově postižení občané, zdravotnická zařízení a ostatní veřejnost, nemají často potřebné informace o nabídce služeb pro sluchově postižené. Cílem opatření je zvýšit informovanost sluchově postižených osob o typech nabízených služeb (tlumočnické služby, poradenství) a o kompenzačních pomůckách, které jim napomáhají nahradit problémy se sluchovou vadou a usnadnit životní situaci. Součástí opatření je i zvýšení informovanosti ostatní veřejnosti o tom, jak s osobami se sluchovým postižením komunikovat (v rámci škol, v bankách, úřadech, zdravotnických zařízeních atd.). Realizací opatření selepší orientace osob se sluchovým postižením v nabídce sociálních služeb i v nabídce kompenzačních pomůcek i zvýšení povědomí veřejnosti a pracovníků různých institucí o možnostech komunikace s osobami se sluchovým postižením.
Stav ke konci roku 2012	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova): Vyhledává osoby se sluchovým postižením a snaží se je informovat o nabídce služeb. V současnosti jsou schopni proškolit v jednom okamžiku 10 osob. Snaží se také o informovanost veřejnosti či zástupců různých institucí. Unie neslyšících Brno, o.s. (UNB): Seznamuje veřejnost s problematikou sluchového postižení nejen formou přednášek a vzdělávacích akcí konaných v prostorách organizace i mimo ně, ale rovněž na webových stránkách organizace www.unieneslysicichbrno.cz (neslysici.net). Kompenzačním a komunikačním pomůckám je věnovaná samostatná webová stránka www.pomuckyproneslysici.cz. V rámci zaregistrované služby odborného sociálního poradenství zvyšuje informovanost o nabídce služeb pro osoby se SP prostřednictvím poradenství v oblasti sociálních systémů, Poradny a půjčovny kompenzačních a komunikačních pomůcek, Poradny pro nedoslýchavé a psychologického poradenství. UNB také nabízí čtyři akreditované kurzy – kurz znakového jazyka, kurz pro pracovníky v sociálních službách – Zásady komunikace s osobami se sluchovým postižením, kurz obsluhy počítače pro neslyšící - ECDL, kurz Opeátor telekomunikačního centra. Český klub nedoslýchavých HELP (ČKNH): Poradenské středisko Českého klubu nedoslýchavých HELP poskytuje odborné sociální poradenství pro sluchově postižené denně od 8 do 15 hodin, ve čtvrtek formou terénní služby. Personální zabezpečení: 1 sociální pracovnice + 1 externí technik.
Cílový stav ke konci roku 2015	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova): Proškolí minimálně 40 osob ročně z řad studentů, učitelů MŠ a ZŠ, úředníků, zdravotnického personálu s cílem vytvořit povědomí o tom, jak komunikovat s osobami se sluchovým postižením a o tom, kde si objednat tlumočnicka znakové řeči. Co se týká informovanosti osob. Předpokladem je přijetí dvou osob pro realizaci školení. UNB: Webové stránky obsahující 5 recenzí a 5 videozáznamů. Akreditace jednoho kurzu z oblasti psychologie, rozšíření akreditace pro zdravotní sestry. ČKNH: Zvýšení denní kapacity poradny skrze rozšíření personálního zabezpečení o 0,5 - 1 úvazek. Naplnění tohoto kritéria je závislé na finančním zabezpečení.
Realizátoři	Unie neslyšících Brno, o.s., SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova), Český klub nedoslýchavých HELP

Opatření 1.2 Zabezpečení a zpřístupnění komunikačních prostředků pro nedoslýchavé	
Popis opatření a zdůvodnění	Sluchové postižení představuje závažnou bariéru při komunikaci s okolním světem. Cílem opatření je zpřístupnit komunikační prostředky pro sluchově postižené pomáhající v komunikaci s ostatní majoritou a zabezpečení nabídky nejmodernějších komunikačních prostředků a kompenzačních pomůcek pro nedoslýchavé tak, aby tyto pomůcky byly dosažitelné pro všechny zájemce. Zástupci veřejných institucí budou informováni o možnosti umístění a použití indukčních smyček, které zajišťují pro uživatele sluchadel čistější poslech a lépe srozumitelné mluvené slovo. Dalším cílem opatření je zvýšit dostupnost kompenzačních pomůcek pro nedoslýchavé, a to rozšířením půjčovny těchto pomůcek v prostorách Centra denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova) Realizace opatření přispěje ke zvýšení informovanosti a samostatnosti SP, k zvýšení informovanosti veřejnosti, zlepšení podmínek pro vstup na trh práce a ke zlepšení vzájemné komunikace vůbec. Riziko představuje nedostatek zájmu jak ze strany osob se SP, tak institucí a veřejnosti.
Stav ke konci roku 2012	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova): Provozuje půjčovnu kompenzačních pomůcek od roku 2010, kapacita je 10-20 klientů ročně. Pomůcky půjčují pracovníci, kteří zároveň poskytují další služby (soc. pracovníci-úvazek celkem 1,5, 4 PSS-úvazek celkem 2,6). UNB: Prostřednictvím Poradny a půjčovny kompenzačních a komunikačních pomůcek a Poradny pro nedoslýchavé zabezpečuje dostupnost všech důležitých informací z oblasti komunikačních prostředků pro nedoslýchavé a současně nabízí v rámci půjčovny možnost pomůcku vyzkoušet či zapůjčení pro domácí užívání. Unie neslyšících Brno, o.s. se v této problematice nerealizuje pouze prostřednictvím poradenství. V roce 2012 zřídila 39 indukčních smyček, určených pro zlepšení poslechu nedoslýchavých osob. Pro zkvalitnění života takto postižených uveřejnila na následujících webových stránkách k dispozici seznam komunikačně bezbariérových prostor: http://www.pomuckyproneslyscici.cz/informace/komunikacne-bezbarieroveprostory.html. ČKNH: Nabídka služeb poradny je doplněna o bezplatnou půjčovnu kompenzačních pomůcek, aby měl uživatel možnost vyzkoušet si vybranou pomůcku v domácím prostředí nebo v prostředí, ve kterém se běžně pohybuje. Tato služba je nabízena i klientům v pobytových zařízeních formou terénní služby. Samozřejmostí je nácvik správného používání a zajištění záručního i pozáručního servisu. Personální zabezpečení: 1 sociální pracovnice + 1 externí technik.
Cílový stav ke konci roku 2015	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova): Bude rozšířena půjčovna kompenzačních pomůcek o nová sluchadla a další pomůcky a bude přijat pracovník pro půjčovnu s úvazkem 1,0. Zvýší se kapacita až na 30 klientů ročně. UNB: Bude rozšířena databáze komunikačně bezbariérových prostor o 30 procent. Zavedení indukčních smyček do prostor ČD, České pošty (Czech POINT). ČKNH: Zvýšení denní kapacity poradny skrze rozšíření personálního zabezpečení o 0,5 - 1 úvazek. Naplnění tohoto kritéria je závislé na finančním zabezpečení.
Realizátoři	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova), Unie neslyšících Brno, o.s., Český klub nedoslýchavých HELP
Partneři	

Priorita 2 Rozvoj tlumočnických služeb

Nejvýznamnějším důsledkem sluchového postižení je komunikační bariéra. Neslyšící a lidé s těžkou sluchovou vadou používají jiný komunikační systém (např. znakový jazyk, znakovaná čeština), který lépe vyhovuje jejich potřebám; z toho pak vyplývají obtíže v dorozumívání s příslušníky majoritní společnosti. Při překonávání komunikačních bariér představují tlumočnické služby jednu z nejvýznamnějších služeb. I v této oblasti se začínají používat nové technologie, jejichž využívání usnadní sluchově postiženým osobám integraci do ostatní společnosti.

Naplnění priority přispěje ke kvalitnějšímu poskytování tlumočnických služeb pro neslyšící a nedoslýchavé.

Opatření 2.1 Rozvoj tlumočnických služeb prostřednictvím nových technologií	
Popis opatření a zdůvodnění	Rozvoj nových technologií zasahuje i oblast komunikačních prostředků pro osoby se SP. Je důležité rozvíjet komunikačně-vizuální technologie podporující samostatnost a kvalitu života osob se SP. Zároveň je důležité o nich informovat veřejnost, např. o možnosti výuky kurzů znakového jazyka pomocí mobilního telefonu. Jedním z komunikačních prostředků je <i>simultánní přepis mluvené řeči</i>. Jedná se o doslovný přepis z náslechu v reálném čase do psané podoby. Přepis oceňují především osoby se SP (těžce nedoslýchavé nebo ohluchlé v průběhu života), které nekomunikují znakovým jazykem. Pro cílovou skupinu to znamená odstraňování komunikačních bariér, zvýšení počtu účastníků různých akcí, rozvoj simultánního přepisu v Brně atd.
Stav ke konci roku 2012	Česká unie neslyšících (ČUN): Oblastní organizace Brno využívá v současnosti simultánní přepis v rámci sociálně aktivizačních služeb, zejm. přednášek, které jsou určeny nejen osobám se SP. Centrum zprostředkování simultánního přepisu (CZSP) České unie neslyšících je poskytovatelem sociální služby tlumočení formou simultánního přepisu mluvené řeči. Je jedinou organizací v ČR, která tuto službu zajišťuje, a to pro uživatele na území celé ČR. Česká unie neslyšících realizuje výškolení přepisovatelů na Masarykově univerzitě. UNB: Prostřednictvím tlumočnických služeb zprostředkovává osobám se SP všech věkových kategorií běžnou komunikaci tak, aby byly maximálně odstraňovány komunikační bariéry. Osobám se SP nabízí dle stupně jejich postižení a individuálních potřeb zdarma tlumočení do českého znakového jazyka, tlumočení do znakové češtiny, artikulární formu tlumočení, tlumočení na principu totální komunikace (mix), on-line tlumočení. Tlumočnické služby jsou poskytovány formou terénní či ambulantní. UNB je organizací využívající rovněž moderních technologií k zajištění svých služeb. V roce 2012 zprovoznila simultánní přepis na pravidelných čtvrtěných přednáškách a vyvinula aplikaci Kurz ZJ určenou do mobilních telefonů.
Cílový stav ke konci roku 2015	ČUN: Oblastní organizace Brno – rozvoj a rozšíření přepisu v rámci akcí pořádaných ČUN, ale i mezi uživatele (jednotlivci si mohou přepis také objednat) a rozšíření oblastí, kde bude přepis používán. S tím souvisí rozšíření personálního zabezpečení. UNB: Aplikace výuky kurzů znakového jazyka do mobilních telefonů – Kurz znakového jazyka 2, rozšíření služby simultánního přepisu, přepis na dálku a přepis v rámci jiných institucí.
Realizátoři	Česká unie neslyšících, oblastní organizace Brno Unie neslyšících Brno, o.s.
Partneři	

Opatření 2.2 Specializace tlumočnických služeb	
Popis opatření a zdůvodnění	V současné době je zajišťována tlumočnická služba pro sluchově postižené osoby, která je terénní, popř. ambulantní. Tlumočnická služba je zajišťována dle potřeb uživatele na úřadech, ve zdravotnických zařízeních, při pracovních pohovorech, v bankách, při běžných pracovních a osobních záležitostech apod. Tlumočení je však potřeba i v různých vzdělávacích kurzech. Požadavky SP převyšují možnosti tlumočnicků, proto je cílem opatření posílit tlumočnické služby o proškolené tlumočnicko-specialisty. Např. pro tlumočení v kurzu anglického jazyka je třeba ovládat nejen znakový jazyk v češtině, ale i v angličtině. Při tlumočení v kurzu práce na PC je třeba, aby tlumočnické měl přetlumočit informace osobám se SP se znalostí práce na PC a znakového jazyka včetně odborných termínů. Také tlumočení ve zdravotnických zařízeních i při zprostředkování práce vyžaduje jistou míru specializace. Dopad na cílovou skupinu spočívá v odstraňování komunikačních bariér, začleňování znevýhodněných osob do společnosti, zvyšování informovanosti a samostatnosti neslyšících osob, podpoře zaměstnanosti sluchově postižených a v širší nabídce služeb sluchově postiženým vůbec. Riziko představuje nedostatečný počet tlumočnicků specialistů či nezáměr nebo pasivita osob se SP.
Stav ke konci roku 2012	V současnosti jsou v CDS 4 tlumočníci (úvazek celkem 2,6), 2 osoby na DPP a 1 sociální pracovník (úvazek 0,5). Tlumočníci, ale i sociální pracovník se při tlumočení ve vzdělávacích kurzech, zdravotnických zařízeních a u pracovních pohovorů často setkávají s různými odbornými termíny, na které neumí vytvořit znak. Často je třeba rozkládat složitá slova na jednotlivé části. Vzniká potřeba proškolení tlumočnicko-pracovníků, zabývajících se osobami se SP tak, aby uměli tlumočit i odborné názvy a vyznali se v rozkládání odborných slov.

Opatření 2.2	Specializace tlumočnických služeb
Cílový stav ke konci roku 2015	Proškolení bude probíhat zkušeným tlumočnickem CDS a dále v kurzech zaměřených na tlumočení v určitých oblastech například v anglickém jazyce, počítače, zdravotnictví, trh práce atd. Kapacita proškolených a specializovaných tlumočnicků by měla vzrůst na 6-10 tlumočnicků a přijetí 1-2 školící pracovníky (úvazek 0,1 DPP). Celkem by mělo být proškoleny min. 10 pracovníků ročně.
Realizátoři	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova)
Partneři	

Priorita 3

Specifické poradenství a aktivizace osob se sluchovým postižením

Priorita se zaměřuje na rozvoj takových aktivit, které vedou k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování sluchově postižených osob do majoritní společnosti. Osoby se sluchovými vadami mají obtížný přístup k informacím, což je závažnou překážkou v době, kdy jazyk a řeč je základním předpokladem úspěšné socializace a integrace a také úspěšného zařazení na trh práce. Obsahem priority je podpora specifického poradenství pro osoby se SP zejm. s využitím nových technologií, rozšíření vědomostí a znalostí osob se SP, podpora aktivizačních a rehabilitačních aktivit pro sluchově postižené. Priorita je víceméně spjata i s předchozí prioritou, která se zaměřuje na odstranění komunikační bariéry. Při komunikaci se sluchově postiženými osobami a při řešení jejich potřeb je třeba přistupovat k těmto osobám se zvláštním zřetelem, podle druhu a míry poškození sluchu je volen způsob kompenzace vady.

Opatření 3.1	Rozšíření a zkvalitnění poradenství v sociální oblasti prostřednictvím nových technologií
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem tohoto opatření je usnadnění přístupu klientů se SP k informacím z odborného sociálního poradenství týkajícího se osob s různými typy sluchového postižení prostřednictvím nových technologií. Jedná se konkrétně o poskytování odborného sociálního poradenství v rámci organizace Unie neslyšících Brno. Klienti díky realizaci opatření nemusí chodit s každým svým dotazem do organizace, ale jeho dotaz bude vyřízen prostřednictvím aplikace, která umožňuje vést hovor dialogem. Tento dialog je možný díky informačně technické lince (tzv. S-linka), která byla v UNB zprovozněna koncem roku 2012. Tuto linku je třeba rozvíjet a zdokonalovat a zejm. informovat veřejnost o možnostech jejího využití. Pro klienty se SP to znamená, že potřebné informace mohou získat, aniž by museli vycházet z domu. Jedná se o zkvalitnění nabídky služeb pro osoby se SP. Riziko představuje nezáměr ze strany osob se SP a nedostatek financí.
Stav ke konci roku 2012	S-linka byla zavedena na podzim roku 2012. Zprostředkovává kontakt s odborníky na téma sKarty, kompenzační a komunikační pomůcky či postup, jak žádat o různé sociální dávky (na mobilitu, kompenzační pomůcku apod.). Od zahájení provozu S-linky bylo realizováno 10 intervencí.
Cílový stav ke konci roku 2015	Intervence by měly být navýšeny o 50% v každém roce strategického období.
Realizátor	Unie neslyšících Brno, o.s.
Partneři	

Opatření 3.2	Podpora a rozvoj sociálně aktivizačních a rehabilitačních aktivit pro seniory a osoby se sluchovým postižením
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem tohoto opatření je podpora sociálně aktivizačních služeb v několika podobách: ambulantně ve formě přednášek, workshopů, kroužků ručních prací, vaření, kurzů znakového jazyka, odezírání, trénování paměti a jiných kognitivních funkcí včetně nabídnutí prostor ke scházení se. Terénně: organizace speciálních akcí pro osoby se SP jako jsou exkurze, výlety, pobyty, sportovní akce. Všechny tyto aktivizační činnosti jsou provázeny tlumočením do znakové řeči. Aktivizační a rehabilitační aktivity budou nabízeny i pro obyvatele se SP v pobytových zařízeních a pro pohybově omezené uživatele v domácím prostředí. Součástí naplnění tohoto opatření je další vzdělávání. Dopad na cílovou skupinu spočívá v odstraňování komunikačních bariér, aktivizaci SP osob, zvýšení jejich sebevědomí, jejich začleňování do společnosti, podpora a rozvoj psychických a motorických funkcí seniorů a zvyšování kvality života vůbec. Riziko představuje nezáměr ze strany SP o tyto aktivity, nedostatek pracovníků a financí.
Stav ke konci roku 2012	ČKNH: Poradenské středisko poskytuje odborné sociální poradenství pro SP formou ambulantní i terénní. Nabídka služeb poradny je doplněna o bezplatnou půjčovnu kompenzačních pomůcek, tato služba je nabízena i klientům v pobytových zařízeních formou terénní služby. Personální zabezpečení: 1 sociální pracovníce + 1 externí technik, denní kapacita: 10 klientů. ČUN: Organizace v současné době nabízí několik možností využití volného času pro osoby se SP: přednášky z oblasti kultury a zdravotnictví, exkurze, výlety, nabízí možnost plavání a několikrát do roka bowlingové turnaje. SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova): V roce 2012 byl vytvořen dětský koutek, zahrada CDS modernizována a pořádaly se zde akce pro rodiny s dětmi. V návaznosti na tyto akce projevili senioři zájem o rehabilitační aktivity, které pro ně CDS chce ve strategickém období zajistit. Kapacita více než 300 klientů ročně. Personální zabezpečení: 1 osoba (úvazek 1,0), PSS pro vzdělávací a volnočasové aktivity – 2 osoby (úvazek 0,85) a pedagogický pracovník – 3 osoby DPP.
Cílový stav ke konci roku 2015	ČKNH: Zvýšení denní kapacity poradny personálním rozšířením o 0,5 - 1 úvazek. Naplnění tohoto kritéria je závislé na finančním zabezpečení. ČUN: Rozvoj dosavadních služeb a jejich rozšíření. Jedná se o pořízení PC koutku, který bude sloužit k rozvoji samostatnosti a zlepšení dovedností práce s počítačem. Rozšíření kurzů znakového jazyka mezi osoby, které se sluchově postiženými pracují (pracovníci DS, pracovníci ve zdravotnictví). Rozšíření personálního zabezpečení. SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova): Organizace plánuje zajištění zdravotních a osvětových přednášek, filmové dny, hudební aktivity (rytmus bubnů apod.). Personální zabezpečení: 1 osoba: sociální pracovník (úvazek 1,0), PSS pro vzdělávací a volnočasové aktivity: 2 osoby (úvazek 1,1), pedagogický pracovník: 3 osoby DPP a pracovníci pro rehabilitační a pohybové aktivity (fyzioterapeuti, aktivizační pracovníci): 3 osoby DPP.
Realizátoři	Česká unie neslyšících, oblastní organizace Brno, Český klub nedoslýchavých HELP, SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova)
Partneři	

Opatření 3.3	Zvyšování motivace firem zaměstnávat osoby se sluchovým postižením a aktivizace osob se SP uplatnit se na trhu práce
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem opatření je podpora při hledání zaměstnání, seznámení klientů s příslušnou legislativou. Součástí opatření je i informování zaměstnavatelů o možnostech komunikace s osobami se sluchovým postižením. Osoby se sluchovým postižením se budou setkávat v rámci skupinových aktivit a vyměň si tak zkušenosti a informace o nových možnostech realizace a budou posilovat svoji motivaci k hledání zaměstnání a neztrácet naději i v době dlouhodobé nezaměstnanosti. Je potřeba vyškolit pracovníka, který těmto nezaměstnaným osobám poskytne potřebnou podporu. Realizace opatření přispěje k posílení akceschopnosti a udržování pracovních návyků, ke zvýšení schopností SP napsat životopis i účastnit se pracovního pohovoru. Rizikem je nezáměr ze strany SP a nedosta- tečný počet pracovníků.

Opatření 3.3 Zvyšování motivace firem zaměstnávat osoby se sluchovým postižením a aktivizace osob se SP uplatnit se na trhu práce	
Stav ke konci roku 2012	Sociální pracovník pomáhá s přípravou osob se sluchovým postižením k pohovoru a podporuje je ve vyhledávání zaměstnání. Vzhledem k tomu, že s klienty řeší i jiné nepříznivé situace, je potřeba zajistit dalšího pracovníka, který bude obstarávat pracovní rehabilitaci a bude se dle potřeby věnovat klientům (návěst pracovního pohovoru, podpora při vyhledávání pracovních nabídek apod.). Kapacita: 10 klientů ročně. Personální zajištění: sociální pracovník - 1 osoba (úvazek 1,0).
Cílový stav ke konci roku 2015	Bude zajištěna podpora osob se sluchovým postižením při hledání zaměstnání, jejich sociální rehabilitace a zlepšení informovanosti o pracovním uplatnění a integraci v pracovní oblasti. Zaměstnavatelé budou průběžně informováni o vhodné komunikaci s osobami se sluchovým postižením jak ústně, tak i formou tištěných materiálů. Osoby se sluchovým postižením se setkávají v rámci skupinových aktivit a vyměňují si zkušenosti a posilují svoji motivaci k hledání zaměstnání. Kapacita: 10 - 15 klientů ročně. Personální zajištění: sociální pracovník – 1 osoba (úvazek 1,0), pracovník pro pracovní rehabilitaci – 1 osoba (úvazek 0,5/DPP).
Realizátoři	SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené (CDS Vodova)
Partneři	

Opatření 3.4 Podpora terénních služeb pro osoby se sluchovým postižením ve vyšším věku	
Popis opatření a zdůvodnění	Uživatelé ve vyšší věkové kategorii tvoří podstatnou část osob se sluchovým postižením a vzhledem k omezené pohyblivosti těchto seniorů je velký zájem o poskytování služeb v místě bydliště uživatele, což jsou často pobytová zařízení pro seniory. V těchto zařízeních často nejsou vhodné podmínky pro pobyt sluchově postižených osob a ani personál není vyškolen v komunikaci s těmito obyvateli. Často zde dochází k izolovanosti takto postižených osob a k jejich vyloučení ze společenských aktivit a zájmových či rehabilitačních činností. Cílem tohoto opatření je nabídnout a poskytnout terénní formou všechny služby, které poradenské středisko Českého klubu nedoslýchavých HELP nabízí: odborné sociální poradenství, půjčování kompenzačních pomůcek, návěst jejich používání, aktivizační a rehabilitační činnosti, atd. Dalším cílem je předávat informace o problematice života se sluchovým postižením personálu pobytových zařízení a rodinným příslušníkům a napomáhat tak integraci sluchově postižených osob do společnosti.
Stav ke konci roku 2012	Terénní služby pro uživatele v místě bydliště či v pobytových zařízeních jsou Českým klubem nedoslýchavých HELP poskytovány vždy ve čtvrtek dle zájmu uživatelů a možností poskytovatele. Maximální kapacita: 2 návštěvy v místě bydliště uživatele.
Cílový stav ke konci roku 2015	Zvýšení denní kapacity poradny personálním rozšířením o 0,5 - 1 úvazek, tak aby terénní služby mohly být poskytovány většímu počtu zájemců. Naplnění tohoto kritéria je závislé na finančním zabezpečení.
Realizátor	Český klub nedoslýchavých HELP
Partneři	

Cílem priority je podpora služeb zaměřených na zvýšení soběstačnosti těžce zrakově postižených osob a jejich integrace do společnosti, která umožní setrvání v přirozeném prostředí. Významné je zejména zvyšování informovanosti veřejnosti o problematice lidí se ZP, které pomáhá odstraňovat předsudky, dále se jedná o podporu propojení terénní a pobytové formy sociální rehabilitace a doplnění nabídky služeb o sociálně aktivizační služby pro náhradní rodiny s dětmi se zrakovým postižením

Opatření 4.1	Podpora začleňování osob s těžkým postižením zraku do společnosti zvyšováním informovanosti veřejnosti
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem opatření je přiblížit přijatelnou formou široké veřejnosti problematiku lidí s vážným poškozením zraku (psychické zpracování a akceptace ztráty zraku, konkrétní problémy v praktickém životě u lidí, kteří procházejí náročným procesem resocializace a jejich řešení). Veřejnost má možnost zbavit se zábran a předsudků vůči lidem se ZP a dozvědět se, jak a kdy nabídnout pomoc a kam odkázat v případě potřeby odborných služeb.
Stav ke konci roku 2012	Tyfloservis, o.p.s a VODICÍ PES, o.s.: V současné době se obě organizace účastní soutěží držitelů vodicích psů, kde seznamují vidící veřejnost s problematikou samostatného života osob s těžkým postižením zraku formou letáků, osobních rozhovorů i praktickými možnostmi vyzkoušet si orientaci v prostoru nebo jiné dovednosti v podmínkách simulovaných zrakových vad. Obě organizace se zaměřují na oslovování specifických i společných skupin veřejnosti: Tyfloservis,o.p.s. především na oční lékaře, optometristy, optiky a pracovníky odborných profesí, VODICÍ PES, o.s. organizuje besedy pro školy a organizace. Prezentace a besedy zajišťuje pracovnice sdružení spolu s nevidomým klientem s vodicím psem.
Cílový stav ke konci roku 2015	Veřejnost bude lépe informována o specifických potřebách osob se zrakovým postižením a bude pro ni samozřejmostí ve správný čas nabídnout vhodnou pomoc. Veřejnost vnímá význam a přínos sociální rehabilitace pro osoby s těžkým postižením zraku, pomáhá jim na cestě k samostatnosti a ví, kam odkázat pro odbornou pomoc. Organizace, firmy a vzdělávací zařízení budou mít dostatek informací o reálných schopnostech, dovednostech a fungování nevidomého člověka v běžném prostředí, a o jeho soužití s vodicím psem. Potenciální zaměstnavatelé a vzdělávací instituce nebudou mít obavy přijmout člověka s těžkým postižením zraku. Veřejnost lépe pochopí roli instruktora samostatného pohybu a orientace v prostoru při práci s klientem ve venkovním prostředí, při jeho přípravě a tréninku v podmínkách simulovaných zrakových vad ve městě, dopravě apod. Kritéria hodnocení: • uskutečněné besedy a přednášky, • vytištěné propagační materiály o službách, • besedy v rozhlase, novinové články, • společné akce pro veřejnost.
Realizátoři	Realizátor: Tyfloservis, o.p.s. , VODICÍ PES, o.s.
Partneři	

Opatření 4.2	Efektivní propojení terénní a pobytové formy sociální rehabilitace osob se zrakovým postižením
Popis opatření a zdůvodnění	Sociální rehabilitace je realizována ve dvou základních formách – terénní a pobytové. Obě formy mají své přednosti i nedostatky a vzájemně se doplňují. Vytváří tak ucelený systém sociální rehabilitace, ve kterém si může zájemce vybírat vhodnou formu služby z hlediska svých možností, přičemž může obě tyto formy kombinovat.

Opatření 4.2 Efektivní propojení terénní a pobytové formy sociální rehabilitace osob se zrakovým postižením	
Současný stav ke konci roku 2012	Mezi poskytovateli služeb pro osoby se zrakovým postižením existuje na území města Brna vzájemná spolupráce. (Společnost pro ranou péči – Středisko rané péče SPRP Brno, Tyfloservis, o.p.s., TyfloCentrum Brno, o.p.s., o.s. LORM, Teiresiás - středisko pro pomoc studentům se specifickými potřebami, VO-DICÍ PES, o.s., Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích). V oblasti sociální rehabilitace nejsou mezi jednotlivými institucemi jasně stanovena a sepsaná pravidla o poskytování služeb, i přestože se služby vzájemně doplňují a spolupracují. Role konzultanta Tyfloservisu, o.p.s. v procesu sociální rehabilitace se osvědčila. Ukazuje se, že je ji třeba ještě posílit navýšením pracovního úvazku. Uživatel se mnohdy nedokáže sám rozhodnout pro vhodnou formu sociální rehabilitace. Jako nutné se ukazuje zvýšit vzájemnou informovanost mezi poskytovateli terénní formy rehabilitace (Tyfloservis, o.p.s.) a poskytovateli pobytové formy (Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích), jakož i mezi uživateli těchto služeb, což vede v konečném důsledku k maximální spokojenosti uživatelů. Kapacity: - Tyfloservis, o.p.s. 4osoby/ 3,25úvazku - Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích 4osoby/3,75 úvazku
Cílový stav ke konci roku 2015	- Budou vymezeny oblasti zájmu. - Stanovena kritéria pro volbu vhodné formy rehabilitace. - Stanovena pravidla spolupráce a ukotvená ve smlouvě. - Informovanost pracovníků i zájemců o služby o výhodách, nevýhodách a vhodných formách sociální rehabilitace pro konkrétní situace . - Navýšený úvazek konzultanta Tyfloservisu, o.p.s. z 0,5 na 1. Kritéria hodnocení: - Sepsaná pravidla spolupráce. - Sepsaná kritéria, na základě kterých je možné doporučit vhodnou formu rehabilitace. - Podepsaná smlouva mezi poskytovateli, jejíž přílohou jsou pravidla spolupráce. - Vzájemná setkání mezi poskytovateli a sdílení zkušeností. - Konzultant Tyfloservisu, o.p.s. pracuje na plný pracovní úvazek. Tyfloservis, o.p.s. 4osoby/ 3,75 úvazku. Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích 4osoby/3,75 úvazku.
Realizátoři	Tyfloservis, o.p.s., Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích
Partneři	

Opatření 4.3 Sociálně aktivizační služby pro náhradní rodiny s dětmi se zrakovým postižením	
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem opatření je zavedení soc. služby pro podporu náhradních rodin s dětmi se zrakovým a kombinovaným postižením, děti ve věku 0-7 let. Sociálně aktivizační službou budou podpořeny náhradní rodiny, které se rozhodnou pečovat o dítě se zrakovým a kombinovaným postižením. Realizace opatření předpokládá registraci služby, zajištění financování, zajištění odborné přípravy pracovníků, zpracování metodiky služby a vykonávání sociálně právní ochrany dětí.
Současný stav ke konci roku 2012	V Brně existují sociálně aktivizační služby pro náhradní rodiny, ale tato nová sociálně aktivizační služba má podpořit rodiny, které budou mít v náhradní péči dítě se zrakovým či kombinovaným postižením. Tyto děti mají specifické potřeby, které náhradní rodiče neznají a je třeba nejen podporovat rodiče v sociálním začleňování, ale také posílit rodičovské kompetence při práci s dítětem s postižením.
Cílový stav ke konci roku 2015	Předpokládaný počet klientů: 10. Zdroje: sociální pracovník 0,5 úvazku, koordinátor 0,1 úvazku, vedoucí služby 0,1 úvazku. Pronájem v prostorách Střediska rané péče SPRP Brno, služební automobil. Kritéria hodnocení: počet podpořených rodin, informovanost o službě. Rizika: nezískání registrace, nedostatek finančních zdrojů.
Realizátoři	Středisko rané péče SPRP Brno
Partneři	

Cílová skupina

„Osoby ohrožené sociálním vyloučením“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“ (dále PS OOSV) je složitě popsatelná pro svoji rozmanitost lidí, témat, příběhů i potřeb, kvůli kterým se tito lidé obracejí na sociální služby a sociální pracovníky. To je však současně jednou z charakteristik této cílové skupiny. **V této oblasti si tak můžeme představit několik skupin lidí:**

- lidé bez domova či přístřeší
- lidé se zkušeností s uvězněním, lidé navracející se z výkonu trestu odnětí svobody
- lidé s jakoukoli látkovou či nelátkovou závislostí, která negativně ovlivňuje jejich sociální fungování
- pachatelé trestné činnosti či jejich oběti
- mladí dospělí opouštějící některé ze školských zařízení pro výkon ústavní výchovy
- lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách a lidé, kteří vedou rizikový způsob života
- lidé s nedostatečnými kompetencemi či zdroji pro adekvátní sociální fungování, lidé propadající se záchranou sociální sítě

Každý z životních příběhů, který bychom mohli zařadit do této cílové skupiny, je vždy individuální a vyžaduje také individuálně orientovanou pomoc. Jednotlivá témata se mohou vzájemně ovlivňovat (i k dalšímu negativnímu sociálnímu vývoji), můžeme zde tedy vnímat fenomén multiproblémovosti. Charakteristické naopak pro všechny tyto „příběhy“ je, že lidé, kteří prožívají tyto situace, postupně ztrácejí kontakt s majoritou, jejich pravidly fungování a hodnotami, v zájmu přežít si osvojují jiné strategie sociálního fungování a přijímají společenské stigma sociálně vyloučených. Je jen velmi obtížné odhadnout, jak je tato cílová skupina početně zastoupena.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

Většina cílů, které si předsevzal II. komunitní plán prostřednictvím jednotlivých opatření, byla zčásti splněna. Takto se podařilo splnit cíle především v oblasti rozvoje individuální postpenitenciární případové sociální práce stejně jako individuální práce s klienty v oblasti dlouhodobého poradenství nebo v oblasti práce s lidmi se závislostmi. Podobně byly naplněny aktivity směřující k široké veřejnosti (vzdělávání, osvěta), kde se jako hlavní problém ukázal být nezáměr veřejnosti. Významným impulsem se ale ukázaly být aktivity realizované v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení (2010). Zcela splnit se podařilo například priority v oblasti zavádění case-managementu jako efektivního nástroje sociální práce nebo projekt rozšíření kapacity Azylového domu v Křenové ulici; projekt nového Městského střediska krizové sociální pomoci v Masné ulici byl realizován částečně. Obecně však lze konstatovat, že v uplynulém období došlo k výraznému navýšení celkových kapacit azylového bydlení pro lidi bez domova. V souhrnu je možné říci, že se za uplynulé období podařilo zrealizovat většinu z původního záměru, což je možné hodnotit jako úspěšný a pozitivní vývoj v této oblasti.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010–2013“.

Neřešená témata a trendy do budoucna

Prevence zneužívání návykových látek

Zneužívání návykových látek se v posledních desetiletích stalo skutečnou hrozbou současné společnosti. Výzkumy zaznamenávají jednoznačný vývoj směrem k rostoucí nabídce ve spojení s klesající věkovou hranicí těch, kteří návykové látky zneužívají. V období dospívání si mladí lidé osvojují společenské normy a požadavky, začleňují se do světa práce, formují svůj světový názor. Proto považujeme jako palčivý problém chybějící systém systematizované prevence zneužívání návykových látek, kdy je v tomto složitém období nutné podpořit mládež a mladé dospělé ve zdravém sebeutváření osobnosti a formování zodpovědného přístupu k životu.

Efektivní prevence má nezastupitelnou úlohu v účinném předcházení a eliminaci rozvoje zneužívání návykových látek. Zásadním nedostatkem je tedy absence projektů zaměřených na prevenci zneužívání návykových látek.

Problematika ekonomicky dostupného bydlení

Dlouhodobě se ukazuje, že v rámci sociálního fungování klientů existuje hranice mezi světem podpůrné sociální práce a samostatným fungováním běžným způsobem v majoritní společnosti. Jednou z takových hranic jsou nedostatečné či nedostupné možnosti ekonomicky únosného bydlení. Klienti na konci sociálně terapeutického procesu jsou schopni samostatného sociálního fungování (mají příjem, orientují se v reálném světě, mají všechny nezbytné kompetence a dovednosti k nezávislému fungování), ale chybí jim možnost ekonomicky dostupného bydlení, které by byli schopni sami financovat. Často z těchto důvodů zůstávají v sociálních službách, nebo v jiném, ekonomicky nevýhodném a velmi nestabilním bydlení. V městě Brně neexistuje systém ekonomicky dostupného bydlení (v dřívějším období tuto roli hrál systém disponování s obecními byty), které by jinak bezproblémově fungujícím lidem umožnilo skromné, ale důstojné, nezávislé a stabilní bydlení. Současně by takový systém snižoval míru závislosti občanů na jakékoli jiné pomoci.

Problematika specializovaného zařízení pro lidi s vícečetnou sociální diagnózou

Již několik let je pozorován nárůst počtu klientů z cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením, pro které ve stávajícím systému neexistuje adekvátní pobytová sociální služba, která by řešila všechny jejich komplikované sociální potřeby. Jedná se o lidi s vícečetnou sociální diagnózou (bezdomovec – vozičkář, alkoholik – senior, zdravotně postižený senior bez nároku na starobní penzi či příspěvek na péči, klient bez stabilního bydlení nezvládající pobyt v běžných pobytových zařízeních), pro které – s ohledem na stávající síť sociálních služeb i závažnost jejich sociální situace neexistuje adekvátní sociální služba. Jedná se o lidi v dlouhodobě nepříznivé situaci, kdy sami klienti nemají dostatek zdrojů k řešení své situace. Jako vhodné řešení se pak jeví zřízení Domova se zvláštním režimem, které by bylo schopno zajistit potřeby této cílové skupiny.

Kontaktní pracoviště v rámci Jihomoravského kraje pro realizaci občanského poradenství

Počet klientů z lokalit mimo Brno dle evidence vedené poradnou narůstá. Jde zejména o matky s malými dětmi, seniory nebo zdravotně hendike-

pované. Poskytování odborné pomoci telefonicky není možné zejména v situacích, kdy je nutná opakovaná návštěva. Telefonicky je možné poskytnout pouze základní informaci, dále je osobní návštěva nutná.

Navrhujeme proto zřízení kontaktních pracovišť: Etapa I. Vyškov, Kroměříž, Etapa II. Blansko, Třebíč. Zřízení kontaktních pracovišť v rámci JMK umožní dostupnost služby odborného soc. poradenství mimobrněnským klientům nacházejícím se ve složité situaci, kdy jim hrozí sociální vyloučení.

Pro realizaci záměru je potřebná zainteresovanost JMK pro podporu jednání s vedením vytipovaných měst o možnostech forem jejich participace a spoluúčasti na projektu formou poskytnutí vhodné místnosti, poskytnutím finančního příspěvku na úhradu např. cestovních náhrad nebo k pokrytí mzdových nákladů apod.

Časová frekvence: 1x týdně, cca 4 hodiny (postupně dle dohody a potřeby). K realizování tohoto záměru je nutno navýšit počet pracovních míst o jednoho odborného poradce (právníka).

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
A Kluby ČR, o.p.s.	A poradna	odborné sociální poradenství
	Poradna pro zaměstnanost	odborné sociální poradenství
	Kontaktní centrum	kontaktní centra
	Následná péče pro závislé na alkoholu a patologickém hráčství	služby následné péče
AGAPO	Sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Armáda spásy v ČR	Centrum sociálních služeb Josefa Korbela	azylové domy (Mlýnská 25)
		nízkoprahová denní centra
		noclehárny
		azylové domy (Staňkova 4 – celé rodiny)
Centrum sociálních služeb, p.o.	Azylový dům Křenová 20	azylové domy
	Městské středisko krizové sociální pomoci pro osoby v extrémní sociální tísní Masná 3b	noclehárny
	Dům sociální prevence Podnásepní 20	krizová pomoc
		noclehárny
Diecézní charita Brno	CELSUZ - sociální rehabilitace	azylové domy
	CELSUZ – odborné sociální poradenství	sociální rehabilitace
Diecézní charita Brno - Oblastní charita Brno	Denní centrum pro lidi bez domova Bratislavská 58	odborné sociální poradenství
	Azylový dům pro lidi bez domova Bratislavská 58	nízkoprahová denní centra
	Azylový dům pro lidi bez domova Karlova 61	azylové domy
Nový prostor o.s.	Denní centrum Brno	azylové domy
Občanská poradna Brno	Odborné sociální poradenství	sociální rehabilitace
o. s. LOTOS Brno	Centrum služeb sociální prevence	odborné sociální poradenství
	Terapeutická komunita Byty na půl cesty pro muže a ženy	služby následné péče
Právní občanská poradna Dialog	Odborné sociální a právní poradenství	terapeutické komunity
ROZKOŠ bez RIZIKA	Poradenské centrum R- R	Odborné sociální poradenství
	Terénní programy	odborné sociální poradenství
		terénní programy

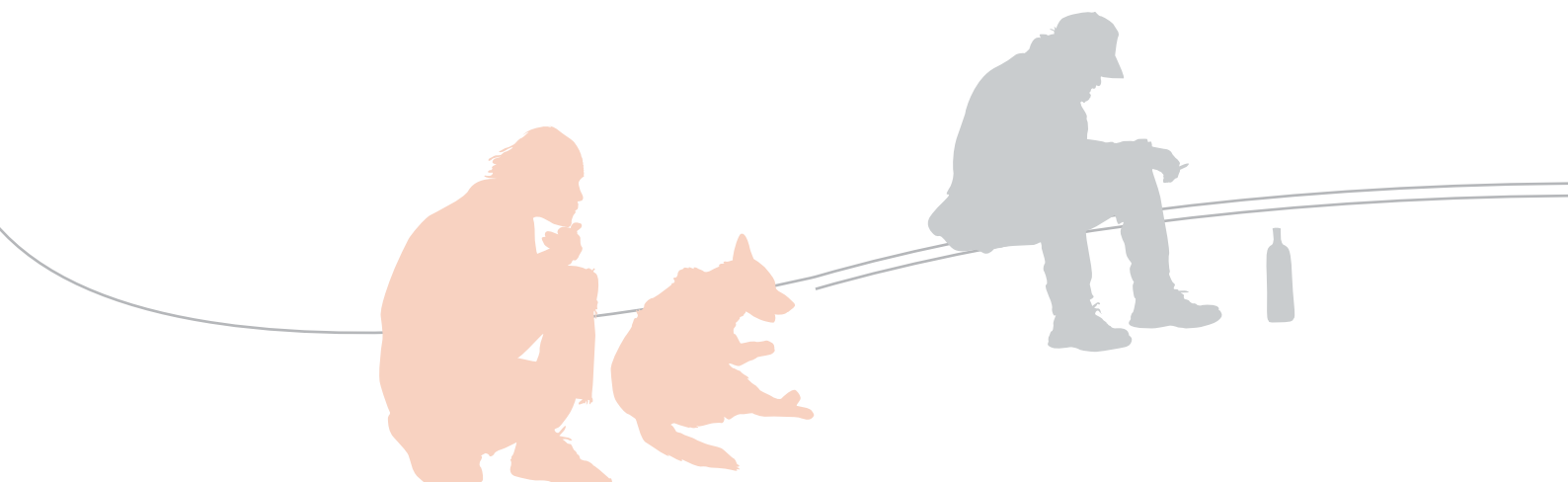

organizace	zařízení	sociální služba
Sdružení pěstounských rodin, o.s.	Dům na půli cesty Pohořelice - Velký Dvůr	domy na půl cesty
Sdružení Podané ruce, o.s	Speciální prevence	odborné sociální poradenství
	Poradenské centrum Pasáž	odborné sociální poradenství
	Drogové služby ve vězení a následná péče	odborné sociální poradenství
	Kontaktní centrum Vídeňská	kontaktní centra
	Denní psychoterapeutické sanatorium Elysium	kontaktní centra
	Terénní programy Brno	terénní programy
	Doléčovací centrum Jamtana	služby následné péče
	Terapeutická komunita Podcestný Mlýn (Jižní Čechy, Kostelní Vydří)	terapeutické komunity
Statutární město Brno	OSP MMB: Nízkoprahové zařízení pro mládež a mladé dospělé - Klub Kumbál Vídeňská 78	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	OSP MMB: Azylový dům pro mladé dospělé Vídeňská 78	azylové domy
	OSP MMB: Dům na půl cesty Vídeňská 78	domy na půl cesty
	OSP MMB: Azylový dům pro mládež (AD I) Celní 3	azylové domy
	ÚMČ Brno - Královo Pole, odbor sociálních služeb: Dům na půli cesty, Kabátníkova 8	domy na půl cesty

bez registrace

Centrum sociálních služeb, p.o.	Středisko osobní hygieny
Renadi, o.p.s.	pomoc a podpora lidem s psychickými problémy, včetně závislosti na alkoholu, hazardních hrách a lécích

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastnily procesu komunitního plánování ve městě Brně.

Priority a opatření

OSOBY OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

Priorita 1	Rozvoj vzájemné spolupráce poskytovatelů sociálních služeb věnujících se lidem z cílové skupiny OOSV
Opatření 1.1	Podpora rozvoje a realizace myšlenky „case managementu“ jako efektivního způsobu spolupráce partnerů a nástroje práce s klientem
Opatření 1.2	Vysílání expertů na dluhové poradenství k jiným organizacím, jejichž klienti tuto službu potřebují
Opatření 1.3	Zajištění dostupnosti občanského poradenství alespoň v dosavadním rozsahu zvláště pro cílové skupiny, pro které je jiná forma pomoci méně dostupná (osoby v dluhové pasti, matky samoživitelky a další skupiny osob)
Priorita 2	Podpora procesu integrace znevýhodněných osob na otevřeném trhu práce
Opatření 2.1	Rozšíření spolupráce s firmami v oblasti podpory zaměstnávání znevýhodněných osob na otevřeném trhu práce
Opatření 2.2	Podpora aktivit vedoucích k posilování sociálních dovedností znevýhodněných osob při vstupu nebo návratu na otevřený trh práce
Priorita 3	Realizace konkrétních aktivit a metod sociální práce ve prospěch OOSV
Opatření 3.1	Podpora rozvoje terénní sociální práce s lidmi bez domova
Opatření 3.2	Podpora a rozvoj individuálního a rodinného poradenství pro osoby závislé na alkoholu nebo jiných drogách a jejich blízké
Opatření 3.3	Podpora ambulantní léčby gamblingu a alkoholových závislostí
Priorita 4	Podpora rozvoje služeb pro OOSV v oblasti bydlení
Opatření 4.1	Podpora realizace a rozvoje služby CHB pro osoby ohrožené syndromem závislosti

Tato priorita se zabývá využíváním a propojováním možností jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb a vzájemného sdílení časových i odborných kapacit těchto organizací v zájmu pozitivní sociální změny u klientů, kterým se věnují. Jedná se tak o prioritu, která prostřednictvím svých opatření zvyšuje efektivitu práce a racionální využívání stávajících možností.

Opatření 1.1 Podpora rozvoje a realizace myšlenky „case managementu“ jako efektivního způsobu spolupráce partnerů a nástroje práce s klientem	
Popis opatření	Některé osoby ohrožené sociálním vyloučením potřebují k výraznějšímu zlepšení své situace komplexní podporu z více zdrojů a dlouhodobé doprovázení. Jedná se například o osoby opouštějící věznice, ústavy anebo osoby, které čelí mnohonásobnému znevýhodnění. Nejen v souvislosti s transformací sociálních i zdravotních služeb bude v Brně pravděpodobně těchto lidí přibývat. Case Management jako způsob práce nabízí řadu postupů, jak s těmito lidmi pracovat. Příklady zahrnují koordinovanou péči, případová setkání a konference, vznik multidisciplinárních týmů, mobilních týmů, komunitních týmů, apod. Smyslem tohoto způsobu práce v Brně je, aby tyto osoby dostaly vydatnou koordinovanou podporu s cílem dlouhodobého zlepšení jejich situace. Jedná se tedy o společné vytváření účinných řešení šitých na míru konkrétním klientům, rozvoj jejich vlastních schopností žít samostatně v přirozeném prostředí a zároveň minimalizaci možnosti, že se z nich stanou „chroničtí uživatelé služeb“.
Stav ke konci roku 2012	Ve Sdružení Podané ruce, o.s. (dále jen SPR) se blíží k závěru projekt „Case Management se zotavujícími se uživateli návykových látek“ (květen 2010 – duben 2012). Uskutečnilo se 11 setkání pracovní skupiny za účasti širokého spektra brněnských poskytovatelů služeb (celkově 36 osob), především potom partnerů projektu: A Kluby ČR, o.p.s., odd. soc. prevence a pomoci MMB, Armáda spásy v ČR, ROZKOŠ bez RIZIKA. Podařilo se navázat fungující spolupráci s PL Černovice, Probační a mediační službou, Sdružením Práh a vzdělávací společností Santia, spol. s r. o., na koordinaci péče o zotavující se uživatele drog. Prostřednictvím exkurzí a stáží se přímí pracovníci projektu (celkem 4 osoby) seznámili s dobrou praxí case managementu v České republice i v zahraničí. Byly uspořádány dva úspěšné semináře „Case Management v ČR“ s celkovou návštěvností 110 odborníků z celé České republiky. Case management jako metoda práce je plně aplikován v Poradenském centru Pasáž (3 pracovníci), další centra SPR a další organizace se jím inspiroují.
Cílový stav ke konci roku 2015	Při práci s osobami ohroženými sociálním vyloučením jsou využívány prvky a nástroje case managementu, služby poskytované různými organizacemi na sebe plynule navazují, doplňují se, při souběhu využívání více služeb dochází ke společným schůzkám pracovníků za účasti klienta. Uskutečňují se pravidelná setkání pracovníků z různých organizací napříč cílovými skupinami (skupina „Case Management v Brně“), kde dochází k reflexi práce s klienty, u nichž je zapotřebí koordinované péče a zapojení různých zdrojů podpory. Sdružení Podané ruce, o.s., má jako realizátor tohoto opatření vypracovaný vnitroorganizační funkční systém, ve kterém tým case managerů koordinuje péči o osoby závislé na návykových látkách potýkajících se současně s dalšími problémy. Kritéria hodnocení: zástupci min. 5 organizací / institucí se pravidelně schází na schůzkách skupiny „Case Management v Brně“, ve Sdružení Podané ruce, o.s. jsou min. 3 pracovníci zaměstnáni jako case manageři.
Realizátoři	Sdružení Podané ruce, o.s.
Partneři	A Kluby ČR, o.p.s., ROZKOŠ bez RIZIKA, Diecézní charita Brno - CELSUZ, Oddělení sociální prevence a pomoci MMB (kurátoři), ESEP, o.p.s., Agapo, Probační a mediační služba, o.s. LOTOS Brno, Oblastní charita Brno, Armáda spásy v ČR

Opatření 1.2 Vysílání expertů na dluhové poradenství k jiným organizacím, jejichž klienti tuto službu potřebují	
Popis opatření	Na straně osob ohrožených sociálním vyloučením roste poptávka po specializovaném dluhovém poradenství (zejména problémy spojené s výkonem rozhodnutí a insolvencí). Řešení problematiky vyžaduje dluhové specialisty, kteří službu nabízejí v rámci odborného sociálního poradenství. Řadě poskytovatelů se s ohledem na počet zájemců o tuto službu nevyplatí investovat do vytvoření pracovní pozice dluhového specialisty. Poskytovatelé sociálních služeb se však shodují, že u řady lidí z této cílové skupiny z různých důvodů (nedůvěra, stigmatizace) nevyužijí stávajících služeb dluhového poradenství. Jako řešení se jeví, že služba specializovaného dluhového poradenství by byla poskytována stávajícími poskytovateli této služby přímo u poskytovatelů sociálních služeb pracujících se specifickými skupinami osob.
Stav ke konci roku 2012	Aktuálně se služba dluhového poradenství poskytuje pouze v organizacích orientovaných na toto téma, dluhové poradenství se nedostane ke všem, kteří by službu potřebovali.
Cílový stav ke konci roku 2015	Pevně propojená spolupráce realizátorů se svými partnery, zajištění služby v rozsahu min. 8 hodin týdně celkem minimálně ve dvou partnerských organizacích. Takto zprostředkovaná služba bude vytižena min. z 80 % své kapacity.
Realizátoři	Občanská poradna Brno, Diecézní charita Brno – CELSUZ
Partneři	Občanská poradna Dialog, A Kluby ČR, o.p.s., ROZKOŠ bez RIZIKA, o.s. LOTOS Brno, Sdružení pěstounských rodin, Sdružení Podané ruce, o.s.

Opatření 1.3 Zajištění dostupnosti občanského poradenství alespoň v dosavadním rozsahu zvláště pro cílové skupiny, pro které je jiná forma pomoci méně dostupná (osoby v dluhové pasti, matky samoživitelky a další skupiny osob)	
Popis opatření	Opatření se týká zajištění dostupnosti odborného sociálního poradenství alespoň ve stávajícím rozsahu, ambicí je rozsah poskytované služby rozšířit a učinit ji maximálně dostupnou. Cílem je tedy navýšit kapacitu služby a společně s informační kampaní (orientovanou na šíření informace o existenci občanského poradenství jakožto odborné sociální službě) nabídnout co nejvyšší dostupnost služby odborného sociálního poradenství. Zvýšení dostupnosti služby znamená rozšíření okruhu těch, pro které poskytnutí odborné pomoci znamená orientaci v problému, nalezení cesty z krize, možnost návratu k hodnotnému životu, získání či posílení sebedůvěry. Důležitý je fakt, že pomoc jednomu pomůže i rodině, zejména s dětmi.
Stav ke konci roku 2012	V současnosti poskytují odborné sociální poradenství níže uvedení realizátoři opatření. Poradenství je realizováno zejména formou individuálních konzultací dle konkrétního problému klienta. Klient může využít služeb opakovaně až do vyřešení problému, a to i v případě existence jiné životně důležité situace. Součástí služby je pomoc při vypracování písemností na soud nebo úřad a kontrola donesených písemností (smlouvy, výzvy soudu apod.).
Cílový stav ke konci roku 2015	• Realizace informační kampaně. • Rozšíření provozní doby poradenství o 1 den v týdnu, navýšení úvazku sociálního pracovníka a dluhového poradce celkem o 1,0 úvazku. • Zřízení minimálně 1 kontaktního místa v regionu JmK s pravidelnou službou právního poradce.
Realizátoři	Občanská poradna Brno Právní občanská poradna Dialog
Partneři	Diecézní charita Brno – CELSUZ

Tato priorita se věnuje opatřením a procesům, které mají napomoci úspěšnému návratu lidí z této cílové skupiny na přirozený (otevřený) trh práce jakožto jedné ze základních podmínek úspěšného sociálního fungování těchto klientů. Níže uvedená opatření se pak orientují jak na aktivity pozitivně ovlivňující samo prostředí (veřejnost, zaměstnavatelé), které může integraci napomoci, tak i na samotné klienty a posílení (či získání) těch sociálních kompetencí, kterých je k procesu integrace zapotřebí.

Opatření 2.1 Rozšíření spolupráce s firmami v oblasti podpory zaměstnávání znevýhodněných osob na otevřeném trhu práce	
Popis opatření	Motivace k zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením je velmi nízká, na rozdíl od zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním chybí ekonomická a společenská motivace. Stávající podpora klientů (přímá podpora a sociální práce osob znevýhodněných na OTP, zvyšování jejich kvalifikace a dalších sociálních kompetencí) ve snaze uplatnit se na otevřeném trhu práce nestačí. Ve snaze zefektivnit proces integrace lidí z této cílové skupiny na otevřeném trhu práce je žádoucí systémovější propojení sociálních služeb a trhu práce a zvýšení spolupráce mezi jednotlivými organizacemi sociálních služeb (podpora společné platformy nebo jiné spolupráce podporující vstup klientů sociálních služeb na trh práce).
Stav ke konci roku 2012	- Návrat klientů této cílové skupiny na otevřený trh práce je velmi nesnadný až téměř nemožný, klienti jsou tak při dlouhodobém setrvání v dané situaci ohrožení trvalou nezaměstnatelností, - v této oblasti je aktivních několik organizací, každá z nich postupuje individuálně, - existují programy podpory a spolupráce se zaměstnavateli v rámci dotačních titulů ESF.
Cílový stav ke konci roku 2015	- Mapování a následná analýza OTP v našem regionu, - cílená kampaň zaměřená na zaměstnavatele, - přednášky a semináře zacílené na zaměstnavatele, s cílem rozvíjet spolupráci a šířit osvětu v oblasti rozvoje firemní politiky Corporate Social Responsibility, - vytvoření webového informačního portálu pro zaměstnavatele, aktivní podpora spolupracujících zaměstnavatelů, - vytvoření databáze spolupracujících firem, - vytvoření certifikátu pro zaměstnavatele - Corporate Social Responsibility + podmínky pro jeho udělování, - vytvoření fungujícího centra zaměstnanosti, - zachování alespoň stávajícího počtu pracovníků, kteří se této problematice budou věnovat.
Realizátoři	A Kluby ČR, o.p.s., Oddělení sociální prevence a pomoci MMB (kurátoři), ESEP, o.p.s., Diecézní charita Brno - CELSUZ, Sdružení Podané ruce, o.s., Sdružení pěstounských rodin, AGAPO
Partneři	

Opatření 2.2 Podpora aktivit vedoucích k posilování sociálních dovedností znevýhodněných osob při vstupu nebo návratu na otevřený trh práce	
Popis opatření	Toto opatření se orientuje na aktivity a projekty posilující ty sociální kompetence klientů, které jsou nezbytné k reálnému začlenění na otevřeném trhu práce a tím i k plnému sociálnímu začlenění a pozitivnímu sociálnímu fungování. Byla pojmenována potřeba navýšit kapacitu a objem projektů, které se v individuální sociální práci tomuto tématu ve významné různorodosti věnují. Realizace tohoto opatření napomůže k plné integraci klientů z této cílové skupiny do fungování ve společnosti. Specifickou skupinu klientů v rámci tohoto opatření tvoří ženy pracující v sexuálním byznysu. V rámci tohoto opatření budou realizovány programy, které mají napomoci k motivaci sexuální byznys opustit.
Stav ke konci roku 2012	V městě Brně je několika organizacemi realizováno několik projektů či aktivit, které si kladou výše uvedené cíle. Má podobu individuálního poradenství a motivačních konzultací, rekvalifikačních kurzů (především v oblasti PC dovedností), chráněné terapeutické dílny, apod. U cílové skupiny žen pracujících v sexuálním byznysu se bude jednat o nový projekt.

Opatření 2.2 Podpora aktivit vedoucích k posilování sociálních dovedností znevýhodněných osob při vstupu nebo návratu na otevřený trh práce	
Cílový stav ke konci roku 2015	Zachování minimálně stávajícího stavu a sítě aktivit (konec roku 2012), realizace aktivit směřujících k navýšení kapacity stávajících služeb. Realizace nových programů orientovaných na cílovou skupinu „matky s dětmi“ (motivační a vzdělávací). Realizace seminářů a vzdělávacích programů orientovaných na problematiku zaměstnanosti (pro klienty služeb). Zvýšení kapacity Terapeutické dílny Eikon z 19 na 25 uzavřených DPP ročně a zvýšení počtu odborných pracovníků služby z 2,4 na 5,0 úvazku. Realizace komplexního programu orientovaného na ženy pracující v sexbyznysu a podpora těch žen, které mají snahu sexbyznys opustit. Bude zahrnovat terénní sociální práci, sociálně právní poradenství, poskytování terapeutických služeb, zavedení nových metod práce (internetové poradenství, skupinová terapie) a vzdělávání pracovníků organizace.
Realizátoři	ROZKOŠ bez RIZIKA, A Kluby ČR, o.p.s., Právní občanská poradna Dialog, ESEP, o.p.s., AGAPO, Sdružení Podané ruce, o.s., Diecézní charita Brno - CELSUZ, o.s. LOTOS Brno
Partneři	

Priorita 3

Realizace konkrétních aktivit a metod sociální práce ve prospěch OOSV

Tato priorita reflektuje aktuální klíčové potřeby klientů ve vztahu k aktuálním personálním a ekonomickým možnostem a navrhuje takové priority, které jsou s ohledem na reálné možnosti dosažitelné a které přitom současně mohou výrazně napomoci pozitivní sociální změně v životě klientů z této cílové skupiny.

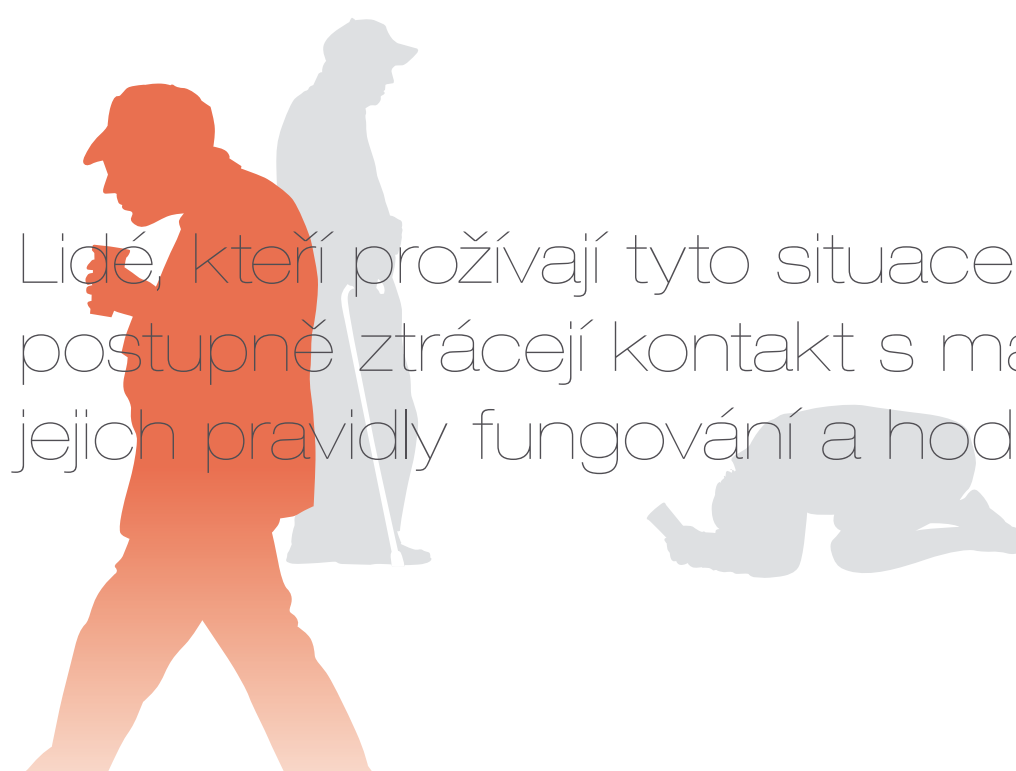
Opatření 3.1 Podpora rozvoje terénní sociální práce s lidmi bez domova	
Popis opatření	Cílem opatření je vytvořit koordinovaný způsob práce s lidmi bez domova v terénu (mezi jednotlivými poskytovateli služeb) a dobře ho provázet s následným procesem poradenství a sociálních služeb. Vytvoření koordinovaného systému zvýší efektivitu práce a její celkový objem vykonaný v terénu při využití stávajících kapacit. Současně všichni realizátoři budou usilovat o zvýšení svých kapacitních možností, vč. zvýšení pracovních úvazků pro terénní sociální práci. Prohloubení terénní sociální práce má přímý pozitivní vliv na situaci klientů a přispívá k eliminaci možných rizik a důsledků dlouhodobého života na ulici, vč. vážného ohrožení zdraví, nebo života.
Stav ke konci roku 2012	Terénní sociální práce s lidmi bez domova a na okraji společnosti je v současnosti poddimenzována z důvodu přetíženosti organizací, které s touto cílovou skupinou v městě Brně pracují. Všechny tyto organizace přednostně zajišťují provoz ambulantních a pobytových služeb, nemají proto dostatek prostoru věnovat se sociální práci v terénu a jejímu propojování s jinými (návaznými) službami nebo se službami ostatních poskytovatelů sociálních služeb v Brně pro tutéž cílovou skupinu. Součástí náplně práce sociálních kurátorů je terénní činnost. Terénní práce v Oblastní charitě Brno dosud není součástí pracovní náplně, pracovníci zajišťují pouze nezbytně nutné doprovody na úřady nebo jiné instituce. Armáda spásy v současné době disponuje pracovníkem v registrované pobytové sociální službě, který dle svých časových možností působí v terénu.
Cílový stav ke konci roku 2015	Dojde k vytvoření systému terénní sociální práce a propojení organizací, které v terénu pracují se stejnou cílovou skupinou. Dojde k navýšení personálních kapacit jednotlivých organizací pro výkon terénní sociální práce. Budou průběžně reflektovány potřeby klientů a další témata spojená s výkonem terénní sociální práce nebo jejího napojování na další sociální služby (např. rozvoj služeb spojených se zajištěním hygieny apod.).
Realizátoři	Oddělení sociální prevence a pomoci MMB (kurátoři), Oblastní charita Brno, Armáda spásy v ČR.
Partneři	

Opatření 3.2 Podpora a rozvoj individuálního a rodinného poradenství pro osoby závislé na alkoholu nebo jiných drogách a jejich blízké	
Popis opatření	Podpora nejen jednotlivců, ale celých rodin a rodinných systémů u klientů se závislostí na drogách či alkoholu, významně přispívá ke zdárnému procesu uzdravy a celkové pozitivní sociální změny. I rodinní příslušníci řeší mnoho problémů spojených s celou situací a hledají odbornou pomoc a mají zájem svoje zkušenosti sdílet. Navíc se cítí také stigmatizováni skutečností, že jejich blízký je drogově závislý nebo je závislý na alkoholu. Toto opatření má tedy pomoci jak závislým osobám, tak jejich blízkým, kteří je chtějí podpořit, nebo kteří sami řeší související problémy.
Stav ke konci roku 2012	Současný objem poskytované péče těmto cílovým skupinám neodpovídá reálným potřebám a poptávce klientů (A kluby ČR, o.p.s.), v organizaci Sdružení Podané ruce, o.s. po snížení kapacit je pomoc poskytována spíše okrajově a nesystematicky. Organizace o.s. LOTOS Brno poskytuje službu v rozsahu 1 hod./týden.
Cílový stav ke konci roku 2015	V organizaci Sdružení Podané ruce, o.s. bude poskytováno systematické odborné poradenství pro osoby blízké a rodinné příslušníky klientů, a to individuální a skupinovou formou. Poradenství bude zprostředkováno kvalifikovaným personálem, pracovníci absolvují kurz Rodinného poradenství pro pomáhající profese. Organizací bude poskytováno rodinné poradenství pro rodiny klientů (min. 1 člen rodiny s klientem, ideálně všichni, kteří do systému rodiny patří). Poradenství povedou vždy dva pracovníci s odpovídajícím vzděláním. Kapacita rodinného poradenství za 1 rok cca 10 podpořených rodin. Současně bude vytvořen způsob hodnocení efektivity poskytovaných služeb a následně provedeno vyhodnocení za dané období. V organizaci A Kluby ČR, o.p.s. dojde k navýšení kapacity o úvazek v celkové délce 1,0. Služby této organizace se budou orientovat na pomoc lidem s alkoholovou závislostí a jejich blízkým ve všech potřebných oblastech. Organizace o.s. LOTOS Brno rozšíří své služby na rozsah do 2 hod./týden.
Realizátoři	A Kluby ČR, o.p.s., Sdružení Podané ruce, o.s., o.s. LOTOS Brno
Partneři	

Opatření 3.3 Podpora ambulantní léčby gamblingu a alkoholových závislostí	
Popis opatření	Opatření se týká podpory ambulantní léčby gamblingu a alkoholových závislostí. Počet klientů s těmito problémy dlouhodobě roste, zejména pak počet gamblérů. Společně s nárůstem gamblérů se zvyšuje i specifická potřeba pomoci rodinným příslušníkům a osobám blízkých. Přibližný počet problémových uživatelů alkoholu je 25 – 28 tisíc. Problémem je i stahování etnických skupin a lidí bez domova do velkých aglomerací. Jako žádoucí se ukazuje zřízení specializované AT ambulance. Současně existuje pouze jedno pracoviště ambulantní léčby, které se cíleně zabývá i léčbou patologického hráčství. Včasná zachycení vývoje problémů, včasná intervence prostřednictvím intenzivní ambulantní léčby vede ke stabilizaci a rozvíjení nenávykového životního stylu, významně zvyšuje možnost návratu klientů do života bez návykových látek nebo patologického hráčství, vede k aktivnímu řešení problémů a tím zabraňuje sociálnímu vyloučení klientů. Cílem opatření je navýšení kapacit stávajících služeb a zajištění jejich stability a zřízení AT ambulance.
Stav ke konci roku 2012	V oblasti alkoholových závislostí je realizována registrovaná sociální služba (A Kluby ČR, o.p.s.). V organizaci Sdružení Podané ruce, o.s. je služba lidem se závislostí na gamblingu poskytována a zajišťována 2 pracovníky. Současné kapacity jsou vyčerpány, služby jsou vyhledávány plným spektrem klientů, pro které jsou určeny. K dalším aktivitám patří také provozování svépomocného webu a okrajově alternativní způsoby práce s cílovou skupinou (hlavně terénní práce). Návštěvnost svépomocného webu se zvyšuje v čase a výsledky jeho využívání sledujeme i při přímé práci s klienty, kteří přicházejí již více informováni. Rizikem je ukončení některých evropských projektů, ze kterých je služba financována a existuje tak riziko omezení nebo zániku služeb.
Cílový stav ke konci roku 2015	• Zřízení a provoz AT ambulance • Rozšíření kapacity služeb lidem se závislostí na patologickém hráčství: zvýšení úvazků pracovníků (ze 2,0 na 4,0 úvazku), fungující podpůrná skupina pro hráče (1x/týden) a jejich blízké (1x/měsíc), fungující svépomocný web a realizovaná Informační kampaň orientovaná na bezpečné hraní.
Realizátoři	A Kluby ČR, o.p.s., Sdružení Podané ruce, o.s.
Partneři	

Nedostatek možností vhodného bydlení či zajištění chráněného bydlení je jedním ze zásadních problémů při sociální práci s touto cílovou skupinou. V některých případech by bylo vhodné, aby podporované bydlení bylo přímo součástí širšího terapeutického procesu. Cílem této priority je vytvoření koncepce podporovaného bydlení, která by doplnila stávající ambulantní poradensko-terapeutické služby.

Opatření 4.1 Podpora realizace a rozvoje služby CHB pro osoby ohrožené syndromem závislosti	
Popis opatření	Pro lidi ohrožené syndromem závislosti neexistuje dostatek možností (chráněného) bydlení, které by bylo součástí terapeutické pomoci těmto klientům. Rozvoj tohoto typu chráněného bydlení je žádoucí a důležitý pro zajištění komplexní péče o osoby, které nemohou využívat jiné typy bydlení a které by jinak končily buď na ulici, nebo v noclehárnách, které jsou pro ně značně rizikové. Současně propojení chráněného bydlení a souběžně realizovaného terapeutického programu výrazně zvyšuje efektivitu sociálně integračního procesu a napomáhá k sociální stabilitě uživatelů služeb.
Stav ke konci roku 2012	A Kluby ČR, o.p.s.: Organizace službu chráněného bydlení provozovala, z ekonomických důvodů však byla služba zrušena. Nyní je snaha o její obnovení. Sdružení Podané ruce, o.s.: Sdružení Podané ruce provozuje registrovanou sociální službu chráněného bydlení s okamžitou kapacitou 4 klienti (2 byty 1+1 v běžné zástavbě vždy po 2 klientech).
Cílový stav ke konci roku 2015	A Kluby ČR, o.p.s.: Cílem je obnovení/zřízení chráněného bydlení pro klienty s alkoholovou závislostí. Plánovaná kapacita služby je 12 mužů a 4 ženy, personálně bude služba zajištěna prostřednictvím psychologa, terapeuta, sociálního pracovníka a správce objektu. Sdružení Podané ruce, o.s.: Chráněné bydlení organizace navýší svoji okamžitou kapacitu na 6 míst (3 byty v běžné bytové zástavbě). Celkové pracovní úvazky se zvýší z 1,0 na 1,5 úvazku a minimálně 50 % klientů, budou mít po ukončení léčby stabilní bydlení a vlastní příjem.
Realizátoři	A Kluby ČR, o.p.s., Sdružení Podané ruce, o.s.
Partneři	o. s. LOTOS Brno

Lidé, kteří prožívají tyto situace, postupně ztrácejí kontakt s majoritou, jejich pravidly fungování a hodnotami.

Cílová skupina

„Romové a cizinci ohrožení sociálním vyloučením“

Popis cílové skupiny

Cílová skupina „Romové a cizinci ohrožení sociálním vyloučením“ (dále PS RC) se zabývá dvěma cílovými skupinami obyvatel, které jsou v důsledku nepříznivé sociální situace vyčleněny z běžného života společnosti.

Romové

Pokračující sociální propad nebyl zastaven ani prostřednictvím intenzivně a kvalitně poskytovaných sociálních služeb. Nadále se nedaří prosazovat klíčové složky integrace, zejména zaměstnanost a bydlení. Romy sužuje propastná zadluženost, chronický nedostatek legálních pracovních příležitostí, ale i drogy a gamblerství. Situaci komplikují také změny v legislativě, zejména deregulace nájemného a reforma sociálních dávek.

Řadu trendů charakteristických pro tuto cílovou skupinu odhalilo i Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, např. přibývá lidí bez vzdělání, přestávají se hlásit ke své národnosti atd. V roce 2001 se k romské národnosti přihlásilo 374 osob, v roce 2011 pouze 157 osob. Potvrzuje se tak paradox, že ke svému původu se hlásí zejména Romové integrovaní, kteří nemají problém se svou identitou. Romská komunita v Brně však nadále představuje nejpočetnější, nejméně integrovanou a sociálním vyloučením nejvíce ohroženou skupinu obyvatel, čítající 15 až 17 tisíc osob.

Cizinci

Vzhledem k nedostatečné znalosti českého jazyka a špatné orientaci ve společnosti jsou cizinci sociálně znevýhodněnou skupinou, která je ohrožena ztrátou zaměstnání, bydlení a nedostatkem prostředků na základní živobytí. Jejich tíživá sociální situace může generovat celou řadu negativních společenských jevů (kriminalita, šíření chorob apod.).

K 31. říjnu 2012 mělo dle ministerstva vnitra ČR na území města Brna trvalý pobyt 10 114 cizinců, což je 4,8 % z celkového počtu 210 520 osob s trvalým pobytem v ČR. S přechodným pobytem bylo v Brně hlášeno 12 134 cizinců, tj. 5,3 % z celkového počtu 228 703 těchto cizinců v rámci ČR.

Na trhu práce v Brně se legálně pohybuje odhadem cca 14 tisíc zahraničních pracovníků – přesné údaje nelze poskytnout, protože jejich získání neumožňuje využívaná počítačová aplikace. Z tohoto počtu pracuje v Brně cca 550 cizinců s pracovním povolením, převážně občanů Ukrajiny, ostatní jsou občané EU/EHP a cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. V posledních dvou letech došlo ve struktuře zahraniční zaměstnanosti k výrazným změnám: vlivem zprůsnění podmínek pro vydávání pracovních povolení a také vzhledem ke změnám na trhu práce výrazně ubylo cizinců s pracovním povolením, naopak mnoho z nich získání povolení k trvalému pobytu přešlo do skupiny cizinců, kteří povolení k zaměstnání nepotřebují. I mezi cizinci s platným pracovním povolením převažují ti, kteří pracují na území ČR i několik let.

Živnostenský úřad MMB k 31. 12. 2012 registroval v Brně 5 128 cizinců, kteří soukromě podnikají jako fyzické osoby na živnostenský list.

Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu

První priorita byla zaměřena na poskytování terénních programů (terénní sociální práce, policejní asistence, zdravotně sociální práce) v sociálně vyloučených lokalitách a pro obyvatele ohrožené sociálním vyloučením. Počet terénních sociálních pracovníků se podařilo udržet a celkově navýšit. V oblastech ohrožených sociálním vyloučením zajistil DROM, romské středisko fungování dvou policejních asistentů (nově „asistentů prevence kriminality“), v období 2009 – 2011 posílenných o další jeden úvazek a dále dvou zdravotně sociálních pomocníků, kteří poskytovali sociální službu terénní programy zaměřenou na oblast zdraví a hygieny. Všechna opatření této priority se podařila zcela naplnit.

Prioritu 2 zaměřenou na odborné poradenské služby a návazné fakultativní služby se podařilo zcela naplnit. Organizace IQ Roma servis zajistila 6,75 úvazků poradenských pracovníků a rovněž zajistila poskytování fakultativní služby v oblasti zaměstnanosti, včetně práce se zaměstnavateli, rovněž pokračovala v poskytování bezplatného poradenství v oblasti diskriminace.

Priorita 3 byla zaměřena na zachování a rozvoj sítě nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a aktivizačních center v sociálně vyloučených lokalitách. Ve třech různých NZDM se podařilo navýšit počet úvazků terénních sociálně pedagogických pracovníků a obsloužit tak více klientů z řad dětí a mládeže; IQ Roma servis a Armáda spásy v ČR hodnotí opatření jako naplněné. Organizací IQ Roma Servis, Teen Challenge Int. ČR i RATOLEST BRNO, o.s. a DROM, romské středisko se podařilo zajistit rozvoj služeb pro předškolní děti a naplnit tak zcela toto opatření. Poskytovatelé uvádějí jak zlepšení sociálních, komunikačních a motorických dovedností předškolních dětí, tak zapojení rodičů některých dětí do programů.

Opatření „Realizace komplexní pracovní výchovné činnosti prostřednictvím NZDM a fakultativních služeb s cílem zvýšit vzdělanostní úroveň mladé generace“ zabezpečovaly dvě organizace. IQ Roma servis hodnotí realizaci jako úplnou (došlo ke zvýšení počtu přihlášek na SŠ/SOU i počtu žáků na těchto školách), RATOLEST BRNO, o.s. hodnotí realizaci jako částečně naplněnou. Mimo těchto realizátorů naplňovali opatření rovněž Armáda spásy v ČR (NZDM Dživipen, NZDM Lavina) a Teen challenge Int. ČR. Opatření zaměřené na vznik nových NZDM v sociálně vyloučených lokalitách, kde nejsou službou pokryty, se nepodařilo naplnit. Důvodem jsou probíhající rekonstrukce vhodných objektů (IQ Roma servis), případně čekání na započatí rekonstrukce a očekávání dalších návazných aktivit (Teen Challenge Int. ČR, RATOLEST BRNO, o.s.). Opatření lze tedy hodnotit jako neuskutečněné, ale s pozitivním výhledem do budoucna. V hodnoceném období byly vybudovány 2 „plácky“ (preventivní a rozvíjející venkovní prostory pro aktivity dětí a mládeže v návaznosti na síť NZDM v sociálně vyloučených lokalitách) v lokalitách Celní-Jílová a Níva-Svitavské nábřeží. Opatření se povedlo realizátorovi (Statutární město Brno) naplnit.

Priorita 4 „Zavedení intenzivních sociálních služeb v souvislosti s postupným třístupňovým modelem sociálního bydlení ve městě Brně“ byla naplněna pouze částečně. Model postupného bydlení se podařilo vytvořit a schválit, ostatní body opatření jsou naplňovány postupně dle harmonogramu nebo díky ostatním opatřením KPSS. Koncepce sociálního bydlení nevznikla. Termín „sociální bydlení“ se podařilo vydefinovat v oficiálních dokumentech města Brna, nicméně nedošlo k přenesení do strategických dokumentů města nebo k zakončení do legislativního rámce ČR.

V rámci páté priority bylo naplněno jedno opatření částečně. Organizaci IQ Roma servis se podařilo úspěšně završit před přípravnou i přípravnou fází vybudování Centra integračních služeb (CIS). Nyní probíhá rekonstrukce objektu, která bude ukončena později, než se původně plánovalo (rekonstrukce by měla skončit v roce 2013).

Prioritu 6, která předpokládala rozšíření odborného sociálního poradenství pro cizince, se podařilo naplnit částečně. Organizacím (DCHB CELSUZ, OPU, SOZE) se podařilo zajistit a rozšířit poradenství pro cizí státní příslušníky. Toto opatření ovšem nebylo naplněno v původním plánu – nevznikl samostatný projekt, který by navyšoval počty úvazků o 0,3 pro každou organizaci, dotčení realizátoři budovali infrastrukturu ze samostatných projektů a bez kooperace s ostatními partnery.

Více podrobností obsahuje informativní zpráva „Zhodnocení plnění 2. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2010–2013“.

Neřešené oblasti a trendy do budoucna

Analýza sociálně vyloučených romských lokalit (Gabal, 2006) definuje v městě Brně 4 sociálně vyloučené lokality. Poslední výzkum (Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně, Very Vision, s.r.o., r. 2008) již vymezuje 10 sociálně vyloučených lokalit konkrétním seznamem ulic. V roce 2012 je na základě terénního průzkumu zjištěno dalších 5 objektů se znaky segregace (Vlhká, Masná, Jarní, Poděbradova, Dukelská). Vzhledem k časovému odstupu od posledního výzkumu a vzhledem k dynamickému vývoji v této oblasti je žádoucí v období realizace 3. Komunitního plánu tento **výzkum** zopakovat a získat tak **aktuální informace o cílové skupině** (počet, problémy, lokalizace), které budou podkladem pro lepší zacílení poskytovaných sociálních služeb.

Nedořešenou zůstává i oblast sociálního bydlení. Město Brno schválilo statut sociálního bytu a další změny v dokumentu „Pravidla pronájmu bytů v domech v majetku statutárního města Brna a podmínky zajišťování bytové náhrady“, realizuje rozsáhlý projekt IPRM IOP pro revitalizaci deprivované zóny a připravuje zavedení systému prostupného bydlení. Přesto ke zlepšení situace stále nedochází a riziko ztráty bydlení nabývá stále širšího charakteru. Překážky regulovatelného vývoje bytové situace jsou jak na státní, tak i lokální úrovni. Zčásti se jedná o důsledky deregulace nájemného a reformy sociálních dávek, příčinou jsou však také rozdílné a neprovázané metody hospodaření s byty na jednotlivých městských částech Statutárního města Brna. Podobná je i situace ve vztahu k cizinecké a uprchlické komunitě.

V Brně je obecně nedostatečná kapacita azylových domů pro cizince. Pro tuto cílovou skupinu poskytuje bezpečné ubytování SOZE, řeší akutní krize i dlouhodobější azylové bydlení. Je však nutná větší podpora těchto služeb, případně rozšíření stávajících kapacit. Situace tedy vyžaduje **zpracování ucelené koncepce sociálního bydlení**.

V lednu 2012 došlo v rámci sociální reformy k převodu agendy nepojistných sociálních dávek z obcí na úřady práce. Došlo také ke stěhování úřadů včetně spisové dokumentace a reinstalace softwaru, které způsobilo prodlevy ve vyplácení dávek hmotné nouze. Riziko ztráty bydlení se tak stalo reálným pro desítky občanů a rodin. Stejně tak se ukazuje, že zákon o pomoci v hmotné nouzi (ani dávka mimořádné okamžité pomoci) nepamatuje na kumulaci životních překážek a nepředvídatelných situací, které klienti nemožno vyřešit bez cizí pomoci. Mnohdy se jedná o případy, kdy menší finanční výpomoc uchrání klienta před bezdomovectvím a bezvýhodností, která pro společnost představuje několikanásobně vyšší náklady (např. dlouhodobá až trvalá závislost na sociálních dávkách nebo na ústavním režimu, kriminalita atd.). **Institut finanční pomoci pro řešení krizových situací** by formou bezúročných půjček nebo darů zabránil totálnímu sociálnímu propadu rodin nebo jednotlivců, přičemž by svým významem představoval funkční a efektivní nástroj prevence.

K 31. 10. 2012 eviduje Úřad práce v Brně 19 497 uchazečů o zaměstnání, v sociálně vyloučených lokalitách dosahuje míra nezaměstnanosti až 90 % (zdroj: Agentura pro sociální začleňování, 2012). Příčiny stavu jsou obecně známé, méně známé a v praxi nevyužívané jsou dostupné nástroje ke zlepšení situace. Akterní v oblasti zaměstnanosti jsou úřady práce a částečně i neziskové organizace. Účinná **opatření pro zvýšení zaměstnanosti** mohou být uplatněny ze strany města v podobě těchto nástrojů:

1. Společensky zodpovědné zadávání veřejných zakázek, neboť uplatňování podmínky zaměstnávání určitého procenta (obvykle 10 %) dlouhodobě nezaměstnaných osob v zadávací dokumentaci je naprosto legitimní (§ 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách). Metodu doporučuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, metoda je jednoduchá, výsledky efektivní a velmi přínosné pro všechny. Lze tak zamezit nelegálnímu zaměstnávání, dojde ke změně ve vnímání veřejných zakázek jako skutečně veřejných, opatření má příznivý dopad na konkrétní životy mnoha lidí, atd.
2. Podpora sociálního podnikání (např. pronájem vhodných prostor, atd.), které je vhodné zacílit i na cizince a azylyanty, kteří jsou podobně jako Romové znevýhodněni na trhu práce z důvodu diskriminace, jazykové a kulturně-sociální bariéry apod.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a jejich zařízení

organizace	zařízení	sociální služba
AGAPO	Agentura podporovaného zaměstnávání	sociální rehabilitace
Armáda spásy v ČR	Komunitní centrum Dživipen	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Nízkoprahové centrum pro mládež Jonáš	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Sbor a komunitní centrum Staňkova	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
Diecézní charita Brno	CELZUS - služby pro cizince	odborné sociální poradenství
	CELSUZ – odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
	CELSUZ – sociální rehabilitace	sociální rehabilitace

organizace	zařízení	sociální služba
DROM, romské středisko, p.o.	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - klubovna a klub Brána	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
	Terénní sociální práce + policejní asistence	terénní programy
	Zdravotně sociální pomoc	terénní programy
IQ Roma servis, o.s.	Centrum poradenství a zaměstnanosti	odborné sociální poradenství
	Centrum komunitní a terénní sociální práce	terénní programy
	Centrum motivace a stimulace	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
Nový prostor o.s.	Denní centrum Brno	sociální rehabilitace
Občanské sdružení Romodrom	Terénní programy	terénní programy
Organizace pro pomoc uprchlíkům, o.s.	Odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
Petrov – občanské sdružení pro práci s dětmi a mládeží brněnské diecéze	Dětský dům Zábrdovice	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
		sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
RATOLEST BRNO, o.s.	Nízkoprahový klub Likusák	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Nízkoprahový klub Pavlač	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
SOZE - Sdružení občanů zabývajících se emigranty	Azylový dům pro cizince	azylové domy
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
	Odborné sociální poradenství	odborné sociální poradenství
Společenství Romů na Moravě - Romano jekhetaniben pre Morava	Terénní programy	terénní programy
	Odborné sociální poradenství	Odborné sociální poradenství
Teen Challenge International ČR, účelové zařízení církve	Dětské centrum Brno	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
		sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

bez registrace

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců	poradenství, kurzy, vzdělávací aktivity
---	---

Poznámka: Výše uvedená tabulka je výčtem organizací a služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu Romů a cizinců ohrožených sociálním vyloučením (zdroj registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV). Ne všechny uvedené organizace se účastnily procesu Komunitního plánování ve městě Brně.

ROMOVÉ A CIZINCI OHROŽENÍ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

Priorita 1	Efektivní a profesionální poskytování terénních programů a sociálně aktivizačních služeb v sociálně vyloučených lokalitách a pro obyvatele ohrožené sociálním vyloučením
Opatření 1.1	Stabilní zajištění stávajícího počtu terénních pracovníků (včetně asistentů prevence kriminality a zdravotně sociálních pomocníků) a další rozvoj terénních programů
Opatření 1.2	Zefektivnění a rozvoj spolupráce mezi poskytovateli terénních programů, MMB, ÚP a dalšími zainteresovanými institucemi
Opatření 1.3	Zavedení sociálně aktivizačních služeb pro romské rodiny s dětmi
Opatření 1.4	Nastavení a rozvoj koordinované spolupráce s OSPOD (sanace rodiny)
Priorita 2	Zajištění odborných poradenských služeb
Opatření 2.1	Zajištění stávajícího počtu pracovníků pro poskytování odborného sociálního poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením a jejich další rozvoj
Opatření 2.2	Poskytování služeb zaměřených na zvyšování obecných a odborných kompetencí pro uplatnění na trhu práce
Priorita 3	Zachování a rozvoj sítě nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a návazných služeb
Opatření 3.1	Zajištění stávajícího počtu pracovníků a další rozvoj programů pro děti a mládež
Opatření 3.2	Zachování a rozvoj služeb pro předškolní děti
Opatření 3.3	Zajištění provozu plácků na Svitavském nábřeží a při ulici Celní v návaznosti na síť nízkoprahových zařízení pro děti a mládež
Priorita 4	Realizace prostupného bydlení v Brně
Opatření 4.1	Zpracování a schválení kritérií a metodik pro pilotní ověření modelu prostupného bydlení a zahájení provozu v objektu Francouzská 42
Opatření 4.2	Zajištění kapacit pro realizaci třetího stupně prostupného bydlení (10 obecních bytů ročně)
Opatření 4.3	Efektivní služba prevence a včasného řešení zadluženosti na bydlení
Priorita 5	Rozvoj infrastruktury pro poskytování specifických služeb
Opatření 5.1	Vznik a postupný rozvoj Terapeutického centra v sociálně vyloučené lokalitě
Opatření 5.2	Vznik a postupný rozvoj Centra integračních služeb
Opatření 5.3	Podpora sociálního podnikání pro zvýšení zaměstnanosti Romů
Priorita 6	Rozvoj sociálních služeb pro cizince
Opatření 6.1	Rozvoj odborného sociálního poradenství, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a návazných služeb pro cizince

Terénní programy jsou jedním z nástrojů, které slouží k předcházení sociálního vyloučení, přinášejí sociální službu přímo do prostředí uživatelů služby a působí na cílovou skupinu dlouhodobě a uceleně, což umožňuje komplexní řešení problémů sociálně vyloučených. V současné době se vyprofilovaly do několika specializací, z nichž každá je zaměřená na jinou podskupinu cílové skupiny. Cílem této priority je na jedné straně stabilní zajištění stávajícího počtu terénních sociálních pracovníků a zároveň navýšení jejich počtu tak, aby byla plně pokryta potřeba uživatelů služby na území města Brna.

Opatření 1.1	Stabilní zajištění stávajícího počtu terénních pracovníků (včetně asistentů prevence kriminality a zdravotně sociálních pomocníků) a další rozvoj terénních programů
Popis opatření a zdůvodnění	Opatření se týká zachování stávajícího počtu terénních pracovníků a zajištění kvality, kontinuity a rozvoje poskytování služeb terénní sociální práce (TSP), zdravotně sociální pomoci (ZSP) a asistence prevence kriminality (APK). V rámci terénních programů jsou řešeny zejména problémy v oblasti zadluženosti, bydlení, nezaměstnanosti, zhoršeného přístupu ke zdravotnickým službám a sociálně patologické jevy. Rizikem pro udržení stávající úrovně poskytované služby jsou nedostatečné finanční zdroje. Přímý dopad na cílovou skupinu je sledován ve zlepšení sociálně ekonomické situaci uživatelů, snížení jejich předluženosti a stabilizaci jejich zázemí.
Stav ke konci roku 2012	Terénní programy zajišťují NNO a statutární město Brno: DROM, romské středisko 4 TSP, 2 ZSP, 2 APK; IQ Roma Servis 7,75 úvazku; Společenství Romů na Moravě 1,2 úvazku; Romodrom 1 TSP. V návaznosti na sociální reformu v roce 2012 a převod agendy nepojistných sociálních dávek z obcí na úřady práce vznikly nově při odboru sociální péče Magistrátu města Brna dva referáty (referát péče o rodinu a referát péče o osoby ohrožené chudobou) s 19 sociálními pracovníci pro přímou práci s klienty; pracovníků celkem cca 37.
Cílový stav ke konci roku 2015	Vzhledem k narůstající poptávce klientů po službách terénní práce je plánováno udržení služby i v dalších letech, její rozvoj a zejména stabilizace u všech poskytovatelů. Rizikem jsou nedostatečné finanční zdroje. Kritériem budou nejen počty intervencí, kontaktů a počty uživatelů, ale také úspěšnost realizovaných zakázek.
Realizátoři	DROM, romské středisko, p.o., IQ Roma servis, o.s., občanské sdružení Romodrom, Společenství Romů na Moravě, OSP MMB
Partneři	

Opatření 1.2	Zefektivnění a rozvoj spolupráce mezi poskytovateli terénních programů, MMB, ÚP a dalšími zainteresovanými institucemi
Popis opatření a zdůvodnění	Jednotný postup posílí míru celospolečenského uznání potřeb této cílové skupiny. Nastavení koordinované spolupráce mezi relevantními institucemi (OSP MMB, NNO, ÚP - SSP, hmotná nouze, zprostředkování zaměstnání a další) bude mít pozitivní dopad na cílovou skupinu v podobě efektivnějšího poskytování služeb (opakované šetření v terénu nahrazeno sdílením informací), zamezení duplicitních služeb a vyjasnění metodických postupů atd. Terénní práce v Brně byla posílena celkem o 19 úvazků na odboru sociální péče Magistrátu města Brna, kde vznikly dva referáty (referát péče o rodinu a referát péče o osoby ohrožené chudobou). Předpokladem úspěšného naplnění tohoto opatření je zapojení všech institucí do společných aktivit.
Stav ke konci roku 2012	Neexistuje doposud funkční koordinovaná spolupráce mezi všemi relevantními institucemi a vzájemné vyjasňování metodických postupů. Určitá míra spolupráce funguje na základě osobních kontaktů nebo mezi některými institucemi, okrajově pak v rámci komunitního plánování nebo pracovních jednání Poradního sboru pro integraci, přičemž angažovanost aktérů se opírá pouze o dobrovolnou účast.
Cílový stav ke konci roku 2015	Koordinace činnosti a zlepšení spolupráce mezi poskytovateli a dalšími institucemi umožní účinnější poskytování těchto služeb a prosazování zájmů cílové skupiny. Kritériem pro naplnění opatření je realizace případových konferencí ke klientským případům a metodické setkávání relevantních partnerů. Rizikem je nespolečná zainteresovaných institucí.
Realizátoři	IQ Roma servis, o.s.,
Partneři	OSP MMB, DROM, romské středisko, p.o., občanské sdružení Romodrom, Společenství Romů na Moravě, ÚP

Opatření 1.3 Zavedení sociálně aktivizačních služeb (SAS) pro romské rodiny s dětmi	
Popis opatření a zdůvodnění	Romské rodiny žijí dlouhodobě v nevyhovujících sociálně-ekonomických podmínkách. Nestabilita rodiny dopadá nejčastěji na děti. SAS nabízí podporu rodičovských kompetencí, asistenci, doprovody, dlouhodobou a intenzivní spolupráci směřující ke zlepšení péče o děti v oblasti zdravotní, výchovné i vzdělávací. V rámci služby pracovníci i rodina intenzivně spolupracují s relevantními institucemi: OSPOD, školy, lékaři a další NNO. Rizika: počáteční nedůvěra a neochota rodin vpustit do svého prostředí třetí stranu. Správné nastavení a popsání rizik však může zlepšit funkčnost rodiny a současně zabránit případnému odebrání dětí z rodiny.
Stav ke konci roku 2012	V současné době je služba poskytována IQ Roma servisem 3 sociálně pedagogickými pracovníky. Kapacitně tedy může službu využívat cca 40 klientských rodin.
Cílový stav ke konci roku 2015	Na konci roku 2015 bude spolupráce s rodinami nastavena dle nové legislativy sociálně právní ochrany dětí. Spolupráce bude nastavena v rámci trojstranných dohod a budou vznikat trojstranné individuální plány (odsouhlasené institucemi i klienty). Cílem bude zlepšit výchovné a vzdělávací podmínky dětí, zvýšit kompetence rodičů. Předpokládaná kapacita min. 4 pracovníků, každý 10 rodin. Po zahájení provozu v objektu Francouzská 42 (IPRM IOP) budou SAS poskytovat cca 2 pracovníci CSS, p. o.
Realizátoři	IQ Roma servis, o. s., CSS, p.o.
Partneři	OSPODy jednotlivých městských částí Brna, OSP MMB

Opatření 1.4 Nastavení a rozvoj koordinované spolupráce s OSPOD (sanace rodiny)	
Popis opatření a zdůvodnění	Opatření vychází z nového návrhu zákona o sociálně právní ochraně dětí, který nabude účinnosti v roce 2013. Odbory sociálně právní ochrany dětí budou realizovat případové konference týkající se rodin, kde hrozí odebrání dětí. Pracovníci NNO mají při své činnosti možnost proniknout blíže k rodinám, nemají však pravomoci pracovníků OSPOD. Koordinovaným zapojením více institucí bude rodinám poskytnuta dostatečná pomocná síť služeb. Rizikem vhodného nastavení spolupráce je počáteční vyjednávání pozic, kompetencí, cílů i postojových rozdílů jednotlivých institucí a služeb. Společná koordinace však může urychlit řešení situace a výrazně omezit rizika, kterým čelí rodiny a děti.
Stav ke konci roku 2012	Na konci roku 2012 má IQ Roma servis, o. s. zkušenost s prací s rodinami a spoluprací s dalšími institucemi. Postupně vzniká metodika spolupráce založená na trojstranné dohodě (OSPOD, rodina, NNO) a individuálním plánu rodiny, který určí množství a posloupnost kroků, které jsou od rodiny vyžadovány. Kapacita pro tuto činnost je 1,5 úvazku pracovníka na cca 10 rodin, v plánu je rozšíření této služby. Další spolupráce probíhá v Dětském centru Teen Challenge jako součást sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, organizace komunikuje pravidelně s OSPOD Brno-sever.
Cílový stav ke konci roku 2015	Na sociálně aktivizační služby bude navazovat koordinovaná spolupráce NNO s OSPODy, tzv. casemanagement. Dle nové legislativy bude nastavena spolupráce na případových konferencích, které předchází odebrání dětí. IQ Roma servis, o. s. plánuje min. kapacitu 3 pracovníků, okamžitou kapacitu 20 rodin. Zásadním cílem Teen Challenge je prostřednictvím prohloubení spolupráce s OSPOD Brno-sever pomoci dětem, které jsou zanedbávány, týrány či se nalézají v jiné krizové situaci. Kritériem je počet podnětů na OSPOD, počet dětí využívajících službu, a snížení počtu dětí odebraných z rodin.
Realizátoři	IQ Roma servis, o. s., Teen Challenge Int. ČR
Partneři	OSPODy městských částí Brna, DROM, romské středisko, p.o.

Priorita 2

Zajištění odborných poradenských služeb

Priorita je zaměřena na zajištění odborných poradenských služeb, které posilují kompetence uživatelů a napomáhají k jejich začlenění do společnosti a uplatnění na trhu práce. Nezbytnou součástí odborného poradenství jsou služby, při kterých je uplatňována znalost práva. Právníci zajišťují odborné právní rady přímo klientům nebo předávají znalosti ostatním sociálním pracovníkům, přebírají komplikované případy klientů.

Opatření 2.1 Zajištění stávajícího počtu pracovníků pro poskytování odborného sociálního poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením a jejich další rozvoj	
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem opatření je udržet rozsah a kvalitu odborných poradenských služeb pro Romy ohrožené sociálním vyloučením. Sociální poradenství v oblasti bydlení, zadluženosti, sociálních dávek, vyřizování osobních dokladů a v dalších otázkách, které jsou pro klienty aktuální, dlouhodobě zajišťují sociální poradci IQ Roma servisu, o. s. Nezbytnou součástí týmu jsou právníci, kteří poskytují odborné právní rady přímo klientům nebo přebírají komplikovanější případy, při kterých uplatňují znalosti práva. Současně také předávají znalosti sociálním poradcům a terénním pracovníkům, aby mohli sami poskytovat základní právní poradenství. Poradny zaručují pevnou a stabilní otvírací dobu, okamžitý kontakt, posilují samostatnost a nezávislost klientů při řešení jejich tíživé životní situace. Stabilní zajištění stávajícího počtu sociálních poradců v sociálně vyloučených lokalitách je zcela nezbytné. Rovněž je žádoucí případný rozvoj odborného sociálního poradenství.
Stav ke konci roku 2012	IQ Roma servis, o.s.: 6,75 úvazků poradenských pracovníků ve městě Brně. Počty klientů: • 2010 – 890 klientů, • 2011 – 750 klientů, • 2012 (1. pololetí) – 499 klientů.
Cílový stav ke konci roku 2015	IQ Roma servis, o.s.: stabilní zajištění min. 8 poradenských pracovníků. Kapacita 800 klientů ročně. Kritéria hodnocení: • počet poradenských pracovníků, • počet klientů ročně.
Realizátoři	IQ Roma servis, o.s.
Partneři	Odborná zařízení, VOP apod.

Opatření 2.2 Poskytování služeb zaměřených na zvyšování obecných a odborných kompetencí pro uplatnění na trhu práce	
Popis opatření a zdůvodnění	Zajištění stabilní služby zaměřené na zvyšování obecných a odborných kompetencí pro uplatnění na trhu práce je pro cílovou skupinu velmi důležitá – sociálně znevýhodnění Romové se potýkají s vysokou nezaměstnaností, která je důsledkem nízké kvalifikace, nedostatku pracovních zkušeností, potíží s orientací na trhu práce, komunikace se zaměstnavateli, diskriminace atd. Zajištění stabilního příjmu je však základním předpokladem pro řešení ostatních potíží, se kterými se potýkají (bydlení, zadluženost atd.). Je proto nezbytné, aby byla zajištěna nabídka služeb odborných pracovníků, kteří poskytnou individuální podporu směřující ke zvýšení kompetencí pro uplatnění na trhu práce. V návaznosti na přímou práci s klienty pracovníci rozvíjejí inovativní koncepty práce s nezaměstnanými klienty.
Stav ke konci roku 2012	V současné době probíhá aktivita v rámci běžných služeb odborného sociálního poradenství IQRS. Dosaďované poskytování služby vyhodnocujeme jako nezbytnou součást poskytování služeb našim klientům. Počet klientů: 2010 – 570, 2011 – 619, 2012 (1. pololetí) – 394.
Cílový stav ke konci roku 2015	Stabilní zajištění min. 2 pracovníků pro zaměstnanost. Kapacita 100 klientů ročně, min. 30 zaměstnaných klientů ročně. Kritéria hodnocení: • počet pracovníků pro zaměstnanost, • počet klientů ročně, • počet zaměstnaných klientů ročně.
Realizátoři	IQ Roma servis, o.s.
Partneři	EFZ, zaměstnavatelé, personální agentury, ÚP ad.

Prioritou je zachování fungujících nízkoprahových zařízení pro děti a mládež /NZDM/ a jejich další rozvoj. Řeší zajištění kvalifikovaného personálu a dostupnost služby pro skupinu dětí a mládeže, která je ohrožena sociálně-patologickými jevy. Rovněž je žádoucí v rámci NZDM zajišťovat služby pro předškolní děti, které rozvíjejí dovednosti potřebné pro úspěšný vstup na základní školu a zapojují do aktivit rovněž rodiče. Priorita se mj. také zabývá zajištěním provozu plácků na Svitavském nábřeží a při ulici Celní.

Opatření 3.1	Zajištění stávajícího počtu pracovníků a další rozvoj programů pro děti a mládež
Popis opatření a zdůvodnění	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM) nabízejí sociální služby dětem a mládeži ohrožené sociálním vyloučením. Tato cílová skupina je většinou neorganizovaná, tráví svůj volný čas na ulicích a je ohrožena sociálně-patologickými jevy. Opatření je zaměřeno na zajištění kvalifikovaného personálu NZDM, který poskytuje zdarma volnočasové, vzdělávací a preventivní aktivity, zájmové kroužky, odborné poradenství, podporu ve vzdělávání včetně možnosti doučování i jednání s dalšími institucemi v zájmu klienta a navazuje kontakt s rodinou i školou. Dopad na cílovou skupinu: podpora pro zvládnutí obtížných životních událostí; snížení sociálních rizik vyplývajících z konfliktních společenských situací, způsobu života a rizikového chování; zvýšení sociálních dovedností, schopností a návyků; podpora sociálního začlenění do skupiny vrstevníků i do společnosti; psychická, fyzická, právní a sociální ochrana během pobytu v zařízení a podmínky pro realizaci osobních aktivit.
Stav ke konci roku 2012	IQ Roma servis, o.s.: 1 NZDM, 3 TSPP, kapacita 30 klientů denně, ročně využívá 500 dětí. Armáda spásy v ČR: 3 NZDM, 6,75 TSPP, okamžitá kapacita 36 klientů, ročně využívá 280 dětí. DROM, romské středisko, p.o.: 1 NZDM, 4 sociální pracovníci, 1 pracovník v sociálních službách, 1 speciální pedagog, 150 uživatelů ročně, cca 40 uživatelů na 1 pracovníka, 2 TSPP, 40 klientů/rodin ročně. Teen Challenge International ČR: 1 NZDM, 5 sociálních pracovníků, 7 dlouhodobých dobrovolníků, okamžitá kapacita 25 klientů, 100 klientů ročně. RATOLEST BRNO, o.s.: 1 NK Pavlač, vedoucí služby, 3 sociální pracovníci, 1 speciální pedagog, lektori doučování a PC učebny, okamžitá kapacita 20 v klubu pro děti a 30 v klubu pro mládež, 206 klientů ročně. Společenství Romů na Moravě: Klub pro matky s dětmi, dobrovolná, finančně nepodporovaná činnost, maximální kapacita 15 osob.
Cílový stav ke konci roku 2015	IQ Roma servis, o.s.: Minimálně 3 TSPP, kapacita 30 klientů denně, provoz 4 dny v týdnu v odpoledních hodinách. Armáda spásy v ČR: Vytvoření 2 nových úvazků, poskytování internetového sociálního poradenství. DROM, romské středisko, p.o.: Udržet kontinuitu poskytování služeb při zachování stávajícího počtu pracovníků a kapacit. Teen Challenge International ČR: Udržet stávající kapacitu a rozsah služeb; realizovat projekt zaměřený na budování finanční gramotnosti dětí. RATOLEST BRNO, o.s.: Zajištění nových prostor a přesun služby z důvodu nevyhovujícího stavu současných prostor; zachování stávajícího počtu pracovníků, navýšení počtu uživatelů na 250. Společenství Romů na Moravě: 0,5 pracovníka klubu, lektor na 2 workshopy týdně, navýšení uživatelů na 20.
Realizátoři	IQ Roma servis servis, o.s., Armáda spásy v ČR, DROM, romské středisko, p.o., Teen Challenge International ČR, RATOLEST BRNO, o.s., Společenství Romů na Moravě
Partneři	Sdružení rodičů za férové školy, Muzeum romské kultury, Amnesty International Brno, Liga lidských práv, Nesehnutí, Apoštolská církev Brno, Probační a mediační služba

Opatření 3.2 Zachování a rozvoj služeb pro předškolní děti	
Popis opatření a zdůvodnění	Děti předškolního věku ze zákona nespádají do cílové skupiny sociální služby NZDM. Právě v tomto věku je vzdělávání a rozvoj myšlení dítěte klíčové pro úspěšné zvládnutí nároků ZŠ. Organizace provozující NZDM proto nabízejí zdarma program pro předškoláky. Jedná se o práci s dětmi v centrech, speciálních předškolních klubech, práci s rodiči a také návazné kontakty v terénu a domácnostech rodin. Služby pro předškolní děti vyrovnávají nedostatky způsobené nepodnětným prostředím a životem v sociálním vyloučení. Dopad na cílovou skupinu: rozvoj kompetencí dětí i rodičů, předcházení umístění dětí na praktické a speciální školy, prevence sociálně patologických jevů, bezpečné trávení volného času, pomoc s výběrem vhodné ZŠ. Rizikem pro poskytování této služby je zajištění finančních prostředků.
Stav ke konci roku 2012	IQ Roma servis, o. s.: Denní centrum pro rodiče s dětmi, kapacita 20 klientů, 1,2 úvazku. DROM, romské středisko, p.o.: Projekt OP VK „Máš na to“, 1 speciální pedagog, 1 sociální pracovníce a 1 logoped, kapacita 10 klientů. RATOLEST BRNO, o.s.: Nizkoprahový klub Pavlač: specializovaný program 1x týdně, jinak děti docházejí celý týden, speciální pedagog 0,2 úvazku, sociální pracovník 0,2 úvazku. Teen Challenge International ČR: Ambulantní služby 5 dní v týdnu, 5 pracovníků a 7 dobrovolníků, okamžitá kapacita 20 klientů, 80 klientů ročně.
Cílový stav ke konci roku 2015	IQ Roma servis, o. s.: Denní centrum pro rodiče s dětmi, na něž budou navazovat komunitní aktivity matek; navýšení personální kapacity na 2,5 úvazku, posílení terénní práce; kritériem hodnocení: počet dětí nastupujících do MŠ a ZŠ hlavního vzdělávacího proudu. DROM, romské středisko, p.o.: Zachovat kontinuitu služby, počet pracovníků i stávajících kapacit; kritériem hodnocení: udržení stávajícího počtu pracovníků a kapacit. RATOLEST BRNO, o.s.: Zachovat program pro předškoláky a spolupráci s rodiči v rámci NK Pavlač (minimálně 15 dětí) i počet pracovníků. Teen Challenge International ČR: Udržet stávající kapacitu i rozsah služeb; kritériem hodnocení: 5 000 intervencí za kalendářní rok.
Realizátoři	IQ Roma servis, o. s., DROM, romské středisko, p.o., RATOLEST BRNO, o.s., Teen Challenge International ČR
Partneři	o. s. Petrov, Apoštolská církev Brno, dobrovolníci a praktikanti MU

Opatření 3.3 Zajištění provozu plácků na Svitavském nábřeží a při ulici Celní v návaznosti na síť nizkoprahových zařízení pro děti a mládež	
Popis opatření a zdůvodnění	V minulém plánu vznikla potřeba revitalizace prostor na Svitavském nábřeží, kde vzniklo multifunkční hřiště a objekt pro práci v lokalitě s neorganizovanou mládeží. Je zde nutné zajistit návazné služby: aktivity vyplňující volný čas, poradenství a podpora těm dětem a mládeži, které projeví zájem řešit širší spektrum svých životních potřeb, než jen vyplnění volného času. Na aktivity na tzv. „Plácku“ budou navazovat aktivity v NZDM na Vranovské, aby děti z plácku byly motivované navštěvovat nizkoprahová zařízení v jeho okolí. Rizikem těchto aktivit je velká nizkoprahovost, náročné udržení pravidel na otevřeném prostoru a také náročnost na pracovníky realizující tuto aktivitu.
Stav ke konci roku 2012	Plácek byl zprovozněn a prošel pilotním letním provozem, kde byl nastaven harmonogram, základní pravidla a personální potřeby na realizaci opatření. Současně se již vytvořila skupinka klientů, která plácky navštěvuje. Provoz zajištěn dvěma pedagogickými pracovníky.
Cílový stav ke konci roku 2015	„Plácky“ slouží jako otevřený komunitní prostor široce využívány obyvateli přilehlých lokalit. Provoz zajištěn dvěma pedagogickými pracovníky.
Realizátoři	IQ Roma servis, o.s.
Partneři	SMB, ÚMČ Brno sever, Dobrovolníci a praktikanti MU

Model prostupného bydlení je systémový nástroj vytvořený za účelem postupné integrace osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených do běžného trhu s byty. Priorita řeší zavedení systému do praxe. Po pilotním ověření a následném vyhodnocení jeho fungování bude možné program dále doplňovat či adaptovat na další požadavky, které vyplynou z praxe.

Opatření 4.1 Zpracování a schválení kritérií a metodik pro pilotní ověření modelu prostupného bydlení a zahájení provozu v objektu Francouzská 42, Brno	
Popis opatření a zdůvodnění	Model prostupného bydlení (MPB) je systémový nástroj schválený Radou města Brna. Potřebnost zavedení systému vyplynula z II. KPSS i Strategie bydlení města Brna a pro ověření jeho funkčnosti byl vybrán objekt na Francouzské 42, který bude rekonstruován v rámci IPRM IOP. Realizací tohoto opatření bude ověřena připravenost na zavedení MPB do praxe. Před zahájením provozu v objektu je nutné přizvat ke spolupráci zainteresované strany, určit jejich kompetence, stanovit pracovní metody, provozní řád, kritéria pro vstup klientů do jednotlivých stupňů bydlení, jmenovat členy výběrové komise atd.
Stav ke konci roku 2012	Projektová dokumentace k rekonstrukci vybraného objektu je zpracována na 39 bytových jednotek, dokončení stavby se předpokládá začátkem roku 2015. Dvorní trakt budovy bude vyčleněn pro první stupeň (přechodné bydlení s intenzivním sociálním programem) a uliční trakt bude fungovat jako druhý stupeň (specifické nájemní bydlení s doprovodnými sociálními službami). V přízemí bude umístěna recepce, zázemí pro správce a sociální pracovníky, k dispozici bude také mateřské centrum a další společné prostory. Vycházíme z reálného předpokladu, že správa objektu i poskytování sociálních služeb bude svěřena CSS, p. o., za tímto účelem bude nutné zajistit svěřeni objektu.
Cílový stav ke konci roku 2015	Cílem opatření je připravit zahájení provozu zařízení prostupného bydlení a spočívá v dokončení jednotlivých aktivit: • schválení provozovatele objektu orgány města, • stanovení a schválení provozního řádu, náplně práce zaměstnanců, • stanovení kritérií pro vstup klientů do systému prostupného bydlení, • ustavení komise pro výběr klientů/nájemníků, • zpracování metodiky pro práci s klienty, • vymezení součinnosti provozovatele s partnerskými subjekty, • samotné zahájení provozu v objektu Francouzská 42.
Realizátoři	OSP MMB, Centrum sociálních služeb, p. o.
Partneři	BO MMB, IQ RS, o. s., DROM, romské středisko, p.o.

Opatření 4.2 Zajištění kapacit pro realizaci třetího stupně prostupného bydlení (10 obecních bytů ročně)	
Popis opatření a zdůvodnění	Prostupné bydlení v objektu Francouzská 42 bude přechodným a specifickým nájemním bydlením pro řešení krizových situací rodin s dětmi (I. a II. stupeň). Po získání odpovídajících kompetencí a dosažení samostatnosti budou klienti schopni přejít do III. stupně a využívat standardního nájemního bydlení (byty v majetku města nebo soukromých vlastníků). Vzniká proto potřeba návazného bydlení, aby byla zajištěna průchodnost systému prostupného bydlení. Vhodným nástrojem se jeví využití statutu „sociálního bytu“, schváleného v rámci v dokumentu „Pravidla pronájmu bytů v domech v majetku statutárního města Brna a podmínky zajišťování bytové náhrady“.
Stav ke konci roku 2012	Město Brno schválilo statut „sociálního bytu“ v dokumentu „Pravidla pronájmu bytů v domech v majetku statutárního města Brna a podmínky zajišťování bytové náhrady“. Byty v tomto režimu jsou určeny pro nízkopříjmové skupiny obyvatel, jejich počet každoročně schvaluje RMB. V roce 2011 bylo stanoveno 10 bytů, v roce 2012 opět stejný počet bytů. Statut „sociálního bytu“ je využitelný také k zabezpečení průchodnosti systému prostupného bydlení (Francouzská 42), počet takto přidělených bytů však bude nutné do budoucna navýšit.
Cílový stav ke konci roku 2015	Vzhledem k tomu, že zprovoznění systému prostupného bydlení v objektu Francouzská 42 je plánováno v roce 2015, lze předpokládat, že v roce 2016 již bude potřeba III. stupeň (byty v majetku města nebo soukromých vlastníků) zajistit prvním klientům, kteří systémem prošli. Možnosti pronájmu v soukromém sektoru si budou zajišťovat sami klienti s pomocí terénních sociálních pracovníků, budou se však také ucházet o přidělení sociálního bytu v režimu Pravidel pronájmu. K zajištění průchodnosti systému prostupného bydlení bude potřeba ročně cca 10 bytů.
Realizátoři	CSS, p. o., OSP MMB
Partneři	BO MMB, IQ Roma servis, o.s., DROM, romské středisko, p.o.

Opatření 4.3	Efektivní služba prevence a včasného řešení zadluženosti na bydlení
Popis opatření a zdůvodnění	Dluhy na bydlení jsou důsledkem celé řady problémů, s nimiž se lidé ohrožení sociálním vyloučením potýkají. Efektivní služba prevence a včasného řešení dluhů na bydlení spočívá v uzavření dohod o spolupráci mezi sociálním pracovníkem, majiteli a klienty, udržení bydlení a monitoringu plnění podmínek.
Stav ke konci roku 2012	V současné době probíhá služba v rámci projektu „Správa nemovitostí – prevence zadlužení a další podpůrné činnosti“, realizuje Správa nemovitostí MČ Brno-střed v partnerství s organizacemi IQ Roma servis a DROM, romské středisko, p.o.. Na ostatních městských částech služba probíhá neformálně dle potřeby.
Cílový stav ke konci roku 2015	Formální vyjednání spolupráce a zavedení efektivní služby prevence a včasného řešení zadluženosti na bydlení bude patřit mezi standardní postupy na městských částech zejm. Brno-střed, Brno-sever, Brno-Židenice atd. Indikátory: • oficiální zapojení městských částí, • počet klientů zařazených do programu.
Realizátoři	IQ Roma servis, o.s., DROM, romské středisko, p.o., MMB OSP, další NNO
Partneři	Městské části Statutárního města Brna

Priorita 5

Rozvoj infrastruktury pro poskytování specifických služeb

Priorita řeší nové aktivity vyplývající z aktuálních potřeb dané cílové skupiny. Vznik Terapeutického centra přímo v rizikové lokalitě je nezbytností, činnost bude zabezpečovat organizace s mnohaletými zkušenostmi.

Také změna působiště organizace IQ Roma Servis, o.s. a vznik Centra integračních služeb jako systémového pracoviště řešícího problematiku sociálně vyloučených lokalit ve městě Brně byla dlouhodobě plánována.

Vznik první ekonomicky udržitelné sociální firmy přispěje k získání pracovních kompetencí cílové skupiny a jejich úspěšné uplatnění na trhu práce, sekundárně hodlá posílit pozitivní vnímání Romů.

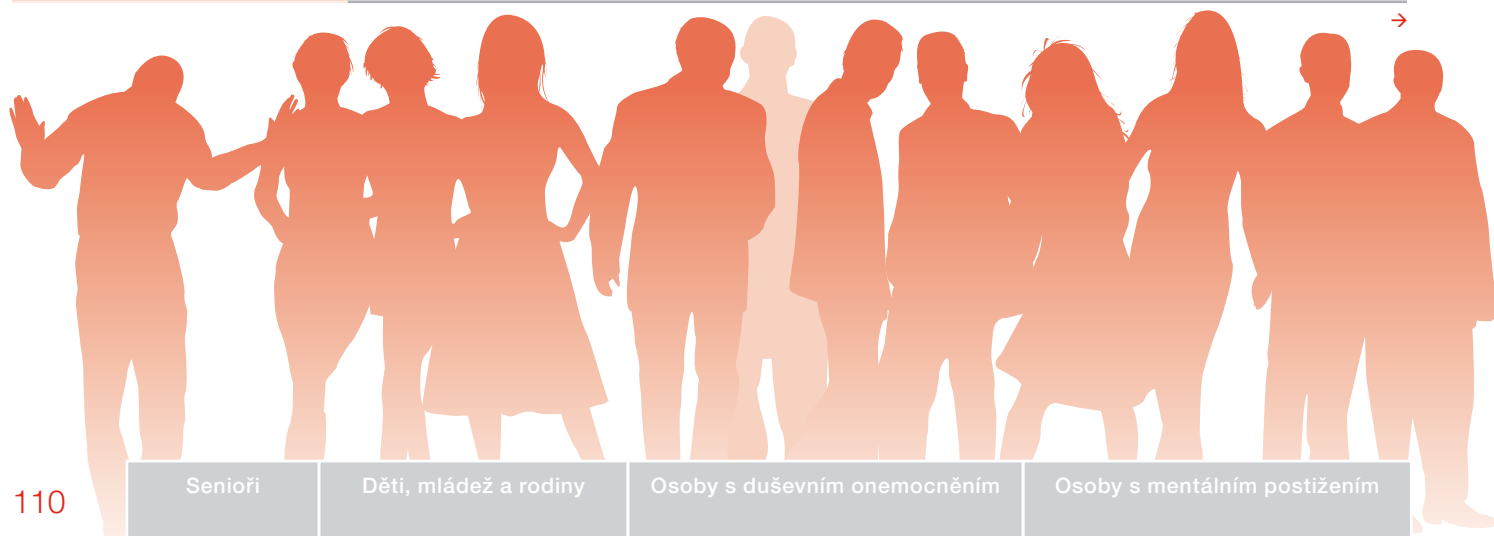
Opatření 5.1	Vznik a postupný rozvoj Terapeutického centra v sociálně vyloučené lokalitě
Popis opatření a zdůvodnění	Organizace Sdružení Podané ruce, o. s. je nyní v kontaktu se 450 klienty užívajícími heroin, kteří žijí v sociálně vyloučené lokalitě. V rámci této lokality organizace řeší celé spektrum sociálně negativních jevů. Možným řešením je vybudování terapeutického centra přímo v rizikové lokalitě. Centrum bude poskytovat spektrum služeb, např. nízkoprahové substituční terapie, zdravotní a harm reduction (HR) služby, výměnný program, zdravotní ošetření, testování, konzultace s psychiatrem, case management (pro jednotlivce a rodiny z dané lokality ve spolupráci s dalšími poskytovateli služeb), komunitní a preventivní činnost a specifické programy šité na míru místním školám ve spolupráci s dalšími poskytovateli služeb.
Stav ke konci roku 2012	Se substituční terapií romských klientů jsou mnohaleté zkušenosti. Aktuálně dochází cca 40 klientů ze sociálně vyloučené lokality do stávajícího substitučního programu, současná kapacita je naplněna. Stávající kapacity je nutné rozšířit. Zcela chybí poradenské centrum zaměřené na problematiku závislostí v rizikové oblasti.
Cílový stav ke konci roku 2015	Prostřednictvím poskytnutí substituční léčby 100-150 klientům z rizikové lokality je možné významně snížit užívání drog a s ním spojenou kriminalitu cca o 30 %, tzn. úspora na spáchaných škodách cca o 50 - 60 mil. Kč ročně, omezit rizika přenosu hepatitidy C a jiných infekčních chorob do další populace. Cílem je zajistit fungování poradenství (včetně gamblingu) pro klienty, jejich rodiny a blízké, podchycení místních dětí a mládeže prostřednictvím preventivních programů. Personální zajištění: 0,3 psychiatr, 2x 0,5 SZP, 1 preventista, 1,5 poradce/case manager.
Realizátoři	Sdružení Podané ruce, o. s.
Partneři	Poskytovatelé terénních programů

Opatření 5.2 Vznik a postupný rozvoj Centra integračních služeb	
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem opatření je vytvoření systémového pracoviště řešícího problematiku sociálně vyloučených lokalit ve městě Brně a Jihomoravském kraji formou poskytování sociálních a pedagogických služeb. Aktivita přímé práce s uživateli se zaměřuje na zvyšování vzdělanosti, kvalifikace, zaměstnatelnosti a zlepšení sociálně ekonomické úrovně obyvatel sociálně vyloučených lokalit s důrazem na věkovou kategorii 6–18 let. Aktivita budou realizovány na základě komplexní práce s rodinou (case-work) s cílem řešení příčin, nikoli pouze následků.
Stav ke konci roku 2012	Rekonstrukce objektu Vranovská 45 (CIS) bude dokončena počátkem roku 2013 s kapacitou minimálně 20 pracovníků v přímé práci; bude poskytovat své služby v rámci Brna a Jihomoravského kraje. Kapacita pracoviště: výukové a motivační aktivity pro mládež 6-18 bude navštěvovat denně 60 uživatelů, služby sociální a terénní sociální program využije celkem 400 rodin ročně, služby zaměstnanosti a vzdělávání pro dospělé využije celkem 500 uživatelů ročně, 30 % populace města Brna bude průběžně informována formou prezentací v denním tisku a prostřednictvím kampaní o příkladech dobré praxe.
Cílový stav ke konci roku 2015	V rekonstruovaném objektu budou poskytovány služby v rozsahu: Odborné sociální poradenství: min. 2 pracovníci. Terénní sociální práce: min. 6 pracovníků. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi: min. 3 pracovníci. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež: min. 3 pracovníci. Návazné vzdělávací fakultativní služby: min. 3 pracovníci.
Realizátoři	IQ Roma servis, o. s.
Partneři	Statutární město Brno, školy, JMK.

Opatření 5.3 Podpora sociálního podnikání pro zvýšení zaměstnanosti Romů	
Popis opatření a zdůvodnění	Podnikání ve zdravé, ethnic friendly gastronomii formou přímého samoobslužního prodeje pestrých čerstvých jídel v kamenné restauraci v centru města nebo v business čtvrti (menu, jídla na výběr a na váhu, snack s sebou atd.), výhledově pak i okolních donášek a cateringových služeb pro firmy, veřejnou správu a ostatní zájemce. Nekuřácké zařízení bude své služby nabízet každý pracovní den v denní dobu. Předpokládaná kapacita je 40-50 míst k sezení. Primárním cílem je vytvoření ekonomicky udržitelné sociální firmy, která umožní získání pracovních kompetencí cílové skupiny pro jejich úspěšné uplatnění na trhu práce. Sekundárně chce zvýšit pozitivní vnímání Romů.
Stav ke konci roku 2012	Zřízení a vymezení sociální firmy Diversitas, s.r.o., majoritním podílníkem IQ Roma servis, o. s. Sociální podnik zatím nefunguje, v současné době probíhá příprava koncepce a projektové dokumentace. Aktivita spojené se vznikem firmy: identifikace projektového manažera/provozního (1) a podpůrného manažerského týmu v IQRS (4), vyhledávání vhodných prostor k pronájmu, uzavírání partnerství, atd.
Cílový stav ke konci roku 2015	Úspěšný provoz sociálního podniku bez finanční ztráty v Brně s klíčovým týmem 2 kuchaři, 2 obsluha při výdeji, 2 pomocníci a vždy cca 2 brigádníci v tréninku, 1 provozní. Počet zaměstnaných Romů, tj. cílové skupiny min. 5. Úspěšná značka a stabilní návštěvnost a pozitivní ohlas zákazníků a brněnské veřejnosti. Min. 10% ziskovost a samostatná ekonomická udržitelnost od skončení dotace ESF. Existence a rozvíjení dalších navazujících podnikatelských aktivit.
Realizátoři	Diversitas s.r.o.
Partneři	IQ Roma servis, o. s., MMB, JMK

Priorita je zaměřena na rozvoj sociálních služeb pro cizince. Tato cílová skupina se v důsledku nepříznivého ekonomického vývoje dostává do tíživé sociální situace (ztráta zaměstnání, ubytování a další osobní problémy), která je umocněna jazykovými a kulturními odlišnostmi a špatnou orientací ve společnosti. Odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a návazné služby pomáhají zvýšit informovanost cizinců, zlepšit jejich schopnosti začlenit se do české společnosti a působí preventivně ve vztahu k sociálně-patologickým jevům.

Opatření 6.1	Rozvoj odborného sociálního poradenství, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a návazných služeb pro cizince
Popis opatření a zdůvodnění	Cílem opatření je rozšíření možnosti integrace cizích státních příslušníků, kteří jsou v naší zemi ohroženi chudobou, bezdomovectvím, rozpadem rodiny a neorientují se v socio-kulturním prostředí města Brna a jeho okolí, prostřednictvím odborného sociálního poradenství, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a návazných služeb pro cizince. Služby jsou poskytovány ambulantní i terénní formou. Dopad na cílovou skupinu: zlepšení životní situace, lepší pozice na pracovním trhu, orientace v českém sociálním systému, zvýšení sociálních dovedností, prohloubení integrace.
Stav ke konci roku 2012	Ve městě Brně jsou na cizí státní příslušníky primárně zaměřeny tři organizace (SOZE, DCHB – CELSUZ, OPU), Jihomoravský kraj navíc provozuje Centrum pro podporu integrace cizinců. V poslední době se zapojila Armáda spásy v ČR. Poskytování odborného sociálního poradenství (OSP): Pomáhá cizincům v obtížné životní situaci. V dalších letech lze očekávat nárůst počtu klientů sociálního poradenství v důsledku přetrvávající ekonomické krize a nepříznivé situací nejen na českém pracovním trhu. Důsledkem této situace může být nárůst výskytu sociálně patologických jevů a kriminality. Obtížnost situace cizinců je navíc umocněna jejich často špatnou orientací v českém systému a neznalostí češtiny. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS): Pomáhají dětem a dospělým azylantům a žadatelům o azyl nebo doplňkovou ochranu překonávat zažitá traumata a zvyknout si na prostředí tábora a adaptovat se na novou kulturu. Cílem v SAS je širší spolupráce s dobrovolníky, kteří by realizovali volnočasové aktivity. Rizikem do budoucna je snižování prostředků na sociální služby a nezáměr klientů o SAS. Poskytované služby se realizují zejména prostřednictvím projektů. SOZE: OSP zajištěno 2 sociálními pracovníky s celkem 1,5 úvazku, sociální pracovníci na DPP, právníkem na 1.0 úvazku a psychologkou na DPP. SAS: Zajištěny 2 pracovníci volnočasových aktivit na DPP a vedoucí sociálního oddělení, v této službě na 0,25 úvazku. Kapacita služby je 325 klientů ročně. Jeden pracovník může najednou obsloužit 5-15 uživatelů, podle věku uživatelů a realizované aktivity. Diecézní charita Brno - CELZUS Je zapojen do Jihomoravského regionálního centra na podporu cizinců (projekt JmK) v rámci odborného poradenství; projekt „Integrovat se“ na podporu samostatného bydlení; projekt terénní práce s cílovou skupinou „V ulicích“; multikulturní projekt na podporu prevence negativních jevů ve společnosti „EXRAN“. OSP: Personální zajištění - 3 specialisté/ sociální pracovníci / 2,15 úvazku, 1 739 intervencí, 45 kontaktů pro cca 909 mužů a 875 žen. Unikátních uživatelů cca 159 žen a 241 mužů. Armáda spásy v ČR: Projekt „Kdo jsi, kdo jsem“ předpokládá zapojení 200 cizinců ve věku 0 – 26 let v období od srpna 2012 do června 2013. Na projektu se podílí pracovníci komunitního centra v počtu 1,8 úvazku.

Opatření 6.1	Rozvoj odborného sociálního poradenství, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a návazných služeb pro cizince
Cílový stav ke konci roku 2015	SOZE: OPS: Nejčastěji se týká problematiky zaměstnanosti, poskytování zdravotní péče a zdravotního pojištění, nostrifikace dokladů o vzdělání, bydlení a pobytové problematiky. Je zajištěno dvěma sociálními pracovníky s celkem 1,5 úvazku, sociální pracovníci na DPP, právníkem na 1.0 úvazku a psycholožkou na DPP. SAS: Pomáhá klientům prostřednictvím volnočasových aktivit sportovního, výtvarného nebo poznávacího charakteru nejčastěji mimo pobytové zařízení klientů. Programy jsou přizpůsobené měnícímu se počtu klientů, kteří během azylové procedury mohou několikrát měnit svoje pobytové zařízení. Personální kapacita služby je zachována a doplněna o spolupráci s 35 dobrovolníky. Kapacita služby je 400 klientů ročně. Diecézní charita Brno – CELSUZ: Stav ke konci roku 2015 může mít jednu nebo více podob: • nové vybavené ubytovací prostory (cca 5 bytů) pro klienty a jejich rodiny, • uhrazené náklady spojené se základními životními potřebami cizích státních příslušníků (léky, potraviny aj.). v hodnotě minimálně 50 000Kč, • zvýšení úvazků pro terénní práci o 0,5, • stabilní zajištění min. 2,55 poradenských pracovníků, • minimálně 1 700 intervencí, • v případě nárůstu úvazků také adekvátní nárůst intervencí (alespoň 450 intervencí na 1 celý úvazek), • minimálně stejný rozsah vzdělávání na 1 pracovníka jako v roce 2012, • stejný nebo vyšší počet supervizních hodin na 1 pracovníka. • rozložení zdrojů tak, aby výpadek jednoho neohrozil činnost celé služby, • snižování jednotkových nákladů (ambulantní forma služby) na jednu intervenci. Kritéria hodnocení: počet intervencí, počet zrealizovaných volnočasových aktivit, naplňování dopadu na klienty. Armáda spásy v ČR: Úspěšné dokončení projektu „Kdo jsi, kdo jsem“, pokračování poskytování služeb cizincům v rámci NZDM a programu Komunitního centra Čiperní kulíšci pro rodiče s dětmi do 6 let věku.
Realizátoři	SOZE - Sdružení občanů zabývajících se emigranty, Diecézní charita Brno – CELSUZ, Armáda spásy v ČR
Partneři	Případné partnerství bude řešeno ad hoc dle jednotlivých projektů.

Odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a návazné služby pomáhají zvýšit informovanost cizinců.

Seznam použitých zkratek

AD	azylový dům	IPRM	Integrovaný plán rozvoje města
AAK	augmentativní a alternativní komunikace (náhrada mluvené řeči)	JMK (KÚ)	Jihomoravský kraj (Krajský úřad)
AT ambulance	ambulance pro léčbu závislostí	KC	krizové centrum / kontaktní centrum
BKB	Bílý kruh bezpečí, o. s.	KCP MMB	Koordinační centrum prevence OSP MMB
BO (MMB)	bytový odbor	KP	komunitní plán
CČSH	Církev československá husitská	KPSS	komunitní plánování sociálních služeb
CDS	Centrum denních služeb	KS	koordinační skupina
CS	cílová skupina	MC	mateřské centrum
CSS p. o.	Centrum sociálních služeb p. o.	MČ	městská část
ČD	České dráhy	MHD	městská hromadná doprava
ČCE	Československá církev evangelická	MMB	Magistrát města Brna
ČSÚ	Český statistický úřad	MP	městská policie
DCHB	Diecézní charita Brno	MPSV (ČR)	Ministerstvo práce a sociálních věcí
DMD	domov pro matky s dětmi	MRP	manželské rodinné poradny
DN	duševně nemocní	MSSZ	Městská správa sociálního zabezpečení
DO	duševní onemocnění	MŠ	mateřská škola
DOZP	domov pro osoby se zdravotním postižením	MŠMT (ČR)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
DPČ	dohoda o pracovní činnosti	MU	Masarykova univerzita
DPP	dohoda o provedení práce	MV (ČR)	Ministerstvo vnitra
DPS	dům s pečovatelskou službou	MZ (ČR)	Ministerstvo zdravotnictví
DS	domov pro seniory	NAPSI	Národní akční plán sociální inkluze
ESF	Evropský sociální fond	NFOH Praha	Nadační fond obětem holocaustu
EU	Evropská unie	NK	nízkoprahový klub
EU/EHP	Evropská unie/Evropský hospodářský prostor	NNO	nestátní nezisková organizace
FOD	Fond ohrožených dětí	NRP	náhradní rodinná péče
FSS MU	Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity	NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
HPP	hlavní pracovní poměr	OCHB	Oblastní charita Brno
IOP	Integrovaný operační program	OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
IQRS	IQ Roma servis, o. s.	ORP	obec s rozšířenou působností
IP	Individuální projekt	OSP (MMB)	Odbor sociální péče (Magistrátu města Brna), odborné sociální poradenství
IP PPSS JMK	Individuální projekt Podpora plánování sociálních služeb na území Jihomoravského kraje	OSPOD	Oddělení sociálně-právní ochrany dětí
IP SSP JMK	Individuální projekt Zajištění vybraných služeb sociální prevence na území Jihomoravského kraje	OTP	otevřený trh práce
		OZ (MMB)	Odbor zdraví

OZP/ZP	osoby se zdravotním postižením
PAS	poruchy autistického spektra
PD	patientský důvěrník
PdF MU	Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity
PK Bohunice	psychiatrická klinika
PL Černovice	Psychiatrické léčebna
PMS ČR	Probační a mediační služba
PnP	příspěvek na péči
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PS	pečovatelská služba/pracovní skupina
PSS	pracovník sociálních služeb
RMB	Rada města Brna
ROP	Regionální operační program
RSA	rodinný sociální asistent
SAS	sociálně aktivizační služby
SIC	Socio-info centrum
SLBD	Sčítání lidu, bytů a domů
SOU	střední odborné učiliště
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPRSS	střednědobý plán rozvoje sociálních služeb
SQSS	standardy kvality sociálních služeb
SROP	Společný regionální operační program
SŠ	střední škola
SVP	středisko výchovné péče
TEZ	technicko-ekonomické zadání
TS	terénní služby
TSP	terénní sociální pracovník
TSPP	terénní sociálně pedagogický pracovník
ÚMČ	Úřad městské části
ÚP	Úřad práce
VPP	vedlejší pracovní poměr
ZŠ	základní škola
ŽOB Brno	Židovská obec Brno

Slovníček pojmů

Komunitní plánování	Metoda plánování řady oblastí, její podstata spočívá ve vzájemné a aktivní spolupráci těch, kterých se daná oblast či téma nějakým způsobem dotýká. V ČR je metoda komunitního plánování využívána zejména při plánování oblasti poskytování sociálních služeb.
Nepříznivá sociální situace	Rozumí se jí oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.
Opatření	Určují cíle v určité prioritní oblasti, říkají co konkrétně budeme řešit a jakými způsoby, abychom naplňovali vybrané priority. Opatření vychází ze zdrojů, které máme nebo jsou dosažitelné. Popisují konkrétní úkoly (kroky, projekty), které budeme dělat, včetně toho jak, kdo, kdy a za co je bude dělat.
Plán rozvoje sociálních služeb	Jedná se o dokument, který vzniká jako výstup plánování rozvoje sociálních služeb. Jeho obsahem je: Popis a analýza existujících zdrojů a potřeb, včetně ekonomického vyhodnocení, strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb, povinnosti zúčastněných subjektů, způsob sledování a vyhodnocování plnění plánu a způsob, jakým lze provést změny v poskytování sociálních služeb. *
Plánování rozvoje sociálních služeb	Jedná se o proces aktivního zjišťování potřeb osob ve stanoveném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů. *
Poskytovatel	Rozumí se jím subjekt (osoba) poskytující sociální služby při splnění podmínek stanovených zákonem.*
Pracovní skupina	Je tvořena uživateli, poskytovateli, zadavateli a dalšími účastníky. Řeší konkrétní úkoly, oblasti, témata.
Priority	Vymezují (určují) oblasti, témata, problémy, kterými se budeme zabývat v daném cyklu plánovacího procesu, a které se objeví v plánu rozvoje sociálních služeb. Stanovují základní směry, které pak naplňujeme opatřeními a aktivitami.
Koordinační skupina	Jedná se o skupinu sestavenou dle principu triády. Řídí proces plánování a je odpovědná za jeho průběh.
Sociální služba	Rozumí se jí činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. *
Standardy kvality sociálních služeb	Jsou souborem kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a osobami. *
Široká veřejnost	Představuje všechny ostatní zájemce, kterým nejsou sociální služby a jejich fungování a poskytování lhostejné a jsou schopni aktivně přispět k vytvoření plánu a jeho realizaci.
Účastník plánování sociálních služeb	Rozumí se jím uživatel, zadavatel, poskytovatel ale i další osoba či organizace, která je zainteresovaná na plánovaném problému či tématu a jeho řešení se účastní, tj. všichni, kterých se daný problém či téma dotýká.
Uživatel / klient	Rozumí se jím osoba, která využívá sociální služby, protože se ocitla v nepříznivé sociální situaci.
Zadavatel	Je odpovědný za zajištění sociálních služeb na příslušném území. Zadavateli služeb jsou především obce a kraje, které tedy prostřednictvím svých zastupitelů nesou hlavní odpovědnost za kvalitu a dostupnost sociálních služeb.

* Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

